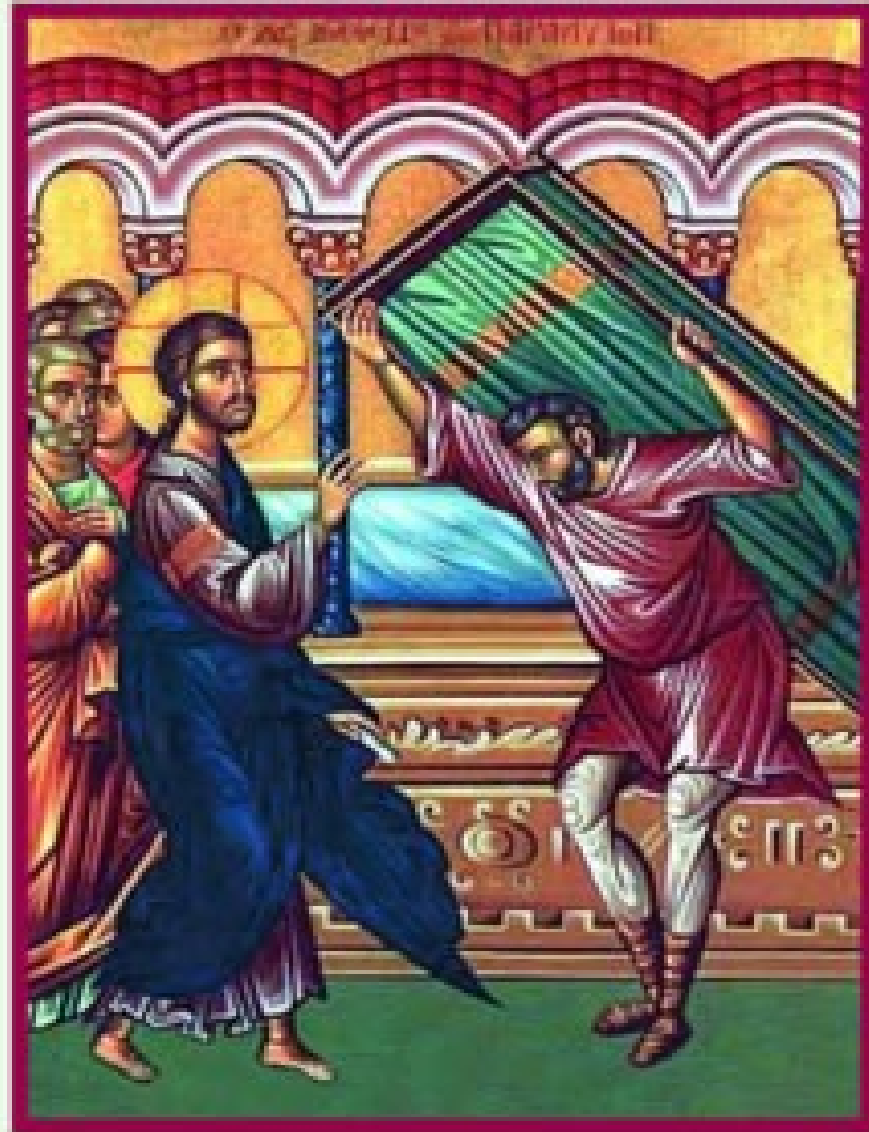

SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR

Omilii la săracul Lazăr
Despre soartă și providență
Despre rugăciune
Despre viețuirea după Dumnezeu

Editura Institutului Biblic și de Misiune
al Bisericii Ortodoxe Române

PRECUVÂNTARE.....	4
Cuvânt la calende.....	5
Cuvânt la calende	5
Cuvântul II - Omilii la săracul Lazăr.....	12
Cuvântul II - Omilii la săracul Lazăr.....	12
Cuvântul III - Omilii la săracul Lazăr.....	19
Cuvântul III - Omilii la săracul Lazăr.....	19
Cuvântul IV - Omilii la săracul Lazăr.....	30
Cuvântul IV - Omilii la săracul Lazăr.....	30
Cuvântul V - Omilii la săracul Lazăr.....	39
Cuvântul V - Omilii la săracul Lazăr.....	39
Cuvântul VI - Omilii la săracul Lazăr.....	46
Cuvântul VI - Omilii la săracul Lazăr.....	46
Cuvântul VII - Omilii la săracul Lazăr.....	58
Cuvântul VII - Omilii la săracul Lazăr.....	58
Cuvântul I - Despre soartă și providență.....	65
Cuvântul I - Despre soartă și providență.....	65
Cuvântul II - Despre soartă și providență.....	67
Cuvântul II - Despre soartă și providență.....	67
Cuvântul III - Despre soartă și providență.....	71
Cuvântul IV - Despre soartă și providență.....	73
Cuvântul V - Despre soartă și providență.....	77
Cuvântul VI - Împotriva lăcomiei la mâncare.....	81
Cuvântul I - Despre rugăciune.....	84
Cuvântul II - Despre rugăciune.....	88
Cuvânt la pilda celui ce datora zece mii de talanți.....	92
Cuvânt la ceea ce s-a spus:” Părinte, dacă este cu putință... “.....	102
Cuvânt despre viețuirea după Dumnezeu.....	109
Omilie la (vindecarea) slăbănogul(ui) coborât prin acoperiș.....	114

La începutul Faptelor Apostolilor - I.....	125
Omilie împotriva celor care n-au venit la biserică (La începutul Faptelor Apostolilor - I).....	125
La începutul Faptelor Apostolilor — II.....	131
Omilie la titlul Faptelor Apostolilor (La începutul Faptelor Apostolilor — II).....	131
La începutul Faptelor Apostolilor - III.....	139
Cuvânt despre folosul citirii Scripturii (La începutul Faptelor Apostolilor - III).....	139
La începutul Faptelor Apostolilor - IV.....	146
Cuvânt despre pricina pentru care se citesc Faptele Apostolilor în timpul Rusaliilor.....	146
Despre anatemă.....	156
Despre anatemă Cuvine-se să ne învățăm a nu aduce sub blestem nici pe cei vii, nici pe cei morți	156

Despre soartă și providență și alte omilii

**OMILII LA SĂRACUL LAZĂR
DESPRE SOARTĂ ȘI PROVIDENȚĂ
DESPRE RUGĂCIUNE
DESPRE VIETUIREA DUPĂ DUMNEZEU
și alte omilii**

*CARTE TIPĂRITA CU BINECUVÂNTAREA
PREA FERICITULUI PĂRINTE
TEOCTIST
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE*

*Traducere din limba greacă veche și note
de Preotul Profesor DUMITRU FECIORU*

BUCUREȘTI – 2005

PRECUVÂNTARE

Din

OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE.
DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

PRECUVÂNTARE

“Nu este cu putință, nu este cu putință să te mântuiești dacă nu citești neconținut cărți duhovnicești” (p. 70).

Într-adevăr, doar din aceste cărți putem învăța cum trebuie să ne fie credința, pentru ca să nu ne amăgim cu o închipuită evlavie, cum se cuvine să ne rugăm pentru a fi ascultați de Dumnezeu, cum să ne încredințăm purtării de grijă dumnezeiești, cum să viețuim ca să bineplăcem lui Dumnezeu. Cuvintele de mai sus ale Sfântului Ioan Gură de Aur ar trebui să aibă un răsunet deosebit pentru omul acestui veac, care - copleșit de mulțimea și felurimea cărților cu care este îmbiat la tot pasul - nu mai pare să se preocupe de caracterul duhovnicesc, sau cel puțin moral, al acestora. Cu atât mai puțin se preocupă omul de astăzi de împlinirea trebuinței de a citi “neconținut” scrieri bisericești de zidire sufletească.

Și totuși, cât adevăr dezvăluie asprul, dar prevenitorul cuvânt al Sfântului Ierarh! Atunci când prilejurile de sminteală, de alunecare spre păcat - pricina întregii pătimiri și nefericiri omenești - se înmulțesc peste măsură, urmarea acestui atât de trist și păgubitor fapt este cea astfel rostită de Psalmist: “Stricatu-s-au oamenii și urâți s-au făcut întru îndeletnicirile lor” (Ps. 13, 1).

Într-o asemenea stare, una dintre “armele împărătești” cu care creștinul veghetor asupra mântuirii sale își poate apăra viața și sănătatea sufletească este cercetarea stăruitoare a cărților duhovnicești și, mai presus de toate, a Dumnezeieștii Scripturi.

Așa sfătuieste Sfântul Ioan Gură de Aur, îndreptățind astfel îndemnul său: “După cum au mare siguranță cei ce locuiesc într-o casă în care sunt depozitate armele împărătești, chiar de nu se folosește nimeni de ele, că nu îndrăznesc să atace casa aceea nici hoții, nici spărgătorii, nici alt răufăcător, tot așa și casa în care se găsesc cărți duhovnicești; acestea izgonesc dintr-însa toată lucrarea diavolească și sunt, pentru cei ce locuiesc în ea, puternic îndemn la virtute. Chiar numai vederea cărților acestora ne face mai trândavi în a lucra păcatul” (Omilii la săracul Lazăr, III, 2). Acestei descrieri a puterii spirituale, aflate în învățăturile sfinte din cărțile de zidire sufletească, îi corespund cu prisosință și scrierile marelui Ioan Gură de Aur, neîntrecutul propovăduitor al Evangheliei Mântuitorului Iisus Hristos. Iar cartea de față - a cărei tălmăcire în graiul românesc este datorată tot ostenețelor vrednicului nostru traducător al operei Sfântului Ioan Gură de Aur - adormitul întru Domnul Preot Profesor Dumitru Fecioru - cu neasemuitele ei tâlcuiri la parabole și minuni ale Domnului va întări, neîndoielnic, panoplia duhovnicească a fiecărui creștin râvnitor spre purtarea “luptei celei bune” (1 Tim. 1, 18).

De aceea, binecuvântând cu părintească bucurie apariția editorială a acestei noi tipărituri a

Editurii Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, le dorim tuturor celor care o vor citi ca învățăturile dumnezeiești din aceste pagini să-i facă să umble “cu vrednicie întru Domnul, plăcuți Lui întru toate, aducând roadă în orice lucru bun și sporind în cunoașterea lui Dumnezeu” (Col. 1, 10).

La pomenirea Sf. Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, 2005.

*ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLIT AL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
LOȚIITOR AL CEZAREEI CAPADOCIEI
ȘI
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE*

Cuvânt la calende

Din

*OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE.
DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005*

Cuvânt la calende

1. După cum corul își caută dirijorul, iar corăbierii căpitanul, tot astfel și ceata acestor preoți își caută astăzi arhiereul și părintele obștesc . Și corul, și corabia însă își pierd adesea și frumusețea, și siguranța dacă lipsesc conducătorii; or aici nu este astfel. Deși departe cu trupul de noi, conducătorul nostru este însă de față cu duhul; este și acum cu noi, deși stă în locașul ceresc, după cum și noi suntem cu el, deși stăm aici (în lumea aceasta). Așa e puterea dragostei! Adună la un loc și leagă pe cei ce sunt la mari depărtări! Dacă iubim pe cineva, îl avem înaintea ochilor în fiecare zi, chiar de-ar trăi în țări străine și ne-ar despărți oceane întinse; după cum, dacă nu ne este drag cineva, adesea părem că nici nu-l vedem, chiar de-ar sta alături de noi. Când e dragoste, nicio vătămare de pe urma depărtării; când nu e dragoste, niciun folos de pe urma apropierii. Nu de mult, când am rostit cuvânt de laudă în cinstea fericitului Pavel, așa săltați de bucurie, ca și cum l-ați fi văzut pe Pavel alături de voi, deși trupul lui se află în Roma, cetatea cea împărătească, iar sufletul lui, în mâinile lui Dumnezeu. Căci “sufletele dreptilor sunt în mâna lui Dumnezeu și chinul nu se va atinge de ele” . Cu toate acestea, puterea dragostei l-a pus pe Pavel înaintea ochilor voștri. Aș fi voit ca și astăzi să vă vorbesc tot despre Pavel, dar cuvântul mă silește să mă îndrept spre alt subiect; spre păcatele săvârșite azi de întreg orașul. Cei care doresc să asculte cuvinte de laudă în cinstea lui Pavel trebuie să fie mai întâi următori ai virtuții lui Pavel, să fie vrednici de a asculta astfel de cuvânt.

Nu este de fată, dar, părintele ! Totuși, întărit cu rugăciunile lui, voi începe cuvântul de învățătură. Nici Moise nu era cu trupul alături de cei ce luptau, dar n-a luptat mai puțin decât cei de pe câmpul de bătălie, ci chiar cu mult mai mult, căci prin ridicarea mâinilor lui dădea biruință ostașilor săi și înfricoșa pe potrivnici . Căci după cum puterea dragostei nu este împiedicată de depărtare, tot astfel nici lucrarea rugăciunii nu suferă piedică; ci, așa cum puterea dragostei leagă între ei pe cei ce se află departe, tot astfel și lucrarea rugăciunii poate folosi foarte mult celor de departe. Întărit dar cu rugăciunile părintelui nostru cel duhovnicesc, pornesc la luptă; am și eu

acum de dus o luptă. Nu s-au pornit asupra noastră amaleciții, ca pe vremea lui Moise, nici n-au năvălit alți barbari; ci demonii au mers cu alai prin mijlocul cetății. Petrecerile diavolești ce au luat în stăpânire noaptea și care au fost și în această zi, măscăriile, ocările, dănțuirile cele de noapte, comedia aceasta caraghioasă, toate au robit orașul nostru mai cumplit decât orice vrăjmaș. Ar trebui să-și frângă inima, să jelească și să-și acopere fața de rușine și cei care au păcătuit, și cei care n-au păcătuit; unii pentru păcatele ce le-au săvârșit, alții pentru frații lor pe care i-au văzut făcându-se de răs.

Plin de voieșie și încununat ne era orașul! Ca o femeie căreia îi plac găteala și lucrurile scumpe, așa de bogat era gătită astăzi piața! Era împodobită cu aurării, cu haine scumpe și de preț, cu încălțăminte și cu altele de felul acestora. Că fiecare negustor și meseriaș, scoțându-și afară marfa și lucrul atelierului, se ținea să întreacă pe ceilalți. Totuși pornirea aceasta, deși vădește o minte de copil și un suflet care nu cugetă la ce e mare și înalt, nu aduce după ea prea mare vătămare; este numai o râvnă nesăbuită, care acoperă de batjocură pe cei cu astfel de griji. Dacă vrei să împodobești, nu împodobi prăvălia, atelierul, ci sufletul tău! Nu piața, ci mintea! Ca îngerii să se minuneze, arhanghelii să-ți laude fapta, iar Stăpânul îngerilor să te răsplătească prin darurile Sale! Pentru că găteala care s-a făcut în această zi aduce batjocură și naște pizmă: batjocură de la cei care judecă sănătos, și pizmă, cumplită pizmă, de la cei care suferă de aceeași boală.

2. Dar, după cum am spus mai înainte, pornirea aceasta nu este atât de vrednică de osândă; însă întrecerile care au avut loc în ziua aceasta în crășme, acestea mai cu seamă mă umplu de durere, pentru că sunt pline de multă desfrânare și de multă necredință. De necredință, pentru că cei care fac un lucru ca acesta în această zi, își ghicesc viitorul și socotesc că dacă petrec și se veselesc în această zi a lunii, atunci tot anul le va merge astfel; de desfrânare, pentru că de îndată ce s-a luminat de ziuă, femeii și bărbații încep să-și umple cămile și paharele cu vin și să bea fără cumpătare. Aceste fapte sunt nevrednice de învățătura noastră, fie de ajungeți să le faceți voi, fie de îngăduiți să le facă alții, slugi, prieteni sau vecini. N-ai auzit pe Pavel spunând: “Țineți zile și luni și timpuri și ani? Mă tem să nu mă fi ostenit în zadar la voi!” . De altfel, este cea mai mare nesăbuiță să te aștepti ca tot anul să-ți fie bun dacă petreci și te veselești în ziua întâi a anului! Dar judecata aceasta, de a încredința viața noastră soroacelor zilelor, și nu strădaniei și voinței noastre, nu este numai un lucru necumpătat, ci și o lucrare diavolească. Îți va fi bun tot anul nu dacă te îmbeți în ziua întâi a anului, ci dacă faci cele plăcute lui Dumnezeu și în ziua întâi, și în fiecare zi. O zi este bună sau rea nu datorită zilei, căci o zi nu se deosebește de alta, ci datorită râvnei sau trândăviei noastre. Dacă faci bine, ziua îți este bună; dacă păcătuiești, e rea și plină de chin. Dacă îți rânduiești viața în felul acesta, dacă ești însuflețit de astfel de gânduri, îți va fi bun tot anul, căci vei face în fiecare zi rugăciuni, milostenii. Dar dacă ești cu nepăsare față de virtute și încredințezi voieșia sufletului tău începuturilor de lună și numărului zilelor, vei fi lipsit de toate bunătățile ce ți se cuvin. Diavolul știe aceasta și, în strădania sa de a ne îndepărta de ostenele cele pentru virtute și de a stinge râvna sufletului nostru, ne-a învățat să punem pe seama zilelor izbânda sau lipsa de izbândă a muncii noastre. În adevăr, omul care are convingerea că o zi este bună, iar alta rea, nu se va îndemna la muncă, la fapte bune în ziua cea rea, fiind încredințat că tot ce lucrează e în zadar și că, din pricina acelei zile, nu are niciun folos; dar nu se va apuca de treabă nici în ziua cea bună, pentru că, ziua fiind bună, trândăvia nu-l păgubește cu nimic; și astfel, și dintr-o parte și din cealaltă își va pierde mântuirea. Socotind dar că într-o zi muncește fără de folos, iar în alta de prisos, va trăi în trândăvie și în păcat. Știind dar aceasta, să fugim de uneltirile diavolului, să scoatem din mintea noastră acest gând, să nu ținem zilele, pe una s-o urâm, iar pe alta s-o iubim! Diavolul cel viclean a urzit acestea nu

numai ca să ne facă să trândăvim, dar ca să și hulim faptele lui Dumnezeu. Vrea să ne facă totodată și necredincioși, și trândavi. Să fugim de această ispită diavolească și să fim încredințați că nu-i decât un singur rău, păcatul, și un singur bine, virtutea și dorința de a plăcea în toate lui Dumnezeu. Nu te veselește beția, ci rugăciunea duhovnicească! Nu vinul, ci cuvântul de învățătură! Vinul aduce furtună, iar cuvântul, liniște; unul tulbură, altul alungă tulburarea; unul întunecă mintea, altul o luminează pe cea întunecată; unul aduce necazuri ce nu erau, altul le alungă pe cele ce sunt. Nimic nu aduce atâta bucurie și veselie precum cuvântul de învățătură, care ne îndeamnă să disprețuim lucrurile acestei lumi, să dorim cele viitoare, să nu socotim având trăinicie nimic din cele omenești: nici bogăția, nici puterea, nici onorurile, nici mulțimea slugilor. Dacă știi să te orânduiești astfel, nu te va mușca invidia; dacă vezi pe unul că se îmbogățește, nu te va umili sărăcia ajungând sărac. În felul acesta, pururea poți sărbători. Creștinul nu trebuie să sărbătorească anumite luni, nici începuturile de lună, nici duminicile, ci se cuvine să-i fie o sărbătoare, cum i se potrivește lui, toată viața.

- Dar ce sărbătoare i se potrivește lui?

- Să luăm aminte la Pavel, care spune: Pentru aceea să prăznuim nu cu aluatul cel vechi, nici cu aluatul răutății și al viclesugului, ci cu azimele curăției și ale adevărului. De ai cugetul curat, totdeauna ai sărbătoare, căci te hrănești cu bune nădejdi și te bucuri de așteptarea bunătăților ce au să fie. Dimpotrivă, dacă n-ai cugetul curat, dacă ești plin de păcate, de-ar fi sărbători și praznice mii, nu vei fi întru nimic mai bun decât cei ce plâng. La ce-mi folosește sărbătoarea, când mă știu cu sufletul întunecat?

Dacă vrei dar să-ți aducă rod întâia zi a anului, iată ce s-ar cuveni să faci: când vezi că s-a încheiat anul, mulțumește Domnului că te-a adus la acest sfârșit de an! Zdrobește-ți inima, numără anii vieții tale și spune-ți în sinea ta: "Zilele se duc și trec, anii se adaugă, am străbătut o lungă cale a vieții. Ce lucru bun am făcut? Nu voi pleca oare din viața aceasta gol și pustiu de orice faptă bună? Judecata e la ușă! Viața mea se grăbește spre bătrânețe".

3. La acestea cugetă în ziua întâi a anului! De acestea adu-ți aminte la sfârșitul anului! Să ne gândim la ziua ce va să fie, ca nu cumva să ni se spună și nouă ceea ce s-a spus iudeilor de către prooroc: S-au stins întru deșertăciune zilele lor și anii lor cu grabă!

Sărbătoarea de care am făcut amintire, sărbătoarea cea continuă, care nu așteaptă prilejuria sfârșitului de an, nici nu este mărginită la anumite zile, și o va putea sărbători la fel și bogatul, și săracul. Pentru aceasta n-ai nevoie de bani, nici de bogăție, ci numai de virtute. N-ai bani? Dar ai frica de Dumnezeu, vistierie mai bogată decât toate bogățiile, vistierie necheltuită, neschimbată și neîmpuținată. Uită-te la cer, la cerul cerului, la pământ, la mare, la văzduh, la felurile de animale, la felurimea plantelor, la om! Du-te cu mintea la îngeri, la arhangheli, la puterile cele de sus! Adu-ți aminte că toate acestea sunt averile Stăpânului tău. Nu poate fi sărac robul unui Stăpân atât de bogat, dacă are mila Domnului său. Ținerea zilelor nu este potrivită cu învățătura de credință creștină, ci cu rătăcirea elinească. Tu, creștine, ai fost rânduit în cetatea cea de sus, duci viețuirea cea de acolo, te-ai amestecat cu îngerii. Acolo lumina nu se termină cu întunericul, nici ziua nu se sfârșește cu noaptea, ci e neconținut zi, neconținut lumină. Spre cele de sus dar să privim neîncetat! Că spune Pavel: Pe cele de sus căutați, unde Se află Hristos, șezând de-a dreapta lui Dumnezeu!" . Să nu cauți părtașie cu cele de pe pământ, unde sunt căile soarelui, anilor și zilelor; dar dacă trăiești drept, noaptea și se va face zi, așa precum celor ce o trăiesc în necurăție, în beții și în desfrânări, ziua li se preface în noapte; nu pentru că apune soarele, ci pentru că mintea lor le este întunecată de beție. Să prețuiești astfel de zile, cum e ziua întâi a anului, să petreci în ele mai mult decât în celelalte zile, să aprinzi atunci lumini în piață, să împletești cununi, înseamnă să judeci ca un copil. Tu, creștine, ai scăpat de această nevolnicie, ai

ajuns bărbat, ai fost rânduit ca locuitor al cetății cerești. Să nu aprinzi dar în piață făclii, ci aprinde în cuget lumină duhovnicească! Așa să lumineze, spune Domnul, lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri!” Lumina aceasta îți aduce mare răsplată. Să nu-ți împodobești ușa casei, ci arată o astfel de viețuire, așa încât să primești pe capul tău din mâna lui Hristos cununa dreptății. Să nu faci nimic în zadar, nimic fără de rost. Așa ne-a îndemnat Pavel, ca pe toate să le facem spre slava lui Dumnezeu. Ori de mâncați, ori de beți, spune el, ori altceva de faceți, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți!

- Dar cum aş putea mânca și bea spre slava lui Dumnezeu?

- Cheamă pe sărac la masa ta, fă-L pe Hristos părtaş mesei tale, și astfel ai mâncat și ai băut spre slava lui Dumnezeu.

Dar nu numai acestea ne-a îndemnat Pavel să le facem spre slava lui Dumnezeu, ci și pe toate celelalte, cum ar fi atunci când mergem în oraș sau stăm acasă: amândouă acestea să se facă spre slava lui Dumnezeu.

- Dar cum aş putea să mă duc în oraș sau să stau acasă spre slava lui Dumnezeu?

- Când ieși în oraș ca să mergi la biserică, spre a lua parte la rugăciune, spre a asculta o învățătură duhovnicească, atunci venirea în oraș s-a făcut spre slava lui Dumnezeu.

Și, de asemenea, poți sta acasă spre slava lui Dumnezeu.

- Cum se poate aceasta?

- Când auzi zgomote, neorânduiești și alaiuri drăcești, când auzi că piața este plină de oameni răi și desfrânați, stai acasă, fugi de această tulburare, și astfel șederea ta acasă a fost spre slava lui Dumnezeu.

Și după cum poți sta acasă și ieși în oraș spre slava lui Dumnezeu, tot așa poți lăuda și muștra spre slava lui Dumnezeu.

- Dar cum aş putea lăuda sau muștra pe cineva spre slava lui Dumnezeu?

- Adeseori ședeți într-un atelier sau într-o prăvălie și vedeți trecând pe dinainte oameni răi și stricați, oameni plini de înfumurare, fuduli, care târăsc după ei o mulțime de trândavi și lingușitori, îmbrăcați cu haine scumpe, înconjurați de mult lux, oameni care răpesc averile altora, oameni lacomi. Dacă auzi pe vreunul spunând: “Nu-i oare de invidiat acesta? Nu-i oare fericit?”, ține-l de rău, muștră-l, închide-i gura, nefericește-l, lăcrimează! Asta înseamnă să muștri spre slava lui Dumnezeu. O astfel de muștrare este pentru cei ce stau alături de tine cuvânt de învățătură și de virtute, ca să nu mai rămână muți de uimire în fața lucrurilor din lumea aceasta. Și grăiește-i așa celui ce-a spus cele de mai înainte: “Pentru ce-i fericit acesta? Pentru că are un cal minunat și frâu de aur? Pentru că are multe slugi și-i îmbrăcat cu haine frumoase? Pentru că se ține de beții și benchetuiește în fiecare zi? Dar tocmai pentru asta-i un ticălos și un nenorocit, vrednic de mii și mii de lacrimi! Văd prea bine că nu puteți să-l lăudați pe el, ci toate cele din afara lui: calul, frâul, hainele, care nu fac parte din el. Spune-mi, rogu-te: poate fi o mai mare nefericire decât să audă că i se laudă calul, frâul calului, frumusețea hainelor, vigoarea trupeză a slugilor, dar că despre el nu se spune niciun cuvânt de laudă? Poate fi oare un om mai sărac decât acesta, care n-are niciun bun al său și niciun lucru pe care să-l poată lua cu sine de aici (din lumea aceasta), ci se împodobește numai cu bunuri străine? Podoaba și bogăția noastră nu sunt slugile, hainele și caii, ci virtutea sufletului, bogăția faptelor bune și îndrăznirea către Dumnezeu!”

4. De asemenea, dacă vezi că cei ce stau alături de tine nefericesc pe un om sărman, neluat în seamă, disprețuit, sărac, dar virtuos, laudă-l pe acesta din urmă, și astfel a și ajuns lauda celui ce a trecut pe dinaintea prăvăliei sfat și îndemn de bună viețuire. Dacă ei spun că e un necăjit și un

amărât, la rândul tău spune-le că săracul acesta este cel mai fericit dintre toți oamenii, pentru că are pe Dumnezeu prieten, pentru că este virtuos, pentru că are o bogăție ce nu se împușinează niciodată, pentru că are cugetul curat. Ce pagubă are el de pe urma lipsei de avere, când are să moștenească cerul și bunătățile cele din cer?

Deci, dacă vei cugeta și tu așa și vei învăța și pe alții să cugete astfel, vei primi mare răsplată și pentru muștrare, și pentru laudă, pentru că și una, și alta ai făcut-o spre slava lui Dumnezeu. Că nu spun aceste cuvinte spre a te încânta în zadar, ci ca să arăt că au mare răsplată de la Dumnezeu cei care gândesc așa și că rostirea unor astfel de cuvinte despre cei ce trăiesc în felul acesta este socotită virtute, ia aminte la spusele proorocului, care așează în rândul faptelor bune muștrarea celor răi și slăvirea celor ce se tem de Dumnezeu. După ce a înșirat și celelalte virtuți ale celui ce are să fie cinstit de Dumnezeu și după ce spune cum trebuie să fie cel ce locuiește în locașul Lui cel sfânt, adică fără prihană, făcător de dreptate și fără viclenie, zicând: Cel ce n-a viclenit cu limba, nici n-a făcut rău vecinului său, a adăugat: Defăimat să fie înaintea Lui cel ce viclenește, iar pe cei ce se tem de Domnul îi slăvește. Prin aceste cuvinte, proorocul arată că și această faptă, adică disprețuirea celor răi și lauda și fericirea celor buni, este una din faptele bune. Și iarăși, în altă parte arată același lucru spunând: “Iar eu am cinstit foarte pe prietenii Tăi, Dumnezeule, și foarte s-a întărit stăpânirea lor!” Nu muștra pe cel pe care Dumnezeu îl laudă! Că Dumnezeu laudă pe cel ce viețuiește drept, chiar de este sărac. Nu lăuda pe cel de care e scârbit Dumnezeu! Că Dumnezeu e scârbit de cel ce trăiește în păcate, chiar de-ar fi înconjurat de multă bogăție. Ci fie de lauzi, fie de muștri, fă și una, și alta după voia lui Dumnezeu.

Poți și învinui spre slava lui Dumnezeu!

- Cum aceasta? Adeseori ne aduc supărare slugile noastre. Ei bine, cum le-am putea învinui spre slava lui Dumnezeu?

- Dacă vezi pe sluga ta, sau pe prietenul tău, sau pe unul din cunoscuții tăi că bea fără măsură, că fură, că merge la teatru, că nu se îngrijește de sufletul lui, că se jură strâmb, că minte, muștră-l pe el, pedepsește-l, întoarce-l (de la fapta rea), îndreaptă-l! Și toate acestea le-ai făcut pentru Dumnezeu. Dar dacă-l vezi că greșește față de tine, că amână în a-ți sluji, iartă-l, și astfel iertat a fost pentru Dumnezeu. Acum însă mulți fac cu totul dimpotrivă și cu prietenii, și cu slugile. Când păcătuiesc față de ei, sunt judecători aspri și neiertători; dar când supără pe Dumnezeu și-și pierd sufletul lor, nu le spun niciun cuvânt.

De asemenea, trebuie să-ți faci prieteni? Fă-i pentru Dumnezeu! Trebuie să-ți faci dușmani? Fă-i tot pentru Dumnezeu!

- Dar cum așa putea să-mi fac prieteni sau dușmani pentru Dumnezeu?

- Dacă nu umblăm după acele prietenii de pe urma cărora putem să tragem folos, de pe urma cărora suntem poftiți la masă, de pe urma cărora dobândim sprijin, ci căutăm a ne face prieteni pe aceia care pot să ne pună în bună rânduială totdeauna sufletele noastre, să ne dea sfaturi bune, să ne mustre când păcătuim, să ne arate când greșim, să ne ridice când cădem, să ne îndrepte spre Dumnezeu, ajutându-ne cu sfatul și cu rugăciunile.

Tot astfel poți să-ți faci dușmani pentru Dumnezeu. Dacă vezi că un om desfrânat, ticălos, plin de păcate, că un om cu mintea stricată de rele învățăături te smintește și te vatamă, depărtează-te de el, așa cum ne-a poruncit și Hristos, grăind: Dacă ochiul tău cel drept te smintește pe tine, scoate-l și-l aruncă de la tine! ; deci porunca este ca și pe acei prieteni, care ne sunt la fel de scumpi ca lumina ochilor și de mare trebuință pentru nevoile vieții, să-i îndepărtăm de la noi, să-i alungăm dacă ne primejduiesc mântuirea sufletului nostru.

Dacă iei parte la adunări și îți acolo un cuvânt lung, fă-o și aceasta tot pentru Dumnezeu! Iar dacă taci, taci tot pentru Dumnezeu.

- Dar cum aş putea lua parte la o adunare pentru Dumnezeu?

- Dacă, fiind la un loc cu mai mulți oameni, nu vorbești de lucruri lumești, de cele fără însemnătate, de ceea ce nu se cade nouă, ci despre învățătura noastră, de credință, de iad, despre împărăția cerurilor. Să nu vorbești de lucruri de prisos și nefolositoare, cum ar fi: Cine a ajuns la putere? Cine a căzut de la putere? Pentru ce a primit amendă cutare? Pe ce căi a făcut un anume avere, de s-a îmbogățit? Ce a lăsat unul altuia la moartea lui? Cum de n-a fost trecut cutare în testament, când se aștepta să fie trecut printre primii moștenitori?, și altele multe de felul acesta. Să nu vorbim de astfel de lucruri și nici să îngăduim altora a vorbi despre ele, ci să căutăm să vedem prin ce fapte sau prin ce cuvinte putem plăcea lui Dumnezeu!

De asemenea, poți să taci spre slava lui Dumnezeu, dacă înduri cu bărbăție atunci când ești ocărât, când ești batjocorit, când suferi nenumărate nedreptăți și nu scoți niciun cuvânt de ocară împotriva celui ce ți-a făcut acestea.

Poți nu numai să lauzi și să mustri spre slava lui Dumnezeu, nici numai să stai în casă sau să ieși în oraș, nici numai să grăiești sau să taci, ci să și să plângi, să te întristezi, să te bucuri și să te veselești spre slava lui Dumnezeu.

Când vezi că aproapele tău păcătuiește, sau când tu însuși, căzând în păcat, suspini și te întristezi, atunci ai câștigat de pe urma acestei întristări mântuirea, fără părere de rău, după cum spune Pavel: Că întristarea cea după Dumnezeu aduce pocăință spre mântuire, fără părere de rău. .

Dacă vezi pe un altul că sporește în toate și nu-l pizmuiești, ci, dimpotrivă, aduci mulțumire ca pentru propria ta bunăstare lui Dumnezeu, Care a făcut strălucit pe fratele tău, ai și primit mare răsplată pentru bucuria ta.

5. Spune-mi, rogu-te: este cineva mai nenorocit decât cei ce pizmuiesc? Ar putea să se și bucure, și să și câștige de pe urma bucuriei; cu toate acestea, aleg să se întristeze mai degrabă pentru izbânda altora și, o dată cu întristarea, să atragă din partea lui Dumnezeu și osândă, și pedeapsă de nesuferit.

Dar pentru ce mai vorbesc eu de laude și de mustri, de supărări și de bucurii, când chiar din faptele cele mai mici și mai neînsemnate putem avea foarte mare câștig, dacă le facem pentru Dumnezeu?

Ce faptă este oare mai neînsemnată decât aranjatul părului? Și totuși, poți face și asta pentru Dumnezeu. Când nu-ți aranjezi iscusit părul, nici nu-ți înfrumusețezi chipul, nici nu te împodobești ca să ademenești și să amăgești pe cei ce te văd, ci-ți aranjezi părul simplu, cum se întâmplă, și numai atât cât se cuvine, atunci ai făcut aceasta pentru Dumnezeu; și, negreșit, vei avea răsplată, pentru că ai înfrânat pofta cea rea și ai pus capăt unei porniri deșarte. Dacă cel ce va da de băut numai un pahar cu apă rece pentru Dumnezeu, moștenește împărăția cerurilor, gândește-te ce mare răsplată va primi cel ce le face pe toate pentru Dumnezeu!

Poți și merge pentru Dumnezeu, și poți și vedea pentru Dumnezeu.

- Cum pot vedea pentru Dumnezeu și merge pentru Dumnezeu?

- Când nu alergi spre păcat, când nu te uiți cu jind după frumuseți străine, când la vederea unei femei pe care o întâlnești îți înfrânezi ochii, îți îngreșești privirea cu frica de Dumnezeu, atunci ai făcut aceasta pentru Dumnezeu. Tot pentru Dumnezeu facem aceasta și când nu ne îmbrăcăm cu haine scumpe, care ne fac molatici, ci numai cu cele ce pot să ne acopere.

Am putea să îndreptăm acest cuvânt și în ce privește încălțăminte. Mulți au alunecat în atâtea ticăloșii și desfrâu, că își împodobesc până și încălțăminte și o împestritează cu culori peste tot, nu mai puțin decât alții chipul feței; iar acesta e semn de necurăție și de stricăciune sufletească.

Pare un lucru de nimic împodobirea încălțăminte; dar e o dovadă și un semn de mare ruină sufletească, și la bărbați, și la femei. Prin urmare, putem să ne folosim și de încălțăminte pentru

Dumnezeu, când căutăm totdeauna trebuința și facem din ea măsura desfătării. Că poți slăvi pe Dumnezeu și prin felul cum mergi, și prin îmbrăcăminte, ascultă ce spune un bărbat înțelept: “Îmbrăcăminte omului, dinții care râd și călcătura lui îi vestesc firea. Când ne îmbrăcăm cuviincios, când suntem plini de seriozitate și arătăm în toată purtarea noastră cumpătare, atunci și cel necredincios, și cel desfrânat, și zurbagiul, oricât de ticăloși ar fi, rămân uimiți la vederea noastră, chiar numai întâlnindu-ne o dată.

De ne însurăm, să facem aceasta pentru Dumnezeu; ca să scăpăm de desfrânare, nu ca să ne facem averea mai mare; ca să căutăm noblețe sufletească, nu bogăție de bani; nu neam strălucit, ci purtări pline de virtute și blândețe! Să ne luăm însoțitor pentru viață, nu tovarăș de afaceri! Dar pentru ce le-aș înșira pe toate? Putem îndruma pe temeiul celor spuse fiecare faptă și întâmplare din viața noastră și le putem face pe toate pentru Dumnezeu. După cum negustorii care fac negoț pe mare, când ancorează în orașe, nu părăsesc portul, nici nu vin în piață înainte de a afla dacă pot avea vreun câștig acolo, tot așa și tu să nu faci nimic, nici să spui ceva dacă nu ai vreun câștig după Dumnezeu. Nu-mi spune mie că nu poți face toate faptele tale pentru Dumnezeu! Când pot fi făcute pentru Dumnezeu încălțăminte, aranjatul părului, hainele, mersul, privirea, cuvintele, adunările de oameni, ieșirile în oraș, întoarcerile acasă, glumele, laudele, mustările, cuvintele de laudă, prietenii, vrăjmășiile, ce mai rămâne care să nu poată fi făcut pentru Dumnezeu, dacă am vrea? Care meserie e mai neplăcută ca aceea de paznic de închisoare? Nu pare oare viața temnicerului cea mai ticăloasă viață? Și totuși, și un temnicer poate, dacă vrea, să câștige și de pe urma vieții lui, când are milă de cei legați, când îngrijește pe cei întemnițați pe nedrept, când nu neguțătorește nenorocirea altora, când este loc de scăpare de obște pentru toți cei în nevoi. Așa s-a mântuit temnicerul acela de pe vremea lui Pavel . Se vede dar că, dacă voim, putem avea câștig din orice împrejurare a vieții.

6. Te întreb: Poate fi oare un lucru mai cumplit decât uciderea unui om? Cu toate acestea, o crimă a putut naște dreptate celui ce a săvârșit-o: atât de bună este o faptă când o faci pentru Dumnezeu.

- Dar cum a putut o crimă săvârși dreptate?

- Odinioară, madianiții au voit să aprindă mânia lui Dumnezeu asupra lui Israel; nădăjduiau în biruința lor, dacă vor abate de la Israel bunăvoința lui Dumnezeu. Pentru aceasta au gătit frumos pe niște fete madianite și le-au trimis în tabăra fiilor lui Israel; fetele au ademenit pe fiii lui Israel, i-au dus la desfrânare și, de aici, la necredință. Atunci Finees, văzând aceasta, a luat în mână lancia și, intrând pe urma celor care făceau desfrânare, i-a străpuns pe amândoi chiar atunci când săvârșeau păcatul. Și, datorită gândului cu care a săvârșit fapta, Finees a abătut mânia Domnului (de la fiii lui Israel) . Fapta lui a fost o crimă, dar ceea ce s-a împlinit prin ea a fost mântuire tuturor celor pierduți; de aceea a și adus dreptate celui ce a săvârșit-o. Uciderea aceea nu numai că nu i-a mânjit mâinile, ci i le-a făcut și mai curate. Și pe bună dreptate. Nu i-a ucis pentru că era asupra lor cu ură, ci i-a ucis ca să-i izbăvească pe ceilalți. A ucis doi, și a izbăvit nenumărate zeci de mii. Precum doctorii când taie mădulele putrezite și scapă întreg trupul, tot așa a făcut și acela. De aceea spune psalmistul: A stat Finees, și L-a împlânzit și a încetat bătaia; și i s-a socotit lui întru dreptate din neam în neam, până în veac.

Un altul a stat să se roage lui Dumnezeu, și L-a mahnit. Într-atât de rea este o faptă când n-o faci pentru Dumnezeu. Spun aceasta gândindu-mă la fariseu . După cum Finees a fost laudat, deși a ucis, tot astfel și fariseul a căzut aducând mahnire lui Dumnezeu nu din pricina rugăciunii, ci din pricina gândului cu care s-a rugat. Prin urmare, când faci o faptă, cu atât mai mult duhovnicească, dacă nu o faci pentru Dumnezeu, fapta aceea te vatăcă foarte; și, dimpotrivă, când faci o faptă, chiar lumească fiind, dacă o faci pentru Dumnezeu, fapta aceea îți va aduce

foarte mare folos, pentru că o faci cu gând iubitor de Dumnezeu. Ce poate fi mai rău și mai groaznic decât uciderea unui om? Și totuși, l-ai făcut drept pe cel ce a îndrăznit-o. Ce cuvânt de apărare am mai putea avea noi, care spunem că nu putem câștiga din orice faptă, că nu putem lucra toate pentru Dumnezeu, când găsim pe unul ce a câștigat și din uciderea unui om? Dacă am vrea să fim cu luare-aminte, am putea face această negoțatorie duhovnicească toată viața noastră, chiar și când vindem, chiar și când cumpărăm; și aceasta, când nu cerem un preț mai mare decât cel legiuit, când nu așteptăm vremuri grele ca abia atunci să vindem celor în nevoi mărfurile. Cel ce ține grâul este blestemat de popor, spune Scriptura .

Dar pentru ce să vorbesc de fiecare faptă în parte, când pot, printr-o singură pildă, să le cuprind pe toate? După cum zidarii, când vor să ridice un zid, întind o sfoară de la un capăt la altul, și în felul acesta construiesc zidul, pentru ca fața zidului să fie netedă, tot așa și noi, în loc de sfoară, să răspândim graiul acesta care spune: Ori de mâncați, ori de beți, ori altceva de faceți, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți! De ne rugăm , de postim, de învinovățim, de iertăm, de laudăm, de muștrăm, de venim acasă, de plecăm de acasă, de vindem, de cumpărăm, de tăcem, de stăm de vorbă, de facem orice altceva, toate să le facem spre slava lui Dumnezeu. Dacă nu se face aceasta spre slava lui Dumnezeu, nici altceva să nu se mai facă, nici să nu se mai grăiască de către noi. În loc de toiag tare, în loc de armă și întărire, în loc de vistierii nespuse, să purtăm cu noi oriunde am fi graiul acesta, întipărirându-l în mintea noastră, pentru ca făcând, spunând și negoțătorind totul spre slava lui Dumnezeu, să dobândim de la El slavă și aici (în lumea aceasta), și după plecarea noastră de aici. Că spune Scriptura: Pe cei ce Mă preaslăvesc pe Mine îi voi slăvi . Așadar, nu numai prin cuvinte, ci și prin fapte să-L slăvim pe Dumnezeu neconținut, împreună cu Hristos, Dumnezeul nostru, că Lui se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul II - Omilii la săracul Lazăr

Din

*OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005*

Cuvântul II - Omilii la săracul Lazăr

1. Am admirat dragostea voastră, când v-am vorbit mai înainte de Lazăr; că ați laudat răbdarea săracului și ați urât cruzimea și neomenia bogatului. Și aceasta nu-i mică dovadă de frumusețe și bunătate ale sufletelor voastre. Chiar dacă nu facem fapte de virtute, dar dacă laudăm virtutea, vom ajunge negreșit să o și săvârșim; chiar dacă nu fugim de păcat, dar dacă înfierăm păcatul, vom ajunge negreșit să și fugim de el. Așadar, pentru că ați laudat cu multă însuflețire cuvintele mele, doresc să vi le mai spun și pe celelalte. L-ați văzut atunci pe Lazăr înaintea porții bogatului, să-l vedeți astăzi în sânul lui Avraam. L-ați văzut atunci lins de câini, să-l vedeți astăzi însoțit de îngeri. L-ați văzut atunci sărac, să-l vedeți acum desfătându-se. L-ați văzut atunci flămând, să-l vedeți acum îndestulat. L-ați văzut luptându-se, să-l vedeți încununat. Ați

văzut ostenele lui, să-i vedeți răsplățile și voi, cei bogați, și voi, cei săraci. Bogații, ca să nu socotiți de mare lucru bogăția fără de virtute! Săracii, ca să nu socotiți că sărăcia e un lucru rău! Că și unora, și altora Lazăr le-a fost învățător. Dacă Lazăr, fiind sărac, n-a vorbit de rău, ce iertare vor avea bogații când fac aceasta? Dacă Lazăr a mulțumit lui Dumnezeu, fiind flămând și în atâtea suferințe, ce cuvânt de apărare vor avea cei îndestulați, când nu vor să caute a ajunge la aceeași virtute? Iarăși, săracii care cârtesc și se necăjesc din pricina sărăciei lor, ce iertare vor avea, când Lazăr era mereu flămând, sărac, singur, bolnav înaintea casei bogatului, când era disprețuit de toți, când nu putea vedea pe altul suferind la fel, și totuși cugeta așa.

Să căutăm a învăța de la Lazăr să nu vrem a ferici pe bogați, nici să plângem pe săraci. Dar, altfel spus, dacă trebuie să vorbesc fără ocolișuri, nu-i bogat cel care are multe, ci cel care n-are nevoie de multe; nu-i sărac cel care n-are nimic, ci cel care dorește multe. Aceasta trebuie să fie descrierea sărăciei și a bogăției. De vezi dar pe cineva că dorește multe, socotește-l mai sărac decât toți, chiar de-ar avea bogățiile pământului. Și iarăși, de vezi pe cineva că nu are nevoie de multe, socotește-l mai bogat decât toți, chiar dacă n-are nimic. Că judecăm sărăcia și bogăția nu după măsura averii, ci după starea sufletului. După cum nu spunem că-i sănătos un om căruia îi este sete mereu, chiar de-ar bea pe nesățurate, de-ar sta lângă râuri și izvoare - căci ce folos de bogăția aceea de ape, când setea-i e nestinsă -, tot așa să gândim și despre bogați. Să nu socotim niciodată sănătoși pe cei care poftesc și însetează mereu după averile altora, nici să-i socotim înconjurați de belșug. Cum va putea fi bogat vreodată omul care nu-și poate pune hotar poftei, chiar de-ar fi el înconjurat de toate bogățiile? Dimpotrivă, trebuie să socotim mai bogați decât toți oamenii, chiar de-ar fi mai săraci decât toți, pe aceia care se mulțumesc cu ce au, care sunt împăcați cu soarta lor, care nu râvnesc la averi străine. Căci cel care n-are trebuință de averi străine, ci îi place să se mulțumească cu ce are, acela este mai bogat decât toți.

Dar, cu voia voastră, să ne întoarcem la Lazăr.

“Și a fost spus Domnul, că a murit Lazăr și a fost dus de îngeri .

O dată cu acest prilej, vreau să îndepărtez din sufletele voastre o boală rea. Mulți oameni simpli socotesc că sufletele celor care mor de moarte silnică ajung duhuri necurate. Dar nu este așa, nu are cum să fie așa! Nu ajung diavoli sufletele celor care mor de moarte silnică, ci sufletele celor ce trăiesc în păcate; și nu din pricină că li se schimbă firea lor, ci din pricină că voința lor se supune răutății demonilor. Hristos a arătat aceasta iudeilor, spunând: “Voi fii diavolului sunteți! , nu i-a numit fii ai diavolului pentru că astfel ar fi luat iudeii chipul diavolului, ci pentru că făceau faptele diavolului. De aceea și adaugă: Că poftele tatălui vostru voiți să faceți . Și, iarăși, Ioan (Botezătorul) spune: Pui de năpârci, cine v-a arătat să fugiți de mânia ce va să fie? Faceți dar roadă vrednică de pocăință! Și să nu credeți că puteți zice în voi înșivă: Părinte avem pe Avraam! Scriptura obișnuiește să numească legi de înrudire nu pe cele întemeiate pe legăturile de sânge, ci pe cele întemeiate pe virtute sau pe viciu. Scriptura spune că ești fiu sau frate al aceluia cu care te asemeni în purtări.

2. Dar pentru ce diavolul a adus între oameni această învățătură rea?

- A încercat să surpe și să îngroape slava mucenicilor. Mucenicii muriseră de moarte silnică, și din această pricină diavolul a spus că aceia care mor de moarte silnică se prefac în draci, cu intenția de a arunca asupra mucenicilor bănuială rea. Dar n-a izbutit; mucenicii continuă să aibă strălucirea lor. Însă a făcut diavolul un lucru și mai grozav: a convins prin aceste învățături rele pe cei ce fac farmece și care s-au pus în slujba lui, să ucidă mulți tineri în fragedă vârstă, cu nădejdea că au să se facă duhuri necurate și au să le slujească iarăși lor. Dar nu este așa, nu poate fi așa!

- Ce înțeles dar au cele ce spun demonii: “Sunt sufletul cutărui monah”?

- Dar eu nu am a crede asta tocmai pentru că o spun aceștia; ei înșeală pe cei ce-i ascultă. Pentru aceasta Pavel le-a închis gura, chiar când grăiau adevărul, ca nu cumva pe temeiul unor spuse adevărate să amestece și minciuni și să ajungă astfel vrednici de crezare. Când demonii au spus: Acești oameni sunt robi ai Dumnezeului Celui Preaînalt, care vă vestesc vouă calea mântuirii , Pavel, supărându-se, a certat duhul cel pitonicesc și a poruncit să iasă din slujnică . Spuseseră ei ceva rău? Nu! Spuseseră: Acești oameni sunt robi ai Dumnezeului Celui Preaînalt! Dar pentru că mulți din oamenii simpli nu știu să facă totdeauna deosebire între cele spuse de demoni, Pavel a hotărât că nu trebuie crezut niciun cuvânt al lor. “Ești necinstit, spune Pavel duhului celui pitonicesc, n-ai dreptul să vorbești, taci, amuțește! Nu-i datoria ta să propovăduiești; asta-i vrednicia Apostolilor! Pentru ce răpești ce nu-i al tău? Taci, ești necinstit!” Așa a făcut și Hristos. Duhurile necurate Îi spuneau: Te știm Cine ești! , iar El i-a certat cu multă asprime , ca să ne învețe a nu da crezare niciodată duhurilor necurate, chiar când ne spun ceva sănătos. Știind dar acestea, să nu credem de fel demonului, ci să fugim de el, să-i întoarcem spatele, chiar dacă grăiește ceva adevărat. Învățăturile cele sănătoase și mântuitoare nu le aflăm cu precizie de la demoni, ci din dumnezeiasca Scriptură. Că un suflet care iese din trup nu ajunge sub tirania duhurilor necurate, ascultă ce spune Pavel: Cel care a murit a fost curățit de păcat , ca unul care nu mai păcătuiește. Dacă diavolul nu poate constrânge un suflet atâta vreme cât locuiește în trup, este limpede că nu-l poate constrânge nici după ce a ieșit din trup.

- Dar în ce fel păcătuiesc oamenii dacă nu sunt constrânși de diavol?

- Oamenii păcătuiesc de buna lor voie, din propria lor pornire; nu sunt siliți, nici constrânși de diavol. Și aceasta au arătat-o toți cei ce au biruit uneltirile lui. L-a ispitit pe Iov de nenumărate ori, dar n-a putut să-l facă să scoată un cuvânt de hulă împotriva lui Dumnezeu . Se vede dar dintr-asta că stă în puterea noastră a asculta sau a nu asculta de sfaturile diavolului, că nu suferim din partea aceluia nici silnicie, nici violență. Nu numai cele spuse mai înainte, dar și pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr ne arată că sufletele, când ies din trup, nu mai rămân aici pe pământ, ci sunt duse îndată. Și ascultă cum: Și a fost că a murit săracul și a fost dus de îngeri . Sunt duse acolo nu numai sufletele dreptilor, ci și sufletele păcătoșilor; și asta o știm, iarăși, din parabola unui alt bogat. Când i-a rodit țarina, bogatul acela cugeta în sine zicând: Ce voi face? Voi strica jitițele mele și mai mari le voi zidi! Nu-i gând mai netrebnic ca acesta! Într-adevăr, a stricat jitițele lui. Că jitițele care nu se strică nu sunt cele făcute din ziduri, ci stomacurile săracilor! Dar bogatul acela le-a părăsit pe acestea și se îngrijea de ziduri. Or, ce-i spune Dumnezeu? Nebune, în această noapte vor cere de la tine sufletul tău! Și, iată! Într-o parabolă sufletul a fost dus de îngeri; în cealaltă i-au cerut sufletul. Pe unul l-au scos din trup ca pe un înlănțuit, iar pe altul l-au însoțit ca pe un încununat. Și, după cum la luptele dintr-un stadion spectatorii care urmăresc întrecerile primesc cu multe urale și-l duc acasă în aplauze, lăudându-l și admirându-l, pe un atlet care a căpătat în lupte multe răni și e plin de sânge, dar are în jurul capului cununa de biruință, tot așa l-au dus atunci și pe Lazăr îngerii. Sufletul bogatului din cealaltă parabolă a fost cerut însă de niște puteri înfricoșătoare, poate în acest scop trimise; sufletul lui n-a plecat de la sine în viața cealaltă, pentru că nici nu era cu puțință. Dacă avem nevoie de conducători când mergem dintr-un oraș în altul, cu mult mai mult are nevoie sufletul de conducători când este smuls din trup și mutat în viața viitoare. De aceea, când sufletul are să plece din trup, adeseori iese afară, se coboară în adânc, se teme, tremură. Totdeauna ne muștră conștiința pentru păcatele săvârșite, dar ne muștră mai cu seamă atunci, în ceasul acela, când avem să fim duși de aici la judecata de dincolo și la înfricoșătorul județ. Atunci, de-ai răpit, de-ai fost zgârcit și-ai luat dreptul altuia, de-ai supărat, de-ai dușmănit pe cineva pe nedrept, de-ai făcut orice alt păcat, atunci tot roiul păcatelor vine din nou în amintire, stă înaintea ochilor și

chinuiește sufletul. Și după cum cei care sunt închiși în temniță se află totdeauna triști și îndurerați, dar mai cu seamă în ziua aceea când sunt scoși din închisoare ca să fie duși înaintea judecătorului, când stau în spatele gratiilor și când aud dinăuntru vocea judecătorului, mai cu seamă atunci își pierd răsuflarea de frică și nu se deosebesc întru nimic de morți; tot așa și sufletul suferă și se zbuciumă și în timpul săvârșirii păcatului, dar cu mult mai mult când are să fie smuls din trup și dus pe lumea cealaltă.

3. Tăceți la auzirea acestor cuvinte? Mă bucur mai mult de tăcerea aceasta decât de aplauze; căci aplauzele și laudele mă fac pe mine mai strălucit, pe când tăcerea aceasta vă face pe voi mai virtuoși. Știu că supără spusele mele, dar au mare și nespus câștig. Bogatul acela, dacă ar fi avut pe cineva care să-l sfătuiască, dacă n-ar fi avut lingușitori care să-i vorbească pentru a-i face plăcere și pentru a-l târî la chefuri și petreceri, n-ar fi ajuns în iad, n-ar fi îndurat chinurile acelea de nesuportat, nu s-ar fi căit mai târziu fără de folos. L-au dat focului, pentru că toți i-au vorbit ca să-i facă plăcere. De-ar da Dumnezeu ca totdeauna și mereu să cugetăm și să vorbim așa de gheenă! În toate cuvintele tale, spune Scriptura, adu-ți aminte de sfârșitul tău și în veac să nu păcătuiești! ; și iarăși: Gătește spre ieșire lucrurile tale și pregătește-te de drum! Dacă ai răpit ceva cuiva, dă înapoi și zi ca Zahau: Dau împătrit cele răpite! . Dacă ai năpăstuit pe cineva, dacă ai vreun dușman, împacă-te înainte de a ajunge în fata judecății. Pune în rânduială aici totul, ca să cauți fără grijă la scaunul de judecată. Cât suntem aici, pe pământ, avem nădejde de mântuire; dar după ce am plecat dincolo, nu ne mai putem pocăi, nici șterge păcatele. De aceea, trebuie să ne pregătim neîncetat pentru ieșirea din lumea aceasta. Dacă Stăpânul a hotărât să ne cheme diseară? Dacă a hotărât să ne cheme mâine? Viitorul nu e cunoscut, tocmai ca să fim totdeauna gata de luptă și pregătiți pentru plecarea aceea, așa precum Lazăr acesta era totdeauna pregătit: suferea și răbda, de aceea a și fost dus cu atâta cinste.

A murit și bogatul și a fost îngropat Sufletul îi fusese îngropat în trup, ca într-un mormânt, și purtase trupul, de colo până colo, ca pe un mormânt. Trupul îi era legat de beție și de lăcomie ca și cu un lanț, așa că era mort și nelucrător. Nu trece, prea iubite, cu ușurință pe lângă cuvântul a fost îngropat. Ci, când auzi acest cuvânt, gândește-te la mesele cele ferecate în argint, la paturi, la covoare, la cuverturi, la toate cele din casă, la parfumuri, la aromate, la vinul cel de frunte, la felurile mâncăruri și bucate, la bucătari, la lingușitori, la oamenii din suită, la slugi și la tot fastul lui! Gândește-te că totul s-a stins, totul s-a veștejit! Toate cenușă, toate pulbere! Jale și plânsete! Nimeni nu-l mai poate ajuta, nici aduce înapoi sufletul plecat! Atunci s-a văzut ce poate aurul, ce poate bogăția cea mare! Din atât de mare strălucire, a plecat gol și singur. Din atât de mare bogăție, n-a putut să ia de aici nimic; a fost dus gol, lipsit de orice apărare. Niciunul din cei care-l slujeau, niciunul din cei care-l ajutau nu era ca să-l scape de chin și de pedeapsă; ci, smuls de lângă toți aceia, a fost luat numai el ca să îndure acele pedepse de nesuportat. Cu adevărat, Tot trupul și toată mărirea omului ca floarea ierbii; uscatu-s-a iarba și floarea a căzut, iar cuvântul Dumnezeului nostru rămâne în veac! A venit moartea și le-a stins pe toate. Luându-l ca pe un captiv, așa îl ducea: cu capul plecat, căutând în jos, plin de rușine, neîndrăznind să deschidă gura, tremurând, cuprins de frică, ca și cum în vis s-ar fi bucurat de toate desfătărilor acelea; și se roagă, deci, bogatul de sărac și cerșește de la masa săracului; de la săracul acela care murea de foame și care zăcea aruncat în gura câinilor. Faptele s-au schimbat, și toți au cunoscut cine-a fost bogatul și cine-a fost săracul! Au cunoscut că Lazăr era mai bogat decât toți, iar bogatul, mai sărac decât toți! Întocmai ca pe scenă, când actorii își iau mască de împărat, de comandant, de doctor, de retor, de sofist, de ostaș, fără să fie ceva din aceștia, tot așa și în viața aceasta, sărăcia și bogăția nu sunt decât niște măști. După cum, când ești la teatru și vezi pe un actor că are mască de împărat, nu-l ferecești, nici nu-l socotești împărat și nici nu dorești să fii

ca el, ci, știind că actorul este unul din cei care-și pierd vremea în piață, poate un împletitor de funii, sau un fierar, sau un altul la fel, nu-l fericești din pricina măștii și a îmbrăcăminte, nici nu-i judeci viața lui după îmbrăcăminte, ci-l disprețuiești din pricina celeilalte vieți pe care o duce în lume, tot așa și în viața aceasta, de pe pământ: trăim în lume ca într-un teatru și-i vedem pe oameni jucând ca pe o scenă; când îi vezi pe mulți că se îmbogățesc, nu socoti că sunt bogați cu adevărat, ci că au măști de bogați. După cum actorul face pe scenă pe împăratul sau pe generalul, dar, în realitate, de multe ori nu-i decât o slugă, sau unul din cei ce vând smochine și struguri în piață, tot astfel și bogatul, de multe ori este mai sărac decât toți oamenii. Dacă îi iei masca și-i cercetezi conștiința, de intri în sufletul lui, vei vedea că-i sărac de orice virtute și mai necinstit decât toți oamenii. După cum la teatru, la lăsarea serii, când pleacă spectatorii și ies afară din teatru, actorii își leapădă măștile, și împărații și generalii de pe scenă se arată tuturor ceea ce sunt, tot așa și la venirea morții, când se termină spectacolul vieții omenești, când toți oamenii leapădă măștile bogăției și ale sărăciei și pleacă dincolo, atunci toți se arată numai cu faptele lor. Atunci se vede cine au fost cu adevărat bogați, cine săraci, cine plini de slavă, cine fără de slavă.

4. Adeseori, unul din cei care au fost bogați aici, pe pământ, este acolo mai sărac decât toți, asemenea bogatului din parabolă. Când s-a lăsat seara, adică moartea, și a ieșit din scena acestei vieți și și-a lepădat masca, s-a văzut acolo că-i mai sărac decât toți, și într-atât de sărac, că nu era stăpânul niciunei picături de apă; o cerșea și n-o căpăta. Poate fi oare o sărăcie mai mare? Și ascultă cât de sărac era! Ridicându-și ochii, zice, strigând lui Avraam: Părinte, miluiește-mă și trimite pe Lazăr să-și ude vârful degetului lui în apă și să-mi răcorească limba mea! Vezi cât de mare e chinul? Când era Lazăr în fața lui, trecea pe lângă el fără să-l vadă. Acum e departe, și-l cheamă! Pe acela pe care nu-l vedea când intra și ieșea din casă, pe acesta îl vede acum prea bine de departe.

- Dar pentru ce îl vede acum bogatul pe Lazăr?

- Poate că, adeseori, bogatul acesta își zicea în sine așa: "La ce-mi folosesc mie frica de Dumnezeu și virtutea? Toate-mi curg ca dintr-un izvor, am toate din belșug, sunt fericit, nu mă primejduiește niciun necaz! Pentru ce să vreau să fiu virtuos? Iată, săracul acesta e drept, temător de Dumnezeu, și îndură nenumărate suferințe și necazuri!" În felul acesta grăiesc mulți și astăzi. Așadar, ca să smulgă din rădăcină aceste gânduri rele, îi arată lui că este pedeapsă pentru păcat și cinste și cunună pentru ostenele cele pentru evlavie. Dar nu numai pentru asta l-a văzut pe Lazăr, ci ca să aibă a suferi și bogatul acum cu mult, cu mult mai mult ceea ce suferise săracul. După cum pentru Lazăr șederea la poarta bogatului îi mărea și mai mult chinul, pentru că vedea fericirea celuilalt, tot așa și pentru bogat șederea în iad îi făcea și mai cumplită pedeapsa, pentru că vedea desfătarea lui Lazăr. Îl vedea, ca să-i fie chinul și mai de nesuportat, nu numai de pe urma felului chinurilor, ci și ca urmare a punerii lor față în față cu cinstea de care se bucura Lazăr. Și după cum, când l-a scos Dumnezeu pe Adam din rai, l-a pus să locuiască în fața raiului, ca vederea neconținută a raiului să-i aducă în minte mereu greșeala și să-l facă să simtă și mai bine pierderea bunătăților, tot așa și pe bogat l-a pus să locuiască în fața lui Lazăr, ca să vadă de ce bunătăți s-a lipsit pe sine. "Am trimis, îi spune Dumnezeu, pe săracul Lazăr la poarta ta, ca să-ți fie dascăl de virtute și pricină de iubire de oameni! N-ai luat seamă la câștig! N-ai voit să te folosești cum se cuvine de prilejul mântuirii. Folosește-1 dar ca pricină de mai mare osândă și mai mare pedeapsă!"

De aici avem a învăța că vor sta atunci în fața noastră toți cei cărora le-am făcut rău și pe care i-am nedreptățit. Și a stat înaintea lui Lazăr și bogatul acesta, cu toate că nu l-a nedreptățit cu nimic; că nu i-a luat bogatul averea lui Lazăr. Nu! Dar nici nu i-a dat din averea lui. Deci, dacă

cel care nu dă din averea lui are pârâș pe cel ce n-a fost miluit, va mai fi oare vrednic de iertare cel care a răpit averile altora, când stau în jurul lui din toate părțile cei nedreptățiți de el? Atunci nu va mai fi nevoie de martori, nici de pârâși, nici de dovezi, nici de probe, ci înseși faptele noastre, așa cum le-am săvârșit, se vor înfățișa ochilor noștri. “Iată omul, zice Domnul, și faptele lui! Și acesta este cel ce a jefuit, pentru că n-a dat din averile lui!” Poate vi se par neobișnuite cuvintele mele, dar să nu vă prindă mirarea. Vă voi da mărturie din dumnezeieștile Scripturi, că nu numai răpirea averilor altora, ci și neîmpărțirea averilor tale altora se numește tot răpire, lăcomie și jaf.

- Care e această mărturie?

- Dumnezeu îi ține de rău pe iudei prin proorocul care zice: Pământul a dat roadele sale, și n-ați dat zeciuială; ci răpirea dreptului săracului este în casele voastre. Cu alte cuvinte, le spune așa: Pentru că n-ați dat ofrandele cuvenite, ați răpit averile celui ce are lipsă. Dumnezeu spune aceasta spre a arăta celor bogați că în mâinile lor este averea celor săraci, fie că aceștia au moștenit averile lor de la părinți, fie că și le-au adunat în alt chip. Și iarăși, în altă parte spune: Nu despuia viața săracului. A despuia înseamnă a lua averile altuia; că despuiere e și atunci când luăm și stăpânim averile ce nu ne aparțin. Să luăm învățătură dar prin asta că vom fi pedepsiți la fel cu cei ce despoaie pe alții, dacă nu facem milostenie. Averile noastre, ori de unde le-am fi adunat, sunt ale Stăpânului. Dacă le dăm celor nevoiași, vom dobândi mult belșug. Pentru aceasta a îngăduit Dumnezeu ca tu să ai avere, spre a o împărți săracilor, nu ca să o cheltuești în desfrânări, în beții, în mâncăruri și băuturi, în haine scumpe și în alte lucruri de necinste. Cel ce are avere este ca un iconom al veniturilor împărătești; dacă acesta din urmă ar cheltui banii strânși pentru plăcerile lui, și nu i-ar împărți celor cărora i s-a poruncit, ar fi pedepsit și osândit la moarte; tot așa și acest bogat: este un administrator al banilor pe care trebuie să-i împartă săracilor; a primit poruncă să-i împartă celor nevoiași; dacă cheltuiește pentru el mai mult decât îi este de neapărată trebuință, va primi acolo, pe lumea cealaltă, cumplită pedeapsă. Că nu sunt ale lui cele ale lui, ci ale celor dimpreună robii cu el.

5. Să cruțăm dar averile ca pe niște averi ce nu ne aparțin, ca să ajungă ale noastre!

- Dar cum să le cruțăm ca și cum ar fi averi străine?

- Când nu le cheltuim pe nevoi închipuite și numai pentru nevoile noastre, ci le dăm în mâinile săracilor. De ești bogat și cheltuiești mai mult decât îți trebuie, vei da socoteală de banii ce ți s-au încredințat! Așa se petrec lucrurile și în casele celor mari. Mulți își încredințează vistieriile lor slugilor; acestea păstrează averile încredințate și nu abuzează de ele, ci le împart aceluia cărora le poruncește și când le poruncește stăpânul. Fă și tu, la rândul tău, așa! N-ai primit mai multe averi decât alții ca să le cheltuiești singur, ci ca să fii și pentru alții bun iconom.

Merită să cercetăm acum și aceasta: Pentru ce nu l-a văzut bogatul pe Lazăr în sânul altui drept, ci în sânul lui Avraam?

Avraam era iubitor de străini. Deci, spre a-i fi și Avraam dovadă a neospitalității lui, de aceea îl vede bogatul pe Lazăr cu Avraam. Avraam chema chiar pe drumeți și-i ducea în casa lui; bogatul acesta nu băga în seamă nici pe cel ce zăcea afară, la ușa sa. Deși avea și prilej de mântuire, și comoară așa de mare, totuși trecea pe lângă ea în fiecare zi și nu s-a folosit cum trebuie de sprijinul săracului. Patriarhul Avraam n-a fost așa, ci cu totul dimpotrivă. Stătea înaintea ușii casei sale și chema în casa lui pe toți drumeții. Și, după cum un pescar care aruncă plasa în mare scoate și pește, dar scoate de multe ori și aur și mărgăritare, tot astfel și Avraam, chema oameni în casa lui, dar a primit o dată și îngeri. Și lucru minunat este că nu știa. Pavel, minunându-se de aceasta, îl laudă și spune: Iubirea de străini să nu o uitați; că prin aceasta unii, fără să știe, au primit oaspeți pe îngeri! . Și bine a spus: fără să știe. Că dacă i-ar fi primit cu atâta dragoste

știind că sunt îngerii, Avraam n-ar fi făcut un lucru mare și minunat. Dar este vrednic de toată lauda că, neștiind cine erau drumeții și socotindu-i oameni și simpli călători, i-a chemat în casa lui cu atâta dragoste. Și tu dar nu faci mare lucru dacă primești cu multă dragoste pe un om de seamă și strălucit; că de multe ori strălucirea oaspetelui îndeamnă chiar pe cel urător de oaspeți să-1 primească cu toată bunăvoința. De aceea și Hristos îi laudă pe cei care fac asemenea lui Avraam, zicând: Întrucât ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi-ați făcut! ; și iarăși: Așa nu este vrerea înaintea Tatălui vostru, ca să piară unul dintr-aceștia mici ; și iarăși: Iar cine va sminti pe unul dintr-aceștia mici, mai de folos i-ar fi lui să-și atârne de gât o piatră de moară și să se înece în adâncul mării! Și pretutindeni Hristos pune mult preț pe cei mici și disprețuiți. Aceasta știind și Avraam, n-a întrebat pe drumeți cine sunt și de unde vin, așa cum facem noi în vremea noastră, ci îi primea în casa lui fără deosebire pe toți călătorii. Cel care face bine nu trebuie să cerceteze viața celui căruia îi face bine, ci să-i ușureze sărăcia și să-i împlinească nevoia. O singură apărare are săracul: lipsa și nevoia. Nu-1 întreba dar de nimic altceva; de-ar fi cel mai ticălos dintre oameni, dar dacă-i lipsește hrana cea de toate zilele, să-i potolim foamea! Așa ne-a poruncit și Hristos să facem, zicând: Fiți fiii Tatălui vostru Celui din ceruri, că răsare soarele Lui peste cei răi și peste cei buni, și plouă peste cei drepti și peste cei nedrepti! Cel ce miluiește este un port pentru cei în nevoi; iar portul primește pe toți cei naufragiați și-i scapă de primejdii; răi sau buni, oricum ar fi cei ce sunt în primejdie, pe toți îi adăpostește în sânurile sale. Și tu dar, când vezi aici, pe pământ, un om naufragiat de foame, nu-1 judeca, nu-1 întreba de ce a ajuns așa, ci scapă-1 de necaz. Pentru ce-ți îngreunezi viața? Dumnezeu te-a slobozit de această iscodire și cercetare. Câte n-ar fi spus oamenii, câtă supărare n-ar fi fost dacă Dumnezeu ar fi poruncit să miluim după ce am cercetat îndeaproape viața și purtările celui ce ne cere ajutor, după ce am iscodi faptele fiecăruia! Dar așa, ne-a eliberat de această greutate. Pentru ce să ne facem griji de prisos? Altul este judecătorul, și altul miluitorul! De aceea se numește milostenie, pentru că dăm și celor care nu sunt vrednici. Așa ne îndeamnă și Pavel să facem, zicând: Iar făcând binele, să nu slăbim să facem bine către toți, dar mai cu seamă către cei de o credință cu noi! Dacă iscodim și cercetăm pe cei ce nu sunt vrednici să fie miluiți, atunci nu vor veni ușor nici cei ce au această vrednicie; dar dacă miluim și pe cei ce nu sunt vrednici, atunci negreșit vor veni spre noi și cei ce sunt vrednici, care prețuiesc cât toți ceilalți. Așa s-a petrecut și cu fericitul Avraam: pentru că n-a iscodit și nici n-a cercetat pe drumeți, a putut în felul acesta să primească o dată și îngerii. Pe Avraam să-1 urmărim și noi, și, o dată cu el, și pe Iov, strănepotul aceluia. Că și Iov a urmat cu toată grija măreția sufletească a înaintașului lui; pentru aceea și zicea: Ușa mea se deschidea la tot cel ce venea ; nu o deschidea unuia, și o închidea altuia, ci o deschidea tuturor, fără deosebire.

6. Tot așa, rogu-vă, să facem și noi! Să nu iscodim mai mult decât trebuie. Atâta numai trebuie să știm despre un sărac: că are nevoie. De vine cineva la noi cu astfel de nevoie, să nu-1 întrebăm mai mult, că nu facem milostenie felului de viață, ci omului, nici nu-1 miluim pentru virtutea lui, ci pentru nevoia lui, ca să atragem și noi asupra noastră de la Stăpân mila cea multă, ca și noi, deși suntem nevrednici, să dobândim iubirea Sa de oameni. Că dacă vom cerceta, vom iscodi pe cei împreună robi cu noi, ca să vedem de sunt vrednici de milostenia noastră, atunci și Dumnezeu va face la fel cu noi; și dacă vom căuta să cerem socoteală celor împreună robi cu noi, atunci am pierdut mila cea de sus. Căci cu ce judecată veți judeca, veți fi judecați! , spune Hristos.

Dar să ne întoarcem iarăși la al nostru cuvânt.

Văzându-1 dar bogatul pe Lazăr în sânul lui Avraam, a zis: Părinte Avraame, miluiește-mă și trimite pe Lazăr!

- Dar pentru ce bogatul nu și-a îndreptat cuvântul său spre Lazăr?

- După cum cred eu, îi era rușine, se rușina; socotea, din cele ce-i făcuse, că Lazăr negreșit îl ura. “Dacă eu, își spunea el, care m-am desfătat în atâtea bogății, care n-am avut a mă plânge de Lazăr, dacă eu l-am disprețuit pe când era în atâtea suferințe și nu i-am dat nici măcar fărâmituri de la masa mea, cu mult mai mult el, cel atât de disprețuit, nu-mi va împlini cererea!” Nu spun aceste cuvinte spre învinuirea lui Lazăr; că n-avea el un astfel de suflet, Doamne ferește! Nu! Ci bogatul, pentru că se temea, nu l-a chemat pe Lazăr, ci l-a strigat pe Avraam, care, după socotința lui, nu cunoștea cele ce s-au petrecut. Și cerea bogatul degetul acela pe care de atâtea ori l-a lăsat să fie lins de limbile câinilor!

- Ce i-a răspuns Avraam?

- Fiule, ai luat cele bune ale tale în viața ta! Uită-te la felul cugetării lui Avraam, uită-te la iubirea dreptului! N-a spus: “Neomenosule, crudele, ticălosule, mai amintești acum de iubirea de oameni, de milă, de iertare, după ce ai făcut atâta rău omului acestuia? Nu roșești? Nu te rușinezi?”.

- Dar ce i-a spus?

- Fiule, ai luat cele bune ale tale! Inima necăjită “nu o tulbura”, spune Scriptura. Îi este de-ajuns lui pedeapsa; să nu mai aducem ocară suferințelor lui! De altfel, ca să nu socotești că l-a oprit pe Lazăr să se ducă la el din răzbunare pentru cele trecute, îl numește fiu, ca și cum prin acest nume i-ar lua apărarea. “Ce este în puterea mea îți dau, îi spune el, dar nu este în puterea mea să treacă de aici dincolo. Ai luat cele bune ale tale!

- Dar pentru ce n-a spus “ai primit”, ci ai luat ?

- Mare noian de gânduri văd deschizându-mi acest cuvânt! De aceea, păstrând cu grijă pe toate cele spuse, pe cele de acum și pe cele de mai înainte, să le așezăm în sufletul nostru cu toată grija și, cu ajutorul celor spuse, să vă faceți mai potriviți pentru auzirea celor ce vi le voi spune. Dacă vă este cu puțință, amintiți-vă de tot ce v-am spus; dar dacă nu puteți să vă amintiți de toate, rogu-vă să vă amintiți neconținut, mai înainte de toate, că a nu da săracilor din averile tale înseamnă a jefui pe săraci, a-i lipsi de viață, și, altfel, că nu stăpânim averile noastre, ci averile lor. Dacă vom fi însuflețiți de astfel de gânduri, negreșit vom dori să împărțim averile noastre; și hrănind aici pe Hristos, Care e flămând, și aducând dincolo multă bogăție, vom putea dobândi bunătățile cele viitoare, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu Care Tatălui, împreună cu Sfântul Duh, slavă, cinste, putere, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul III - Omilii la săracul Lazăr

Din

*OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE.
DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005*

Cuvântul III - Omilii la săracul Lazăr

1. Nu de puțin folos ne-a fost nouă, și celor bogați, și celor săraci, parabola lui Lazăr; pe unii învățându-i să îndure cu ușurință sărăcia, iar pe alții oprindu-i de a se lăuda cu bogăția, ba, dimpotrivă, arătându-le, chiar prin fapte, că mai de plâns decât toți este cel ce trăiește în păcat și nu împarte altora nimic din averile lui.

Dar bine-ar fi ca și astăzi să vorbesc tot de pilda lui Lazăr. Că și cei care lucrează în mine, când

dau de o vână bogată de aur, sapă acolo mereu și nu se opresc până ce nu scot la lumină tot aurul. Să ne întoarcem dar acolo unde am lăsat cuvântul, în predica noastră de mai înainte, ca de acolo să purcedem mai departe. Aș fi putut ca într-o singură zi să vă vorbesc de pilda aceasta; n-am urmărit însă să isprăvesc cuvântul, spunându-vă dintr-o dată multe, ci am urmărit ca voi să primiți cu luare-aminte și să rețineți spusele mele, spre a avea de pe urma păstrării lor un vădit folos duhovnicesc. Că și o mamă iubitoare, care vrea să întarce copilul, dacă-i dă dintr-o dată copilului în gură mâncare tare, n-are niciun folos, căci copilul aruncă din gură ce i se dă și pătează și cămășuța în jurul pieptului; dar dacă-i dă treptat și puțin câte puțin, copilul înghite fără dezgust ce i se dă. Ca și voi să nu aruncați afară ce v-aș fi dat, nu v-am închinat dintr-o dată paharul învățaturii, ci vi l-am împărțit pe mai multe zile, v-am îngăduit ca în zilele dintre predicile mele să vă odihniți de oboseala ascultării, ca cele auzite să se întărească bine în mintea dragostei voastre și să puteți primi cu sufletul vesel și înflăcărat cele ce au să vi se mai grăiască. De aceea, de multe ori v-am spus, cu multe zile înainte, și ce cuprinde predica următoare, pentru ca în zilele de la o predică la alta să luați în mâini Biblia; și citind toată pericopa și cunoscând ce s-a vorbit și ce a mai rămas să faceți, mintea voastră să fie mai sprintenă pentru înțelegerea celor ce se vor spune mai pe urmă. Totdeauna vă cer asta, și nu voi înceta de a vă cere, ca nu numai când sunteți aici să luați aminte la cele ce grăiesc, ci și când sunteți acasă, să căutați a vă îndeletnici neconținut cu citirea dumnezeieștilor Scripturi. În felul acesta îi sfătuiesc totdeauna și pe cei cu care mă întâlnesc pe stradă sau în casă. Să nu-mi spună cineva acele cuvinte deșarte și vrednice de osândă: „Am de apărut procese la tribunal, sunt ocupat cu treburile statului, am o meserie, am femeie, îmi cresc copiii, îmi gospodăresc casa, sunt bărbat care trăiesc în lume. Nu-i treaba mea să citesc Scripturile, ci a acelora care s-au lepădat de lume și trăiesc în creștet de munte, care neconținut acolo își duc viața!” Ce vrei să spui, omule? Nu-i treaba ta să citești Scriptura, pentru că ești prins de nenumărate griji? Este mai degrabă treaba ta decât a călugărilor? Că nu au aceia atâta nevoie de ajutorul dumnezeieștilor Scripturi, câtă nevoie au cei ce trăiesc în mijlocul atâtor griji. Monahii au scăpat de piață și de zgomotul din piață; și-au făcut colibe în pustie și n-au nicio legătură cu oamenii; cugetă în tihnă în liniștea aceea adâncă și, stând ca într-un port, sunt feriți de orice primejdie. Noi însă, clătinați ca în mijlocul mării și asaltați de nenumărate păcate, avem nevoie totdeauna, mereu și mereu, de mângâierea Scripturilor. Călugării stau departe de luptă; de aceea nici nu primesc multe răni; tu însă ești neconținut pe câmpul de luptă și primești nenumărate răni; de aceea, ai nevoie și de mai multe leacuri. Te necăjește femeia, te supără copilul, te mânie sluga, te urmărește cu ura lui dușmanul, te pizmuiește prietenul, îți amărăște zilele vecinul, îți pune piedici pe la spate cel cu care slujești în armată, te amenință adeseori și judecătorul, te supără foamea, te acoperă jalea pierderii averilor, te îngâmfă bunăstarea, te doboară nenorocirea; multe sunt prilejurile de mânie, multe prilejurile de griji, multe pricinile de supărare și tristețe, multe prilejurile de slavă deșartă și de mândrie! Nevoile ne înconjoară de pretutindeni și mii și mii de săgeți de peste tot vin împotriva noastră! Drept aceea, avem nevoie neîncetat de armele Scripturii. Să știi bine, spune Scriptura, că prin mijlocul laturilor treci și mergi pe creste de ziduri de cetate. Poftele trupului apoi iau cu năvală mai cumplit pe cei ce trăiesc în lume; îi subjugă prin ochi și chipul frumos și trupul bine întocmit; iar un cuvânt de rușine lăsat auzului ne tulbură mintea; de multe ori, și un cântec de desfrâu înmoaie tăria sufletului nostru. Dar pentru ce vorbesc de aceste mari ispite? Adeseori, un lucru ce pare a fi cu totul neînsemnat, de pildă mirosul de parfum pe care-l lasă o curtezană în urma ei, robește sufletul prin simpla vedere.

2. Și sunt multe cele care asaltează sufletul nostru; și avem nevoie de leacuri dumnezeiești, ca să vindecăm buboaiile ce ni se fac; iar care nu ni s-au făcut, dar pot să ni se facă, să le oprim mai

dinainte, rupând și depărtând săgețile diavolului prin neîncetata citire a dumnezeieștilor Scripturi. Nu-i cu puțință, nu-i cu puțință să te mântui dacă nu citești neconținut cărți duhovnicești! Ar fi de dorit, într-adevăr, dacă prin aceasta ne-am putea mântui cândva, chiar citind continuu cărțile sfinte! Dar ce nădejde de mântuire să mai avem, când nu ne folosim deloc de puterea lor tămăduitoare, deși suntem răniți de păcate în fiecare zi? Nu vezi pe fierari, pe bijutieri, pe argintari, pe toți cei ce se îndeletnicesc cu orice fel de meserie, că-și au la număr toate instrumentele meseriei lor? Și de i-ar sili foamea, de i-ar apăsa sărăcia, aleg să sufere mai degrabă orice decât să se despartă de vreunul din uneltele meseriei lor, chiar pentru ca să trăiască. Adeseori mulți au voit mai degrabă să se împrumute și să-și piardă casa și copiii decât să se despartă de cel mai mic dintre instrumentele meseriei lor; și pe drept cuvânt. Fiindcă știu că, dacă vând instrumentele, nu mai pot lucra și nu mai pot câștiga un ban. Dacă însă păstrează uneltele, e cu puțință, muncind continuu, să stingă cu timpul împrumutul făcut; dar dacă se despart de ele și ajung în mâinile altora, nu mai pot născoci un alt mijloc ca să-și ușureze sărăcia și să scape de foame. Tot astfel trebuie să gândim și noi. După cum pentru aceia instrumentele meseriei lor sunt: ciocanul, ilăul, cleștele, tot așa și pentru noi uneltele meseriei noastre sunt cărțile apostolice și profetice și toată Scriptura, de Dumnezeu insuflată și de folos spre învățatură. Și după cum aceia, cu instrumentele lor, fac toate obiectele ce li se cer, tot așa și noi, cu dumnezeieștile Scripturi, făurim sufletul nostru: dacă e stricat îl îndreptăm, dacă e învechit îl înnoim. Meseriașii, de altfel, au putere cu meseria lor numai asupra formei obiectelor ce le fac; nu pot schimba materia obiectelor, nici nu pot face argintul aur, ci numai modifică forma acestor materiale; tu însă nu te mărginești numai la atât; ai mai mare putere decât ei: dacă iei în mâini un vas de lemn, poți face din el un vas de aur. Martor e Pavel, care grăiește așa: Într-o casă mare nu sunt numai vase de aur și de argint, ci și de lemn și de lut. Deci, de se va curăți cineva pe sine de acestea, va fi vas de cinste, sfințit și de bună trebuință stăpânului, potrivit pentru tot lucrul bun! Să ne îngrijim dar a ne dobândi dumnezeieștile Scripturi, ca să nu poată diavolul să ne rănească de moarte! Să nu adunăm aur, îngropându-l în pământ, ci să ne adunăm cărți duhovnicești. Aurul, atunci când se înmulțește, uneltește împotriva stăpânilor lui; cărțile însă, când se înmulțesc, aduc mare folos celor ce le au.

După cum au mare siguranță cei ce locuiesc într-o casă în care sunt depozitate armele împărătești, chiar de nu se folosește nimeni de ele, că nu îndrăznesc să atace casa aceia nici hoții, nici spărgătorii, nici alt răufăcător, tot așa și casa în care se găsesc cărți duhovnicești; acestea izgonesc dintr-însa toată lucrarea diavolească și sunt pentru cei ce locuiesc în ea puternic îndemn de virtute. Chiar numai vederea cărților ne face mai trândavi în a lucra păcatului. Dacă săvârșim vreo faptă oprită și ne murdărim, când ne întoarcem acasă, la vederea dumnezeieștilor Scripturi, ne mustră și mai mult cugetul și nu mai cădem așa de ușor în acele păcate; iar dacă ducem o viață sfântă, ele ne întăresc și mai mult. Când ai atins Evanghelia, Evanghelia ți-a schimbat îndată gândurile; numai simpla privire a Evangheliei te-a și depărtat de cele lumești. Iar dacă citirea Evangheliei se face cu luare-aminte, sufletul, slujind ca în sfântul altar, se curățește și ajunge mai bun, pentru că Dumnezeu vorbește cu el prin cuvintele Evangheliei.

- Dar dacă nu înțeleg cele scrise?, m-ar putea întreba cineva.

- Chiar dacă nu înțelegi cele scrise, sfințenia e mare în urma citirii! De altfel, e cu neputință să nu înțelegi totul! Pentru aceea a rânduit harul Duhului ca aceste cărți să fie alcătuite de vameși, pescari, făcători de corturi, păstori, păzitori de capre, oameni simpli, oameni neînvățați, pentru ca niciunul din oamenii de jos să nu se folosească de acest pretext, pentru ca cele scrise să fie înțelese lesne de toți, pentru ca să câștige și să capete folos de pe urma citirii lor și cel ce lucrează cu palmele, și sluga, și văduva, și omul cel mai neînvățat. Căci cei care de la început au

fost învredniciți de harul Duhului să scrie aceste cărți, nu le-au scris pentru slavă deșartă, așa cum fac scriitorii păgâni, ci pentru mântuirea celor ce le citesc și le ascultă.

3. Filosofii, retorii și scriitorii păgâni nu urmăresc folosul obștesc; urmăresc numai să fie admirați; iar dacă au spus ceva folositor, și acest ceva i-au învăluit, ca într-un întuneric, în obișnuita lor lipsă de claritate. Apostolii și proorocii au făcut însă cu totul dimpotrivă; cele spuse de ei sunt clare tuturor; fiind dascăli de obște ai lumii, au scris așa încât fiecare, și prin el însuși, să poată înțelege cele scrise numai din simpla citire. Vestind mai dinainte aceasta, proorocul spunea: Vor fi toți învățați de Dumnezeu ; și nu va mai învăța nimeni pe vecinul său: “cunoaște pe Domnul”, că toți Mă vor cunoaște, de la cel mic până la cel mare al lor! Iar Pavel spune: Și eu, fraților, când am venit la voi, nu într-o înălțare cuvântului și a înțelepciunii vestind vouă mărturisirea lui Dumnezeu ; și iarăși: Cuvântarea mea și propovăduirea mea nu stăteau în cuvinte de înduplecare ale înțelepciunii omenești, ci în adevărul Duhului și a puterii ; și iarăși: Că nu grăim înțelepciunea veacului acestuia, nici a stăpânilor acestui veac, care sunt pieritori . Cărui om nu-i sunt limpezi toate cele scrise în Evanghelii? Care om, când aude: Fericiți cei blânzi , Fericiți cei milostivi , Fericiți cei curați cu inima și altele asemenea, are nevoie de învățător ca să-i lămurească cele spuse? Nu sunt oare pe înțeles și clare semnele, minunile și istoriile din Evanghelii? Așa că toate cele ce se spun sunt pretexte și scuze, acoperăminte pentru trândăvie! Nu înțelegi cele scrise în Scriptură? Dar cum vei putea înțelege, dacă nici măcar nu vrei să-ți pleci ochii asupra ei? Ia în mâini Biblia! Citește toată istoria; ține minte ce-ai înțeles; citește de mai multe ori ce n-ai înțeles și ți s-a părut nelămurit. Dacă, după ce ai citit de mai multe ori, nu poți găsi înțelesul celor scrise, du-te la unul mai învățat, du-te la dascăl, spune-i despre cele ce nu le înțelegi, arată multă râvnă. De te va vedea Dumnezeu că ai atât de mare râvnă, nu-ți va trece cu vederea nici veghea, nici grija; iar dacă nu vei găsi un om care să-ți lămurească ce nu înțelegi, ți-1 va descoperi, negreșit, Dumnezeu. Adu-ți aminte de famenul reginei Etiopiei , care era un barbar, prins de nenumărate griji, înconjurat din toate părțile de treburi; nu înțelegea cele ce citea, și totuși citea stând în carul său. Dacă fiind pe cale arăta atâta râvnă pentru cititul Scripturii, gândește-te ce râvnă avea când era acasă! Dacă nu-și îngăduia, în timp ce călătorea, să stea fără să citească Scriptura, cu atât mai mult când ședea acasă! Dacă neînțelegând cele ce citea, nu se oprea din citit, cu mult mai mult după ce înțelegea. Că nu înțelegea ce citea! Ascultă ce-i spune Filip: Oare înțelegi cele ce citești? Și acela, când a auzit acestea, n-a roșit, nici s-a rușinat, ci și-a mărturisit neștiința, zicând: Cum voi putea, de nu mă va povățui cineva? Pentru că citea cu atâta râvnă, și încă nu avea povățuitor, de aceea a primit îndată povățuitor. I-a văzut Dumnezeu râvna, i-a lăudat sârguința și i-a trimis îndată învățător.

- Dar nu mai este Filip lângă noi acum!

- Este însă Duhul, Care 1-a mișcat pe Filip.

Să nu disprețuim mântuirea noastră, iubiților! Dumnezeiasca Scriptură s-a scris spre povățuirea noastră, la care au ajuns sfârșiturile veacurilor .

Mare întărire pentru a nu păcătu este citirea Scripturilor! Mare prăpastie și adânc abis este necunoașterea Scripturilor! Mare trădare a mântuirii, să nu știi nimic din legile dumnezeiești! Aceasta a dat naștere și ereziilor, aceasta a stricat și viața, asta a răscolit totul. E cu neputință, e cu neputință să te întorci de aici fără de rod, dacă citești des și cu luare-aminte Scripturile! Iată, o singură parabolă cât folos ne-a adus! Nu ne-a făcut oare mai bun sufletul nostru? Știi bine că mulți s-au întors încărcăți cu mult folos de pe urma ascultării predicii la această parabolă; iar dacă sunt unii care nu s-au folosit până într-atât, totuși în ziua în care mi-au ascultat predica au fost negreșit mai buni. Nu-i puțin lucru ca și o singură zi să ți-o petreci căindu-te de păcate, să cauți spre înțelepciunea cea după Dumnezeu, să dai sufletului puțină odihnă de grijile cele

lumești. Iar dacă facem astfel la fiecare Liturghie, și nu lipsim de la niciuna, ascultarea neîncetată a predicării cuvântului lui Dumnezeu va săvârși un mare și minunat bine în sufletul nostru.

4. Dar bine e să vă explic mai departe parabola! Ce se spune mai departe? Să auzim ce răspunde Avraam, când bogatul i-a zis: Trimite pe Lazăr să-și ude vârful degetului lui în apă și să-mi răcorească limba! Fiule, îi răspunde Avraam, adu-ți aminte că ai luat cele bune ale tale în viața ta, și Lazăr, asemenea, cele rele; iar acum el se mângâie, iar tu te chinuiești. Și peste toate acestea, mare prăpastie s-a întărit între noi și voi, ca cei ce vor să treacă de aici la voi să nu poată, nici cei de acolo să treacă la noi. Împovărătoare sunt cuvintele acestea și ne umplu sufletul de mare durere. Aceasta o știu, de asemenea, și eu. Dar cu cât aceste cuvinte mustră mai tare conștiința, cu atât mai mult se folosește de pe urma lor sufletul celor pe care-i mustră conștiința. Dacă ni s-ar spune nouă aceste cuvinte dincolo, cum i s-au spus bogatului, ar trebui cu adevărat să bocim, să plângem și să jelim, că nu ne-ar mai fi rămas timp de pocăință. Dar pentru că le auzim cât timp suntem aici, pe pământ, unde ne mai putem veni în simțiri, unde ne mai putem curăți păcatele, unde putem dobândi multă îndrăznire și ne putem schimba, înfricoșați de nenorocirile ce-au dat peste alții, să mulțumim Bunului Dumnezeu, Care, prin pedepsirea altora, ne deșteaptă din trândăvia noastră și ne trezește pe noi, care dormim. De aceea ne-a spus mai dinainte toate acestea, ca să nu le pătimim. Că de-ar fi vrut să ne pedepsească, nu ni le-ar fi spus mai dinainte; dar, pentru că nu vrea să ne supună la pedeapsă, ne spune mai dinainte pedeapsa, pentru ca, înțelepțindu-ne spusa, să scăpăm de încercarea faptei.

Dar pentru ce Avraam n-a zis: “Ai primit cele bune ale tale”, ci a zis” Ai luat ? Știu bine că vă amintiți, spunând că noian mare de gânduri îmi deschide acest cuvânt. Cuvântul “ai luat” arată o datorie; iei ceea ce ți se datorează.

- Dar dacă bogatul acesta a fost ticălos, nelegiuit, crud și neomenos, pentru ce nu i-a spus: “Ai primit cele bune ale tale”, ci ai luat, ca și cum i s-ar fi datorat ceva, i s-ar fi convenit? Ce înțelegem de aici?

- Unii oameni, oricât de ticăloși ar fi, de s-ar fi coborât până la cele mai mari păcate, au făcut și ei o faptă bună sau mai multe. Că ceea ce spun acum nu-i o presupunere a mea, vă voi arăta prin cele ce urmează. A fost oare un ticălos mai mare ca judecătorul cel nedrept? A fost oare cineva mai neomenos? A fost oare cineva mai fără de frică de Dumnezeu? Nu! Judecătorul acesta nici de Dumnezeu nu se temea, nici de oameni nu se rușina. Dar, cu toate că era atât de ticălos, a făcut și el un bine: a miluit-o pe văduva care-l supăra mereu cu rugămintea ei, s-a învoit să-i facă pe plac, i-a împlinit cererea și a scăpat-o de cel ce o nedreptătea. Așa că se poate întâmpla ca cineva să fie desfrânat, dar să fie de multe ori și milostiv; sau să fie neomenos, dar înfrânat; iar dacă este și desfrânat, și neomenos, totuși se poate ca în toată viața lui să fi făcut măcar o faptă bună. Același lucru iarăși trebuie să-l gândim și despre oamenii buni. După cum cei ticăloși fac uneori și câte o faptă bună, tot așa și oamenii vrednici și virtuoși păcătuiesc și ei adeseori: Cine se poate lăuda, spune Scriptura, că are inima curată? Sau cine va cuteza a zice că este curat de păcate? . Așadar, pentru că era cu puțință ca și bogatul acesta, chiar dacă se coborâse până la cele mai mari păcate, să fi făcut vreo faptă bună, iar Lazăr, chiar dacă ajunsese până la culmea virtuții, să fi săvârșit un păcat ușor, de aceea ia seama cum le arată pe amândouă patriarhul, zicând: Și tu ai luat cele bune ale tale în viața ta, și Lazăr, asemenea, pe cele rele. Cu alte cuvinte, spune așa: “Dacă tu ai făcut vreo faptă bună și ți se datorează plată pentru ea, plata ți-ai primit-o în lume, cheful, petrecând, fiind bogat, bucurându-te de bunăstare și de multă fericire; iar acesta, dacă a făcut vreun păcat, și-a luat plata chinându-se în sărăcie, foamete și în cele mai mari suferințe. Și gol a venit aici fiecare dintre voi doi: Lazăr gol de păcate, iar tu, de fapte de dreptate. Pentru aceea el are o bucurie fără umbră, iar tu suferi o pedeapsă fără de

mângâiere. Când sunt mici și neînsemnate faptele noastre bune, dar mare și nespūsă povara păcatelor, și ne bucurăm aici, în viața aceasta, de bunăstare, fără s-avem vreo suferință, vom pleca negreșit din lumea aceasta goi și lipsiți de răsplata faptelor bune, pentru că ne-am luat aici toată răsplata; după cum, când sunt mari și multe faptele bune, dar mici și neînsemnate păcatele și îndurăm suferințe, pentru că am ispășit aici aceste mici păcate, luăm dincolo, pe lumea cealaltă, răsplata curată și neștirbită a faptelor noastre bune. Așadar, când vezi pe cineva trăind în păcate, fără să aibă aici vreo suferință, nu-l ferici, ci plânge-l, jalește-l, că are să îndure dincolo toate suferințele, așa cum s-a întâmplat și cu bogatul acesta! Iarăși, când vezi pe cineva îngrijindu-se de virtute și suferind nesfârșite încercări, fericește-l, calcă-i pe urme, pentru că a ispășit aici toate păcatele lui și pentru că i se găsesc dincolo multele răsplăți ale răbdării, așa cum s-a întâmplat și cu Lazăr.

5. Unii oameni sunt pedepsiți aici, pe pământ; alții nu suferă deloc aici, dar își iau toată pedeapsa dincolo; în sfârșit, mai mult, alții sunt pedepsiți și aici, și dincolo. Pe care dintre aceste trei categorii de oameni o fericiți? Știu bine că pe cei dintâi, pentru că, fiind pedepsiți aici, și-au ispășit păcatele lor. După aceștia, pe cei ce vin la rând? Voi poate că îi fericiți pe aceștia, pentru că nu îndură aici nicio suferință, ci suferă dincolo toată pedeapsa. Eu însă nu-i fericesc pe aceștia, ci-i fericesc în al doilea rând pe cei care sunt pedepsiți și aici, și dincolo. Că cel care a fost pedepsit și aici, va simți mai ușoară pedeapsa cea de dincolo; pe când cel care este silit să sufere acolo toată pedeapsa, va primi o pedeapsă de care nu mai poate scăpa. Așa s-a întâmplat și cu bogatul acesta. Pentru că nu și-a ispășit aici niciunul din păcatele sale, de aceea a fost pedepsit așa de cumplit, încât n-a putut să capete nicio picătură de apă. Dintre oamenii care păcătuiesc, dar nu suferă aici deloc, eu îi nefericesc cu mult mai mult pe aceia care nu numai că nu sunt pedepsiți aici, o mai duc și în chefuri, petreceri și trai bun. Că după cum, atunci când nu ești pedepsit aici pentru păcatele tale, îți faci dincolo mai grea pedeapsa, tot așa, când cei păcătoși se bucură de trai bun, de plăceri și fericire, acestea toate le sunt merinde și pricină de mai mare osândă și pedeapsă dincolo. Pentru că, dacă suntem cinstiți de Dumnezeu cu atâtea daruri, și noi totuși păcătuim, atunci tocmai cinstea aceasta ne va arunca într-un foc și mai mare. Dacă vom primi o pedeapsă mai grea când ne bucurăm numai de îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu, dar nu ne folosim de ea cum trebuie, vom mai scăpa oare de pedeapsa aceea cumplită când, pe lângă îndelungă răbdare, Dumnezeu ne mai cinstește și cu bogatele Sale daruri, dar noi stăruim în păcat? Că cei care se bucură aici, pe pământ, de îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu, dar nu se pocăiesc, își adună loruși dincolo tot răul, o spune Pavel. Ascultă: Socotești aceasta, o, omule, tu, care judeci pe cei ce fac unele ca acestea și le faci și tu, că tu vei scăpa de judecata lui Dumnezeu? Sau disprețuiești bogăția bunătății Lui și a îngăduinței și îndelungii Lui răbdări, neștiind că bunătatea lui Dumnezeu te aduce la pocăință? Dar după împietrirea ta și după inima ta nepocăită îți aduni ție mânie în ziua mâniei și a descoperirii dreptei judecăți a lui Dumnezeu! Așadar, când vedem pe unii că se îmbogățesc, că petrec și benchetuiesc, că miros a parfum, că o țin toată ziua în beții, că sunt slujbași mari și puternici, înconjurați de multă slavă, fast și strălucire, dar că păcătuiesc fără să îndure vreun necaz, tocmai pentru aceea pe aceștia mai cu seamă să-i plângem și să-i jelim, că, deși tot păcătuiesc, nu primesc pedeapsă. După cum, dacă vezi pe unul bolnav de dropică, sau de splină, sau cu un mădular putred, sau plin peste tot de bube, că, în pofida tuturor acestora, se îmbată, chefuiește și-și înrăutățește boala, nu numai că nu-l lauzi, nici nu-l fericești pentru chefurile ce le face, ba, dimpotrivă, tocmai pentru aceea mai cu seamă îl plângi, tot așa gândește și despre suflet. Când vezi că un om trăiește în păcat și se bucură de multă fericire, fără să aibă vreo suferință, să-l plângem pe acesta tocmai pentru aceea că, fiind cuprins de boală și de cumplită putreziciune, își mărește boala, ajungând mai rău de pe

urma desfătării și a bunului său trai. Că nu suferința e un rău, ci păcatul e un rău. Păcatul ne depărtează de Dumnezeu, pe când suferința ne apropie de Dumnezeu și pune capăt mâniei Lui.

- De unde știm asta?

- Ascultă pe profetul care spune: Mângâiați, mângâiați pe poporul Meu, zice Domnul. Preoți, grațiți la inima Ierusalimului, că a luat din mâna Domnului îndoite păcatele sale! Și iarăși: Doamne, Dumnezeul nostru, pace dă-ne nouă; că toate ne-ai dat nouă!

Și ca să aflați că unii sunt pedepsiți aici, iar alții dincolo, iar alții și aici, și dincolo, ascultați ce spune Pavel când învinuiește pe cei ce se împărtășesc cu nevrednicie de dumnezeieștile taine. După ce a spus: Oricine va mânca pâinea aceasta sau va bea paharul Domnului cu nevrednicie, vinovat va fi față de Trupul și Sângele lui Hristos! , a adăugat: De aceea între voi mulți sunt neputincioși și bolnavi și mulți au murit. Că de ne-am fi judecat pe noi înșine, nu am mai fi judecați; dar, fiind judecați de Domnul, suntem pedepsiți, ca să nu fim osândiți împreună cu lumea . Vedeți dar că pedeapsa de aici ne scapă de pedeapsa de dincolo? Iar despre cel ce a făcut desfrânare, spune: Să dați pe unul ca acesta Satanei, spre pieirea trupului, ca duhul să se mântuiască în ziua Domnului .

Mai știm aceasta și de la Lazăr. Chiar dacă a făcut vreun păcat, el și l-a spălat aici și așa, curat, a plecat acolo. Asta o știm încă și de la slăbănog . A fost bolnav treizeci și opt de ani și și-a ispășit păcatele prin timpul îndelungat al bolii lui. Că slăbănogul fusese bolnav din pricina păcatelor, o spune Hristos. Ascultă: Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ție ceva mai rău! Se vede dar, din cele spuse, că unii sunt pedepsiți aici și li se iartă păcatele.

6. Că unii sunt pedepsiți și aici, și dincolo, când nu iau aici pedeapsă după mărimea păcatelor lor, o spune Hristos vorbind de sodomiți. Ascultă! După ce a spus: Și câți nu vă vor primi pe voi, scuturați praful de pe picioarele voastre! , a adăugat: Mai ușor va fi pământului Sodomei și Gomorei în ziua judecății decât cetății aceleia! Spunând: mai ușor, arăta că și locuitorii Sodomei și Gomorei vor fi pedepsiți, dar mai ușor, pentru că au fost pedepsiți și aici.

Iar că sunt unii care nu îndură aici nicio suferință, dar suferă dincolo întreaga pedeapsă, ne-a arătat-o bogatul acesta, care suferea acolo o osândă de care nu poate scăpa și care nu se bucură nici măcar de o mică ușurare, din pricină că i-a fost păstrată acolo întreaga pedeapsă. Și după cum aceia dintre păcătoși care n-au îndurat aici nicio suferință vor suferi dincolo mai mare pedeapsă, tot așa și aceia dintre virtuoși, care au îndurat aici multe suferințe, se vor bucura dincolo de multă cinste. Și după cum, dacă dintre doi păcătoși unul este pedepsit aici, iar altul nu, mai fericit este cel care a fost pedepsit decât cel care n-a fost pedepsit, tot așa, dacă dintre doi drepti unul suferă mai mult pe lumea aceasta, iar altul mai puțin, mai fericit este cel ce a suferit mai mult, pentru că fiecăruia i se va da după faptele lui.

Aș putea fi însă întrebat:

- Cum dar? Nu se poate cineva bucura și aici, și dincolo de tihnă și fericire?

- E cu neputință asta, omule, e un lucru din cele cu neputință! Nu se poate, nu se poate ca acela care a trăit aici în trândăvie și s-a bucurat de tihnă, care s-a desfătat aici cu toate bunătățile și a dus o viață zadarnică și fără socoteală, să se bucure dincolo de cinste! De nu te supără sărăcia, te supără pofta și ești stăpânit de ea. Și nu mică e durerea ce ți-o aduce! De nu te încercă boala, te arde mânia! Și nu-i durere de nebăgat în seamă să învingi mânia! De nu te iau cu asalt ispitele, te frământă mereu gânduri păcătoase. Și nu-i lucru ușor să-ți înfrânezi pofta, să pui capăt slavei deșarte, să potolești mândria, să te depărtezi de chefuri și de petreceri, să duci o viață aspră și înfrânată. Că dacă nu faci acestea și altele ca acestea, e cu neputință să te mântui! Că nu se mântuiesc cei ce petrec și se desfătă, o spune Pavel, grăind despre văduve. Ascultă: Văduva care trăiește în desfătate, de vie este moartă . Dacă s-a spus aceasta despre femeie, cu mult mai

mult despre bărbat. Că nu poți dobândi cerurile dacă duci o viață plină de desfătări, a arătat-o și Hristos, grăind așa: Strâmtă și îngustă este calea care duce la viață și puțini sunt care o află!

- Cum dar spune Hristos, m-ar putea întreba cineva, că Jugul Meu este bun și sarcina Mea, ușoară ? Dacă e strâmtă și îngustă calea, cum o numește iarăși ușoară?

- O numește strâmtă și îngustă din pricina felului ispitelor; și o numește ușoară datorită voinței celor care merg pe această cale. Se poate ca ceva greu prin natura lui să ajungă ușor când îl primim cu dragă inimă. De pildă, Apostolii: au fost biciuiți și s-au întors bucurându-se că s-au învrednicit, pentru numele Lui, să sufere ocară . Deși chinurile dau naștere totdeauna la suferință și durere, totuși voința celor ce fuseseră biciuiți a biruit și firea lucrurilor. De aceea și Pavel spune: Toți care voiesc să viețuiască cucernic în Hristos Iisus vor fi prigoniți! Prin urmare, dacă nu te prigonește omul, îți aduce război diavolul. Și avem nevoie de multă înțelepciune și de mare răbdare, ca să fim cu mintea trează și cu luare-aminte când ne rugăm, ca să nu râvnim averi străine, ca să împărțim averile noastre la cei nevoiași, ca să ne luăm rămas bun de la orice desfătare, și aceea pe care ne-o dă masa, și aceea pe care ne-o dau hainele, ca să fugim de zgârcenie, de beție și de cuvinte de ocară, ca să ne stăpânim limba, ca să nu strigăm cu necuviință - Toată amărăciunea și mânia și urgia și strigarea și defăimarea să se lepede de la voi! -, ca să nu grăim cuvinte de rușine, ca să nu spunem glume. Nu e mică osteneala de a păzi cu toată luarea-aminte acestea. Și ca să afli ce lucru greu este să cugeți și că n-ai niciun pic de tihnă, ascultă ce spune Pavel: Îmi chinuiesc trupul meu și îl supun robiei . Prin aceste cuvinte a lăsat să se înțeleagă silnicia și marea osteneală pe care trebuie neapărat să o îndure cei ce voiesc să-și facă trupul ușor de condus în toate împrejurările vieții. Și Hristos spunea ucenicilor Săi: În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți; Eu am biruit lumea! “Acest necaz, le spune Hristos, aduce tihnă!” Viața aceasta este o arenă; iar cel care este în arenă și la lupte nu se poate bucura de tihnă, dacă vrea să fie încununat. Prin urmare, dacă vrei să fii încununat, alege viața cea aspră și plină de osteneli, ca, ostenindu-te aici puțină vreme, să te desfeți dincolo de necontenită cinste!

7. Câte necazuri nu vin peste noi în fiecare zi! Ce fel de suflet trebuie să ai, ca să nu te mâinii, nici să te necăjești, ci să mulțumești; să slăvești, să te închini Celui Ce a îngăduit să vină pește tine aceste încercări? Câte necazuri neașteptate, câte strâmtorări! Și trebuie să risipești gândurile cele rele și să nu îngădui limbii să rostească vreun cuvânt lipsit de cuviință, așa cum a făcut fericitul Iov. A îndurat mii și mii de suferințe și a mulțumit mereu lui Dumnezeu . Sunt unii oameni care încep îndată să blesteme dacă au vreo greutate, dacă sunt ocărăți de cineva, dacă se îmbolnăvesc, dacă au podagră, dacă-i doare capul. Durerea adusă de boală nu îi lasă, dar cu aceasta și-au pierdut câștigul.

Ce faci, omule? Blestemi pe Binefăcătorul tău, pe Mântuitorul, pe Apărătorul și Purtătorul tău de grijă? Nu simți că te duci în prăpastie, că te arunci în prăpastia celei mai grozave pierzării? Crezi că dacă blestemi îți ușurezi durerea? Dimpotrivă, ți-o sporești, ți-o faci mai cumplită. Că pentru asta aduce diavolul nenumărate necazuri și suferințe, ca să te afunde în prăpastia aceea. Când te vede că blestemi, îndată-ți sporește durerea și ți-o face mai mare, pentru ca, durându-te, să-ncepi iar să te mâinii. Dar dacă te vede că suferi cu curaj și că mulțumești lui Dumnezeu cu atât mai mult cu cât boala se înrăutățește, te părăsește îndată, pentru că va sta lângă tine zadarnic și fără de folos. Și după cum un câine care stă lângă masă, dacă vede că omul care mănâncă îi aruncă mereu câte ceva din cele ce are pe masă, va sta mereu lângă masă; iar dacă stă o dată, de două ori, și nu primește nimic, pleacă, pentru că stă degeaba și fără de folos, tot așa și diavolul: mereu cascade gura la noi; dacă-i arunci, ca unui câine, un cuvânt de blestem, tăbară asupra ta ca să-i dai iarăși; dar dacă mulțumești mereu lui Dumnezeu, l-ai făcut să moară de foame, l-ai izgonit, l-ai pus pe fugă.

E atât de mare durerea, că nu poți să taci?

- Nici eu nu te împiedic să vorbești! Dar în loc de blestem, mulțumiri lui Dumnezeu! În loc de cuvinte de mânie, laude! Mărturisește-te Stăpânului! Strigă cu glas mare când te rogi, strigă cu glas mare slăvind pe Dumnezeu! Așa ți se va ușura și durerea; pentru că, prin aceste cuvinte de mulțumire, diavolul a fost îndepărtat și ajutorul lui Dumnezeu a venit. Dar dacă blestemi, ai îndepărtat și ajutorul lui Dumnezeu, 1-ai făcut mai puternic și pe diavol împotriva ta și ți-ai mărit și mai mult durerile; dar dacă dai mulțumire lui Dumnezeu, ai îndepărtat și uneltirile diavolului celui viclean, și ai atras asupra ta îngrijirea purtătorului de grijă Dumnezeu.

Se pornește limba de multe ori, din obișnuință, să rostească acel cuvânt rău?

- Pentru că ți se pornește limba din obișnuință, mușcă-ți tare limba înainte de-a rosti blestemul. Mai bine să curgă sânge din ea acum decât să dorească atunci o picătură de apă, și să nu poată căpăta această mângâiere. Mai bine să sufere o durere vremelnică acum decât să sufere atunci pedeapsa chinului veșnic, așa precum îi ardea atunci și limba bogatului, dar n-a căpătat nicio mângâiere. Dumnezeu ți-a poruncit să iubești pe vrăjmașii tăi , și tu urăști pe Dumnezeu, Care te iubește? Dumnezeu a poruncit să vorbești de bine pe cei ce te supără și să binecuvântezi pe cei ce te ocărăsc , și tu vorbești de rău, fără să-ți fi făcut ceva, pe Binefăcătorul și Ocrotitorul tău? Spui că n-a putut să te scape de-ncercare?

- A îngăduit-o însă, ca să te facă mai slăvit!

- Dar sunt doborât, pier!, îmi spui tu.

- Nu din pricina încercării, ci din pricina trândăviei tale! Te întreb: Ce este mai ușor: să blestemi sau să mulțumești lui Dumnezeu? Oare nu blestemul ți-i face dușmani și vrăjmași pe cei ce te aud? Oare nu blestemul îți aduce tristețe și după aceea îți mărește durerea? Și, dimpotrivă, oare nu mulțumirea adusă lui Dumnezeu îți prilejuiește nenumărate cununi pentru înțelepciunea ta, nenumărate laude de la oameni și mari răsplăți de la Dumnezeu? Pentru ce dar lași la o parte ce este folositor, ușor și plăcut, și urmărești în locul acestora ceea ce este vătămător, dureros, mistuitor? De altfel, dacă strâmtorarea pricinuită de încercări și de sărăcie ar fi pricina blestemelor, ar trebui ca toți cei săraci să blesteme; dar nu este așa, căci mulți oameni care trăiesc în cea mai neagră sărăcie mulțumesc neconținut lui Dumnezeu, iar alții, bogații și chefliii, nu mai conținesc cu blestemul. Prin urmare, nu firea lucrurilor, ci voința noastră face și una, și alta. Că pentru aceasta am și tâlcuit această parabolă, ca să afli că celui trândav nici bogăția nu-i folosește, iar pe cel ce ia aminte, nici sărăcia nu poate să-l vatăme. Dar pentru ce spun sărăcia? De-ar veni dintr-o dată toate relele din lume, ele nu vor putea doborî sufletul celui iubitor de Dumnezeu, sufletul celui iubitor de înțelepciune, nici nu-l vor putea depărta de virtute. Și martor este Lazăr. După cum celui ușuratic și trândav nu-i va putea fi de folos cândva nici bogăția, nici sănătatea, nici fericirea continuă, nimic altceva.

8. Să nu spunem dar că sărăcia, boala și mulțimea de nenorociri ne silesc să blestemăm. Nu sărăcia, ci nebunia; nu boala, ci nesocotința; nu mulțimea de nenorociri, ci lipsa evlaviei duce la blestem și la păcat pe cei ce nu iau aminte.

Aș mai putea fi întrebat:

- Pentru ce unii sunt pedepsiți aici, iar alții dincolo, și nu aici toți? Pentru ce?

- Pentru că, dacă s-ar face așa, toți am pieri; că toți suntem supuși pedepselor. Iarăși, dacă nimeni n-ar fi pedepsit aici, cei mai mulți nu s-ar mai îngriji de virtute și destul de mulți ar spune că nu este Pronie. Dacă acum, când văd că mulți dintre păcătoși sunt pedepsiți, cu toate acestea spun multe vorbe de hulă, ce n-ar spune dacă n-ar fi pedepsiți? Unde n-ar fi ajuns răutatea? De aceea Dumnezeu îi pedepsește pe unii aici, iar pe alții nu-i pedepsește. Pe unii îi pedepsește aici, ca să pună capăt răutății lor, ca să le facă mai ușoară pedeapsa de dincolo, sau chiar ca să-i scape cu

totul de ea, și ca să-i facă, prin pedepsirea lor, mai înțelepți pe cei ce trăiesc în păcat. Pe alții, iarăși, nu-i pedepsește aici, pentru ca, luând aminte de ei înșiși, pocăindu-se și rușinându-se de îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu, să scape și de osânda de aici, și de pedeapsa de dincolo; iar dacă stăruie în păcat, nefolosind nimic de pe urma îndelungii răbdări a lui Dumnezeu, să sufere o pedeapsă și mai mare din pricina marelui lor dispreț.

Dacă cineva din cei care se pretind știutori ar spune că sunt nedreptățiți cei ce sunt pedepsiți dincolo pentru că, dacă ar mai fi trăit, ar fi putut să se pocăiască, unuia ca acesta i-aș răspunde așa: Dumnezeu a știut mai dinainte că n-au să se pocăiască, de aceea i-a pedepsit. Dacă pe cei pe care-i știe că n-au să se îndrepte Dumnezeu totuși îi lasă să trăiască, atunci cu mult mai mult pe cei pe care-i știa că au să câștige de pe urma îndelungii Lui răbdări i-ar fi lăsat în viața aceasta, ca să folosească spre pocăință răgazul dat lor. Dar așa, răpindu-i mai dinainte pe aceia din viața aceasta, le face și lor dincolo mai ușoară pedeapsa, și-i face și pe ceilalți mai înțelepți prin pedepsirea lor.

- Dar pentru ce nu face la fel cu toți cei răi?

- Pentru ca, de pe urma fricii și a pedepselor primite de ceilalți, cei ce rămân în viață să ajungă mai înțelepți și să se depărteze de răutate, laudând îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu și rușinându-se de bunătatea Lui.

- Dar nu fac asta!, mi-ar spune cineva.

- Nu-i de vină Dumnezeu! E de vină trândăvia acelor care nu voiesc să se folosească de atâtea leacuri pentru mântuirea lor.

Și ca să afli că pentru aceea face astfel, ia aminte! A amestecat odinioară Pillat sângele galileenilor cu jertfele; și au venit unii la Hristos și I-au vestit aceasta. Hristos le-a spus: Credeți oare că acești galileeni au fost ei mai păcătoși? Dar dacă nu vă veți pocăi, toți veți pieri la fel! Iarăși, alți optsprezece au fost îngropați de un turn; și despre ei a spus la fel. Prin cuvintele: Gândiți oare că aceia erau mai păcătoși? Nu! zic vouă, a arătat că și cei care rămăseseră în viață erau tot atât de vinovați. Iar prin cuvintele: De nu vă veți pocăi, toți veți pieri la fel!, a arătat că pentru aceea le-a îngăduit acelor să sufere, pentru ca cei care au rămas în viață, înfricoșați de cele întâmplare celorlalți, să se pocăiască și să ajungă moștenitorii împărăției.

Poate că cineva ar vrea să mă întrebe:

- Cum dar? Ca să ajung eu mai bun, este pedepsit un altul?

- Nu-i pedepsit pentru aceasta, ci pentru păcatele lui; dar ajunge cu prisosință pricină de mântuire pentru cei ce iau aminte, făcându-i mai râvnitori spre fapte bune, de teama celor întâmplare aceluia. Așa fac și stăpânii: adeseori biciuind o slugă, le este învățătură de minte și celorlalte slugi. Când vezi dar că unii pier în naufragii, sau că mor sub dărâmurile casei, sau că sunt arși de foc, sau că sunt luați de ape, sau că își sfârșesc viața în moarte silnică sau în alt chip, iar alții nu pătesc nimic, deși au făcut aceleași păcate, ba poate chiar mai mari, să nu te tulburi și să zici: "Pentru ce, dacă au făcut aceleași păcate, n-au avut aceeași moarte?", ci gândește-te la aceea că Dumnezeu a îngăduit ca unul să fie ucis sau să se înece, ca să-i facă lui mai blândă pedeapsa cea de dincolo sau să-l scape desăvârșit de pedeapsă, iar pe altul nu l-a lăsat să pătimească la fel, pentru ca, înțeleptându-se din pedeapsa celui alt, să ajungă mai bun; dar dacă duce mai departe aceeași viață păcătoasă, își adună prin trândăvia lui pedeapsă fără mângâiere. Și Dumnezeu nu-i pricină acelei pedepse grozave! Iarăși, dacă vezi pe un om drept strâmtorat sau că suferă nenorociri, despre care am vorbit mai înainte, să nu te descurajezi; că și aceluia suferințele îi fac și mai strălucitoare cununile. Îndeobște vorbind, orice suferință, dacă o îndură un păcătos, îi micșorează povara păcatului; dacă o îndură un drept, îi face mai strălucitor sufletul, așa că și unuia, și altuia suferința le aduce foarte mare câștig, numai dacă îndură suferința dând slavă lui

Dumnezeu; căci aceasta este ceea ce se cere de la noi.

9. Pentru aceea e plină istoria dumnezeieștii Scripturi cu nenumărate pilde de acest fel, care ne arată drepti și păcătoși suferind amar, pentru ca fiecare, fie drept, fie păcătos, având înaintea aceste pilde, să sufere cu bărbăție. Îți arată nu numai păcătoși suferind, ci și păcătoși fericiți, cărora le merg toate din plin, ca să nu te tulbure fericirea acestora, știind din cele întâmplate bogatului acestuia ce foc îi așteaptă mai târziu dacă nu-și schimbă viața.

- Dar nu se poate, m-ar putea întreba cineva, să fim fericiți și aici, și dincolo?

- Nu se poate! De aceea dreptii duc aici o viață plină de dureri și trudă!

- Dar ce, Avraam a suferit?

- Dar cine a îndurat atâtea suferințe ca el? Nu și-a părăsit patria? Nu s-a despărțit de toți ai lui? N-a suferit de foame în pământ străin? Nu se muta, ca un hoinar, mereu dintr-o parte-n alta, din Babilon în Mesopotamia, de aici în Palestina, apoi din Palestina în Egipt? Cine poate istorisi luptele și măcelurile ce le-a avut de dus pentru femeia lui, luptele cu barbarii, luarea în robie a familiei rudeniei lui, și alte multe asemenea? N-a suferit oare dureri mai mari decât toate, când i s-a poruncit să ia copilul și să-l aducă jertfă cu mâinile lui, pe fiul său cel dorit și drag? Dar Isaac, cel care trebuia să fie ucis, nu era alungat mereu de vecini? Nu i s-a luat femeia, ca și tatălui său, și a stat atâta vreme fără de copii? Dar Iacov, cel crescut în casă, n-a îndurat suferințe mai cumplite decât bunicul său? Dar, ca să nu lungesc vorba înșirând toate suferințele lui, ascultă ce spune el despre toată viața lui: Puține și rele au fost zilele vieții mele și n-au ajuns la zilele anilor vieții părinților mei! Și care om nu-și uită suferințele trecute, când vede pe fiul său șezând pe tron împărătesc și înconjurat de-atâta slavă? Cu toate acestea, Iacov fusese atât de hăituit în toată viața lui, că nici când ajunsese la atâta fericire nu uitase durerile trecute. Dar David? Câte nenorociri n-a îndurat! Nu grăiește și el aceleași cuvinte ca și Iacov, spunând: Zilele anilor noștri într-înșii șaptezeci de ani; iar de vor fi în puteri, optzeci de ani; și ce este mai mult decât aceștia, osteneală și durere? Dar Ieremia? Nu-și blestema ziua nașterii din pricina deselor nenorociri? Dar Moise? N-a spus și el descurajat: Dacă faci așa cu mine, mai bine omoară-mă ? Dar Ilie, cel cu sufletul plin până la cer, cel care a încuiat cerul, după multele lui minuni, nu se jeluia mereu lui Dumnezeu, zicând: Ia sufletul meu de la mine, că nu sunt eu mai bun decât părinții mei! ? Dar pentru ce să vorbesc de fiecare dintre acești drepti? Că Pavel, strângându-i pe toți aceștia la un loc, le zugrăvește suferințele, spunând: Au pribegit în cojoace și în piei de capre, lipsiți, strâmtorați, îndurând rele, ei, de care lumea nu era vrednică. Într-un cuvânt dar, acela care vrea să fie bine-plăcut lui Dumnezeu, care vrea să fie bun și curat, nu trebuie să umble după o viață trândavă, după o viață de plăceri și de desfrâu, ci după o viață trudnică, plină de multe sudori și osteneți: Nimeni nu se încununează, spune Pavel, dacă nu luptă după legile jocului, iar în altă parte: Și oricine se luptă, se înfrânează de la toate : de la cuvânt, de la privire, de la vorba de rușine, de la ocară, de la blestem, de la înjurături. Din aceasta învățăm că, și dacă nu vine peste noi din afară vreo încercare, trebuie să ne deprindem în fiecare zi cu postul, cu traiul aspru, cu hrana ieftină, cu masa simplă, alungând din toată viața noastră luxul. Altfel, nu este cu putință să bineplăcem lui Dumnezeu. Să nu-mi spună nimeni cuvântul acela deșert: cutare are de toate și aici, și dincolo. E cu neputință să se întâmple asta cu cei bogați, cu cei care petrec și se desfată, cu cei ce păcătuiesc. Dar dacă trebuie să spunem acest cuvânt, atunci se poate spune despre cei ce trăiesc în strâmtorări, despre cei ce trăiesc în necazuri; despre ei se poate spune că au de toate și aici, și dincolo. Le au pe cele de dincolo, pentru că primesc răsplată; le au pe cele de aici, pentru că, hrânindu-se cu nădejdea răsplății de dincolo și așteptând bunătățile cele viitoare, nu simt suferințele și necazurile de aici.

Dar să ascultăm mai departe pilda lui Lazăr! Și peste toate acestea, spune Avraam, prăpastie mare

s-a întărit între noi și voi .

Bine a spus David: Fratele nu izbăvește; va izbăvi omul? Nici nu-i cu putință, de-ar fi frate, de-ar fi tată, de-ar fi fiu! Uită-te: Avraam l-a numit pe bogat fiu, și n-a putut să facă ce face un tată pentru fiul său; bogatul l-a numit pe Avraam părinte, și ar fi fost firesc ca fiul să se bucure de bunăvoința părintească, dar n-a putut, ca să afli că nici rudenia, nici prietenia, nici afecțiunea, nici altceva din cele ce sunt, nu sunt de folos unuia care a fost părăsit de propria sa viață.

10. Spun asta pentru că, adeseori mulți, când îi îndemn să fie cu luare-aminte asupra vieții lor și să privegheze, sunt nepăsători și-mi întorc cuvintele în batjocură, zicând: “Tu ai să mă aperi în ziua judecării!” “Am încredere, nu mă tem!”, spune unul. Altul: “Tatăl meu a fost mucenic!” Altul: “Bunicul meu a fost episcop!” Alții îi aduc ca mărturie pe toți cei din casă. Dar toate acestea sunt cuvinte deșarte. Nu ne va fi de folos atunci virtutea altora. Adu-ți aminte de fecioarele acelea, care n-au dat untdelemn celorlalte cinci fecioare; unele au intrat în camera de nuntă, iar altele au rămas afară . Mare bine este să-ți pui nădejdea mântuirii în propriile tale fapte! Pe lumea cealaltă niciun prieten nu ne poate ajuta. Dacă aici, în lumea asta, unde ne mai putem schimba, Dumnezeu îi spune lui Ieremia: Nu te ruga pentru acest popor! , cu atât mai mult dincolo. Ce spui? E mucenic tatăl tău? Dar tocmai asta mai ales va putea să te osândească mai mult, că te arăți nevrednic de virtutea părintească, deși ai avut în casă pilde de virtute! Spui că ai un prieten vrednic și minunat? Nici el nu te va putea ajuta atunci!

- Dar atunci, cum spune Hristos: Faceți-vă prieteni din mamona nedreptății; ca, dacă veți fi lipsiți, să vă primească ei în corturile cele veșnice ?

- Aici nu prietenia ajută, ci milostenia. Dacă Hristos ar fi vrut să spună că prietenia singură poate veni în ajutor, ar fi trebuit să spună numai Faceți-vă prieten!; dar așa, pentru a arăta că nu prietenia singură poate veni în ajutor, a adăugat: din mamona nedreptății. Deși, poate că ar spune cineva: “Pot fără mamona să-mi fac prieten, chiar prieten mai bun decât cu mamona”. Dar ca să știi că aceea care te ajută este milostenia, fapta ta și lucrul tău, te-a convins să nu te încrezi nici în prietenii ce le ai cu sfinții, ci în prietenii ce ți le-ai făcut cu mamona.

Pe toate acestea cunoscându-le dar, iubiților, să fim cu mare luare-aminte asupra noastră. De suferim, să mulțumim lui Dumnezeu; de ne merg toate lucrurile bine, să ne întărim pe noi înșine și, înțeleptindu-ne din pedepsirea altora, să mulțumim lui Dumnezeu prin căință, prin străpungerea inimii și prin deasă mărturisire. Iar dacă am făcut vreun păcat în viața aceasta, să-l ispășim, ștergând întinăciunea cu toată râvna sufletului nostru. Să rugăm pe Dumnezeu a ne învrednici pe noi toți ca să ispășim aici toate păcatele , și așa să plecăm acolo, ca, nu cu bogatul, ci cu Lazăr bucurându-ne de sânul lui Avraam, să ne desfătăm de bunătățile cele nemuritoare; pe care facă Dumnezeu ca noi toți să le dobândim, cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, împreună cu Care Tatălui slavă cu Sfântul Duh, în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul IV - Omilii la săracul Lazăr

Din

*OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE.
DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005*

Cuvântul IV - Omilii la săracul Lazăr

1. În această zi trebuie neapărat să-mi isprăvesc cuvântul cu privire la pilda lui Lazăr. Voi socotiți poate că am spus tot ce se putea spune; eu însă nu mă voi folosi de neștiința voastră spre a voastră înșelare, nici nu mă voi opri până ce nu voi lua la plecare tot ce e cu puțință de văzut. Că și lucrătorul viei, la cules, nu pleacă din vie până ce n-a cules toți strugurii. Așadar, pentru că și eu mai văd încă ascunse în cuvintele parabolei gânduri, ca sub frunze, vă îndemn să le culegem cu luare-aminte și pe acestea, folosindu-ne de cuvânt în loc de cosor. O vie odată culeasă rămâne goală de rod, numai cu frunze; dar via cea duhovnicească a dumnezeieștilor Scripturi nu-i astfel; chiar dacă am luat tot ce se vede, totuși mai rămâne cea mai mare parte. Înaintea mea au vorbit mulți despre această parabolă și vor vorbi poate mulți și după mine, dar nimeni nu va putea goli toată bogăția ei. În așa fel e bogăția dumnezeieștii Scripturi. Cu cât sapi în adânc, cu atât izvorăsc mai multe gânduri dumnezeiești. Că este un izvor care nu seacă niciodată.

Ar fi trebuit să vă plătesc datoria cu al meu cuvânt la slujba (Sfintei Liturghii) de mai înainte, dar am socotit că nu este bine să trecem sub tăcere faptele mari ale fericitului Vavila și ale perechii de sfinți mucenici de după el. De aceea am amânat scadența, păstrându-vă pentru azi plata întregii datorii. Haide dar, pentru că am dat și părinților cuvintele de laudă, nu cele după vrednicia lor, ci cele după puterea mea, să vă dau și vouă ceea ce a mai rămas din această parabolă. Dar ca să nu vă obosiți înainte de a ajunge la sfârșit, voi lua cuvântul de acolo de unde l-am lăsat mai înainte. Unde l-am lăsat? La prăpastia care desparte pe păcătoși de drepti. După ce a zis bogatul: Trimite pe Lazăr, Avraam i-a spus lui: Prăpastie mare s-a întărit între noi și voi, ca aceia ce vor să treacă de aici la voi să nu poată, nici cei de acolo să treacă la noi! Și am arătat prin multe cuvinte că trebuie să avem nădejdea mântuirii mai întâi în iubirea de oameni a lui Dumnezeu, iar apoi în propriile noastre fapte, și să nu socotim că ne pot veni în ajutor părinții, bunicii, străbunicii, nici rudele, prietenii, cunoscuții sau vecinii. Că fratele nu izbăvește; va izbăvi omul? Oricât s-ar ruga și ar cădea în genunchi cei care au plecat de aici cu păcate, zadarnice și de prisos vor fi toate rugile lor. Cele cinci fecioare le-au rugat pe prietenele lor să le dea untdelemn, și n-au căpătat. Cel care a îngropat talantul în pământ s-a dezvinovățit mult, dar tot a fost osândit. Cei care n-au hrănit pe cel flămând, nici n-au dat apă celui însetat, au crezut și ei că-și găsesc scăparea în neștiință, dar nici ei n-au dobândit iertare. Alții nici n-au putut spune ceva; de pildă, acela care nu era îmbrăcat în haină de nuntă era învinuit și tăcea. Nu numai acesta, ci și altul, având ură pe aproapele său și cerându-i datoria de o sută de dinari, n-a avut ce să spună când, mai târziu, a fost învinovățit de către stăpânul său de cruzime și neomenie. Se vede dar de aici că nimic nu ne va putea ajuta acolo, dacă nu avem fapte bune. Fie de cădem în genunchi și ne rugăm, fie de tăcem, tot va veni peste noi osânda și pedeapsa. Ascultă, că și bogatul acesta a cerut două lucruri lui Avraam și n-a dobândit niciunul. Mai întâi s-a rugat pentru el, zicând: Trimite pe Lazăr; apoi nu s-a mai rugat pentru el, ci pentru frații lui. Dar nu i s-a împlinit nicio cerere. Una, cea dintâi, era cu neputință; a doua, cea pentru frați, de prisos. Dar, dacă vreți, să fim cu mai multă luare-aminte la vorbirea dintre bogat și Avraam. Dacă, atunci când un dregător aduce în mijlocul pieței pe un osândit, îl înconjoară cu călăi și-i pune de-i sfășie carnea vinovatului în băți, toți aleargă cu multă grabă, voind să audă ce va întreba judecătorul și ce va răspunde împrișinatul, cu atât mai mult noi trebuie să ascultăm cu luare-aminte aici ce dorește osânditul acesta, adică bogatul, și ce răspunde dreptul Judecător prin Avraam. Că nu patriarhul era judecătorul, chiar dacă grăia el. După cum la tribunalele acestea din lume, atunci când vinovații sunt tâlhari sau ucigași, legile îi obligă să stea departe de fața judecătorului și nu le îngăduie să-i audă vocea, făcându-i de rușine, pe lângă altele, și prin aceasta, iar pentru întrebările judecătorului și răspunsurile acuzaților se folosește un mijlocitor, tot așa s-a întâmplat și atunci. Osânditul, adică bogatul, nu-L auzea pe Dumnezeu vorbindu-i, ci pe Avraam, care era

un mijlocitor și aducea osânditului spusele Judecătorului. Avraam nu grăia de la el cele ce le grăia, ci îi citea legi dumnezeiești și-i arăta poruncile aduse de sus. De acea bogatul nici nu avea ce să spună împotriva.

2. Să căutăm dar cu luare-aminte la cele spuse. Dinadins stăruii asupra acestei parabole, și este a patra zi, și nu mă opresc, pentru că văd mult folos din această istorisire și pentru cei bogați, și pentru cei săraci, și pentru cei pe care-i tulbură fericirea păcătoșilor și sărăcia și necazurile dreptilor. Că oamenii se smintesc și se tulbură tare când văd că cei bogați, deși duc o viață plină de păcate, sunt fericiți, iar dreptii, deși trăiesc virtuos, trăiesc în amară sărăcie și îndură și alte necazuri mai cumplite decât sărăcia. Pilda aceasta însă este în stare să dea leacuri: înțelepțește pe bogați și mângâie pe săraci; pe unii îi învață să nu se fălească, iar pe alții îi mângâie în necazurile de aici; pe unii îi face să nu se îngâmfe că nu sunt pedepsiți ei, deși sunt păcătoși, deoarece îi așteaptă dincolo, pe lumea cealaltă, pedeapsă prea cumplită; iar pe alții îi mângâie, ca să nu fie tulburați de fericirea celorlalți, nici să nu creadă că Dumnezeu nu poartă grijă de viața noastră, când văd că omul drept suferă aici, iar omul rău și ticălos o duce într-o fericire. Amândoi vor primi dincolo după merit: unul cununa răbdării și ale suferinței lui, iar celălalt, osânda și pedeapsa răutății și păcătoșeniei lui. Această parabolă scrieți-o! Și bogații, și săracii! Voi, cei bogați, pe pereții casei voastre; voi, cei săraci, pe pereții sufletului vostru! De o va șterge vreodată uitarea, scrieți-o din nou! Dar, altfel spus, și voi, bogaților, înainte de a o scrie pe pereții casei voastre, scrieți-o în sufletul vostru, purtați-o mereu cu voi, și vă va fi vouă școală și pricină de toată învățătura. Dacă avem neconținut scrisă în sufletul nostru această parabolă, nu vor putea să ne umple de fală nici bucuriile vieții acesteia, nici să ne umilească și să ne doboare supărările, ci vom simți în fața bucuriilor și a supărărilor ceea ce simțim când ne uităm la niște tablouri pictate pe pereți. După cum, când privim un bogat sau un sărac pictat pe un perete, nu învidiem nici pe bogat, și nu disprețuim nici pe sărac, din pricină că cele ce vedem sunt numai umbră, și nu realitate, tot așa, dacă ne vom da seama bine de natura bogăției și a sărăciei, a slavei și a lipsei de slavă și a tuturor celorlalte bucurii și tristeți din viața aceasta, vom scăpa de tulburarea ce ne-o pricinuieste fiecare dintre ele. Toate acestea sunt mai înșelătoare decât umbra, și pe omul cu gânduri înalte și vrednic nu-l vor putea mări nici cele strălucite și slăvite și nu-l vor putea doborî nici cele smerite și disprețuite.

Dar din nou e timpul să auzim și cuvintele bogatului:

Rogu-te, dară, părinte, a spus bogatul, să-l trimiți în casa tatălui meu pe Lazăr; căci am cinci frați; să le spună lor, ca să nu vină și ei în acest loc de chin!

Pentru că nu i s-a împlinit cererea făcută pentru el, se roagă pentru alții. Privește cât de iubitor de oameni și de blând a ajuns din pricina chinului! Îl disprețuia pe Lazăr, care fusese în fața lui, și se îngrijește acum de alții, care nu sunt de față! Trecea cu vederea pe cel ce zăcea înaintea ochilor lui, și-și amintește acum de cei pe care nu-i vede, cerând cu multă stăruință de la Avraam grijă pentru ei, ca astfel să-i scape de chinurile ce aveau să vină peste ei. Roagă pe Avraam să trimită pe Lazăr în casa tatălui său, acolo unde Lazăr avusese arena de luptă și unde i se deschisese stadionul virtuții. Să-l vadă încununat, spunea bogatul către Avraam, aceia care-l văzuseră luptând! Martorii sărăciei, foamei și nenumăratelor lui suferințe să fie martorii cinstei, schimbării, întregii slave a lui Lazăr, ca, învățând și aflând din amândouă părțile că viața și faptele noastre nu se sfârșesc cu viața de pe pământ, să se pregătească și ei în așa fel, ca să poată scăpa de chinul și pedeapsa aceasta!”

- Ce-i răspunde Avraam?

- Au pe Moise și pe prooroci, îi spune Avraam, să asculte de ei! “Nu le porți tu atâta grijă, îi spune cu alte cuvinte Avraam, câtă grijă le poartă Dumnezeu, Care i-a făcut! A pus nenumărați

dascăli care să-i învețe, să-i sfătuiască, să-i povățuiască!”

- Ce-i spune iarăși bogatul?

- Nu, părinte Avraame, spune el, ci, dacă se va duce cineva dintre morți la ei, se vor pocăi!

Într-adevăr, așa grăiesc cei mai mulți oameni! Unde sunt acum cei ce spun: “Cine a venit de pe lumea cealaltă? Cine a înviat din morți? Cine a spus ce este în iad?” Câte și câte cuvinte de felul acestora nu și-a spus bogatul în sine pe când chefuia și petrecea! Pe vremea aceea, nici în bătaie de joc n-a cerut să învie cineva din morți! Când auzea Scripturile, ridica disprețuitor din umeri, râdea, socotea basme cele spuse. Socotea dar că și frații lui gândesc cum gândea și el altădată. De aceea îi spune lui Avraam: “Și frații mei gândesc așa. Dar dacă se va duce la ei cineva dintre morți, nu se vor mai îndoii, nu vor mai râde, ci vor fi cu mai multă luare-aminte la cuvintele Scripturii!”

- Ce i-a răspuns Avraam?

- Dacă nu ascultă pe Moise și pe prooroci, nu vor crede nici dacă ar învia cineva din morți!

Că asta-i adevărat, că cel care nu ascultă de Scripturi nu va asculta nici de cei înviați din morți, au arătat-o iudeii care, pentru că n-au ascultat de Moise și de prooroci, n-au crezut nici când au văzut morți înviați. Ci, când încercau să ucidă pe Lazăr, când prigoneau pe apostoli, deși înviaseră mulți dintre cei morți în timpul răstignirii.

3. Dar, ca să afli și din altă parte că este mai vrednică de credință învățătura proorocilor decât spusele celor înviați din morți, ia seama la aceea că spusele unui mort sunt spusele unui rob, pe când cele spuse de Scriptură le-a grăit Stăpânul. Prin urmare, chiar dacă ar învia un mort, chiar dacă s-ar pogorî înger din cer, totuși Scripturile sunt mai vrednice de credință decât toate. Căci Stăpânul îngerilor și Domnul celor vii și al morților, Acela le-a legiuit pe acestea. Și că aceia care cer să vină morții din lumea cealaltă cer lucruri de prisos, pot să o dovedesc, în afară de cele spuse, și cu tribunalele din lumea aceasta. Cei necredincioși nu văd iadul; pentru credincioși este înaintea ochilor și se vede, dar pentru necredincioși nu se vede. Tribunalele din lumea aceasta se văd, și în fiecare zi auzim că a fost pedepsit cutare, că i s-au confiscat averile cutăruia, că altul a fost trimis să muncească în ocnă, că altul a fost ars în foc, că altul a murit de alt fel de pedeapsă și osândă. Și, cu toate că făcătorii de rele, ucigașii, vrăjitorii aud acestea, totuși nu se înțeleptesc! Dar pentru ce spun că nu se înțeleptesc cei care niciodată n-au fost prinși și judecați? Adeseori, mulți din cei care au fost prinși și au scăpat de osândă evadând din închisoare sau fugind din lanțuri, s-au apucat iarăși de aceleași blestemății, săvârșind fapte cu mult mai groaznice decât înainte. Să nu cerem dar morților să ne grăiască de acelea despre care ne învață în fiecare zi Scripturile cu mult mai lămurit! Într-adevăr, dacă cei din viață s-ar fi folosit de pe urma învierii morților, Dumnezeu n-ar fi nesocotit, nici n-ar fi lăsat la o parte un câștig așa de mare. El, Care ne pune la îndemână toate cele ce ne sunt de folos, în afară de asta, dacă ar fi înviat des morții și ne-ar fi adus vești despre toate cele de pe celălalt tărâm, cu timpul ar fi fost disprețuite și aceste vești. Mai mult, diavolul ar fi adus pe lume, cu multă ușurință, și învățături greșite. Ar fi putut arăta de multe ori năluciri de oameni în viață, sau chiar ar fi uneltit ca unii să se prefacă morți și să fie îngropați, și apoi să-i arate ca înviați din morți și, cu ajutorul lor, ar fi putut să aducă în mintea oamenilor creduli orice-ar fi voit. Dacă acum, când nu se întâmplă asta, adeseori visele în care au apărut chipurile celor răposați au înșelat pe mulți și i-au smintit, cu mult mai mult dacă s-ar fi întâmplat asta și s-ar fi întărit în mintea oamenilor gândul că mulți din cei plecați pe lumea cealaltă s-au întors iarăși; acel drac spurcat ar fi împletit nenumărate viclenii și multă înșelăciune ar fi adus pe lume. Pentru aceea a încuiat Dumnezeu porțile lumii de dincolo, și nu îngăduie ca unul din cei plecați și întors aici să spună cele de acolo, ca nu cumva diavolul, luând pricină din asta, să răspândească printre oameni rătăcirile lui. Într-adevăr, când au fost prooroci, diavolul a

ridicat profeți mincinoși; când au fost apostoli, a ridicat apostoli mincinoși; când S-a arătat Hristos, a adus hristoși mincinoși; când Dumnezeu a adus pe lume învățături sănătoase, el a adus învățături stricate, semănând pretutindeni neghină. Prin urmare, dacă acum diavolul ar fi făcut asta, atunci ar fi încercat, prin uneltirile lui, să înșele pe oameni nu înviind morți cu adevărat, ci înșelând vederile oamenilor cu vrăjitorii și înșelăciuni, sau uneltind, după cum am spus mai înainte, ca să-i arate pe unii că au murit și au înviat, și așa ar fi amestecat totul și ar fi întors toate pe dos. Dar Dumnezeu, știind acestea mai dinainte, a oprit această viclenie; ne-a cruțat și n-a îngăduit nimănui care ar putea veni cândva de acolo să spună despre cele de acolo oamenilor din viața aceasta, învățându-ne astfel să socotim dumnezeieștile Scripturi mai vrednice de credință decât orice altceva. Dumnezeu ne-a arătat lucruri mai mari decât învierea morților: a adus la credință toată lumea, a alungat înșelăciunea, a adus din nou pe pământ adevărul; pe toate acestea le-a săvârșit cu pescari și cu oameni de rând și ne-a dat îndestulătoare dovezi de purtarea Lui de grijă. Să nu socotim dar că viața noastră se sfârșește o dată cu viața de aici, ci să credem că va fi negreșit și judecată, și răsplată a tuturor faptelor făcute de noi aici.

Într-atât este de lămurit și de vădit lucrul acesta tuturor, că și iudeii, și elinii, și ereticii, și orice om, oricare ar fi el, gândesc la fel în această privință. Deși nu cugetă toți cum trebuie despre înviere, totuși toți grăiesc la fel despre judecată, despre pedeapsă și despre scaunele de judecată de dincolo, toți spun că este o răsplată dincolo pentru faptele săvârșite aici. Dacă n-ar fi, atunci pentru ce Dumnezeu a întins cerul acesta, pentru ce a întărit pământul, pentru ce a întins marea, pentru ce a răspândit aerul? Pentru ce a arătat față de noi atâta purtare de grijă, dacă nu ne-ar ajuta până la sfârșit?

4. Nu vezi câți oameni virtuoși au suferit nenumărate nenorociri și au plecat dincolo fără să fi primit vreun bine? Și alții, iarăși, au dus o viață plină de răutate, au răpit averile altora, au dezbrăcat orfani și văduve, au oropsit, s-au bucurat de bogăție, de plăceri și de mii și mii de bunătăți și au plecat dincolo fără să fi suferit nici cea mai mică nenorocire? Când dar vor primi cei dintâi răsplata virtuții lor, iar cei din urmă pedeapsa răutății lor, dacă viața noastră merge până la mormânt? Dacă este Dumnezeu, după cum și este, atunci El este drept, nimeni nu va tăgădui; iar dacă este drept, va răsplăti după merit și unora, și altora; și cu asta, iarăși, toți se învoiesc. Iar dacă are să răsplătească și acelora, și acestora după merit, și dacă n-a primit aici pe pământ niciunul din aceștia nimic, nici acela pedeapsă pentru răutatea lui, nici acesta răsplată pentru virtutea lui, este limpede că va veni un timp în care fiecare din ei va primi cuvenita răsplată. Dar pentru ce, până la urmă, a pus Dumnezeu în sufletul nostru un judecător atât de treaz și atât de veghetor, conștiința? Că nu este, nu este între oameni niciun judecător atât de treaz cum e conștiința noastră! Judecătorii din lumea aceasta sunt corupți de bani, se pleacă în fața lingușelilor, cedează în fața amenințărilor; și sunt și alte multe pricini care strică dreapta hotărâre a judecătorului. Dar tribunalul conștiinței nu știe nimic din toate acestea; de i-ai da bani, de l-ai linguși, de l-ai amenința, de i-ai face orice, el va da dreaptă hotărâre împotriva gândurilor celor păcătoase; și chiar cel ce face păcatul, chiar el se osândește pe sine, de nu l-ar învinui altul. Și nu face asta o dată, de două ori, ci adeseori chiar toată viața. De-ar trece multă vreme de la săvârșirea păcatului, conștiința nu uită niciodată păcatul; ci acuză cu asprime și când se săvârșește păcatul, și înainte de a se săvârși, și după ce s-a săvârșit; dar mai cu seamă după ce s-a săvârșit. Când săvârșim păcatul, tulburați de plăcere, nu simțim atât de mult glasul conștiinței; dar după ce l-am săvârșit, după ce păcatul a luat sfârșit, atunci da, atunci mai cu seamă, când s-a stins toată plăcerea, atunci intră boldul amar al căinței, o altfel de durere decât durerile femeilor care nasc. La femei, înainte de naștere, durerea e grozavă și de nesuferit; iar durerile pătrunzătoare ale nașterii le sfâșie cu înțepăturile lor; după naștere însă, ușurare, căci o dată cu

pruncul iese și durerea. Cu păcatul însă nu se petrec lucrurile așa; atâta vreme cât zămislim gândurile păcătoase, suntem veseli și ne bucurăm; dar când naștem copilul cel rău, păcatul, atunci ne chinuiesc durerile văzând rușinea celui născut, atunci ne zvârcolim mai cumplit decât femeile care nasc. De aceea rogu-vă, mai cu seamă la început, să nu faceți loc poftei celei păcătoase! Iar dacă i-am făcut loc, să-i înăbușim înlăuntru semințele. Să nu ne trândăvim, să omorâm păcatul prin mărturisire, prin lacrimi, prin învinuirea noastră înșine. Nimic nu pierde atât păcatul, ca învinuirea și osândirea noastră, unită cu pocăință și lacrimi. Ți-ai osândit păcatul? Ai lepădat povara!

- Și cine-a spus asta?

- Insuși Dumnezeu, Care ne judecă: Spune tu fărădelegile tale întâi, ca să te îndreptezi! Te pot întreba: pentru ce te rușinezi și te sfiești să-ți spui păcatele? Nu le spui unui om, ca să te ocărăscă! Nu le spui unui împreună-rob, ca să-ți rădă în față! Arăți rănile tale Stăpânului, Purtătorului de grijă Celui iubitor de oameni, Doctorului.

Crezi că, deși tu nu le spui, Acela nu le știe, El, Care cunoaște faptele înainte de a fi săvârșite? Pentru ce dar nu vrei să spui? Crezi că ajunge mai împovărat păcatul în urma învinuirii ce ți-o aduci? Nu, mai mic, mai ușor! De asta vrea Dumnezeu să-ți spui păcatul, ca să te ierte, nu ca să te pedepsească! Nu ca să-ți afle păcatul tău - pentru ce, când El îl știe? -, ci ca tu să afli câtă datorie îți iartă! Vrea ca tu să cunoști măreția harului Său, ca să-I mulțumești mereu, ca să fii mai zăbavnice spre păcat și mai grabnice spre virtute. De nu-I spui tu mărimea datoriei, nu vei cunoaște covârșirea harului. "Nu te silesc, îți spune Dumnezeu, să vii în mijloc de sobor de oameni și să ai împrejur mulți martori! Spune-mi, îndeosebi, numai Mie păcatul, ca să-ți vindec buboiul și să te scap de dureri!" De aceea a pus Dumnezeu în noi conștiința, pentru că ea ne iubește mai mult decât un tată. Un tată, după ce a pedepsit pe copilul său o dată, de două ori, de trei ori, de zece ori, și vede că nu se îndreaptă, deznădăjduit, îl dezmoștenește, îl alungă din casă și nu-l mai recunoaște de fiu; conștiința însă nu face așa; dimpotrivă, ea ne spune o dată, de două ori, de trei ori, de mii de ori, și dacă nu ascultăm, iarăși ne înfățișează chipurile și nălucile păcatelor noastre, acasă, pe stradă, la masă, în piață, pe drum, iar adeseori chiar în vise.

5. Ia seama la înțelepciunea lui Dumnezeu! A făcut ca muștrările conștiinței noastre să nu fie neîncetate - că n-am putea îndura povara, de-am fi mereu muștrați -, dar nici n-a făcut să fie atât de slabă conștiința, încât să se descurajeze de la primul sau de la al doilea îndemn. Dacă ne-ar muștra conștiința în fiecare zi și în fiecare ceas, am cădea doborâți de tristețe; iar dacă ar înceta de a ne mai muștra, după ce ne-ar ține de rău o dată sau de două ori, n-am culege mult folos. De aceea a făcut Dumnezeu ca muștrările conștiinței să țină toată viața noastră, dar să nu fie dese; toată viața, ca să nu ne trândăvim, ci să priveghem totdeauna și până la sfârșitul nostru, aducându-ne aminte mereu de păcatele săvârșite; dar nu dese, nici unele după altele, ca să nu ne descurajăm, ci să putem răsufla, având oarecare tihnă și ușurare. După cum e pieire desăvârșită să nu suferi de fel din pricina păcatelor săvârșite și să fii cu totul nesimțitor, tot astfel e vătămător să te muștre conștiința mereu și peste măsură. Căci o durere prea mare este în stare să scoată adeseori pe om din minți, să-i înece sufletul și să-l facă nefolositor spre orice bine. Pentru aceea și Dumnezeu a făcut să ne muștre conștiința la răstimpuri, fiindcă muștrările conștiinței sunt neîndurătoare și înțeapă pe păcătos mai puternic decât boldul, nu numai când păcătuim noi, ci și când alții săvârșesc păcate ca și noi, ni se deșteaptă cu tărie conștiința și strigă la noi cu multă putere. Desfrânatul, bărbatul adulter, hoțul se socotesc biciuiți nu numai când sunt ei muștrați, ci și când aud că alții sunt muștrați pentru aceleași păcate, pentru că muștrarea altora le aduce aminte de păcatele lor; este muștrat altul, dar se simte lovit el, fără să fie muștrat, când a făcut aceleași păcate ca și acela. Tot așa și cu cei care săvârșesc fapte bune: când sunt lăudați și

încununați alții, se bucură și se veselesc și cei care au săvârșit aceleași fapte bune, pentru că nu sunt lăudați aceia mai mult decât ei. Poate fi oare o stare mai jalnică decât a păcătosului care să-și dea sufletul de spaimă când alții sunt acuzați? Dar ce poate fi mai bun decât un om virtuos, care se bucură și se veselește când sunt lăudați alții, pentru că laudele făcute altora îi aduc aminte de faptele sale bune? Acestea sunt faptele înțelepciunii lui Dumnezeu, acestea sunt semnele marii Lui purtări de grijă. Muștrarea conștiinței este o ancoră sfântă, care nu ne lasă să ne cufundăm desăvârșit în adâncul păcatului. Nu numai atunci, în timpul săvârșirii păcatelor, ci adeseori, chiar după mulți ani, conștiința ne aduce aminte de păcate vechi. Și despre adevărul acesta vă voi da o dovadă întemeiată chiar din Scripturi.

Odinioară l-au vândut pe Iosif frații lui, fără să aibă vreo vină, ci numai pentru că a avut un vis care-i vestea mai dinainte slava lui viitoare. Am văzut, spunea el, snopii voștri închinându-se snopului meu. Și ar fi trebuit ca tocmai pentru aceea să-l țină lângă ei, căci avea să fie cununa întregii case și strălucirea întregului neam. Dar așa este invidia. Cel ce are invidie luptă împotriva propriului lui bine și vrea mai degrabă să sufere nenumărate necazuri decât să-l vadă pe vecinul său fericit, chiar și atunci când slava aceluia s-ar răsfrânge și asupra lui. Poate fi o ticăloșie mai mare ca asta? Așa au făcut și frații lui Iosif! Când l-au văzut de departe că vine și că le aduce de mâncare, au zis unul către altul: Acum dar să-l omorâm, și vom vedea ce vor fi visele lui! Dacă nu-l cinstiți ca pe un frate, nici nu recunoașteți glasul sângelui, ar fi trebuit să cinstiți masa și felul în care vă slujea, căci a venit să vă aducă de mâncare! Dar iată că proorocesc fără voia lor! Acum dar, spun ei, să-l omorâm, și vom vedea ce vor fi visele lui! Într-adevăr, dacă n-ar fi uneltit împotriva lui Iosif, dacă n-ar fi urzit viclenia și n-ar fi pus la cale acel plan ticălos, n-ar fi cunoscut puterea visurilor lui. Că nu este același lucru a te urca pe tronul Egiptului fără nicio greutate, și a ajunge la aceeași strălucire având atâtea piedici și greutate! Dacă n-ar fi uneltit împotriva lui, n-ar fi fost vândut în Egipt; dacă n-ar fi fost vândut în Egipt, nu s-ar fi îndrăgostit de el stăpâna lui; dacă nu s-ar fi îndrăgostit de el stăpâna lui, n-ar fi fost aruncat în temniță, n-ar fi tălmăcit visele, n-ar fi dobândit împărăția, iar dacă n-ar fi dobândit împărăția aceea, n-ar fi venit frații lui să cumpere grâu și să i se închine. Prin urmare, tocmai pentru că uneltiseră să-l omoare, au cunoscut visele lui.

- Cum, dar? Frații lui au fost pricinuitoarii tuturor acelor bunătați și ai strălucirii aceleia a lui Iosif?

- Nicidecum! Frații lui se sfătuiseră să-l dea morții, tristeții, robiei, celor mai cumplite nenorociri. Dar Meșterul Dumnezeu S-a slujit de răutatea uneltitorilor pentru slăvirea celui vândut și viclenit!

6. Dar ca să nu crezi că cele petrecute sunt întâmplare și fapt al împrejurărilor, Dumnezeu îndeplinește totul chiar prin cei care luptaseră împotriva înfăptuirii visurilor, chiar prin cei care opriseră înfăptuirea lor; S-a folosit de dușmanii lui pentru proslăvirea lui Iosif, ca să cunoști că nimeni nu poate zădărnici planurile lui Dumnezeu, că nimeni nu poate întoarce mâna Lui prea înaltă și ca să nu te descurajezi, nici să te amărăști, când unii uneltesc împotriva ta, ci să știi bine că uneltirea ajunge spre bun sfârșit, dar numai dacă înduri cu mult curaj încercările. Iată că și aici invidia a dat naștere împărăției, iar ura a prilejuit cununa și a adus tronul. Înșiși uneltitorii, chiar ei, l-au împins pe Iosif spre măreția acelei înalte dregătorii. Cel uneltit împărăția, iar uneltitorii răbdau; aceluia i se aducea închinăciune, iar aceștia i se închinau. Când vin dar peste tine necazuri dese și unele după altele, nu te tulbura, nu te amări, așteaptă să ia sfârșit! Va ieși negreșit întru întâmpinarea ta un sfârșit vrednic de marea dărnicie a lui Dumnezeu, numai dacă înduri, mulțumind lui Dumnezeu, necazurile ce vin peste tine. Pentru că și Iosif, după ce a avut visurile acelea, era să-și piardă viața. A fost vânat de frați, stăpâna a uneltit împotriva lui și, ca

urmare, a ajuns iarăși în închisoare, dar n-a spus în sine: “Ce înseamnă asta? Înșelăciune au fost toate visele acelea! Am pierdut patria, nu mai am libertate! De dragul lui Dumnezeu, nu i-am făcut pe plac stăpânei, care mă chema spre desfrânare; sunt pedepsit pentru că am fost cuminte și virtuos; și nici așa Dumnezeu nu m-a apărut, nu mi-a întins mână de ajutor, ci a îngăduit să fiu mereu înlănțuit, mereu în necazuri! După groapa în care am fost aruncat, robie; după robie, uneltire; după uneltire, calomnie; după calomnie, temniță!” Dar nimic din toate acestea nu-l tulbura, ci stăruia cu încredere în nădejdea sa, știind că nicicând nu pot fi dezmințite spusele lui Dumnezeu. Dumnezeu putea îndeplini toate acestea într-o singură zi. Dar, ca să arate puterea Lui și credința robilor Săi, lasă să se scurgă multă vreme și să fie multe piedici. Puterea Lui o vezi în aceea că îndeplinește făgăduințele atunci când nu mai e nicio nădejde; iar răbdarea și credința robilor Săi o vezi în aceea că niciuna din nenorocirile ce vin peste ei nu-i face să-și piardă buna lor nădejde.

Dar, după cum am spus, frații lui Iosif au venit mânați de foame, ca de un ostaș, și duși înaintea lui Iosif, marele dregător, ca să cumpere grâu.

- Și ce le-a spus Iosif?

- Iscoade sunteți!

Iar frații lui Iosif și-au zis în ei înșiși: “Ce înseamnă asta? Am venit să cumpărăm hrană, și ne primejduim viata?”

Da, pe bună dreptate, că și Iosif v-a adus hrană și i-ați pus în primejdie viața. El însă a suferit cu adevărat aceasta, pe când voi o suferiți numai în glumă. Nu vă era dușman, ci a luat numai chip de dușman, ca să cunoască îndeaproape ce este pe acasă. Și pentru că fuseseră răi și nerecunoscători cu el și pentru că nu l-a văzut pe Veniamin cu ei, de teamă ca nu cumva copilul să fi pățit de la frații lui ce pățise și el, a poruncit să fie legat unul dintre frați și lăsat acolo; celorlalți frați le-a dat drumul să plece, după ce au luat grâu, amenințându-i cu moartea dacă nu vor aduce cu ei pe fratele lor. După ce s-au întâmplat acestea, Iosif le-a spus: Să rămână închis un frate al vostru și să aduceți la mine pe fratele vostru cel mai mic; iar de nu, veți muri!

- Și ce-au spus frații între ei?

- Vai nouă, că în păcat suntem pentru fratele nostru, când ne ruga pe noi!

Îți dai seama după câtă vreme și-au adus aminte de păcatul acela? Tatălui lor îi spusese: O fiară sălbatică l-a mâncat pe Iosif; Iar în fața lui Iosif și în auzul lui își dau pe față păcatul. Ce lucru poate fi mai minunat ca acesta? Iată că se face judecată fără probe, apărare fără acuzare, probe fără martori; chiar cei care au săvârșit păcatul și-l dau ei înșiși pe față și spun în auzul tuturor ce se făcuse în ascuns. Cine i-a înduplecat, cine i-a silit să scoată la iveală o faptă săvârșită cu atâta vreme înainte? Nu e limpede că aceasta a făcut-o conștiința, judecătorul care nu poate fi înșelat, care neconținut le zguduia mintea și le tulbura sufletul? Și cel ce trebuia să fie ucis atunci, acela stătea în tăcere acum judecându-i. Și fără să fie pronunțată vreo hotărâre împotriva lor, ei singuri și-au pronunțat sentința de osândă. Frații spuneau acestea, iar unul din ei se apăra zicând: Nu v-am grăit vouă, zicând: Nu faceți nedreptate băiatului, nu-i faceți vreun rău, că este fratele nostru! Și iată, acum sângele lui se cere din mâinile noastre! Și doar nimeni nu vorbise despre uciderea și junghierea aceea. Iosif stătea pe tron, nu-i întreba despre aceasta, ci-i întreba de celălalt frate; dar conștiința lor, folosindu-se de acest prilej, s-a deșteptat, le-a muștrat sufletul fără s-o silească nimeni și i-a făcut să mărturisească fapta. Așa pățim și noi de multe ori cu păcatele noastre vechi. Când ne cercetăm îndeaproape pe noi înșine, fiind în nevoi și necazuri, ne aducem aminte de păcatele de mai înainte.

7. Pe acestea toate știindu-le dar, de-am făcut vreo faptă rea, să nu așteptăm să vină peste noi nenorociri și nevoi, nici primejdii și lanțuri, ci în fiecare ceas și în fiecare zi, să punem în mișcare

în noi înșine acest tribunal și să pronunțăm sentință împotriva noastră; să încercăm în tot chipul să dobândim iertare de la Dumnezeu; să nu ne îndoim de înviere și de judecată, nici să îngăduim altora să se îndoiască, ci să le închidem gura în orice chip cu ajutorul celor ce vi le-am grăit. Că nu ne-ar fi dat Dumnezeu aici, pe pământ, un astfel de judecător dacă n-am avea de dat dincolo socoteală de păcatele noastre. Și aceasta este o dovadă a iubirii Lui de oameni. Pentru că are să ne ceară atunci cuvânt de greșelile noastre. Dumnezeu a pus în noi acest judecător drept, ca acesta, osândind aici păcatele noastre și făcându-ne mai înțelepți, să ne smulgă de la judecata ce va să fie dincolo. Acest lucru îl spune și Pavel: Că de ne-am fi judecat noi singuri, nu am mai fi judecați de Domnul!

Așadar, ca să nu fim osândiți atunci și nici să dăm seama de păcatele noastre, fiecare să-și cerceteze atent conștiința lui; și desfășurând înaintea ochilor întreaga lui viață și cercetând îndeaproape toate păcatele, să-și osândească sufletul care le-a săvârșit, să-și pedepsească gândurile, să-și zdrobească inima, să-și chinuie mintea, să-și pedepsească singur păcatele sale prin osândirea lor, prin căință adâncă, prin lacrimi, prin mărturisire, prin post, prin milostenie, prin înfrânare, prin dragoste, ca, prin orice chip, să putem ispăși aici toate păcatele și să plecăm dincolo cu multă îndrăznire; pe care facă Dumnezeu ca noi toți să o dobândim cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu Care Tatălui slava împreună cu Sfântul Duh, în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul V - Omilii la săracul Lazăr

Din

OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE.
DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvântul V - Omilii la săracul Lazăr

1. Patru din aceste zile am cheltuit cu voi, tălmăcindu-vă pe înțelesul vostru parabola lui Lazăr, scoțând din adânc comoara pe care am găsit-o în trupul acoperit de bube, comoară plină nu cu aur, cu argint și pietre prețioase, ci cu înțelepciune, cu bărbăție, cu răbdare și cu multă statornicie a credinței. După cum comorile acestea din lume sunt acoperite la suprafață cu spini, cu ciulini și cu pământ tare, dar, dacă sapi adânc, dai de mare bogăție, tot așa este și cu Lazăr. Deasupra răni, iar dedesubt bogăție nespusă; slăbănogit îi era trupul, dar viteaz și treaz sufletul. Puteai vedea cu el împlinindu-se acel cuvânt apostolic ce zice: Chiar dacă omul nostru cel din afară se strică, cel dinlăuntru însă se înnoiește .

Aș fi putut și în această zi să vă vorbesc de aceeași parabolă și să lupt cu ereticii, care atacă Vechiul Testament, care învinuiesc pe patriarhi și-și ascut limba împotriva Creatorului, Dumnezeuul a toate . Dar, ca să nu vă fie prea sățios cuvântul meu, amânând pe altă dată lupta aceasta, haide să-mi îndrept cuvântul spre alt subiect. Mereu aceeași mâncare e sățioasă; dar dacă schimbi mâncărurile, deștepți pofta. Așadar, pentru că la fel se întâmplă și cu predica, să ne întoarcem, după atâta vreme, la Pavel. Că la timp potrivit ni s-a citit astăzi pericopa apostolică; iar predica mea din această zi va merge pe aceeași cale ca cele de mai înainte. Ați auzit, așadar, astăzi pe Pavel strigând și grăind: Fraților, despre cei ce au adormit nu voim să fiți în neștiință, ca să nu vă întristați ca și ceilalți, care n-au nădejde! Parabola lui Lazăr a fost cântecul evanghelic; glasul acesta, glas apostolic; dar cântarea este una. Când am vorbit de parabola aceea, am cugetat multe despre înviere și despre judecata de dincolo; iar acum cuvintele apostolului ne aduc la același subiect, încât, chiar dacă săpăm într-o țarină apostolică, totuși vom găsi și aici aceeași comoară. Că și atunci când am vorbit de Lazăr, tot cuvântul meu s-a strădui să învețe pe cei ce-l ascultă să nu pună niciun preț pe lucrurile strălucitoare din lumea aceasta, ci să-și pună nădejdele mai sus, să se gândească în fiecare zi la sentința ce va fi dată acolo, la înfricoșătorul scaun de judecată și la Judecătorul Care nu poate fi înșelat. Același lucru ne sfătuiește și Pavel astăzi prin cele citite. Dar ascultați-le: Despre cei ce au adormit nu voim să fiți în neștiință, fraților, ca să nu vă întristați ca și ceilalți, care n-au nădejde. Pentru că de credem că Iisus a murit și a înviat, tot așa și Dumnezeu pe cei adormiți întru Iisus îi va aduce împreună cu El.

Cel dintâi lucru pe care trebuie să-l cercetăm este acesta: Pentru ce Pavel, când vorbește despre Hristos, numește moartea Lui moarte, iar când vorbește de moartea noastră, o numește adormire, și nu moarte. Că n-a spus: “Despre cei ce au murit”.

- Dar cum a spus?

- Despre cei ce au adormit. Și iarăși: Tot așa și Dumnezeu pe cei adormiri întru Iisus îi va aduce

împreună cu El. Și nici n-a spus: "Pe cei care au murit". Și iarăși: Că noi, cei vii, care vom fi rămas până la venirea Domnului, nu vom lua înaintea celor adormiți. Și nici acum n-a spus: "celor care au murit". S-a pomenit de cei morți de trei ori, și tot de trei ori a numit moartea lor "adormire".

- Dar despre Hristos nu grăiește așa? Cum altfel?

- Pentru că de credem că Iisus a murit... N-a spus: "adormit", ci a murit.

- Dar pentru ce a numit moartea lui Hristos moarte, iar pe a noastră, adormire?

- Nu s-a folosit de aceste cuvinte la întâmplare și fără temei, ci ca să ne arate un gând înțelept și mare. Moartea lui Hristos a numit-o moarte, ca să te încredințezi de patimile Sale. Moartea noastră a numit-o adormire, ca să ne ușureze durerea. Acolo unde a avut loc învierea, moartea o numește curajos moarte; dar acolo unde învierea e în nădejde, o numește adormire, prin acest nume mângâindu-ne și dându-ne bune nădejdi. Cel adormit va învia negreșit, iar moartea nu-i altceva decât un somn lung. Nu-mi spune mie că mortul nu aude, nu vede, nu vorbește, nu simte; același lucru îl spunem și de cel ce adoarme. Dar dacă trebuie să spun ceva minunat, apoi află că sufletul celui ce doarme, doarme și el oarecum, pe când sufletul celui ce a murit nu doarme, ci priveghează. Vrei să-mi spui că cel mort putrezește și se strică, se face praf și cenușă? Și ce-i cu asta, iubite? Tocmai pentru aceasta trebuie mai cu seamă să te bucuri! Și un om care vrea să zidească o casă stricată și veche, scoate mai întâi afară pe cei ce locuiesc în ea și numai așa dă rămă casa și apoi o clădește din nou mai frumoasă. Pe cei scoși afară nu-i întristează dărâmarea casei. Dimpotrivă, chiar îi bucură mai mult; că nu se uită la dărâmătura care se vede, ci au în minte viitoarea clădire, care nu se vede. Vrând și Dumnezeu să facă tot așa, dă rămă trupul nostru, după ce mai întâi a scos afară, ca dintr-o casă, sufletul care locuia în el, ca, zidind casa noastră mai strălucitoare, să aducă iarăși în ea sufletul nostru, cu mai multă strălucire. Să nu ne uităm dar la dărâmarea trupului, ci la viitoarea lui strălucire!

2. Iarăși, un altul are o statuie mâncată de rugină și de vreme, cu multe părți din ea zdrobite; o sfărâmă, o bagă în cuptor, o topește bine, și așa o face mai strălucită. După cum topirea în cuptor a statuii nu înseamnă dispariția ei, ci înnoirea ei, tot așa și moartea trupurilor noastre nu înseamnă pieire, ci înnoire. Când vezi dar că trupul nostru se topește ca în cuptor și putrezește, nu-ți opri gândul doar la priveliștea aceasta, ci așteaptă turnarea lui din nou. Nu te mulțumi însă cu măsura acestei pilde, ci mergi mai departe cu gândul. Cel care face statui, bagă în cuptor aramă, și nu-ți dă înapoi o statuie de aur și nemuritoare, ci face tot una de aramă. Dumnezeu însă nu face așa, ci bagă în pământ un trup de lut și muritor, și-ți dă înapoi o statuie de aur și nemuritoare. Că stricăcios și pieritor e trupul pe care-l primește pământul, dar Dumnezeu îți dă înapoi același trup, nesticăcios și nepieritor. Nu te uita dar la cel care stă cu ochii închiși, fără de glas, ci la cel înviat, la cel ce a primit slavă nespasă, înfricoșătoare și minunată! De la priveliștea de acum du-te cu gândul la nădejdea viitoare!

Mai spui că te obișnuiești cu cel plecat de pe lumea aceasta, că-ți era drag și că de aceea plângi și bocești? Dar nu-i oare nesocotit ca, atunci când îți dai fata după mire și ea pleacă într-o țară depărtată și o duce bine acolo, să nu socotești despărțirea asta un lucru cumplit, din pricină că tristețea plecării e ușurată de gândul că are s-o ducă bine în țara aceea depărtată, iar aici, la plecarea pe lumea cealaltă, să te jelești și să te văicărești, când pe cel plecat nu-l ia un om, nici un rob ca tine, ci Însuși Dumnezeu?

- Dar cum e cu puțință, m-ar putea întreba cineva, să nu te întristezi atunci când ești om?

- Nici eu nu spun să nu te întristezi. Nu opresc tristețea, ci tristețea peste măsură. Tristețea ține de fire, dar a ajunge să faci asta peste măsură este o nerozie, o nebunie, arată că ai suflet de femeie. Fii trist, plângi, dar nu te descuraja, nu te mânia, nu te răzvrăți! Mulțumește lui

Dumnezeu, Care a luat pe cel plecat, ca astfel să-l împodobești pe cel plecat și să-i faci prin aceasta și mai strălucitoare înmormântarea. Dar dacă te superi și te necăjești, aduci ocară și celui mort, mâinii și pe Dumnezeu Care l-a luat, și te vatâmi și pe tine; dar dacă mulțumești lui Dumnezeu, l-ai împodobit și pe cel mort, l-ai slăvit și pe Cel Ce l-a luat și te-ai folosit și tu prin aceasta. Plângi așa cum a plâns Stăpânul tău pe Lazăr , Care ne-a pus nouă măsură, îndreptare și hotar, pe care cuvine-se să nu le depășești. Așa a spus și Pavel: Iar despre cei ce au adormit nu voim să fiți în neștiință, ca să nu vă întristați ca și ceilalți, care n-au nădejde!

“Întristează-te, spune Pavel, dar nu ca elinul, care n-are nădejde de înviere, care nu nădăjduiește într-o viață viitoare!” Credeți-mă că mă rușinez și roșesc când văd prin piață cete de femei că se schimonosesc, își smulg părul, își frâng mâinile, își zgârie obrazii, și astea toate sub ochii elinilor. Ce nu pot spune aceia despre noi? Ce nu pot grăi? “Aceștia-s cei care filosofează despre înviere? Nu mai spune! Nu se aseamănă faptele lor cu învățăturile lor. Cu cuvântul filosofează despre înviere, iar cu fapta, actele lor sunt de oameni deznădăjduiți. Dacă ar fi încredințați că este înviere, n-ar face toate acestea. De-ar fi convinși că cel mort s-a dus la o viață mai bună, n-ar jeli!” Acestea, și mai multe decât acestea, spun necredincioșii când aud bocetele acelora. Să ne rușinăm dar, să ne cumițim și să nu aducem atâta vătămă și nouă, și celor care ne văd!

Spune-mi: pentru ce plângi atâta pe cel mort? Pentru că a fost rău? Dar tocmai pentru aceasta să mulțumești lui Dumnezeu, că s-a pus capăt răutății lui. Pentru că a fost bun și blând? Dar tocmai pentru aceasta trebuie să te bucuri, că a fost răpit grabnic, înainte de a schimba bunătatea cu răutatea, că a plecat într-un loc unde este în siguranță, unde nu este nici bănuială de schimbare. Pentru că a fost tânăr? Dar tocmai pentru aceasta slăvește pe Dumnezeu Care l-a luat, că l-a chemat iute la o viață mai bună! Pentru că a fost bătrân? Dar tocmai pentru aceasta mulțumește lui Dumnezeu și dă iarăși slavă Celui Care l-a luat. Rușinează-te de slujba înmormântării! Cântările, rugăciunile, preoții, atâta mulțime de frați! Toate acestea nu sunt pentru ca să plângi, să te tânguiești și să te zbuciumi, ci ca să mulțumești lui Dumnezeu, Care l-a luat pe cel mort. După cum oamenii petrec cu urale pe cei chemați să ocupe o înaltă dregătorie, tot astfel și aici, cu toții petrec pe cei plecați dintre sfinți cu multe cântări și laude, pentru că au fost chemați la o cinste mai mare.

Moartea este odihnă, slobozire de truda și de grijile lumii. Când vezi dar pe unul dintre cunoscuții tăi că pleacă de aici, nu te amărî, ci zdrobește-ți inima, apleacă-te asupra vieții tale, cercetează-ți conștiința, gândește-te că acest sfârșit te așteaptă și pe tine după puțină vreme. Fii mai înțelept, să te cuprindă frica la moartea altuia, curmă trândăvia, gândește-te la faptele săvârșite, îndreaptă-ți păcatele, schimbă-te în bine! Prin aceea ne deosebim de necredincioși, că avem o altfel de judecată despre lucruri. Necredinciosul vede cerul și se închină cerului, socotindu-l Dumnezeu. Vede pământul și-i slujește și rămâne uimit în fața celor materiale. Noi nu facem așa. Vedem cerul, și admirăm pe Creatorul lui; nu-l socotim Dumnezeu, ci lucrarea lui Dumnezeu. Văd toată zidirea, și prin ea sunt călăuzit spre Cel Ce a creat-o. Vede necredinciosul pe bogat și rămâne năucit; îl văd și eu pe bogat, și râd. Vede necredinciosul sărăcia și plânge; văd și eu sărăcia, și mă veselesc. Altfel văd eu lucrurile, și altfel le vede acela. Așa stau lucrurile și în ce privește moartea. Vede necredinciosul pe mort și socoate că este mort; văd și eu pe mort, și văd somn în loc de moarte. Și după cum și cei ce știu carte, și cei ce nu știu carte văd literele cu aceiași ochi, dar nu cu același înțeles, căci cei ce nu știu carte socot că totul se mărginește numai la literele ce se văd, pe când cei ce știu carte culeg cu multă pricepere înțelesul cuprins în litere, tot așa și cu morții: și credincioșii, și necredincioșii văd cu aceiași ochi cele ce se întâmplă, dar nu cu același înțeles și gând. Când ne deosebim dar de ei în judecarea tuturor

celorlalte lucruri, am putea să avem aceleași gânduri despre moarte?

3. Gândește-te unde s-a dus cel mort și mângâie-te! S-a dus acolo unde-i Pavel, unde-i Petru, unde-i toată ceata sfinților! Gândește-te cum are să învie, cu ce slavă și strălucire! Gândește-te că, dacă te jelești și te vaiți, nici nu poți îndrepta cu bocetele ceea ce s-a făcut și te vatâmi și pe tine amarnic. Gândește-te pe cine urmezi când faci astfel și fugi de părtășia cu păcatul. Pe cine urmezi? Pe necredincioșii care n-au nădejde, după cum a spus și Pavel: ... ca să nu vă întristați ca și ceilalți care n-au nădejde! Ia seama cât de clar e cuvântul lui Pavel! N-a spus: "ca cei ce n-au nădejde în înviere", ci simplu: ca cei ce n-au nădejde. Într-adevăr, cel ce nu are nădejde în judecata de pe lumea cealaltă, n-are niciun fel de nădejde; acela nu știe că există Dumnezeu, nici că Dumnezeu poartă grijă de lucrurile de pe lumea aceasta, nici că dreptatea dumnezeiască veghează asupra tuturor celor din lume. Iar cel care nu știe acestea, nici nu se gândește la ele, este mai lipsit de judecată decât o fiară, căci a alungat din sufletul lui și legile, și judecata, și poruncile și, într-un cuvânt, tot binele. Cel care nu se așteaptă să dea socoteală de faptele sale, se îndepărtează de virtute și se alipește păcatului. Gândindu-ne la toate acestea, gândindu-ne și la nerozia și sminteala elinilor, la care suntem și noi părtași prin bocetele aduse celor morți, să fugim de asemănarea cu ei! De aceea și Pavel ne-a amintit de ei, pentru ca, gândindu-te la rușinea în care poți cădea, să scapi de asemănarea cu ei și să te întorci iarăși la vrednicia ta. Și nu numai când vorbește de moarte ne dă Pavel astfel de sfaturi, ci face asta foarte des și cu alte prilejuri din viața noastră. Când vrea să ne depărteze de păcate, arată cu cine ne asemănăm noi prin păcate, ca, atinși de această asemănare, să fugim de asemenea părtășie. Scriindu-le tesalonicenilor, le grăia așa: Fiecare dintre voi să-și stăpânească vasul său în sfințenie și cinste, nu în patima poștei, ca și păgânii care nu cunosc pe Dumnezeu! Și iarăși: Să nu mai umblați voi precum umblă neamurile cealalte, în deșertăciunea minții lor! Tot așa și aici: Nu voim să fiți în neștiință voi, fraților, despre cei ce au adormit, ca să nu vă întristați ca și ceilalți, care n-au nădejde! Nu firea lucrurilor, ci gândul nostru face să ne întristăm; nu moartea răposatului, ci slăbiciunea celor ce jelesc. Pe cel credincios nu-l poate întrista nimic din cele de aici. Se deosebește de necredincioși chiar din viața aceasta, înainte de bunătățile cele ce au să fie, căci primește aici, pe pământ, nu mici bunătăți de pe urma învățaturii lui Hristos, ci culege datorită ei foarte mare fericire și neconținută bucurie. De aceea și Pavel zice: Bucurați-vă pururea întru Domnul; și iarăși zic: bucurați-vă! Prin urmare, chiar înainte de înviere, primim mare răsplată, prin aceea că nu cădem doborâți de nenorocirile ce ne lovesc, ci avem multă ușurare prin nădejdea bunătăților ce au să fie. După cum noi câștigăm din două părți, tot așa necredinciosul este vătâmat din două părți: și prin aceea că are să fie pedepsit mai târziu, din pricină că nu crede în înviere, și prin aceea că a căzut doborât de necazurile de aici, din pricină că nu așteaptă după acestea nimic bun. Așadar nu numai pentru înviere suntem datori să mulțumim lui Dumnezeu, ci și pentru nădejdea învierii, care poate să ne mângâie și sufletul îndurerat, și să ne și convingă cu tărie despre cei morți că vor învia iarăși și vor fi împreună cu noi. Că de trebuie să plângem și să jelim, trebuie să-i plângem și să-i jelim pe cei care trăiesc în păcate, nu pe cei care mor trăind în virtute. Așa face și Pavel; scriindu-le corintenilor, zice: Ca nu cumva, venind, să mă umilească Dumnezeul meu la voi și să plâng pe mulți. N-a vorbit de cei morți, ci de cei care păcătuiseră și nu se pocăiseră de desfrânarea și necurăția ce le săvârșiseră. Pe aceștia trebuie să-i plângem. Tot așa și un altul ne îndeamnă, zicând: Plânge pe mort, că i-a lipsit lumina; plânge pe nebun, că i-a lipsit înțelegerea! Plânge puțin pentru mort, că s-a odihnit, dar viața nebunului e mai rea decât moartea. Dacă merită să fie jelit mereu cel lipsit de pricepere, apoi cu mult mai mult cel lipsit de dreptate, care a căzut din nădejdea cea după Dumnezeu. Pe aceștia să-i jelim noi;

această jale are câștig. De multe ori ne aflăm îndreptare când plângem pe unii ca aceștia; pe când lacrimile pentru cei morți sunt și fără folos, și vătămătoare. Să nu răsturnăm dar rânduiala, ci să plângem numai păcatul; iar pe toate celelalte, sărăcia, boala, moartea timpurie, paguba, calomnia, orice necaz omenesc ce vine peste noi, pe toate să le suportăm cu curaj. Necazurile și suferințele acestea ne sunt pricină de mai multe cununi, dacă suntem cu mintea trează.

4. Dar poate că ai vrea să mă întrebi:

- Cum se poate ca, om fiind, să nu jelești?

Eu însă îți întorc întrebarea și te întreb:

- Dar cum se poate să jelești, om fiind, înzestrat cu minte, cu judecată și cu nădejdea celor viitoare?

- Dar care om, mă întrebi mai departe, n-a fost stăpânit de această nevoie? Mulți, și pe tot cuprinsul pământului, și pe vremea noastră, și pe vremea strămoșilor noștri.

- Dar ascultă ce spune Iov, când i-au murit toți copiii lui: Domnul a dat, Domnul a luat; cum a hotărât Domnul, așa s-a făcut! Minunate sunt cuvintele acestea, chiar numai auzindu-le. Dar dacă le cercetezi cu luare-aminte, atunci vei vedea că minunea e și mai mare. Gândește-te că diavolul nu i-a luat numai jumătate din copiii lui, și jumătate i-a lăsat, nici nu i-a luat mai mulți, și i-a lăsat mai puțini, ci a cules tot rodul, dar n-a doborât pomul; a dezlănțuit marea cu valurile ei, dar n-a înecat corabia; și-a pus toată puterea, dar n-a clintit turnul. Stătea în picioare, era asaltat din toate părțile, dar rămânea neclintit; nori de săgeți se porneau împotriva lui, dar nu-l atingeau; dar, mai bine spus, erau trimise împotriva lui, însă nu-l puteau răni. Gândește-te ce grozăvie este să-ți vezi atâția copii cum se prăpădesc. Ce nu era în stare să-l doboare? Ce? Moartea tuturor copiilor lui, moartea lor deodată, într-o singură zi, tinerețea lor, că erau în floarea vârstei, marea lor virtute, faptul că s-a curmat firul vieții lor într-un chip așa de groaznic, această ultimă lovitură după atâtea alte lovituri, dragostea sa de părinte, dorul de cei morți? Când un părinte pierde niște copii răi, suferă, dar nu cu atâta tărie, căci răutatea celor morți nu îngăduie ca durerea să-i fie mai mare; dar dacă sunt virtuoși, rana ține multă vreme, amintirea lor e neștersă, răul fără mângâiere, îndoit boldul, pricinuit și de glasul sângelui, și de virtutea celor morți. Că fiii lui Iov erau virtuoși, iată dovada: tatăl purta foarte multă grijă de ei; se scula dis de dimineață și aducea jertfe pentru ei; se temea și pentru păcatele lor neștiute, și nicio îndeletnicire nu-i era mai dragă ca aceasta. Aceasta arată nu numai virtutea copiilor lui, ci și dragostea lui de părinte. Dar cum el era și tată, și când își iubea atâtea copiii, și dragostea lui de copii era pricinuită nu numai de glasul sângelui, ci și de evlavie copiilor, iar când și cei plecați de pe lumea aceasta erau atât de virtuoși, ei bine, atunci focul tristeții era întreit. Și iarăși, când copiii sunt luați pe rând, unul câte unul, durerea mai are oarecare mângâiere, căci cei rămași micșorează tristețea pentru cei plecați; dar când pleacă pe lumea cealaltă toată ceata de copii, la cine poate să se mai uite cel cu mulți copii, ajuns deodată fără de copii? Pe lângă aceste lovituri, se poate vorbi iarăși și de a cincea.

- Care este aceasta?

- Că i-au fost răpuși toți copiii într-o clipă. Dacă cineva se prăpădește în trei sau cinci zile, femeile și toate rudele se tânguiesc mai ales pentru aceea că răposatul a fost răpit așa de iute și de neașteptat din ochii lor; cu mult mai mult a suferit Iov, căruia i-au fost răpiți copiii nu în trei zile, în două, în una, ci deodată, toți. Durerea la care te gândești din vreme, oricât ar fi de puternică, ajunge repede ușoară datorită așteptării; dar cea care vine pe neașteptate și deodată este de nesuferit. Gândește-te acum cât de cumplită trebuie să fie durerea aceea care, nu numai că e cumplită prin ea însăși, dar mai sporește și prin aceea că vine pe neașteptate! O durere ca

aceasta întrece orice cuvânt. Vrei să auzi și a șasea lovitură? I-a pierdut pe toți în floarea vârstei. Știi cum ustură o moarte timpurie și câtă jale aduce. Moartea copiilor lui Iov nu era numai timpurie, ci și silnică, pentru a i se da cu asta a șaptea lovitură. Nu i-a văzut murind și dându-și sufletul în pat, ci acoperiți toți de dărâmurile casei. Gândește-te cine era acela care dădea la o parte dărâmurile casei! Aici dădea la o parte o piatră, dincolo scotea mădularul unui copil; vedea o mână care avea încă în mână cupa, o altă mână așezată pe farfurie și tot trupul zdrobit; nasul strivit, capul turtit, ochii scoși, creierii împrăștiați, tot chipul stâlcit, iar mulțimea rănilor nu îngăduia tatălui să recunoască chipul feței copiilor lui iubiți. La auzul acestora, v-ați tulburat și plângeți? Gândiți-vă însă ce se petrecea în sufletul lui Iov când vedea acestea! Dacă noi, după atâta vreme, nu putem suporta fără să lăcrimăm istorisirea acelei tragedii, și doar ni se vorbește de suferințe străine, ce fel de inimă trebuie să fi avut Iov? O inimă tare, negreșit, ca la vederea acelei priveliști să fie în stare să cugete, suferind nu nenorociri străine, ci propriile lui nenorociri! Nici nu s-a mâniat, nici n-a grăit așa: „Ce înseamnă asta? Aceasta îmi este răsplata bunătății mele? Pentru aceea am deschis casa mea străinilor, ca s-o văd ajunsă mormânt copiilor mei? Pentru aceea am căutat să fie virtuoși, ca să sufere o astfel de moarte?” N-a spus așa, nici n-a gândit astfel! Ci le-a suportat pe toate cu bărbăție, deși i se luaseră copiii după ce avusesse atâta purtare de grijă de ei. Ca un sculptor minunat, care face o statuie de aur și o lucrează cu foarte mare grijă, așa lucra și Iov sufletul copiilor, formându-l și împodobindu-l. Și ca un plugar vrednic, care udă, apără și împrejmuiește trunchiurile finicilor sau ale măslinilor și-i îngrijește în tot chipul, așa și Iov nu lasă nimic la o parte pentru a crește, ca pe un măslin plin de rod, sufletul fiecărui copil cu un spor mai mare de virtute. Și a văzut trunchiurile smulse de atacul duhului celui rău, aruncate la pământ și frânte de o moarte vrednică de milă, dar n-a rostit cuvântul de hulă. Dimpotrivă, a mulțumit lui Dumnezeu, dând diavolului lovitura de moarte.

5. Iar dacă vrei să-mi spui că Iov a avut mulți copii, iar altul și-a pierdut singurul copil pe care-l avea, și că nu-i la fel durerea, bine zici, că și eu sunt de acord că nu este la fel durerea, ci cu mult mai mare a lui Iov. Căci ce folos a avut el de pe urma copiilor mulți? S-a făcut mai mare nenorocirea și mai amară durerea, pentru că și rana era mai mare, pricinuită de moartea atâtor copii.

Iar dacă vrei să vezi și un alt sfânt, care a avut un singur copil și a dat dovadă de aceeași bărbăție, dacă nu chiar de mai multă, adu-ți aminte de patriarhul Avraam! Acesta n-a văzut pe Isaac mort, dimpotrivă - și aceasta-i cu mult mai amar și mai dureros -, el însuși primise poruncă să-lucidă. Nu s-a împotrivit poruncii, nu s-a revoltat, nici n-a grăit așa: “Pentru ce mai m-ai făcut tată, ca să mă faci ucigașul copilului meu? Mai bine ar fi fost să nu mi-l fi dat decât să mi-l iei în acest chip! Vrei să-l iei? Pentru ce îmi poruncești mie să-lucid și să-mi mânjesc cu sânge mâna? Nu mi-ai făgăduit Tu că urmașii acestui copil vor umple lumea? Cum are să mai dea roade, când tai rădăcina? Cum îmi făgăduiești urmași, când îmi poruncești să-miucid fiul? Cine a mai văzut aceasta, cine a mai auzit asta? Am fost amăgit, am fost înșelat!” N-a grăit și nici n-a gândit așa! Nu s-a împotrivit Celui Ce i-a poruncit, nici nu l-a cerut socoteală. Ci, când a auzit: Ia pe fiul tău cel iubit, pe care l-ai iubit, pe Isaac, și-l adu pe un munte pe care ți-l voi spune!, a împlinit porunca atât de grabnic, că a făcut chiar mai mult decât i se poruncise. S-a ferit de femeia sa, a lăsat slugile la un loc, ca să nu afle, și s-a urcat pe munte luând cu el numai jertfa. Așa că nu fără voie, ci cu multă râvnă a făcut ce i s-a poruncit. Gândește-te cât de mare era furtuna din sufletul tatălui! Tatăl stătea de vorbă singur, numai el cu copilul; și nu era nimeni de față când inima i se încălzea mai mult și dragostea de fiu era mai puternică; și aceasta nu ținuse o zi sau două, ci mai multe zile. Mare și minunat lucru este că a

făcut îndată ce i s-a poruncit, dar nu atât de minunat ca aceea că n-a avut niciun simțământ omenesc față de copil, deși sufletul lui a fost chinuit și torturat vreme de multe zile. Pentru aceea și Dumnezeu l-a pus la o încercare mai lungă și i-a mărit arena de luptă, ca să-l vadă mai bine pe atlet. Și era atlet cu adevărat; nu lupta cu un om, ci cu însăși tirania glasului sângelui.

Ce cuvânt va putea zugrăvi bărbăția lui Avraam? L-a supt pe copil pe munte, l-a legat, l-a pus pe lemne, și-a scos cuțitul și era gata să-l lovească. Cum să spun asta și în ce chip, nu pot. Numai acela o poate spune, care a făcut-o. Niciun cuvânt nu-i în stare să spună cum nu i-a amorțit mâna, cum nu s-a slăbit tăria nervilor, cum nu l-a tulburat chipul drag al copilului. Merită să ne minunăm acum și de Isaac. După cum Avraam a ascultat de Dumnezeu, așa a ascultat Isaac de tatăl său. După cum tatăl său n-a cerut socoteală lui Dumnezeu când i s-a poruncit să-l jertfească pe fiul său, tot așa și Isaac n-a spus tatălui său, când acesta îl lega și-l urca pe altarul de jertfă: "Pentru ce faci asta?" Nu a spus așa, ci s-a supus mâinii părintești. Puteai vedea că același om era și tată, și preot, că se aducea o jertfă fără de sânge, o ardere de tot fără foc, iar ceea ce se făcea pe altar era chip al morții și al învierii. Că l-a junghiat, și nu l-a junghiat pe fiul său; nu l-a junghiat cu mâna, ci cu voința. Dumnezeu nu poruncise lui Avraam să jertfească pe fiul său pentru că voia să vadă vărsare de sânge, ci pentru că voia să arate voința lui Avraam, să-l propovăduiască pe acest bărbat viteaz în mijlocul întregii lumi și să învețe pe toți cei mai de pe urmă că trebuie să pună poruncile lui Dumnezeu mai presus de copii, de glasul sângelui, de tot ceea ce este, mai presus chiar de viață. S-a coborât dar Avraam de pe munte având cu el pe Isaac mucenic viu.

Ce iertare mai putem avea noi, spune-mi, rogu-te, ce cuvânt de apărare, când vedem pe acel bărbat viteaz ascultând de Dumnezeu cu atâta râvnă și supunându-l-se în toate, iar noi ne supărăm din toate? Să nu-mi vorbești mie de durerea ta și de suferința ta cumplită, ci ia seama cum că Avraam a fost mai puternic decât cumplita lui durere. Porunca ce i s-a dat era în stare să-i tulbure mintea, să-l lase nedumerit și să-i zdruncine credința în făgăduințele făcute mai înainte. Cine dintre oameni n-ar fi socotit înșelăciune cuvintele despre mulțimea urmașilor pe care îi făgăduise Dumnezeu? Avraam însă n-a gândit așa. Și pe Iov trebuie să-l admirăm mult pentru înțelepciunea arătată de el în nenorociri, dar trebuie să-l admirăm mai cu seamă pentru aceea că, după atât de mare virtute, după milosteniile sale, după iubirea sa de oameni, după ce nu se știa nici pe el, nici pe copiii săi cu vreun păcat pe cuget, după ce a suportat o durere atât de nouă și nemaiîntâlnită, pe care n-au îndurat-o nici cei mai ticăloși făcători de rele, după toate acestea, Iov n-a făcut ce fac oamenii, nici n-a socotit fără de folos virtutea, nici n-a gândit de rău viața sa de mai înainte.

Nu trebuie dar să-i admirăm pe acei bărbați numai pentru aceste două pricini, ci să și căutăm să fim ca ei și să le urmăm virtutea. Să nu-mi spună nimeni că aceia au fost oameni deosebiți.

Erau, într-adevăr, oameni deosebiți și mari; dar nouă, celor de azi, ni se cere mai multă înțelepciune decât aceluia și decât tuturor celor ce au trăit pe vremea Vechiului Testament. Că de nu va prisosi dreptatea noastră mai mult decât a cărturarilor și a fariseilor, nu veți intra în împărăția cerurilor! , spune Hristos.

Să ne înțelegem dar prin toate; să adunăm în sufletul nostru cele ce am spus despre înviere și despre sfinții aceștia; să le căutăm mereu în sufletul nostru, nu numai în vreme de durere, ci și când n-avem nicio durere. De aceea și eu v-am grăit aceste cuvinte acum, când nimeni n-are pe nimeni de jelit, pentru ca atunci când vom cădea în vreo nenorocire, aducându-ne aminte de cele spuse, să avem destulă mângâiere. Așa fac și ostașii: în timp de pace fac exerciții de război, ca atunci când începe bătaia și împrejurarea cere îndemănare, ei să-și arate la vreme potrivită dibăcia pe care au dobândit-o în timp de pace. Și noi dar să ne facem în timp de pace arme și

doctorii, pentru ca, de va veni asupra noastră războiul patimilor celor ticăloase, sau jalea, sau durerea, sau orice altă suferință, fiind bine înarmați și întăriți din toate părțile, să respingem cu multă îndemânare atacurile celui viclean. Să ne întărim prin orice mijloace cu gânduri bune, cu poruncile lui Dumnezeu, cu pildele bărbaților îmbunătățiți. Că așa vom putea străbate cu bucurie și viața aceasta, și vom dobândi și împărăția cerurilor, în Hristos Iisus. Căruia slava și puterea, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul VI - Omilii la săracul Lazăr

Din

*OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005*

Cuvântul VI - Omilii la săracul Lazăr

1. Ați văzut puterea lui Dumnezeu, ați văzut iubirea de oameni a lui Dumnezeu? Puterea, că a cutremurat pământul; iubirea de oameni, că i-a oprit căderea. Dar, mai bine spus, în fiecare din ele Și-a arătat și puterea, și iubirea Sa de oameni. Cutremurându-l, Și-a arătat puterea, iar oprindu-l, iubirea Sa de oameni; că a cutremurat pământul și a întărit lumea; că l-a ridicat când se cutremura și era să cadă .

Cutremurul a trecut, dar să rămână frica! Cutremurul s-a dus, dar să nu se ducă evlavia! Ne-am rugat trei zile, dar să nu ne curmăm sârgul! Că pentru aceea a fost cutremurul, pentru trândăvia noastră. Ne-am trândăvit, și-am chemat cutremurul; ne-am sârguit, și-am îndepărtat urgia! Să nu ne mai trândăvim, ca să nu chemăm din nou urgia și pedeapsa: Că nu vrea Dumnezeu moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu .

Ați văzut cât de șubred e neamul omenesc? Când se cutremura pământul, gândeam în mine și ziceam: Unde sunt răpirile? Unde-i lăcomia? Unde-i împilarea? Unde e mândria? Unde e puterea? Unde sunt ostenele? Unde-i jefuirea săracilor? Unde-i îngâmfarea bogaților? Unde-i puterea dregătorilor? Unde-i amenințarea? Unde-i frica? Deodată, toate s-au destrămat mai iute ca o pânză de păianjen, toate-au pierit! Tot orașul plângea și toți la biserică alergau! Gândiți-vă ce-am fi pățit dacă Dumnezeu ar fi vrut să dărâme totul! Spun aceasta ca frica de cele petrecute să fie mereu vie-n voi, spre întărirea sufletelor voastre. L-a cutremurat, dar nu l-a prăbușit! Că de-ar fi voit să-l pedepsească, nu l-ar fi cutremurat! Dar pentru că n-a voit, a luat-o cutremurul înainte ca un crainic, vestind mai dinainte tuturor urgia lui Dumnezeu, ca de frică să ne facem mai buni și să îndepărtăm pedeapsa. Așa a făcut Dumnezeu și cu neamurile străine: Încă trei zile, și Ninive va fi nimicită!

- Dar pentru ce nu o nimicești? O ameninți cu dărâmarea, și de ce nu o dărâmi?

- Pentru că nu vreau să o dărâm, tocmai de aceea o ameninț.

- Ce vrei să spui?

- Ca să nu fac ce spun, să meargă înainte cuvântul Meu și să împiedice fapta!

Încă trei zile, și Ninive va fi nimicită!

Atunci grăia prorocul, astăzi zidurile slobod glas. Acestea le spun, și nu voi înceta de a le spune și săracilor, și bogaților. Gândiți-vă cât de mare e urgia lui Dumnezeu! Gândiți-vă că Lui toate Îi sunt lesnicioase și ușoare! Să o curmăm o dată cu păcatul! Într-o clipă ne-a slăbănogi și sufletul,

și mintea, și ne-a zguduit temeliile inimii. Să ne gândim ce vom face în ziua cea înfricoșată, când groaza nu va ține o clipă, ci veacuri nesfârșite, când vor fi râuri de foc, urgii amenințătoare, puteri care să ne târască la judecată, scaunul cel înfricoșător, tribunalul cel care nu se lasă înșelat, când ni se vor pune înaintea ochilor faptele fiecăruia și nu va fi nimeni să sară-n ajutor, nici vecin, nici apărător, nici rudă, nici frate, nici tată, nici mamă, nici străin, nimeni! Spune-mi: ce vom face atunci? Înfricoșez, ca să mântui. Fac predica mai tăioasă ca un cuțit, ca fiecare din voi să taie putregaiul din el. Nu vă spuneam totdeauna, așa cum vă spun și acum și nu voi înceta de a o spune: Până când veți fi cu sufletul țințiți de cele din lume? Către toți vorbesc, dar mai cu seamă către cei bolnavi, către cei ce nu iau aminte la cele ce grăiesc. Dar, mai altfel spus, cuvântul este folositor și celui bolnav, și celui sănătos: celui bolnav ca să se însănătoșească, celui sănătos ca să nu se îmbolnăvească. Până când goana după bani? Până când goana după averi? Până când goana după case mărețe și strălucitoare? Până când goana după plăceri josnice? Iată, a venit cutremurul! La ce-a folosit averea? Osteneala fiecăruia s-a dus! Bogatul a pierit împreună cu averea lui! Casa a pierit cu cel ce a făcut-o! Mormânt de obște al tuturor a ajuns orașul, mormânt făcut în grabă, construit de nenorocire, nu de mâini de meșteri. Unde-i bogăția? Unde-i goana după averi? Vedeți că toate sunt mai slabe ca pânza de păianjen?

2. Dar mă vei putea întreba:

- Ce folos aduci dacă vorbești?

- Aduc folos dacă mă ascultă cineva. Eu îmi fac datoria mea. Semănătorul trebuie să semene. A ieșit semănătorul să semene. O parte din semințe a căzut lângă cale, altă parte pe piatră, alta în spini, iar alta pe pământ bun. Trei părți au pierit, și numai una a fost salvată, dar el n-a încetat de a lucra ogorul. N-a încetat de a-l lucra tocmai pentru că a salvat o parte din semințe.

Dar acum e cu neputință ca sămânța aruncată într-atâta mulțime de lume să nu-mi aducă rod! De nu vor asculta toți, va asculta jumătate; de nu va asculta jumătate, va asculta a treia parte; de nu va asculta a treia parte, vor asculta zece; de nu vor asculta zece, va asculta unul! Să asculte acela! Nu-i puțin lucru să fie mântuită chiar o singură oaie. Pentru că și păstorul acela a lăsat cele nouăzeci și nouă de oi și a alergat la una, care era rătăcită. Nu disprețuiesc pe om; chiar de va fi fiind unul, este om, fiindă cea mai iubită a lui Dumnezeu. Chiar de este rob, eu nu-l disprețuiesc. Nu mă uit la rang, ci la virtute; nu mă uit la stăpânie, nici la robie, ci la suflet. Chiar de va fi fiind unul, este om, și pentru el s-a întins cerul, luminează soarele, aleargă luna, a fost răspândit aerul, izvorăsc izvoarele, a fost întinsă marea, au fost trimiși proorocii, s-a dat legea. Dar pentru ce-i nevoie să le spun pe toate? Pentru el S-a făcut om Unul-Născut Fiul lui Dumnezeu, Stăpânul meu a fost junghiat și Și-a vărsat Sângele Lui pentru om, și eu să-l disprețuiesc? Ce iertare aş mai avea? N-ați auzit că Domnul a stat de vorbă cu femeia samarineancă și a vorbit mult cu ea? Era samarineancă, dar n-a disprețuit-o; ci a prețuit-o pentru că avea suflet! Era desfrânată, dar n-a trecut-o cu vederea, ci i-a arătat multă purtare de grijă, spre mântuirea ei, pentru că a crezut. Așa și eu: nu voi înceta de a predica, chiar de m-ar asculta numai unul. Sunt doctor, dau doctorii. Sunt învățător, mi s-a poruncit să predic, să îndemn. Că spune Scriptura: Străjer te-am pus pe tine casei lui Israel. Nu îndrept pe nimeni? Și ce va fi? Eu îmi am plata mea. Și aceasta o spun exagerând, căci e cu neputință ca din mulțime de lume să nu se îndrepte cineva.

Dar acestea sunt pricină și pretext ale ascultătorilor trândavi.

- Ascult în fiecare zi predica, mi-ar spune unul, dar nu fac ce-aud!

- Ascultă, chiar dacă nu faci! Că din auzit vine făcutul! Chiar dacă nu faci, ajungi de îți este rușine de păcat. Chiar dacă nu faci, ajungi, de îți schimbi părerea. Chiar dacă nu faci, ajungi de te osândești tocmai pentru ceea ce nu faci. Iar această osândire a ta de unde vine? E rodul cuvintelor mele! Când spui: Vai, am auzit, și n-am făcut, acest “vai” este începutul schimbării

tale în bine. Ai păcătuit! Ai plâns? Ți-ai șters păcatul! Spune tu mai întâi păcatele tale, ca să te îndreptezi! De te întristezi sau te amărăști din pricina păcatului, tristețea aceasta este mântuitoare, nu din pricina tristeții, ci din pricina iubirii de oameni a Stăpânului. Cel ce are păcate, are mare ușurare dacă se întristează: Am văzut, spune Domnul, că s-a întristat și s-a amărât și i-am vindecat durerile lui . O, iubire de oameni nespūsă și bunătate care nu poate fi tâlcuită! S-a întristat, și l-a vindecat!

- Și ce mare lucru a făcut, Doamne, că s-a întristat?

- N-a făcut mare lucru, dar Eu am găsit prilej să-i vindec durerile lui.

Ați văzut că într-o clipă le-a strâns la un loc pe toate?

Gândiți-vă dar neconținut la seara aceea a cutremurului! Toți ceilalți s-au temut de cutremur, iar eu, de pricina cutremurului. Ați înțeles ce-am spus? Ceilalți se temeau să nu se dărâme orașul și să moară; eu mă temeam că Stăpânul S-a mâniat pe noi. Nu-i cumplit lucru să mori, ci este cumplit lucru să mâni pe Stăpânul. Așa că nu mă temeam de cutremur, ci de pricina cutremurului. Că pricina cutremurului este mânia lui Dumnezeu, iar pricina mâniei lui Dumnezeu, păcatele noastre. Niciodată să nu te temi de osândă, ci de păcat, mama osândei! S-a clătinat orașul? Și ce-i cu asta? Minte ta să nu se clatine! Că nu plângem pe bolnavii și răniții care se vindecă, ci pe cei ale căror boli nu se vindecă. Ceea ce este boala și rana, aceea este și păcatul. Ceea ce este tăiatul și doctoria, aceea este și pedeapsa.

3. Ați înțeles ce vreau să spun? Luați aminte! Vreau să vă învăț un cuvânt plin de înțelepciune. Pentru ce plângem pe cei pedepsiți, și nu pe cei păcătoși? Că nu-i atât de cumplită pedeapsa, cât de cumplit e păcatul, căci păcatul e pricina pedepsei. Dacă ai vedea pe un bolnav că are trupul putrezit, că are viermi, că din trup i se scurge puroi, dar că nu-și îngrijește buboaiile și trupul putrezit, iar pe altul, bolnav de aceeași boală, l-ai vedea că este îngrijit de mâinile doctorilor, că i se ard rănile, că i se taie părțile putrede, că bea doctorii amare, spune-mi: pe care-l vei plânge? Pe bolnavul care nu-și îngrijește boala sau pe bolnavul care și-o îngrijește? Negreșit că pe bolnavul care nu-și îngrijește boala. Să ne închipuim acum doi păcătoși: unul care este pedepsit, altul care nu-i pedepsit. Să nu spui: „Fericit e acesta, că e bogat, despoaie pe orfani, împilează pe văduve. Și nu bolește, ci, trăind din jaf, o duce bine, se bucură de cinste și de putere, nu îndură niciuna din suferințele omenești, frigurile, bolile; ceată de copii în jurul lui, bătrâneți fericite.” Așa este, pe acesta mai cu seamă plânge-l! Că e bolnav și nu se îngrijește. Cum? Îți voi spune eu! Dacă ai vedea pe un om bolnav de dropică, cu trupul umflat, că nu aleargă la doctor, ci bea băuturi reci, întinde masă sibaritică, se îmbată în fiecare zi, este înconjurat de slugi și-și înrăutățește boala, spune-mi: îl ferești pe acesta sau îl plângi? Dar dacă ai vedea pe un alt bolnav de dropică, cum că este îngrijit de mâinile doctorilor, că nu mănâncă și că se lipsește de altele multe, că ia cu sânguință doctorii amare, care pricinuiesc durere, dar prin durere dau naștere sănătății, spune-mi: nu l-ai ferici pe acesta din urmă, ci nu pe cel dintâi? Toată lumea e de aceeași părere! Unul bolește și nu se vindecă; bolește și celălalt, dar se tratează! Îmi spui că e dureros tratamentul bolii? Așa este, dar sfârșitul este folositor. Așa este și în viața aceasta. De la trupuri să ridicăm cuvântul la suflete, de la boli la păcate, de la amărăciunea doctoriilor la pedepse și la judecata lui Dumnezeu. Ceea ce este doctoria la doctor, tăierea și arderea părților bolnave, aceea este pedeapsa la Dumnezeu. După cum focul pus pe o rană arde rana și alungă boala, iar cuțitul înlătură putreziciunea, doare, dar e folositor, tot așa și foametea, ciurma și toate câte par rele vin peste suflet în loc de cuțit și de foc, ca să împiedice, ca și în trupuri, întinderea bolilor și să-l facă mai bun. Iarăși, să ne închipuim doi desfrânați: unul bogat și altul sărac. Care dintre ei are mai multă nădejde de mântuire? Toată lumea e de părere că săracul. Să nu-mi spui că bogatul e fericit pentru că trăiește în desfrânări și se îmbogățește! Ar trebui mai degrabă să-l

fericești dacă, trăind în desfrânări, ar fi sărac, dacă, trăind în desfrânări, ar muri de foame; atunci ar avea, vrând-nevrând, sărăcia dascăl de înțelepciune. Când vezi dar că unui om rău îi merge bine, plânge-l pentru că-i bolnav, iar apoi, că boala nu i se vindecă. Când vezi pe un om rău că are necazuri și suferințe, mângâie-te nu numai pentru că se face mai bun, dar și pentru că își ispășește aici multe din păcatele lui. Fii cu luare-aminte la ce am să spun. Mulți oameni ispășesc și aici păcate, și sunt pedepsiți și dincolo. Alții sunt pedepsiți numai aici, alții numai dincolo. Fii cu luare-aminte la învățătura ce ți-o voi aduce înainte. Dacă judeci cum trebuie învățătura aceasta, alungi din minte gânduri care te tulbură.

Dar, cu voia-ți, să aducem mai întâi în fața noastră pe cel pedepsit dincolo și care aici a dus-o în chefuri și plăceri. Sa fie cu luare-aminte la cele spuse și bogații, și săracii. Și unora, și altora le este de folos învățătura. Că mulți sunt pedepsiți și aici, și dincolo, o spune Hristos. Ascultă: În orice cetate sau casă veți intra, intrând în casă, urați-i casei aceleia, zicând: “Pace casei acesteia!”. Și de va fi casa aceea vrednică, vină pacea voastră peste ea; iar de nu va fi vrednică, pacea voastră întoarce-se la voi. Și cel care nu vă va primi pe voi, nici nu va asculta cuvintele voastre, ieșind din cetatea aceea, scuturați praful de pe picioarele voastre. Amin grăiesc vouă, că mai ușor va fi pământului Sodomei și Gomorei în ziua judecării decât cetății aceleia! Și în orice cetate sau casă veți intra, cercetați cine este în ea vrednic, și acolo rămâneți până ce veți ieși. Din aceste cuvinte se vede că cei din Sodoma și Gomora au fost pedepsiți și aici, și sunt pedepsiți și dincolo. Într-adevăr, când spune că mai ușor va fi celor din Sodoma decât acestora ce nu vor primi pe apostoli, arată că sunt pedepsiți și aici, dar nu ca aceștia din urmă.

4. Iarăși, alți oameni sunt pedepsiți numai aici, ca desfrânatul din Corint. Fericitul Pavel, scriindu-le corintenilor, le grăia așa: Îndeobște se aude că la voi e desfrânare, și o astfel de desfrânare cum nici între neamuri nu se pomenește, ca să aibă cineva pe femeia tatălui său. Și voi v-ați semețit, în loc mai degrabă să fi plâns, ca să fie scos din mijlocul vostru cel ce a făcut fapta aceasta. Ci eu, deși departe cu trupul, însă de față cu duhul, am și judecat, ca și cum aș fi de față, pe cel ce a făcut una ca aceasta: în numele Domnului nostru Iisus Hristos, adunându-vă voi și duhul meu, să dați pe unul ca acesta Satanei, spre pieirea trupului, ca duhul să se mântuiască în ziua Domnului Iisus. Ai văzut că acesta este pedepsit aici și nu-i pedepsit dincolo. Pentru că i-a fost pedepsit aici trupul lui, nu mai este pedepsit dincolo.

Vreau să vă arăt acum pe unul care aici a dus-o în desfătări și bunătăți, iar dincolo a fost pedepsit.

Era un om bogat. Din aceste cuvinte voi ați și înțeles despre cine vă vorbesc! Dar așteptați să-mi duc la bun sfârșit cuvântul meu! Asta e slava mea și lauda voastră, că eu am aruncat numai începutul, și voi ați și secerat spicul. Învățători v-a făcut ascultarea neîntreruptă a predicilor mele! Dar pentru că sunt în biserică și străini, nu fugiți, ci așteptați și pe cei care șchioapătă. Că și Biserica este un trup. Are ochi și cap. Dacă intră un spin în călcâi, ochiul se uită la călcâi, că este mădular al trupului, și nu zice: “Pentru că stau sus, nu vreau să știu de mădularul de jos!”, ci se apleacă și-și lasă înălțimea lui. Și doar ce este mai de rând decât călcâiul și ce-i mai nobil decât ochiul? Dar mila a șters deosebirea, iar dragostea a amestecat totul. Așa să faci și tu! De ești sprinten la minte, de ai toată îndrumarea pentru ascultarea predicii, să ai grijă ca fratele tău să înțeleagă tot atât de bine ca și tine cele spuse! Coboară ochiul la călcâi. Să vii în ajutorul mădularului care șchioapătă, ca nu cumva, din pricina sprintenelii tale și a zăbăvniciei minții aceluia, el să nu înțeleagă predica. Să nu te folosești de priceperea ta pentru pierderea lui, ci mulțumește lui Dumnezeu că ești sprinten la minte! Ești bogat în învățatură? Mă bucur și mă veselesc! Dar celălalt este însă sărac. Caută să nu rămână sărac din pricina bogăției tale. Acela are un spin: gândul care-l tulbură! Coboară-te la el, scoate-i spinul!

Ce spune dar Evanghelia?

Era un om bogat. Bogat cu numele, nu bogat cu adevărat. Era un om bogat; se îmbrăca în porfiră, întindea mese luxoase și îmbelșugate, avea vase împodobite, pline cu vin, dădea în fiecare zi banchete. Celălalt era un sărac. Lazăr cu numele .

- Dar numele bogatului unde e?

- Niciunde! E fără nume.

- Și era atât de bogat?

- Da, și numele lui nu se găsește!

- Atunci ce fel de bogat e acesta?

- Un pom plin de frunze, dar lipsit de fructe! Un stejar care-și întindea ramurile în sus, și dădea ghinda hrană celor necuvântătoare, om care nu avea roade de om. Căci unde sunt bogăție și răpiri, acolo eu văd lup; unde sunt bogăție și cruzime, acolo eu văd leu, și nu om. Și-a pierdut vrednicia de om din pricina răutății lui. Era un om bogat, care se îmbrăca în fiecare zi în porfiră, dar sufletul îi era plin de pânză de păianjen; mirosea a parfum, dar era plin de duhoare nesuferită; întindea mese bogate și luxoase, dar hrănea paraziți și lingușitori; îngrășa robul, adică trupul, și lăsa stăpânul, adică sufletul, să piară de foame. Încununată-i era casa, dar temelia, mânjită de păcat; în vin își înmormântase sufletul. Avea dar bogatul acela masă bogată și luxoasă, vase împodobite, pline cu vin, hrănea paraziți și lingușitori, adunătură rea a diavolului, lupi care duc în robie pe mulți din cei bogați, care, umplându-și pântecul, lucrează la pierderea bogaților și-i strică cu onorurile și cu lingușelile lor. Nu greșești de numești lupi pe astfel de oameni, care înconjoară pe bogat ca pe o oaie, îl ridică în slăvi cu laudele lor, îl fac să se trufească prin urale și nu-l lasă să-și vadă buboaiile, îi orbesc judecata și-i măresc putreziciunea. Iar dacă se schimbă lucrurile, prietenii pleacă, iar noi, cei cinstiți și onorați, ajungem vrednici de milă. Măștile acelora au pierit. Așa se întâmplă adesea.

5. Hrănea dar bogatul acela paraziți și lingușitori, își făcuse din casa lui teatru, îmbăta cu vin pe fiecare, avea de toate și era fericit foarte. Celălalt era Lazăr: plin de bube, stătea la poarta bogatului și poftea la fărâmiturile mesei bogatului . Era lângă izvor și înseta, era înconjurat de mulțime de bucate și murea de foame. Și unde zăcea aruncat Lazăr? Nu într-o mahala, nu pe o stradă, nu pe o străduță lăaturalnică, nu în mijlocul pieței, ci la poarta bogatului, pe unde, vrând-nevrând, bogatul trebuia să intre și să iasă, ca să nu poată spune: “Nu l-am văzut, nu l-am întâlnit, nu l-au văzut ochii mei!” Zace la ușa ta, stă mărgăritarul în noroi, și tu nu-l vezi? Stă doctorul la poarta ta, și nu te vindeci? Căpitanul corabiei este în port, și tu te îneci în mare? Hrănești paraziți, iar pe săraci nu-i hrănești? Așa s-au petrecut lucrurile atunci, așa se petrec și acum! Că pentru aceea s-au scris acestea, ca aceia de mai târziu să învețe din fapte, ca să nu mai pățească ce-a pățit bogatul. Zăcea dar săracul la poartă. Bogatul înăuntru, săracul afară, zăcând cu trupul plin de bube. Comoară acoperită pe deasupra cu spini, dar înlăuntru cu mărgăritare. Ce vătămare avea el de pe urma bolii trupului, când sufletul îi era sănătos? Să audă săracii și să nu se întristeze! Să audă bogații și să se întoarcă de la răutatea lor! Că de aceea ni s-au pus nouă în față aceste două icoane: de bogăție și de sărăcie, de cruzime și suferință, de zgârcenie și răbdare, ca atunci când vezi pe un sărac bolnav, plin de bube și disprețuit, să nu-l socotești nefericit, iar când vezi un bogat împodobit, să nu-l ferecești! Aleargă la pilda aceasta! Dacă te năpădește furtuna gândurilor, fugi în port, ușurează-ți sufletul cu cele istorisite în pilda aceasta! Gândește-te la Lazăr cel disprețuit, gândește-te la bogatul cel fericit, care trăia în desfătări, și să nu te tulbure nimic din cele ce se petrec în viață. Dacă ai mintea cumpănită, nu te înecă valurile, nu ți se scufundă corabia, pentru că prin pătrunderea judecății tale știi să deosebești lucrurile între ele. Să nu spui: „Trupul meu se chinuie! Sufletul tău să nu se vatăme! Cutare e bogat, dar și păcătos!” Și

ce-i cu asta? Răutatea nu-i materială. Nu-mi judeca după cele din afară pe om, ci după cele dinlăuntru. Când vezi un pom, la ce te uiți mai întâi? La frunze sau la rod? Tot așa și cu omul. Nu-l judeca după cele din afară, ci după cele dinlăuntru. Uită-te la rod, și nu la frunze. Nu cumva să fie măslin sălbatic, și să-l socotești măslin bun. Nu cumva să fie lup, și tu să-l socotești om. Nu-l judeca dar după fire, ci după voință; nu după înfățișare, ci după gând, și nu numai după gând, ci mai cercetează-i și viața. Dacă-i iubitor de săraci, e om. Dacă se ocupă cu afacerile, este stejar. De este răpitor, e lup. De este viclean, e viperă.

Îmi spui:

- Eu caut om; pentru ce mi-ai arătat fiară în loc de om?

- Află ce este virtutea omului și nu te tulbura!

Zăcea dar Lazăr la poarta bogatului, plin de bube și topit de foame. Căinii venind îi lingeau rănilor. Căinii, mai buni decât omul, lingeau rănilor lui, luau puroiul și-l curățau. Stătea Lazăr cum stă aurul în cuptor, și ajunge mai bun. N-a spus ce spun mulți săraci: “Sunt oare acestea semne ale purtării de grijă a lui Dumnezeu? Privește oare Dumnezeu faptele oamenilor? Eu sunt drept, și mor de foame; acesta-i nedrept, și este bogat!” N-a gândit așa, ci se pleca în fața nepătrunsei iubiri de oameni a lui Dumnezeu, își curăța sufletul, îndura suferința, arăta răbdare; cu trupul zăcea la pământ, dar cu mintea alerga, cu voința zbură, lua premiul, scăpa de necazuri și suferințe, era martor al bunătăților celor veșnice. N-a spus: “Paraziții au de toate din belșug, iar eu nu mă învrednicesc nici cu fărâmiturile!”

- Dar ce făcea?

- Mulțumea și slăvea pe Dumnezeu.

S-a întâmplat că au murit cei doi. A murit bogatul și a fost îngropat. A plecat și Lazăr. Despre el nu pot spune că a murit. Moartea bogatului este moarte și înmormântare, pe când moartea săracului, plecare, mutare spre o viață mai bună, drum de la lupte la premiu, de pe mare în port, de pe câmpul de luptă la trofee de biruință, de la ostenele la cununi. Au plecat amândoi acolo unde sunt cele ce cu adevărat sunt. A luat sfârșit spectacolul, au căzut măștile. La teatru, la vremea amiezii, când perdelele sunt date la o parte, intră pe scenă actorii costumați, cu măști pe față, istorisind povești din vechime sau întâmplări din viață. Unul o face pe filosoful, dar nu-i filosof, altul o face pe împăratul, dar nu-i împărat, ci povestirea îl aduce în rolul de împărat; altul, care nu poate umbla nici cu un lemn, îmbracă haine de doctor, altul, care e om liber, o face pe sclavul, altul o face pe învățătorul, și nu știe nici să citească; nu sunt ce caută, ci sunt ceea ce nu arată. Se arată doctor, dar nu-i doctor, se arată filosof, pentru că are plete pe mască, se arată ostaș, pentru că este îmbrăcat ca un ostaș; înfățișarea măștii înșeală, dar nu înșeală firea, a cărei realitate o schimbă. Măștile rămân atâta vreme cât rămân și spectatorii; dar când se lasă seara și se termină spectacolul și pleacă toți, atunci cad măștile, și împăratul de pe scenă se vede afară a fi un simplu fierar. Au căzut măștile, s-a dus înșelăciunea, s-a arătat adevărul; cel care pe scenă era un om liber, afară este un sclav, așa cum am spus: pe scenă înșelăciune, afară adevăr. S-a lăsat seara, a luat sfârșit spectacolul, s-a arătat adevărul. Așa este și în viață, și la sfârșitul vieții. Teatru sunt cele de pe lumea aceasta; măști sunt lucrurile din viața aceasta, bogăția și sărăcia, dregătorul și supusul și toate cele asemenea. Când va trece ziua și va veni noaptea cea înfricoșată, dar, mai bine spus, ziua aceea, că este noapte și pentru cei păcătoși, dar și pentru cei drești; când va lua sfârșit spectacolul, când vor cădea măștile, când va fi cercetat fiecare și faptele lui, nu fiecare și bogăția lui, nu fiecare și dregătoria lui, nici fiecare și onorurile lui, nu fiecare și puterea lui, ci fiecare și faptele lui, și dregătorul, și împăratul, și femeia, și bărbatul, când ni se va cere viața noastră și faptele noastre bune, nu măreția funcției, nici netrebnicia sărăciei și nici tirania disprețului, când ni se va spune: „Adu faptele tale: de ești rob, fapte mai

bune decât ale celui liber; de ești femeie, fapte mai pline de curaj decât ale bărbatului”, deci când vor cădea măștile, atunci se va vedea cine este bogat și cine sărac. Și după cum aici, pe pământ, după ce se termină spectacolul, și spectatorii văd că acela care pe scenă era împărat afară este fierar, strigă: “Vai! Acesta pe scenă era filosof, și afară îl văd fierar! Acesta pe scenă era împărat, și afară îl văd om de rând! Acesta pe scenă era bogat, și afară îl văd sărac!”, tot așa va fi și dincolo.

6. N-am să vorbesc în multe cuvinte, ca să nu obosesc pe ascultători cu mulțimea celor spuse, ci vreau să înfățișez cu ajutorul a două măști, a două personaje, minciuna teatrului acestei vieți. Am vorbit de două măști; pornind de la ele, v-am deschis drum și v-am dat prilej de a înțelege! Prin zugrăvirea vieții de aici, am adus mai multă limpezime minții voastre, ca să vedeți bine deosebirea dintre lucruri. Așadar, două măști: o mască fiind a bogatului, o alta a săracului. Lazăr purta masca săracului, iar bogatul, masca bogatului. Măști erau cele ce se vedeau, nu ceea ce sunt cu adevărat. Au plecat amândoi dincolo: și bogatul, și săracul. L-au luat pe Lazăr îngerii. După câini, îngerii; după poarta bogatului, sânul lui Avraam; după foamete, belșug fără de sfârșit; după întristare, odihnă continuă. Pentru bogat, după bogăție, sărăcie; după masa cea bogată, chin și pedeapsă; după odihnă, dureri cu neputință de îndurat. Și iată ce se întâmplă! Au plecat dincolo, s-a terminat spectacolul; au căzut măștile și s-au arătat deci fețele. Au plecat amândoi dincolo. Și vede bogatul, care se pârjolea, pe Lazăr în sânul lui Avraam, că e fericit, bucuros și vesel. Și zice bogatul: Părinte Avraame, trimite pe Lazăr să-și ude vârful degetului în apă și să-mi răcorească limba mea, că mă pârjolesc! Ce i-a răspuns Avraam? Fiule, ai luat cele bune ale tale, și Lazăr, asemenea, pe cele rele; iar acum acesta se mângâie, iar tu te chinuiești. Și peste toate acestea, între noi și voi prăpastie mare s-a întărit, ca cei ce vor vrea să treacă de aici la voi să nu poată! Luați aminte! Cuvintele acestea ale lui Avraam sunt de mult folos. Ne înfricoșează, dar ne curățesc; ne ustură, dar ne îndreaptă. Luați aminte la cele ce spun! Fiind în chinuri bogatul, ridicându-și ochii l-a văzut pe Lazăr. A văzut lucruri noi.

“Lazăr era la poarta ta în fiecare zi; ieșezi și intrai de două-trei ori pe zi, și nu-l vedeai! Dar când ești în văpaie, îl vezi de departe? Când erai bogat, când puteai să-l vezi oricând voiai, nici nu te gândeai să-l vezi. Pentru ce îl vezi acum așa de bine? Nu era la poarta ta? Cum de nu-l vedeai? Era aproape, și nu-l vedeai, iar acum îl vezi de departe, deși este atâta prăpastie?”

Și ce face bogatul? Îl numește pe Avraam tată.

“Pentru ce-l numești tată, când n-ai fost următor al iubirii lui de străini?”

El îl numește tată, Avraam îl numește fiu. Numele acestea sunt nume de rudenie, dar nu i-au fost de niciun ajutor. Îi slujesc spre a cunoaște că pe lumea cealaltă înrudirea nu-i de niciun folos. Noblețea unui om nu stă în strălucirea strămoșilor lui, ci în virtutea purtărilor lui. Nu-mi spune: “Tatăl meu e consul!” La ce-mi folosește? Nu despre aceasta vorbesc! Nu-mi spune dar: “Tatăl meu e consul!” Chiar de-ai avea tată pe Apostolul Pavel, chiar de-ai avea frați mucenici, nu îți este de niciun folos înrudirea cu ei; dimpotrivă, te vatămă și te osândește mai mult. “Mama mea, spune un altul, este milostivă!” Și ce legătură are asta cu tine, care ești un om fără inimă? Iubirea ei de oameni este un adaos de osândă purtării tale rele! Ce spune Ioan Botezătorul poporului iudeu? Faceți dar roade vrednice de pocăință, și nu începeți a zice în voi înșivă: “Părinte avem pe Avraam”! Ai strămoș vrednic? Dacă te străduiești să ajungi ca el, ai câștigat; dar dacă nu te străduiești, vrednicul tău strămoș ajunge acuzatorul tău, că dintr-o rădăcină bună a ieșit un rod amar. Niciodată să nu ferești pe un om care are o rudă dreaptă, dacă nu-i urmează purtările! Ai mamă sfântă? Nu are asta nicio legătură cu tine! Ai mamă rea? Iarăși, nicio legătură cu tine! După cum virtutea aceleia nu îți este de niciun folos dacă nu te străduiești să ajungi virtuos ca și ea, tot așa nici răutatea celeilalte nu te vatămă dacă scapi de răutate! Dar după cum în primul caz

e mai mare osânda, pentru că ai avut în familie pildă de virtute și n-ai urmat-o, tot astfel în al doilea caz lauda e mai mare, pentru că, deși ai avut o mamă rea, n-ai imitat răutatea ei, ci dintr-o rădăcină amară a ieșit un fruct bun. Nu se caută strălucirea strămoșilor, ci se caută purtări virtuozitate. Eu, când mă uit la purtările cuiva, îl numesc pe rob om nobil, iar pe stăpân, sclav înălțuit. Pentru mine, chiar un om cu o înaltă dregătorie este lipsit de noblețe dacă are rob sufletul. Căci cine este rob, dacă nu cel care face păcatul? Cealaltă robie se datorează împrejurărilor; robia asta, robia păcatului, vine de la voință, că la început de aici a venit robia în lume.

7. În vechime nu erau robi. Că Dumnezeu, când a făcut pe om, nu l-a făcut pe unul rob și pe altul liber; a făcut pe Adam și pe Eva, și amândoi erau liberi.

- Atunci de unde a venit robia pe lume?

- A căzut neamul omenesc în păcat, întrecând măsura poftei, și a fost împins în desfrânare. Și ascultă cum.

A venit potopul, înecul de obște al lumii; s-au deschis jgheburile cerului și s-au revărsat izvoarele adâncurilor; peste tot era apă; cele ce se văd s-au desfăcut în elementele lor și au pierit; nu se mai vedea pământul, ci era peste tot noian de ape, care avea rădăcină mânia lui Dumnezeu. Peste tot valuri, peste tot apă. Munții stăteau să se înalțe, dar apa îi acoperea. Și erau numai noian de ape și cer. Și s-a stins tot neamul omenesc; iar scânteia neamului nostru era Noe, scânteie în mijlocul noianului de ape; și nu se stingea; avea cu el pârga neamului nostru, femeie și copii, porumbiță și corb, și toate celelalte viețuitoare. Și erau toți în corabie, și se purta corabia pe deasupra apei în mijlocul furtunii, și nu se îneca, fiindcă avea cârmaci pe Stăpânul lumii. Nu l-au scăpat de înec scândurile, ci mâna cea puternică. Și iată, minune! După ce a fost spălat pământul, după ce au pierit toți cei ce au făcut păcate, după ce a încetat furtuna, s-au arătat vârful munților, s-a oprit corabia, iar Noe a trimis porumbița. Toate acestea au fost taine; cele întâmplare au fost chipuri ale celor viitoare. Astfel: chivotul închipuie Biserica, Noe închipuie pe Hristos, porumbița, pe Duhul Cel Sfânt, ramura de măslin, iubirea de oameni a lui Dumnezeu. A fost trimisă o viețuitoare blândă, și viețuitoare blândă a ieșit din corabie. Dar acelea erau chipuri, acestea însă adevăruri. Ia seama și la belșugul adevărului! După cum corabia mântuia în mijlocul mării pe cei ce erau înălțuit, tot așa și Biserica: mântuiește pe toți cei răătăciți. Dar corabia numai i-a mântuit, pe când Biserica face cu mult mai mult. Iată ce vreau să spun: corabia a luat necuvântătoare și a mântuit necuvântătoare; Biserica a luat oameni necuvântători, și nu numai că i-a mântuit, ci i-a și schimbat; corabia a luat un corb și a dat drumul tot unui corb; corb ia și Biserica, dar îi dă drumul porumbiță; ia lup și-i dă drumul oaie. Dacă intră în Biserică un om hrăpăreț și zgârcit și aude cuvintele dumnezeiești ale învățăturii, își schimbă gândul și se face oaie în loc de lup, că lupul răpește și pe cele străine, pe când oaia își dă și lâna ei. S-a oprit corabia și s-au deschis ușile. A ieșit Noe mântuit de la înec; vede pământul pustiu, vede mormânt pregătit în grabă din mâl, mormânt de obște pentru animale și oameni; de toate la un loc, trupuri de cai, de oameni și de animale necuvântătoare; toate îngropate de-a valma. A văzut jalea aceea mare, a văzut pământul plin de nenorociri. Și Noe era tare trist, că pieriseră toți: nu era om, nu era dobitoc, nu scăpase nimeni din cei ce fuseseră afară din corabie. Vedea numai cerul. Era muncit de tristețe, stăpânit de durere; a băut vin și s-a dat somnului, ca să-și ușureze durerea tristeții. Stătea în pat, s-a dat somnului ca pe mâinile unui doctor, ca să uite cele întâmplare. Era firesc să-l cuprindă somnul, că era bătrân și băuse vin. Trebuie să iau apărarea bătrânului, căci ceea ce se întâmplase nu era nici beție, nici poftă pătimasă, ci căuta să-și tămăduiască durerea cu vinul și cu somnul. Aceasta o spunea și Solomon: Dați băutură care îmbată celor ce sunt în supărări și vin să bea celor ce sunt în dureri! De aceea mulți oameni, mai ales la înmormântări,

când își pierd vreun copil sau soția, pentru că îi chinuie durerea, îi biruie tristețea și-i stăpânește gândul, cheamă prieteni în casă, fac masă bogată și beau vin curat, ca să-și ușureze durerea. Așa s-a întâmplat și cu bătrânul acela atunci. Chinuit de tristețe, a luat vinul ca pe o doctorie și, din pricina vinului, a adormit. Dar ca să aflați de unde a venit robia, ascultați! După puțină vreme a intrat fiul lui cel ce va fi fiind blestemat, fiul lui prin fire, dar nu prin voință - numesc iarăși noblețe nu strălucirea strămoșilor, ci purtarea virtuoasă; intrând dar fiul, a văzut goliciunea tatălui. Trebuia să-l acopere, trebuia să-l învelească din pricina bătrâneții lui, din pricina durerii lui; din pricina suferinței lui, din pricină că era tatăl lui. Dar nu! El a ieșit afară, a spus în gura mare ce-a văzut și a povestit în cuvinte umflate. Ceilalți frați ai lui au luat o haină, au intrat întorși cu spatele, ca să nu vadă cele ce spusese celălalt, și au acoperit pe tatăl lor. Când s-a deșteptat tatăl său, a cunoscut totul și a început să spună: Blestemat să fie Canaan pruncul; slugă va fi fraților săi! Cu alte cuvinte, spune așa: “Vei fi rob, că ai spus în gura mare rușinea tatălui tău”. Ai văzut că robia vine din pricina păcatului, că păcatul a adus pe lume robia?

Vrei să-ți arăt acum că dintr-o stare de robie poți ajunge la libertate? Onisim era rob, era un om disprețuit, un rob fugar. A fugit și s-a dus la Pavel; a avut parte de botez, și-a spălat păcatele și a rămas la picioarele lui Pavel. Pavel îi scrie stăpânului său: Pe Onisim, cel ce altădată nu-ți era de folos, iar acum și ție, și mie de folos, primește-l ca pe mine! Și ce s-a întâmplat? Pe care l-am născut fiind în lanțuri.

8. Ai văzut noblețe? Ai văzut purtare care aduce libertate? Rob și liber, sunt simple nume. Ce este robul? Un simplu nume! Câți stăpâni nu zac beți în pat, iar robii lor stau lângă ei treji? Pe cine să numesc rob? Pe cel treaz sau pe cel beat? Pe cel rob omului sau pe cel rob patimii? Unul își are robia în afară, celălalt își poartă pe dinăuntru robia. Spun acestea și nu voi înceta de a le spune, ca voi să cunoașteți lucrurile în sine, să nu fiți înșelați, precum cei mulți, ci să știți ce este acela un rob, ce este un sărac, ce este un om lipsit de noblețe, ce este un om fericit, ce este aceea o patimă. Dacă ajungeți să le deosebiți pe acestea, nu veți mai fi tulburați. Dar ca să nu fie mai lungă digresiunea decât predica, să ne întoarcem la cuvântul nostru.

Bogatul acesta așadar era sărac! Dar, mai bine spus, era sărac chiar când se îmbogățea. Căci ce folos pentru un om că are bani, dar nu are virtute? Pentru ce iei pe cele ale altora, și pe ale tale le pierzi?

- Am moșii roditoare!, mi-ar putea spune cineva.

- Și ce-i cu asta? N-ai însă suflet roditor!

- Am robi!

- Dar n-ai virtute!

- Am haine!

- Dar n-ai evlavie! Ai averile altuia, dar pe ale tale nu le ai. Pot să te numesc bogat dacă ai în păstrare o sumă de bani? Nu pot! Pentru ce? Pentru că ai bani străini. Căci ceea ce ai este un bun încredințat. De-ar fi numai bun încredințat, și nu adaos de pedeapsă!

Văzând dar bogatul pe Lazăr, zice: Părinte Avraame, miluiește-mă! Cuvinte de om sărman, de parazit, de sărac! Părinte Avraame, miluiește-mă!

- Ce vrei?

- Trimite pe Lazăr!

- Cere acum să i se trimită spre mântuire pe acela pe care de mii de ori l-a trecut cu vederea, pe care nici n-a voit să-l vadă.

- Trimite pe Lazăr!

- Dar unde-s paharnicii tăi? Unde-s covoarele tale? Unde-s paraziții? Unde-s lingușitorii? Unde-i luxul? Unde-i mândria? Unde-i aurul cel îngropat? Unde sunt hainele pe care le rod moliile?

Unde-i argintul cel prețuit de tine? Unde-s fastul și desfătarea? Frunze au fost! A venit iarna și toate s-au uscat! Au fost un vis! Când s-a făcut ziuă, a dispărut visul! Au fost umbră! A venit adevărul și a plecat umbra!

- Trimite pe Lazăr!

- Dar pentru ce bogatul n-a văzut pe alt drept? Pentru ce n-a văzut pe Noe, sau pe Iacov, sau pe Lot, sau pe Isaac, ci pe Avraam? Pentru ce?

- Pentru că Avraam era iubitor de străini și primea în cortul său pe călători. Așadar iubirea de străini a lui Avraam a ajuns un acuzator mai puternic al neomeniei bogatului.

- Trimite pe Lazăr! Când auzim aceste cuvinte, iubitorilor, să ne temem ca nu cumva și noi să vedem săraci și să-i trecem cu vederea, ca nu cumva în loc de Lazăr să avem atunci mulți acuzatori.

Trimite pe Lazăr să-și ude vârful degetului în apă și să-mi răcorească limba, că mă pârjolesc!

Cu ce măsură măsurăți, cu aceea vi se va măsura . M-ai dat fărâmituri? Nu primești o picătură de apă!

Trimite pe Lazăr ca să-și ude vârful degetului în apă și să-mi răcorească limba, că mă pârjolesc!

- Ce i-a răspuns Avraam?

- Fiule, ai luat cele bune ale tale în viața ta, și Lazăr, asemenea, cele rele; iar acum acesta aici se mângâie, iar tu te chiniești! Iarși aici n-a spus: “Ai primit”, ci Ai luat. Fiecare din aceste două cuvinte are alt înțeles. Am spus de multe ori dragostei voastre că trebuie cercetate și silabele cuvintelor Scripturii: Cercetați Scripturile!, spune Domnul . O iotă sau o cirtă deșteaptă adeseori gânduri. Și ca să vezi că adaosul unei litere dă alt înțeles unui cuvânt, iată ca pildă acest patriarh, Avraam. El mai înainte se numea Avram. Și i-a zis Dumnezeu: Și nu se va mai chema numele tău Avram, ci Avraam . Adăugând litera a, l-a făcut tată a mai multor neamuri. Iată dar că adaosul unei litere a arătat că va avea mulți urmași. Să nu treci deci în grabă pe lângă astfel de lucruri.

Avraam n-a spus: “Ai primit cele bune ale tale, ci: Ai luat. Iar cel ce ia, ia ce i se datorează. Fii cu luare-aminte la cele ce spun! Altceva este a primi, și altceva este a lua. Iei ceea ce ai, dar adeseori primești ceea ce nu ai. Ai luat cele bune ale tale, și Lazăr, cele rele! Iată că și bogatul a luat cele bune ale lui, iar Lazăr pe cele rele. Toate acestea le spun despre cei care sunt pedepsiți aici, și nu sunt pedepsiți pe lumea cealaltă, și despre cei ce se desfată aici, și sunt pedepsiți dincolo. Fii cu luare-aminte dar la ce am să spun! Ai luat cele bune ale tale, și Lazăr, cele rele! Cele datorate, cele ce se cuveneau. Fiți cu băgare de seamă la cele ce urmează, îngăduiți-mi să-mi țes pânza.

Dar nu vă tulburați de la început, ci când vă grăiesc în felul acesta, așteptați dezlegarea. Vreau să vă fac pătrunzători, să nu citiți pe deasupra dumnezeieștile Scripturi, ci să coborâți în adâncul lor, adânc fără de furtună, adânc cu mai multă siguranță decât vremea senină. Cu cât cobori mai în adânc, cu atât găsești mai multă siguranță. Nu este acolo furie fără rânduială a apelor, ci așezare bine rânduită de gânduri: Ai luat cele bune ale tale, și Lazăr, cele rele, iar acum acesta se mângâie, iar tu te chiniești! O mare dificultate stă în fața noastră. Am spus că cel ce ia, ia ceea ce i se datorează. Dar dacă Lazăr era drept, cum și era, și aceasta au arătat-o sânul lui Avraam, cununa, premiile, odihna, desfătarea, stăruința și răbdarea lui, iar dacă bogatul era păcătos, cu totul stricat, neomenos, dedat petrecerilor și beției, dacă întindea mese sibaritice și trăia în o așa de mare desfrânare, atunci pentru ce spune Avraam: Ai luat? I se datora ceva lui, un om bogat, desfrânat și neomenos? Ce i se datora? Pentru ce n-a spus “Ai primit”, ci Ai luat ?

9. Ia aminte la ceea ce spun! I se datorau lui pedepse, i se datorau lui chinuri, i se datorau lui suferințe. Pentru ce n-a spus: “Ai luat acestea”, ci: Ai luat cele bune ale tale, adică viața aceea de pe pământ, și Lazăr, cele rele? Încordează-ți mintea! Te cobor în adânc de gânduri. Dintre toți oamenii care există, unii sunt păcătoși, alții dreți. Ia aminte însă și la deosebirea dintre cei

drepti. Unul este drept, altul mai drept; unul este mai înalt, altul și mai înalt. Și după cum sunt multe stele, și este și soarele, și luna, și este deosebire între ele, tot așa este și deosebire între drepti. Alta este strălucirea soarelui și alta a lunii și alta strălucirea stelelor. Unele strălucesc mai mult, altele mai puțin. Și după cum sunt trupuri cerești, așa sunt și trupuri pământești. Și după cum între trupurile cele pământești unul este trup de elefant, altul de câine, altul de leu, altul de altă fiară, altul de viperă și altul de alt animal asemănător, tot așa este deosebire și între păcate. Așadar, între oameni, unii sunt drepti, alții păcătoși; dar și între drepti este mare deosebire, iar între păcătoși, mare și fără de sfârșit. Dar ia aminte! Chiar de este cineva drept, chiar de-ar fi de mii de ori drept, de ar ajunge până în culmea dreptății, încât să pară cu totul slobod de păcate, nu poate fi curat de întinăciune; chiar de-ar fi de mii de ori drept, el este om. Cine se poate lăuda că are inimă curată, sau cine va cuteza a zice că este curat de păcate? De aceea ni s-a poruncit să spunem în rugăciune: Și ne iartă nouă greșalele noastre... , pentru ca, spunând adeseori această rugăciune, să ne amintim că merităm să fim pedepsiți. Că și Pavel apostolul, vas ales, biserica lui Dumnezeu, gura lui Hristos, lira Duhului, dascălul lumii, cel ce a înconjurat pământul și marea, el, cel ce a smuls spinii păcatelor, cel ce a aruncat semințele credinței, acela mai bogat decât împărații, acela mai puternic decât bogații, acela mai tare decât ostașii, acela mai filosof decât filosofii, acela mai bun vorbitor decât retorii, cel ce nu avea nimic și stăpâna totul, cel ce alunga moartea cu umbra lui, cel ce izgonea bolile cu hainele lui, cel ce a înfipt trofee de biruință în mare, cel ce a fost răpit până la al treilea cer și a intrat în rai, cel ce a propovăduit pe Hristos Dumnezeu, acela spune: Nu mă știu vinovat cu nimic, dar nu întru aceasta m-am îndreptat! Cel care avea într-atâta mulțime de virtuți, spunea: Iar cel ce mă judecă pe mine este Domnul. Cine dar se poate lăuda că are inimă curată, sau cine va cuteza a zice că este curat de păcat? E cu neputință să fie vreun om fără de păcat! Îmi spui de cineva că este drept, că este milostiv, că este iubitor de săraci? Așa este, dar are și câte o scădere: sau ocărăște când nu trebuie, sau umblă după slava deșartă, sau face altceva asemănător, fapt pentru care nu trebuie să încep a le înșira pe toate. Unul e milostiv, dar nu-i de multe ori cuminte; altul e cuminte, dar nu-i milostiv; unul este numit virtuos pentru o virtute, altul pentru o altă virtute. Să ne închipuim un om drept: să facă mai multe fapte de dreptate și să aibă și celelalte fapte bune; dar dacă se mândrește cu dreptatea lui, mândria i-a pângărit dreptatea. Nu era drept fariseul, postind de două ori pe săptămână?

- Și ce spune el?

- Nu sunt ca ceilalți oameni răpitori, nedrepti... Adeseori un om cu conștiința curată poate ajunge la mândrie. Nu l-a vătămat păcatul, dar l-a vătămat mândria. Nu este dar om care să fie întru totul așa de drept, încât să fie curat de păcat, și iarăși, nu există om păcătos care să nu fi făcut o faptă bună, fie ea cât de mică. De pildă: cutare răpește, e zgârcit, vatămă pe alții, dar face uneori milostenie, este uneori om cuminte, a rostit uneori un cuvânt bun, a ajutat uneori pe vreun om, a plâns uneori, a suspinat uneori. Deci nu este om drept fără de păcate, nici om păcătos lipsit cu totul de fapte bune. Cine a fost mai ticălos ca Ahab? A răpit și a ucis! Cu toate acestea, pentru că a suspinat, Dumnezeu îi spune lui Ilie: Vezi cum s-a smerit Ahab? Ai văzut că s-a găsit o cât de mică faptă bună într-un adânc atât de mare de păcate? Cine a fost mai rău ca Iuda trădătorul, care a fost rob de iubirea de arginți? Cu toate acestea, a făcut și el o mică faptă bună după aceea. Că a zis: Greșit-am vânzând sânge nevinovat! Ceea ce spuneam: nu este omul rău prin fire, încât să nu mai poată face o faptă bună. Dacă nu poate ajunge (fapta) niciodată sălbatică, aceasta pentru că este prin fire blândă. Lupul nu poate ajunge niciodată blând, pentru că e prin fire sălbatic. Legile firii nu se înfrâng, nici nu se zdruncină, ci rămân neschimbătoare. Cu mine aceasta nu-i cu putință; eu ajung sălbatic când vreau și blând când voiesc; nu sunt silit de fire, ci

cinstit cu libertatea voinței. Ceea ce am spus: nu este nimeni atât de bun, încât să nu aibă o cât de mică pată, nici nu este cineva atât de rău, încât să nu aibă o cât de mică faptă bună. Fiecare faptă are plata sa, fiecare faptă, răsplata sa. Un ucigaș, un om rău, un zgârcit, dacă face o faptă bună, i se răsplătește binele făcut; nu rămâne nerăsplătit binele din pricina faptelor rele pe care le-a făcut. Și iarăși, unui om care a făcut mii de fapte bune, dar a făcut și o faptă rea, i se plătește acea faptă rea. Țineți minte acestea, păstrați-le bine, să nu le uitați! Nu este om bun care să nu aibă păcat, nu este om păcătos care să nu aibă vreo faptă bună. Revin asupra acestor lucruri, ca să le înrădăcinez, ca să le sădesc, ca să le înfig în adânc. Că diavolul aruncă griji peste sufletul vostru, vrând să amăgească mintea voastră și să vatăme spusele mele; de aceea le înfig în adânc. Dacă păstrezi cu trăinicie când ești aici spusele mele, n-ai să le pierzi nici când vei ieși afară. Când îmi pun aurul în pungă, strâng punga la gură, o leg, ca să nu-mi ia tâlharul aurul fără să bag de seamă. Tot așa fac și cu dragostea voastră: predicându-vă des, strâng și leg cele spuse, întăresc voința voastră, ca să nu se piardă din pricina trândăviei voastre, ci ca, păstrând mai bine cele spuse, să pot îndepărta tulburarea din afară cu ajutorul liniștii de aici. Tot ceea ce spun eu acum nu-i vorbărie, ci purtare de grijă, dragoste și râvnă de dascăl, ca să nu se piardă cele spuse. Mie nu îmi este greu să vă predic; vouă însă vă e de folos. Vreau să vă învăț, nu să-mi arăt deșteptăciunea. Deci nu este om drept care să nu aibă păcat și nu este om păcătos care să nu aibă vreo faptă bună. Și pentru că fiecare faptă are plata sa, fii cu luare-aminte la ceea ce se întâmplă. Păcătosul ia o răsplată deopotrivă cu faptele lui bune, chiar dacă are o mică faptă bună; omul drept ia o pedeapsă deopotrivă cu păcatul lui, chiar dacă a făcut un mic păcat.

- Ce se întâmplă dar și ce face Dumnezeu?

- Dumnezeu a hotărât o scadență păcatului : viața de aici și veacul ce va să fie. Dacă un om drept face o faptă rea și pătimește aici și-i dat pedepsei, să nu te tulburi, ci gândește în tine și spune: „Dreptul acesta a făcut cândva o mică faptă rea și ia aici pedeapsa, ca să nu fie pedepsit și acolo!” Și iarăși, dacă vezi un om păcătos care răpește, care e lacom și care face nenumărate păcate, că o duce bine și e fericit, gândește-te că poate a făcut vreo faptă bună și ia aici cele bune, ca să nu mai ceară pe lumea cealaltă răsplată. Așa că, dacă un om drept suferă aici, apoi pentru aceea suferă: ca să-și ispășească aici păcatul și să plece pe lumea cealaltă curat; dacă un om păcătos, plin de păcate, cu nenumărate boli de nevindecat, răpitor, zgârcit, e fericit aici, apoi tocmai pentru aceea se bucură aici de fericire: ca să nu ceară pe lumea cealaltă răsplată. Așadar, pentru că s-a întâmplat ca și Lazăr să aibă unele păcate, iar bogatul să aibă vreo faptă bună, de aceea Avraam spune: “Aici nu cere nimic! Ai luat cele bune ale tale în lume, și Lazăr, cele rele ale lui!” Și ca să vezi că nu spun toate acestea la întâmplare, ci că așa sunt, Avraam spune: Ai luat cele bune ale tale!

- Care sunt acestea?

- Ai făcut vreo faptă bună și ai luat pentru ea bogăție, sănătate, plăceri, putere, cinste; nimic nu ți se mai datorează; “Ai luat cele bune ale tale!”

- Cum, dar? Lazăr n-a păcătuit?

- Așa este, și Lazăr a luat cele rele ale lui. Când tu primeai cele bune, atunci și Lazăr le primea pe cele rele. Pentru aceea acum el se mângâie, iar tu te chinuiești.

Prin urmare, când vezi că un drept este pedepsit aici, fericește-l și spune: “Dreptul acesta sau are vreun păcat și-și ia aici plata, ca să se ducă pe lumea cealaltă curat, sau este pedepsit mai mult decât păcatele lui și i se socotește lui adaos de dreptate”. Se face acolo o socoteală. Și zice Dumnezeu dreptului: “Îmi ești dator cu atât!” Poate că i-a încredințat lui zece oboli și-i cere socoteală de acei zece oboli. Dar dacă dreptul a cheltuit șaiszeci de oboli, Dumnezeu îi zice: “Zece oboli ți-i socotesc pentru păcat, iar cincizeci pentru dreptate”. Ca să vezi că ceea ce

prisosește i se socotește pentru dreptate, ia aminte la Iov. Iov era drept, fără prihană, adevărat, cinstitor de Dumnezeu și se ferea de orice lucru rău . I-a fost pedepsit trupul lui aici, ca să ceară dincolo răsplată. Căci ce-i spune Dumnezeu lui Iov? Socotești oare că pentru altceva Mă socotesc cu tine, fără numai ca să te arăți drept?

Arătând dar aceeași răbdare ca și dreptii și stăruință deopotrivă cu buna lor viețuire, să luăm bunătățile pregătite sfinților care iubesc pe Dumnezeu, pe care facă Dumnezeu ca noi toți să le dobândim, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul VII - Omilii la săracul Lazăr

Din

*OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005*

Cuvântul VII - Omilii la săracul Lazăr

1. Vreau să vă dau obișnuita învățătură și să vă întind masă duhovnicească; preget însă și șovăi când văd că nu culegeți niciun rod de pe urma deselor mele predici. Că și plugarii, când aruncă semințele cu mâna plină în sânurile pământului și văd că recolta nu merită ostenele, nu mai lucrează pământul cu aceeași râvnă. Pentru că totdeauna povara ostenelelor este micșorată de nădejdea belșugului roadelor. Tot așa și eu aș fi îndurat cu ușurință osteneala aceasta multă a predicării, dacă aș ști că vă aduce folos predica mea. Dar așa, când văd că după atâtea îndemnuri, după atâtea sfaturi și amenințări - că nici nu voi înceta de a vă aduce mereu aminte de înfricoșata judecată, de pedepsele de care nu vom putea scăpa, de focul acela nestins și de viermele cel neadormit -, unii din cei ce mă ascultă - că nu voi pronunța această sentință împotriva tuturor, Doamne ferește! - uită tot ceea ce spun și se duc să vadă priveliștea satanică de la hipodrom, cu ce nădejde să mai predic? Pot să le mai dau eu această duhovnicească învățătură, când îi văd că nu culeg din ea niciun rod, ci-mi ascultă predica numai din obișnuință? Când îi văd că aplaudă spusele mele și arată că primesc cu multă bucurie cuvintele mele, dar după aceea aleargă iarăși la hipodrom, iar acolo aplaudă mai furtunos pe conducătorii carelor de curse și se înflăcărează nebunește deci? Când îi văd că aleargă împreună cu ei cu multă tărie, că adeseori se ceartă între ei și spun că un cal n-a alergat bine, că alt cal s-a împiedicat și a căzut, când îi văd că unul ține cu un conducător de care de curse, iar altul cu altul? Nu se mai gândesc, nu-și mai aduc aminte nici de cuvintele mele, nici de duhovniceștile și înfricoșătoarele taine săvârșite aici, ci, ca și cum ar fi prinși de laturile diavolului; stau toată ziua acolo, cu ochii holbați la priveliștea aceea satanică și se expun batjocurii iudeilor, elinilor și celor care voiesc să rădă de credința noastră. Cine va putea să îndure acestea fără să sufere, chiar de-ar fi de piatră sau fără simțire, cu atât mai puțin eu, care mă străduiesc să vă arăt tuturor dragoste părintească? Nu mă îndurerează numai faptul că vă e fără de folos osteneala mea, ci cu mult mai mult mă apasă când mă gândesc că cei ce săvârșesc asta își fac și mai împovărătoare osânda. Că eu aștept de la Stăpânul plata ostenelelor; mi-am făcut întreaga datorie, am depus argintul, v-am împărțit talantul încredințat mie și n-am lăsat nimic din ceea ce trebuia să fac. Dar spune-mi: ce cuvânt

de apărare, ce iertare vor avea cei ce au primit acest argint duhovnicesc, de vreme ce nu li se cer numai spusele mele, ci și îndeplinirea spuselor? Cu ce ochi se vor uita la Judecător? Cum vor suporta ziua aceea înfricoșată, chinurile acelea de nesuferit? Vor spune că n-au știut? Nu! În fiecare zi i-am învățat, i-am sfătuit, i-am îndemnat; le-am arătat năpasta înșelăciunii, mărimea pagubei, viclenia petrecerii celei drăcești, și nici așa n-am putut să-i opresc. Dar pentru ce vorbesc eu de ziua cea înfricoșată? Deocamdată să vorbim de cele ce se petrec aici, pe pământ. Spune-mi, rogu-te, cum vor putea veni cu îndrăznire la biserică cei care au luat parte la spectacolul acela drăcesc, când conștiința lor se ridică împotriva și strigă puternic? Oare nu aud aceștia ce spune fericitul Pavel, dascălul lumii? Ce părtășie are lumina cu întunericul sau ce parte are credinciosul cu cel necredincios? De câtă osândă nu este vrednic credinciosul care, după cele ce se săvârșesc aici, după rugăciuni, după înfricoșate taine, după ascultarea învățăturii celei duhovnicești, după slujba de aici, pleacă luminat de lumina soarelui dreptății, de se așază la spectacolul acela drăcesc, alături de necredincios, alături de cel ce rătăcește în întunericul necredinței? Spune-mi: cum voi putea închide gura elinilor sau iudeilor? Cum voi putea să-i aduc la noi pe aceștia, cum îi voi îndupleca să vină la credință, când îi văd pe ai noștri amestecându-se cu ei la spectacolele acelea pierzătoare de suflet și pline de toată întinăciunea? Spune-mi: pentru ce te duci iarăși acolo să te murdărești, după ce ai fost aici, după ce ți-ai curățit cugetul, după ce ți-ai ridicat sufletul spre trezie și caință? Oare nu auzi pe un înțelept zicând: Când unul zidește și altul strică, ce folos au, fără numai că se ostenesc?” Așa se întâmplă și acum. Când cele zidite de mine aici, printr-o neconținută învățătură și prin această sfătuire duhovnicească, le dărâmi dintr-o dată, ducându-te acolo, și le arunci, ca să spun așa, la pământ, ce folos mai am să le zidesc din nou, când tu le dărâmi iarăși? N-ar fi aceasta o mare nerozie și o mare nebunie? Spune-mi, dacă ai vedea pe unul din cei ce zidesc case că face astfel, nu l-ai socoti nebun, că se ostenește în zadar și că-și irosește puterile unde nu trebuie? Gândește la fel și despre această zidire duhovnicească și rostește aceeași hotărâre. Că iată! Eu, pentru că am fost rânduit spre lucrul acesta de harul lui Dumnezeu, înalț în fiecare zi zidirea aceasta duhovnicească și mă străduiesc să vă îndrum spre învățarea virtuții; dar unii din cei care vin aici dărâmă la pământ, într-o clipă aproape, cu mâinile lor, din pricina acestei nepăsări nespuse, zidirea aceasta înălțată de mine cu multă osteneală. Prin aceasta ei îmi pricinuesc mie mare tristețe, iar lor, prăpăd cumplit și pagubă de nesuferit.

2. Poate că a fost prea aspră mustrarea; prea aspră cât privește dragostea ce v-o port; cât privește însă mărimea păcatului, nici pe departe. Trebuie să întind mână celor căzuți și să arăt dragoste părintească celor ce sunt atât de nepăsători; să nu mă deznădăjduiesc de mântuirea lor; numai să voiască să nu mai cadă iarăși în aceleași păcate, să pună capăt nepăsării lor și să-și interzică de a mai merge la hipodrom și de a mai privi astfel de spectacole drăcești. Avem un Stăpân iubitor de oameni; e blând și ne poartă de grijă; cunoaște slăbiciunea firii noastre; de aceea, când cădem în vreun păcat, doborâți de nepăsarea noastră, cere de la noi un singur lucru: să nu ne deznădăjduim, ci să ne depărtăm de păcat și să ne grăbim spre mărturisire. De facem astfel, ni se vestește grabnic iertare. Că El este Cel Ce a spus: Oare cel ce cade nu se scoală? Sau cel ce se abate nu se întoarce?” Acestea știindu-le dară, să nu disprețuim un Stăpân așa de iubitor de oameni, ci să biruim obișnuința cea vătămătoare! Să nu mai umblăm pe ușa cea largă și pe calea cea lată, așa cum ați auzit astăzi că ne îndeamnă Stăpânul de obște al tuturor în Evanghelie, zicând: Intrați prin ușa cea strâmtă, că largă este ușa și lată calea care duce la pieire și mulți sunt cei care o află! Când auzi de ușa cea largă și de calea cea lată, să nu te înșele aceste cuvinte dintru început, nici să nu te uiți că merg mulți pe ea, ci gândește-te că sfârșitul este strâmt. Gândește-te așa cum trebuie și la aceea că nu vorbește

aici de o ușă palpabilă, nici de o cale obișnuită, ci de toată viața noastră, că îndemnul se referă la virtute și păcat. Pentru aceasta, chiar de la început ne spune așa: Intrați prin ușa cea strâmtă; numește așa ușa virtuții. Apoi, după ce ne spune: Intrați prin ușa strâmtă, ne arată și pricina pentru care ne dă acest sfat. Chiar dacă e strâmtă, spune El, și e plină de osteneți la intrare, dar dacă vă osteniți puțin, veți da de largime, care are să vă dea multă tihnă. Să nu vă uitați că este strâmtă, spune El. Începutul să nu vă tulbure și nici îngustimea intrării să nu vă facă să pregetați! Ușa cea largă și calea cea lată duc la pieire. De aceea, mulți sunt înșelați la începutul căii; nu văd mai dinainte cele ce vor urma și se pierd. De aceea spune Domnul că largă este ușa și lată calea care duce la pieire și mulți sunt cei care o află. Bine a numit această ușă largă și lată calea care duce la pieire! Căci cei care se grăbesc să se ducă la hipodrom și la celelalte spectacole drăcești, cei care nu se îngrijesc de o viață înfrânată, cei care nu rostesc un cuvânt de virtute, cei care trăiesc în desfrânări, cei care o duc în desfătări și în lăcomie la mâncare, cei care în fiecare zi umblă înnebuniți după bani, cei care rămân uimiți de lucrurile din viața aceasta, toți aceștia merg pe ușa cea largă și pe calea cea lată. Dar, după ce au mers pe ea mai mult timp și și-au adunat multe poveri de păcate, osteniți, ajunși la capătul căii, nu mai pot merge mai departe, căci îngustimea căii îi stânjenește, îi împiedică să o mai străbată, îngreuiată de povara păcatelor. De aceea, vrând-nevrând se prăbușesc în prăpastia pierzării. Care-i folosul, spune-mi, să mergi puțină vreme pe o cale largă, și să ajungi la o pieire veșnică, să te desfătezi, ca să spun așa, în vis, și să fii chinuit în realitate? Ceea ce este visul unei singure nopți, aceea este viața noastră față de chinul și pedeapsa care vor urma. Oare s-au scris aceste cuvinte numai ca să le citim? Nu! Pentru aceea harul Duhului a făcut să ni se dea în scris cuvintele Domnului, pentru ca, luând din Scripturi leacuri împotriva patimilor noastre, să putem scăpa de pedeapsa ce atârnă deasupra capetelor noastre. Pentru aceasta și Stăpânul nostru Hristos, dând atunci oamenilor leacuri potrivite cu rănile lor, zicea sfātuindu-i: Intrați prin ușa cea strâmtă! O numește strâmtă nu pentru că ușa în sine e strâmtă, ci pentru că voința noastră, aplecată mai mult spre trândăvie, o socotește strâmtă. N-a numit-o strâmtă ca să ne abată pașii de la ea, ci ca mai mult să alegem această cale, fugind de largimea celeilalte și cunoscând pe fiecare după sfârșitul ei.

3. Dar ca să fie mai lesne de înțeles de către toți cuvântul meu, vă îndemn, dacă vreți, să aduc în fața voastră pe cei care intră pe ușa cea largă și merg pe calea cea lată, și să vedem ce sfârșit au avut, și să aduc și pe cei ce intră pe ușa cea strâmtă și pe calea cea îngustă, și să vedem ce bunătăți au primit și aceștia, la rândul lor. Punând în fața voastră unul din cei care au intrat pe ușa aceasta largă și unul din cei care au mers pe calea cea strâmtă și îngustă, să arătăm adevărul spuselor Domnului, folosindu-ne chiar de o parabolă a Domnului.

Cine este dar acela care a intrat pe ușa cea largă și a mers pe calea cea lată? Că se cuvine să vă arăt mai întâi cine este acesta și câtă cale a mers pe calea cea lată. Atunci veți vedea ce sfârșit a avut.

Îmi dau seama că ați și înțeles despre cine am să vă vorbesc, pentru că sunteți sprinteni la minte! Totuși, trebuie să v-o spun și eu!

Aduceți-vă aminte de bogatul acela, care se îmbrăca în fiecare zi în porfiră și vizon, și întindea mereu mese strălucite, care hrănea trântori și lingușitori, bea vin mult, neamestecat cu apă, își umplea pântecul în fiecare zi, care chefua și petrecea mereu; intrase pe ușa cea largă și avea parte de toată dulceața și fericirea vieții. Toate bunătățile îi curgeau ca dintr-un izvor: slugi multe, desfătare nespunsă, sănătate trupească, avuție mare, onoruri de la toată lumea, laude de la lingușitori; nu era nimic deocamdată care să-l întristeze. Și ceea ce este mai mult de atât e că, ducând-o zilnic în beții și îmbuibări, nu numai că se bucura de sănătate trupească și de toată

tihna, dar trecea fără nicio milă pe lângă săracul Lazăr, care zăcea la poarta lui, fiind plin de bube, înconjurat și lins de câini și sleit de foame, și nu-i dădea nici măcar fărâmiturile. Intrase pe ușa cea largă și mergea pe calea cea lată, aceea a chefurilor și a petrecerilor, a desfrâului, a râsului, a tihnei, a îmbuibării, a beției, a averii, a hainelor moi. Și multă vreme, tot timpul vieții acesteia, a mers pe calea cea lată; nu l-a încercat durerea, ci avea totdeauna numai zile bune; și pentru că mergea mereu pe o cale lată, alerga în toată voia. Nicăieri stânci primejdioase, nicăieri prăpăstii, nicăieri stânci ascunse în mare, niciun naufragiu, nicio schimbare în rău, ci neconținut drum drept și bătut. Așa a dus-o toată viața! În fiecare zi era acoperit de valurile păcatelor, dar nu simțea; în fiecare zi era sfâșiat de poftele cele păcătoase, și mai mult se bucura; neconținut era împresurat de desfrânare, de lăcomia pântecelui, de nebunia averilor, dar nu-și dădea seama de grozăvia lor, nici nu putea să știe mai dinainte sfârșitul acestei căi. Gusta plăcerea prezentă, dar nu-și dădea seama de durerea continuă. Amăgit, ca să spun așa, mergea pe calea cea lată și nu-și putea da seama, din pricina cumplităi lui amăgiri, că se grăbea spre prăpastie. Fericirea din viață, înecându-i judecata, i-a orbit ochiul minții și ca și cum ar fi avut privirile stinse, așa mergea, neștiind încotro se îndreaptă. Poate că nici nu avea bănuială de necazurile ce pasc firea omenească, o dată ce nu avusese nicio greutate în viață! Într-adevăr, nu numai că chefuia și benchetuia, dar era și bogat; nu numai că era bogat, dar se bucura și de sănătate trupească; nu numai că se bucura de sănătate trupească, dar avea și multe slugi; nu numai că avea multe slugi, dar și vedea că toate-i curg ca dintr-un izvor și că o ducea într-o petrecere continuă. Ați văzut, iubitorilor, de câtă fericire s-a bucurat cel care a intrat pe ușa cea largă și a mers numai pe calea cea lată? Dar nimeni din cei ce aud acestea să nu înceapă a-l ferici înainte de sfârșit, ci să aștepte sfârșitul lucrurilor, și atunci să rostească hotărârea!

Dar, dacă vreți, să aduc în fața voastră și pe cel ce a intrat pe ușa cea strâmtă și a mers pe calea cea îngustă, și așa, văzând sfârșitul amândurora, să rostim hotărârea convenită fiecăruia. Pe cine altul am să-l aduc acum decât pe Lazăr, pe cel care zăcea la poarta bogatului, pe cel plin peste tot de bube, pe cel care vedea cum îi ling câinii rănila, dar n-avea putere să-i alunge? După cum acela a intrat pe ușa cea largă și mergea pe calea cea lată, tot așa și fericitul acesta - că-l numesc de pe acum fericit, pentru că a ales să intre pe ușa cea strâmtă - a intrat pe ușa cea strâmtă, care era întru totul potrivnică celeilalte. După cum acela chefuia și benchetuia mereu, tot așa și acesta lupta cu foamea mereu. Acela, în afară de petreceri și de sănătate trupească, se mai bucura și de mari bogății și le cheltuia în toate zilele în beții și îmbuibări; acesta, în afară de foame, de sărăcie cruntă, de boală continuă și de bube de nesuferit, nu avea nici hrana de neapărată trebuință, ci dorea fărâmiturile ce cădeau de la masa bogatului, și nici de acelea nu se învrednicea.

4. Ai văzut că acesta, intrând pe ușa cea strâmtă, a mers mereu pe calea cea îngustă? Ai văzut că acela a intrat pe ușa cea largă și a mers pe calea cea lată? Dar să vedem sfârșitul fiecăruia dintre cei doi! Bogatul a sfârșit-o în strâmtorare, iar săracul, la largime și în tihnă multă. Să vedem sfârșitul fiecăruia, pentru ca, știind bine aceasta, să nu urmăm cu orice chip calea cea lată, nici să ne sârguim să intrăm pe ușa cea largă, ci să căutăm ușa cea strâmtă și să mergem pe calea cea îngustă, ca să putem da de un sfârșit bun și plin de odihnă.

A venit sfârșitul vieții fiecăruia. Iată mai întâi ce spune Domnul despre cel care a mers pe calea cea îngustă: Și a fost că a murit săracul și a fost dus de îngeri în sânul lui Avraam. Îngerii l-au dus, mergând înaintea și în urma lui! După acele multe necazuri și suferințe, după călătoria aceea grea pe calea cea strâmtă, l-au așezat îngerii la loc de odihnă. Ai văzut cât de largă este la sfârșit ușa cea strâmtă și calea cea îngustă?

Vezi acum și sfârșitul pierzător al căii celei late! A murit și bogatul și a fost îngropat . Nimeni n-a mers înaintea lui, nimeni după el, niciunul care să-l conducă, așa cum a fost la Lazăr! Nimeni, pentru că pe calea cea lată se bucurase de toate acestea, avusese suită mare, slugile, lingușitorii, trântorii! De aceea, când i-a venit sfârșitul, după acele multe desfătări, dar mai bine spus, după desfătarea și fericirea aceea scurtă, a rămas gol și lipsit de toate. Toată viața de aici este scurtă, față de veacul ce va să fie. Așadar, după desfătarea aceea scurtă, de care s-a bucurat cel ce a mers pe calea cea lată, a urmat locul strâmtorării și al necazului. Lazăr se odihnea acum în sânul patriarhului, lua răsplata ostenelilor și a suferinței; după foamete, bube și zăcutul la poartă, avea parte de odihna aceea nespuse, care nu poate fi tălmăcită prin cuvânt; bogatul, după chefuri, petreceri, îmbuibatul cu toate bunătățile, beții, a ajuns de se pârjolea în focul acela. Și ca să cunoască prin fapte unul câștigul căii celei strâmte, iar celălalt, paguba și prăpădul căii celei late, se văd unul pe altul de la mare depărtare. Ascultă cum! Și în iad, spune Domnul, ridicându-și ochii lui, fiind în munci, vede pe Avraam de departe și pe Lazăr în sânul lui . După a mea socotință, bogatul a simțit și mai mare durere când a văzut schimbarea atât de neașteptată a lucrurilor, când a văzut că cel ce zăcea aruncat la poarta lui și-l lingeau câinii se bucură de o atât de mare îndrăznire, și că el e acoperit de atâta rușine și că, pe lângă aceasta, se mai și pârjolește în foc. Când a văzut dar că lucrurile au luat o altă întorsătură, că el s-a desfătat, ca să spun așa, ca în vis, și că acum suferă un chin nespuse, că a ajuns la o atât de mare strâmtorare, după ce umblase pe calea cea lată și pe ușa cea largă, iar că Lazăr, tocmai dimpotrivă, după răbdarea de pe pământ se bucură de acele bunătăți nespuse; fiind dar în neputință și cunoscând din fapte înșelăciunea pe care a îndurat-o din pricină că a ales calea cea lată, face rugăciune patriarhului și rostește cuvinte pline de milă, pline de lacrimi. El, care mai înainte nici că-și întorcea ochii, nici că suferea să-l vadă pe Lazăr, pe sărac, pe cel aruncat la poarta lui, ba dimpotrivă, chiar se îngreșoșa de el, ca să grăiesc așa, din pricina mirosului greu al bubelor și al propriei lui ticăloșii - căci o ducea bogatul numai în chefuri și petreceri -, acum roagă pe patriarh și spune: “Părinte Avraame, miluiește-mă și trimite pe Lazăr să-și ude vârful degetului lui în apă și să-mi răcorească limba mea, că mă chinuiesc în văpaia aceasta! Îndestulătoare sunt cuvintele acestea ca să te îndrepte spre milă; totuși nici nu i-au fost de vreun folos! Nu era la timp potrivit mărturisirea, iar rugăciunea n-o făcea când trebuia. “Părinte, spune el, trimite pe Lazăr acela, pe săracul acela de care mi-era silă mai înainte, căruia nu-i dădeam nici fărâmiturile! De acela am nevoie acum, cer degetul acela pe care-l lingeau câinii!” Ai văzut cum l-a umilit pedeapsa? Ai văzut la ce strâmtorare l-a dus calea cea lată? Nu se roagă de Lazăr, ci de patriarh. Pe bună dreptate! Nici nu cuteza să privească în ochii săracului! Cred că se gândea la neomenia lui, se ducea cu mintea la cruzimea ce i-o arătase lui Lazăr și avea bănuiala că poate n-are să-l învrednicească nici cu un răspuns. De aceea nu s-a rugat de Lazăr, ci de patriarh. Dar nici așa n-a câștigat mai mult. Atât de mare e paguba când nu faci un lucru la timpul lui, când nu ții seamă de timpul din viață dat nouă de iubirea de oameni a lui Dumnezeu spre mântuirea noastră! Pe care om, cu inimă de piatră chiar, nu l-ar fi mișcat cuvintele bogatului, nu l-ar fi înduioșat și nu l-ar fi aplecat spre milă? Cu toate acestea, nici așa patriarhul nu i-a împlinit cererea; îl învrednicește de răspuns, dar îi arată că numai el e pricina suferințelor proprii. Căci îi spune patriarhul: Fiule, adu-ți aminte că ai luat cele bune ale tale în viața ta, și Lazăr, asemenea, pe cele rele; iar acum el se mângâie, iar tu te chinuiești. Și peste toate acestea, între voi și noi prăpastie mare s-a întărit, ca cei ce vor vrea să treacă de aici la voi să nu poată, nici cei de acolo să treacă la noi! Înfricoșătoare sunt spusele și în stare să zdruncine pe cei cu judecată. Ca să-i arate că îi e milă de el și că l-au mișcat suferințele lui, văzându-i grozăvia chinului, dar că nu-i poate ușura în

niciun chip durerile, Avraam îi spune aproape apărându-se: „Am vrut să-ți întind o mână de ajutor, să-ți ușurez durerile și să-ți împrumtez asprimea pedepselor, dar tu, luându-mi-o înainte, te-ai lipsit singur de ajutorul meu!” Pentru aceea spune: Fiule, adu-ți aminte! Ia aminte la bunătatea patriarhului! Îl numește fiu! Dar aceasta poate să arate bunătatea lui Avraam, însă nu-i dă bogatului niciun ajutor, din pricină că singur și-a trădat ajutorul. “Fiule, adu-ți aminte că ai luat cele bune ale tale în viața ta! Să-ți vină în minte viața ta trecută! Să nu uiți câte chefuri și petreceri ai făcut, câtă tihnă, cât lux ai avut! Să nu uiți că toată viața te-ai îmbuibat și ai dus-o în beții! Socoteai că în acelea stă tot veleatul! Erai convins că acelea sunt singurele bunătăți!” Patriarhul i-a răspuns cu cuvintele bogatului. Într-adevăr, bogatul n-avea o părere mai înaltă despre viață, nici nu avea înaintea ochilor chinurile ce aveau să vină! Socotea că plăcerile și desfătările sunt singurele bunuri.

5. Așa obișnuiesc și acum să spună mulți dintre cei ce se dau în vânt după plăceri și după mâncăruri. Când vor să arate că au petrecut și au mâncat și au băut mult, spun: “Am avut multe bunătăți!” Nu le numi, omule, pe acestea bunătăți! Gândește-te că acestea au fost date de Stăpânul ca să ne folosim de ele cu măsură, ca să avem cu ce ne ține viața, ca să susținem slăbiciunea trupului. Altele sunt bunătățile adevărate! Nimic din acestea nu sunt bunuri adevărate! Nici mâncarea, nici băutura, nici bogăția, nici îmbrăcămintea luxoasă! Sunt numai nume. Dar pentru ce spun că sunt numai nume? De multe ori ne sunt chiar pricină de pierzare, când nu le folosim cum trebuie. Bogăția atunci e bună celui care o are, când nu se folosește de ea numai pentru banchete și petreceri, nici numai pentru beții și plăceri vătămătoare, ci când se desfătează de ea cu măsură, iar ceea ce rămâne împarte ca să potolească foamea săracilor. Atunci e bună bogăția. Iar dacă vrea cineva să se folosească de bogăția sa în chefuri și în alte fapte de desfrânare, acela nu numai că nu folosește nimic, ci se mai și prăbușește în prăpastie adâncă, așa cum s-a întâmplat cu bogatul acesta! De aceea îi spune patriarhul: Fiule, adu-ți aminte că ai luat cele bune în viața ta! Le-ai luat pe acelea despre care credeai că sunt cu adevărat bune, și Lazăr asemenea, pe cele rele. N-a adăugat aceste cuvinte pentru că Lazăr le socotea pe acestea rele - Doamne ferește! -, ci pentru că bogatul le socotea în felul acesta. Că bogatul întărise el însuși spusele lui. Socotea bunătăți: bogăția, chefurile, desfrâul și toate celelalte fapte cu păcat, iar sărăcia, foametea, boala grea, le socotea rele. Avraam îi spune bogatului: “Adu-ți aminte că, potrivit socotinței tale, potrivit prefăcutei tale judecăți, tu ai luat cele bune, mergând pe calea cea largă și lată, iar Lazăr, tot după cuvântul tău, asemenea, pe cele rele, intrând pe ușa cea strâmtă și mergând pe calea cea îngustă. Dar pentru că tu te-ai uitat numai la începuturile căii, iar el se uita la sfârșitul ei și n-a pregetat, din pricina acestor începuturi, de aceea el se mângâie aici, iar tu te chinui! Deci, fiecare din voi a avut un alt sfârșit!” Ați văzut dar chiar din fapte sfârșitul căii celei late și largi și ați aflat ce sfârșit bun a avut cel care a ales calea cea îngustă și ușa cea strâmtă! Ascultați acum ceva și mai înfricoșător! Și peste toate acestea, între noi și voi prăpastie mare s-a întărit, ca cei ce vor vrea să treacă de aici la voi să nu poată, nici cei de acolo să treacă la noi”. Să nu trecem cu ușurință, iubiților, pe lângă cele spuse, ci să ne gândim la ceea ce vor să spună aceste cuvinte! Să ne gândim la cinstea de care se bucură Lazăr, la locul înalt în care stă cel aruncat la poarta bogatului, cel disprețuit de toți, cel sărac, cel care se lupta mereu cu foamea, cel acoperit peste tot de bube, cel expus câinilor.

Cu drag vă vorbesc mereu de aceste lucruri, pentru ca nimeni din cei care sunt săraci, nimeni din cei care sunt bolnavi, nimeni din cei care se luptă cu foamea să nu se deznădăjduiască și să se socotească nefericit! Dimpotrivă, să le îndure pe toate cu răbdare și mulțumire și să se hrănească de pe acum cu bune nădejdi, în așteptarea acelor nespuse răsplăți și nespuse

răsplătiri pentru ostenele lor!

Și peste toate acestea. Ce înseamnă cuvintele peste toate acestea ? După ce a spus: “Tu ai luat în viață toate acelea pe care le socoteai bune, iar Lazăr a luat pe acelea pe care le socoteai rele”, a adăugat și aceste cuvinte, ca să-l învețe pe bogat că, în afară de cele spuse, fiecare a primit un sfârșit potrivit cu viața lui: “Tu, după desfătarea așa-socotitelor de tine bunătați, ai primit necazul, strâmtorarea și focul cel nestins, iar el, după lupta de-a lungul întregii lui vieți cu cele pe care tu le socoteai nenorociri, a primit odihna, desfătarea bunătaților, șederea împreună cu sfinții. Așadar fiecare a găsit un sfârșit potrivit cu viața lui; pe tine te-a dus ușa cea largă și calea cea lată la această strâmtorare, iar pe el l-a dus calea cea strâmtă și îngustă la această odihnă, deci, peste toate acestea între noi și voi prăpastie mare s-a întărit”. Uită-te că săracul, că cel plin de bube - spun iarăși aceasta - este numărat împreună cu patriarhul și rânduit în ceata dreptilor! Că spune Avraam: între noi și voi. Ai văzut ce soartă a primit cel care a îndurat cu răbdare și mulțumire boala și foametea aceea cumplită? Între noi și voi, spune Avraam, prăpastie mare s-a întărit. “Mult este ceea ce ne desparte, spune el; nu-i o simplă prăpastie, ci una mare!” Și cu adevărat mare este depărtarea, mare este deosebirea între virtute și păcat! O cale, strâmtă și anevoioasă; cealaltă, largă și lată. Benche-tuiala, petrecerea, desfătarea, lată și largă; sărăcia, lipsa, strâmtă și anevoioasă. După cum aici pe pământ își sunt potrivnice aceste două căi, - căci cel care a îmbrățișat fecioria, cel care duce o viață cumpătată, cel care iubește sărăcia de bună voie, cel care disprețuiește slava deșartă, acela merge pe calea cea strâmtă și îngustă, pe când cel care se grăbește să meargă pe calea cea lată și largă se dedă la beții, la petreceri, e înnebunit după averi, este desfrânat, îi provoacă plăcere spectacolele vătămătoare de suflet -, deci, după cum aici pe pământ sunt potrivnice aceste două căi și mare este deosebirea dintre ele, tot așa vei găsi că mare este deosebirea între oameni în timpul osândeii, al răsplătirii și al premiilor. Prăpastie mare, spune Avraam, s-a întărit între noi, adică între cei drepti, cei virtuosi, cei care au primit soarta aceasta, și voi, adică cei care v-ați cheltuit viața în răutate și păcat. Și atât de mare este prăpastia, ca nici unul din cei ce vor vrea să treacă de aici la voi să nu poată, nici cei de acolo să treacă la noi.

Ai văzut mărimea prăpastiei? Ai văzut răspuns mai greu decât gheena? Oare nu-l socoteați pe bogat fericit când, la început, auzeți de buna lui stare, când auzeți că este înconjurat de o mulțime de slugi și că se desfătează în fiecare zi? Și nu deplângeți viața săracului când îl vedeți că zace aruncat la poarta bogatului și că e ros de bube cumplite? Și iată, acum, la sfârșit, vedem că lucrurile au luat o altă întorsătură; unul în văpaia focului, după ce petrecuse și cheful, altul în sânul patriarhului, după ce răbdase de foame și trăise în cea mai cruntă sărăcie.

Dar ca să nu lungesc prea mult vorba, să pun aici capăt predicii mele și să vă rog, iubitorilor, să nu umblăm după ușa cea largă, nici după calea cea lată, nici să căutăm cu orice preț plăcerile și tihna, ci, gândindu-ne la sfârșitul fiecăreia din cele două căi, să fugim de calea cea largă, având înaintea ochilor chinurile ce au venit peste bogat, și să umblăm după ușa cea strâmtă și calea cea îngustă, ca să putem, după strâmtorarea de aici, să ajungem la loc de odihnă!

Fugiți dar, rogu-vă, de spectacolele drăcești și de vătămătoarea priveliște a curselor de cai! Am căutat să rostesc această predică pentru cei ce sunt târați spre cursele de la hipodrom, pentru cei care merg pe calea cea largă, pentru ca, aflând cum e calea aceasta, să o părăsească și să meargă pe calea cea strâmtă, adică a virtuții, ca să se învrednicească, asemenea lui Lazăr, de sânul lui Avraam; și scăpând de tot, îndeobște de gheena focului, să ne bucurăm de bunătațile acelea nespuse, pe care ochiul nu le-a văzut, și urechea nu le-a auzit ; pe care face Dumnezeu ca noi toți să le dobândim, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu

*Care Tatălui, împreună cu Sfântul Duh, slavă, putere, cinste, acum și pururea și în veci vecilor!
Amin.*

Cuvântul I - Despre soartă și providență

Din

*OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE.
DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005*

Cuvântul I - Despre soartă și providență

De multă frământare e plină viața noastră! Plin de tulburări e veacul acesta! Dar nu ar fi aceasta greutate, iubii mei frați, că aceste tulburări și aceste frământări, deși putem să le facem mai blânde sau, dacă rămân așa cum sunt, să le-ndurăm fără întristare, totuși noi nu facem nici una, nici alta, ci stăm morocănoși toată viața noastră. Unul se plânge că-i sărac, altul că-i bolnav; unul, de povara grijilor, altul, de întreținerea casei; unul, de creșterea copiilor, altul, de lipsa de copii. Și uită-te cât de mare e nesocotința! Nu ne plângem toți de aceleași lucruri, ci de lucruri potrivnice. Dacă lucrurile prin ele însele ar fi pricina plânsurilor noastre, ar trebui negreșit să nu ne plângem de lucruri potrivnice: dacă sărăcia e un rău de neîndurat, ar trebui ca bogatul să nu fie niciodată trist; dacă lipsa de copii e un rău, ar trebui ca cel cu mulți copii pururea să se bucure; iarăși, dacă e o fericire să stai în fruntea treburilor statului, dacă e o fericire să fii înconjurat de cinste și să ai mulți oameni sub stăpânirea ta, ar trebui ca cel care duce o viață modestă și smerită să fie urât și ocolit de toți. Dar așa, când vedem că se plâng deopotrivă și bogații, și săracii, iar de multe ori bogatul se plânge mai mult decât săracul, când vedem că se bucură și marii dregători, și supușii lor, și tatăl cu mulți copii, și cel care n-are niciunul, să nu învinuim lucrurile de neorânduială din lume, ci pe oamenii care nu se pot sluji de lucruri cum trebuie, ca să poată scăpa de tristețe. Nu întâmplările neprevăzute pricinuesc frământare și tulburare, ci noi și sufletul nostru. Când sufletul nostru e în bună rânduială, stăm liniștiți ca într-un port, chiar de s-ar ridica de pretutindeni cu miile furtunile; dar când (sufletul) nu-i în bună rânduială, de ne-ar bate de pretutindeni vânt prielnic, nu stăm mai bine decât în mijlocul furtunii. Ceea ce se poate vedea și în privința trupurilor. Un trup plin de vigoare nu suferă niciun rău, de s-ar lupta cu el de mii de ori asprimea vremii; dimpotrivă, dobândește spor de putere prin deprinderea cu viforul și prin statul în viforniță; dar dacă trupu-i slab și bolnav, de-ar avea parte de cea mai bună climă, nu va avea niciun folos de pe urma acestei bune sorți, pentru că slăbiciunea trupului este vătămată tocmai de această bună împărțire a vremii. Asta o vedem și în privința mâncărilor. Când stomacul ne este bun și sănătos, preface în sucuri bune orice mâncare ar primi, fie tare, fie nepregătită, pentru că întocmirea lui firească biruie răul din mâncare; dar când tăria stomacului e șubrezită, când stomacul e leneș, atunci se simte rău și se strică, oricât de bune și gustoase ar fi mâncărurile primite, pentru că propria-i slăbiciune strică însușirea mâncărilor. Așa și noi, iubii, când vedem neorânduiala lucrurilor din lume, să nu învinuim pe Dumnezeu! Prin aceasta nu găsim leac răni, ci adăugăm rană lângă rană. Să nu socotim apoi că în seama demonilor e dată cârmuirea lumii; să nu socotim că cele de aici sunt lipsite de un ochi ce le poartă de grijă; să nu îngrădim pronia lui Dumnezeu cu tirania providenței și sorții. Toate aceste gânduri sunt pline de hulă; adevărata tulburare și neorânduială nu stă în

curgerea lucrurilor, ci în gândirea noastră, în stare să vadă în lume tulburare și neorânduială. Dacă nu îndepărtăm neorânduiala și tulburarea din cugetul nostru, nu vom avea niciun câștig de buna rânduială din lucruri, chiar de ne-ar merge toate din plin. Întocmai ca ochiul: dacă îți este ochiul bolnav, vei vedea noapte și în miezul zilei, vei vedea lucrurile pe dos și nu-ți va fi de niciun folos raza de soare; dar dacă îți este ochiul sănătos și bun, poți merge fără primejdie și noaptea. Tot așa și cu ochiul sufletului nostru: atâta vreme cât e sănătos, va vedea bine chiar lucrurile ce par a fi fără rânduială; dar dacă e bolnav, va vedea neorânduială și tulburare, chiar de l-ai sui în cer. Că lucrurile așa stau, am să ți-o dovedesc cu pilde și din vechime, și din vremea noastră. Câți oameni nu îndură cu ușurință sărăcia și nu încetează de-a mulțumi lui Dumnezeu pentru aceasta? Câți oameni bogați, care trăiesc în desfătări, nu hulesc pe Dumnezeu în loc să-I mulțumească? Câți oameni care n-au niciun necaz nu învinuiesc purtarea de grijă a lui Dumnezeu de lume? Câți oameni, care au stat în închisoare toată viața lor, nu și-au dus viața lor plină de chin mai cu recunoștință decât cei care trăiesc liberi și-n deplină siguranță? Vezi dar că starea sufletului nostru, gândirea noastră proprie este pricina și a uneia, și a alteia, și nu însăși firea lucrurilor. Prin urmare, dacă purtăm grijă de sufletul nostru, n-avem să vedem în lume nici tulburare, nici neorânduială, n-avem să vedem niciun necaz, chiar dacă întâmplările din viața noastră ne-ar frământa mai grozav ca vârtoarea. Spune-mi, rogu-te, pentru ce mulțumea Pavel? El este unul dintre cei care au avut viață desăvârșită, unul dintre cei care au trăit în virtute întreaga viață, dintre cei care au îndurat cele mai cumplite rele. Nimeni din oamenii din lume n-a fost mai drept decât acela și nimeni n-a suferit, de când sunt oamenii, mai groznic ca acela. Deși vedea pe mulți trăind în răutate, deși vedea pe mulți fericiți și desfătându-se cu averile de aici, totuși el mulțumea lui Dumnezeu și îndemna și pe alții să facă asemenea. Uitați-vă la Pavel! Și tu, când vezi pe cel rău fericit, când vezi că e plin de fală, când vezi că biruie pe dușmani, când vezi că se răzună pe cei ce-l supără, că n-are nicio pagubă, că-i curg în valuri de pretutindeni banii, când vezi că-l cinstesc toți și toți îl lingușesc, tu, năpăstuit și viclenit, să nu te socoți unul dintre cei doborâți, ci văzând că Pavel a fost ca și tine, înaltă-ți sufletul, întărește-ți gândurile, ca tristețea să nu te doboare. Nu judeca pe prietenul sau pe dușmanul lui Dumnezeu după fericirea sau nefericirea lui de aici, de pe pământ! De vezi un om că trăiește cu dreptate, că e fără păcate și-și vede de dreapta credință, fericește-l și-l socotește de invidiat, chiar de-ar fi legat cu mii și mii de lanțuri, de-ar sta mereu la închisoare, de-ar robi unor nevrednici, de-ar fi sărac, de-ar munci în ocne, de-ar suferi orice alt necaz. Da, acesta-i fericit, chiar de i s-ar scoate ochii, de-ar fi dat focului, de i s-ar topi pe încetul trupul. De vezi pe un altul că trăiește în desfrâu și răutate și-n cele mai mari păcate, și că totdeauna se bucură de multă cinste, că este urcat chiar pe tronul împărătesc, cu coroană pe cap și îmbrăcat în purpură, că stăpânește toată lumea, plânge-l pe unul ca acesta și tocmai din această pricină nefericește-l! Nu este suflet mai ticălos decât sufletul unui astfel de om, chiar dacă are la picioare lumea toată! Ce folos de bogăția de bani, când în virtute e mai sărac decât toți? Care e câștigul că stăpânește atâtea și atâtea, când nu se poate stăpâni pe el și patimile lui? Dacă vedem pe cineva bolnav și cuprins de friguri, sau bolnav de podagră sau lovit de apoplexie sau de altă boală grea, îl plângem, chiar de-ar fi cel mai bogat, ba cu atât mai mult cu cât e mai bogat. Da, atunci simte omul mai mult suferința, când e înconjurat de belșugul celor de trebuință. Celui oprit de sărăcie să se desfăteze, opreliștea aceasta îi e mângâiere; dar cel care se poate desfăta cu tot ce vrea, dar este oprit de boală, se îmbolnăvește și mai aprig. Nu-i deci oare un lucru de sminteală să plângem pe omul bolnav de boală trupească, oricât de bogat ar fi, iar pe omul cu sufletul bolnav, față de care nu avem nimic mai de preț, nici deopotrivă cu el, să-l ferim pentru bruma de avuție sau pentru slava trecătoare sau pentru alte lucruri ce rămân aici și pier o dată cu viața de aici, dar, mai bine spus, de multe ori ne părăsesc înainte de a ne

sfârși viața? Nu, vă rog să nu facem așa! Aceasta-i pricina frământării și tulburării noastre! De asta mulți învinuiesc pe Dumnezeu; de aceea mulți socotesc lumea lipsită de pronia dumnezeiască. Dacă oamenii ar fi încredințați că singurul bun în viața aceasta nu-i altul decât virtutea, nu bogăția, nici banii, nici sănătatea, nici puterea, nici altceva de acest fel; dacă oamenii ar fi încredințați că singurul rău în viața aceasta nu-i altul decât păcatul, răutatea și stricăciunea sufletească, nu sărăcia și boala, nici necazurile, nici hula și celelalte ce sunt socotite rele, oamenii niciodată n-ar mai grăi așa cum grăiesc acum, niciodată n-ar mai fi posomorâți la față, niciodată n-ar mai ferici pe cei ce-ar trebui nefericiți, niciodată n-ar mai neferici pe cei ce-ar trebui fericiți, niciodată n-ar mai judeca așa pe oameni. A ferici pe oameni că sunt împliniți trupește, că masa le este bogată și somnul prelungit, nu-nseamnă altceva decât să-i socotești în rândul dobitoacelor. Că dobitoacelor aceasta le este fericirea; dar, mai bine spus, chiar și pentru ele asta-i nenorocirea lor. Mulți asini și cai s-au prăpădit pentru că n-au lucrat, ci s-au îmbuibat. Or, dacă pentru animale, pentru care toată tăria lor stă în bunăstarea trupului, e vătămătoare îmbuibarea, apoi pentru oameni, pentru care toată tăria lor stă în noblețea sufletului, să socotim îmbuibarea virtutea lor? Și nu ne rușinăm de cer și de îngeri, care-s înrudiți cu noi prin suflet? Nu te rușinezi chiar de trupul tău și de felul întocmirii lui? Dumnezeu nu ne-a întocmit trupul la fel cu cel al animalelor, ci cu cuviință, ca unul ce avea să slujească sufletului cuvântător și nemuritor. Pentru ce-a făcut Dumnezeu ca ochii tuturor animalelor să caute în jos, iar ție ți i-a pus sus, în cap, ca într-o acropolă? Nu oare pentru că animalele nu ținesc cerul și pentru că ție dintru început lege ți s-a pus de Dumnezeu și de natură, ca să privești mai ales la cele de sus? De ce-a făcut Dumnezeu drept trupul tău, iar pe cel al animalelor aplecat spre pământ? Nu tot oare pentru aceeași pricină, ca să te învețe, din însăși întocmirea ta, să nu te apleci spre pământ, nici să te lipești de lucrurile cele de aici? Să nu ne trădăm dar noblețea, nici să alunecăm la josnicia dobitoacelor, ca să nu se spună și despre noi: Omul, în cinste fiind, n-a priceput! Oamenii care caută să definească fericirea prin desfătare, bogăție, slavă și prin bunuri din lumea aceasta, nu sunt oameni care cugetă la virtutea lor, ci oameni care au ajuns cai și asini. Dar să nu se-ntâmples ca vreunul de acest fel să se afle aici, în acest loc sfânt și teatru duhovnicesc și în această adunare cinstitoare de Dumnezeu! Da, de aceea vă predicăm în fiecare zi, pentru ca tăind cu cuvântul, ca și cu o seceră, patimile sălbatice ale sufletului, să ajungem pomi roditori, să facem fructe coapte care să fie puse în jitița cea împărătească, să aducă slavă Stăpânului obștesc și Plugarului sufletelor noastre, iar nouă, viață veșnică; pe care facă Dumnezeu ca noi toți să o dobândim, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu Care Tatălui, împreună cu Sfântul Duh, slavă, putere și cinste în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul II - Despre soartă și providență

Din

OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR

2005

Cuvântul II - Despre soartă și providență

Cel ce va grăi de rău pe tatăl său sau pe mama sa, cu moarte să moară! Leguirea aceasta era pe vremea Vechiului Testament, când nu se cerea o viețuire desăvârșită, când Dumnezeu abia era

cunoscut, când poruncile erau pentru copii, când lumea se hrănea cu lapte, când era pedagogul, când era făclia, când era chipul, umbra. Dar ce-am putea spune de cei care acum, pe vremea harului, a celor ce sunt cu adevărat a unei atât de mari cunoștințe despre Dumnezeu, n-ar vorbi de rău pe tatăl sau pe mama lor, ci pe Însuși Dumnezeu tuturor? Ce pedeapsă-i va aștepta pe unii ca aceștia? Ce chin va fi pe măsura răutății lor? Ce râu de foc, ce vierme neadormit, ce foc din afară, ce lanțuri, ce scrâșnet de dinți, ce plânset? Toate aceste chinuri, și cele de acum, și cele ce vor fi, sunt neînsemnate pentru un astfel de suflet, coborât în atâta răutate. Multe și felurite sunt hulele aduse lui Dumnezeu. Din această pricină, negreșit trebuie astăzi să vă vorbesc despre ele, ca să nu cădeți nici voi fără de voie într-o asemenea rătăcire, nici să lăsați să cadă vreun prieten sau dușman. Nu este, nu este păcat mai mare ca acestea, dar nici deopotrivă; ci este adaos de păcate. Păcatul acesta amestecă totul; i se cuvine pedeapsă de neiertat, osândă neîndurată. Cine sunt cei care vorbesc de rău pe Dumnezeu? Sunt cei care aduc împotriva înțelepciunii proniei lui Dumnezeu neorânduiala și necesitatea soartei! Deloc nu-i de mirare că suferă de boala aceasta păgânii, cei care cad în admirare și slujesc lemnului și pietrelor; dar grozăvia cea mai mare, vrednică într-adevăr de lacrimi și plânsete multe, e aceea că sunt trași ca de un șuvoi spre tulburare - gândul și nebunia aceea, cei ce s-au învrednicit să scape de rătăcirea și slujirea idolească și să cunoască pe Dumnezeu tuturor, pe Dumnezeu Cel adevărat, cu adevărat Dumnezeu. Lucru de mirare foarte este când gândesc așa oameni care spun că se închină lui Hristos, care au fost învredniciți de Taine atât de mari, care-au luat parte la învățături nespuse și la înțelepciunea ce ne-a fost din ceruri dată, oameni care, după ce au primit de la Dumnezeu atâta cinste, se aruncă singuri în prăpastie de bună voia lor, care îndepărtează de la ei, cu multă negliobie, libertatea pe care Dumnezeu le-a dăruit-o, care vin singuri la robie prea cumplită și născocesc cu gândurile lor o stăpânire tiranică foarte, dar înșelătoare, aruncând din suflet orice nădejde bună și încercând să curme tăria celor ce se străduiesc pentru virtute. După cum un dușman care vede într-un război că are împotriva lui ostași care-s gata să-și dea pentru patrie chiar sufletul lor, și că nu-i poate altfel dobori, nici nu le poate stinge dragostea pentru împărat, nici nu-i poate înfricoșa, nici nu-i poate birui cu uneltele războiului, îi vatămă în alt chip, încercând să-i convingă că în zadar și fără niciun scop se ostensc atâta, ca să le moleșască brațele, ca să le frângă tăria, ca să le stingă dragostea, ca să-i țină departe de râvna de-a lupta, pentru ca, socotindu-i goi și neînarmați, să-i ia robi legați, așa a făcut și diavolul. Pentru că vedea cum, cu harul lui Dumnezeu, cea mai mare parte din lume își bate joc de rătăcirea păgânească și că slujește dreptei credințe din tot sufletul și cu toată inima, pentru că vedea că datorită credinței lor râvnesc tare virtutea și disprețuiesc păcatul, nu îndrăznea să se apropie și să le spună pe față: "Lepădați-vă de Hristos! Bateți-vă joc de dogmele Lui! Învățăturile Lui sunt basm și rătăcire, iar Hristos, rău și nemilos!" Știa că, în felul acesta, are să-i îndepărteze mai mult de tirania sa și are să-i facă să-l urască și mai mult. De aceea nu-l învinuiește de-a dreptul, ci, mergând pe ocolite, seamănă pe ascuns veninul învățăturilor lui lipsite de credință; în aparență păstrând credința, dar de fapt din rădăcini smulgând-o, surpând toate dogmele adevărului și revărsând asupra credincioșilor hula împotriva lui Dumnezeu. Pentru aceasta diavolul a născocit asemenea otravă și licorile cele aducătoare de moarte ale învățăturii despre soartă, pentru ca să aducă pe negândite, după cum am spus, toată învățătura lui, ca să ne arate deșartă toată gândirea noastră, fără temei toată credința noastră, ca să convingă pe oameni să aibă gânduri rele despre Dumnezeu. Așa cum a făcut la început și cu Adam, hulind pe Dumnezeu, că e invidios, că e pizmaș. Prin cele ce-l sfătuia, numai că nu-i spunea așa: "Știa Dumnezeu că vi se vor deschide ochii, știa că veți fi ca Dumnezeu; de aceea v-a și pizmuț; a invidiat cinstea voastră mare!" Chiar dacă nu i-a spus lui Adam aceste cuvinte, totuși asta i-a dat să înțeleagă prin cele ce spunea. Uită-

te la viclenia lui! După ce diavolul a surpat hotărârea lui Dumnezeu, după ce i-a spus lui Adam că va avea mari bunătăți neascultând de Dumnezeu, prin deschiderea ochilor, îndumnezeirea și o cunoaștere deplină, nu i-a spus că Dumnezeu este rău pentru că l-a oprit de a mânca din pom, ca să nu pară că grăiește ca dușman și vrăjmaș; ci ia chip de sfătuitor și purtător de grijă, pentru ca să facă bine primită reaua-i sfătuire. Fapt care s-a și întâmplat. Diavolul nimic altceva nu voia să facă prin cele ce spunea decât: “Lepădați-vă de Dumnezeu Care v-a făcut, că este rău și dușmănos! Nu vrea să aveți bunătăți mai mari!” Dar n-a spus deschis aceste cuvinte. Dacă le-ar fi spus, Adam și Eva ar fi fugit, bănuind că le e dușman. De aceea le-a lăsat pe acestea la o parte, și-a ascuns gândul și le-a dat pe ocolite sfatul acela pierzător. Tot așa și acum, nu spune: “Lepădați-vă de Hristos, pentru că sunt de osândit dumnezeieștile Lui învățături!” Știa că minte și că n-ar fi fost crezut. Cu viclenie, diavolul pare că ne lasă în credința noastră, că ne îngăduie să credem în adevăr, dar pe de altă parte ne despoaie, fără ca să știm, de moștenirea veșnică. A făcut întocmai ca unul care, în neputința de a apuca de mână și a scoate din moștenirea părintească pe un fiu adevărat și liber, nevinovat și fără răutate, îl îndeamnă să facă fapte care, de voie, de nevoie, îl scot din toată averea părintească. Nu poate, nu poate dobândi cerul acela care crede-n soartă, dar, mai bine spus, unul ca acesta nu poate scăpa de iad și de pedeapsă. Credința în soartă ne poruncește să ne împotrivism învățăturilor lui Dumnezeu, Care spune: Și de veți vrea și Mă veți asculta, bunătățile pământului veți mânca. Dar dacă nu veți vrea și nici nu Mă veți asculta, de sabie veți fi mâncați; căci gura Domnului a grăit acestea!

Ai văzut cum grăiește Dumnezeu și ce legi așează? Ascultă și cum vorbește soarta și ce legi potrivnice aduce, și astfel cunoaște că cele dintâi sunt spuse de Duhul dumnezeiesc, iar cele de pe urmă, de vicleanul demon, de fiara cea neîmblânzită. Dumnezeu spune: “De vreți vrea” și “De nu veți vrea”, prin aceste cuvinte făcându-ne pe noi stăpânii faptelor noastre bune sau rele, stăpânii voinței noastre.

- Dar diavolul ce cuvânt aduce (împotrivă)?

- Diavolul spune că nu putem scăpa de soartă, oricare ne-ar fi voia. Dumnezeu spune: De veți vrea, bunătățile pământului veți mânca. Soarta spune: „Chiar de veți vrea, dacă nu vă este dat, voința nu vă e de vreun folos!” Dumnezeu spune: Dacă nu veți vrea să luați aminte la cuvintele Mele, de sabie veți fi mâncați!” Soarta spune: „Chiar dacă nu veți vrea, dacă vă este dat, veți fi negreșit mântuiți!” Nu spune așa soarta? Poate fi o luptă mai lămurită ca aceasta? Poate fi un război mai vădit ca acesta, pe care demonii, dascălii răutății, îl duc cu nerușinare cuvintelor dumnezeiești? Dar, după cum am spus, nu-i deloc de mirare că demonii și alții (oameni) ca demonii, adică păgânii, sunt convinși de asta; ci grozăvia grozăviilor este că voi, care aveți o învățătură atât de dumnezeiască și atât de mântuitoare, o necinstiți și alergați la acele învățături lipsite cu totul de judecată, care vă pierd sufletul. Că ce am eu ca să judec pe cei din afară? Eu vă vorbesc vouă, mădularele lui Hristos, fiii Bisericii, cei învățați în casa părintească, cei care ați primit învățături cerești, cei care ați fost învredniciți de o cinste atât de mare. De aceea suspin, de aceea plâng și bocesc! De bocete, într-adevăr, e vrednic acela ce cade în greșeli, care nu merită iertare! Spune-mi: ce iertare mai meriți când Dumnezeu spune una, și demonii alta, iar tu socotești mai vrednice de credință cele spuse de demoni decât cele spuse de Dumnezeu? N-am să aduc acum dovezi, ci am să arăt deocamdată obrăznicia celor înduplecați de demoni. Dumnezeu spune: Am pus înaintea ta foc și apă, viață și moarte! Întinde mâna și ia ce vrei! Demonul spune: “Nu stă în puterea ta să întinzi mâna, ci în puterea necesității și a silniciei”. Iar ție ți se par mai vrednice de credință cele spuse de soartă, fără să te gândești câtă deosebire este între acești sfătuitori, că unul este Dumnezeu, iar celălalt, demon. Nu cauți să cercetezi deosebirea dintre sfaturi, că unul e mântuitor și cheamă la virtute, iar celălalt drăcesc și cheamă la păcat și răutate.

Nu te gândești la cele făcute ție de Dumnezeu și la cele făcute ție de demon, că Unul atâta te-a iubit, că și pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat pentru tine - și Tatăl nu avea ceva mai de preț ca El -, și încă te iubește, că te cheamă și prin apostoli numai ca să te mântuiești, iar celălalt atâta te-a urât și te urăște, încât îți poartă război prin tot ce poate și nu numai că nu-ți dă nimic bun, ci încearcă să-ți ia și ceea ce ai primit de la Dumnezeu. Dumnezeu a vrut să te facă deopotrivă cu îngerii, iar demonul te-a făcut să ajungi mai fără cinste și decât animalele, îndemnându-te să te închini lor. Dumnezeu te călăuzește la împărăția cerurilor și la alte cinstiri, iar demonul a pizmuit și locuința dată ție aici și nu s-a lăsat până nu te-a scos din ea. Dacă nu vă puteți da seama de greșile învățături ale diavolului, deși ele sunt mai limpezi ca lumina soarelui pentru cei cu mintea trează, și deși se vede destul de bine că învățăturile diavolului duc la păcat, iar ale lui Dumnezeu la virtute, deci dacă nu vă puteți da seama de învățăturile diavolului, atunci cunoașteți acestea după sfătuitoari: a cărei învățătură e bună și a căruia, vătămătoare. Nu-i oare nesăbuit ca în celelalte lucruri din viață să gândești așa, de pildă să primești fără să cercetezi, ca pricinuitoare de sănătate, o mâncare dată de un doctor, și să respingi, fără să mai cercetezi, ca otrăvitoare și vătămătoare, o mâncare dată de un otrăvitor și un șarlatan, dar când e vorba de Dumnezeu să nu întrebuițezi aceeași măsură? Și doar cu mult mai mare e deosebirea între Dumnezeu și demon decât între doctor și otrăvitor; atâta e de mare, cât nu se poate spune, nici înfățișa cu mintea și cuvântul. Nu-i oare cea mai mare sminteală a nu cerceta deloc mâncărurile ce ni le aduc persoane cu foarte mică deosebire între ele, ci a ne mulțumi, în loc de altă cercetare, numai cu îndreptățirea pe care o au acele persoane, iar când e vorba de sfătuitoari atât de deosebiți, să avem nevoie de cercetare pentru a ști dacă sfatul lor e bun sau vătămător? Nu, vă rog, să nu fim mai fără judecată decât dobitoacele! Să fugim, să nu ne plecăm urechile! Vorbele cele rele strică obiceiurile cele bune și iertare nu au cei înșelați. Spune-mi, te rog, pentru care pricină fugi când nimerești într-o localitate bântuită de ciumă și plină de boli și nu vrei să zăbovești acolo, chiar de te-ar atrage mii și mii de pricini să locuiești în ea, punând mai presus de toate sănătatea trupului, dar nu fugi când dai de unii cu gura plină de cuvinte ciumate, de boală, care nu strică numai trupul, ci pierd și sufletul, făcându-l mai rău și mai trândav? Ascultă, spune un bărbat înțelept, nu te opri, ci fugi, nu zăbovi! , temându-te să stai cât de puțin cu acești oameni. Grăim așa nu pentru că ne este teamă de puterea învățăturilor lor, ci pentru că ne este teamă de slăbiciunea voastră. Nouă, cu harul lui Dumnezeu, ni se par învățăturile lor mai slabe ca pânza de păianjen, pentru că suntem întemeiați puternic în credință. De ne-ar umple urechile neconținut cu acordurile învățăturilor lor, nu vor primi din partea noastră nimic mai mult decât râsul, ca nebunii și smintiții; dar ne e teamă de slăbiciunea voastră. Când grăiesc așa, nu vorbesc de toți, ci de cei vinovați de cele spuse (necuverit). Pentru că și Pavel, cel ce putea toate, nu l-a învățat pe ucenicul său, Timotei, numai credința, ci i-a arătat și cum să lupte cu dușmanii, dar l-a sfătuit să se ferească de certuri pe cuvinte și vorbe deșarte . Scurt este timpul vieții noastre, scurtă și calea mântuirii. Dacă ne cheltuim acest timp scurt, dat nouă pentru învățarea celor folositoare, spre auzirea unor lucrări zadarnice, nesocotite și vătămătoare, când vom mai avea timp să învățăm cele de neapărată trebuință, cele neapărat folositoare? Dar, mai bine spus, chiar dacă ar fi lung timpul, ar trebui să-l cheltuim tot în cele de folos. Dar când mai e și scurt, și puțin, n-ar fi oare cea mai mare nebunie să cheltuim scurtimea lui cu învățături care ne strică sufletul? Pentru ce să ai nevoie de leacuri? Nu te lăsa rănit! Să nu-ți irosești timpul ca să-ți vindeci rănila primite de la alții sau pe care deja le ai! Adună-ți învățatura sănătoasă din Sfintele Scripturi. De vine la tine un altul să-ți spună altceva, astupă-ți urechile, fugi îndată, nu zăbovi! Dacă s-ar pune la cale un complot împotriva împăratului, n-ai vrea, negreșit, să iei parte la astfel de adunare, ca nu cumva să te primejduiești numai prin simpla ta participare, chiar dacă n-ai fost de acord, iar când se

grăiește împotriva lui Dumnezeu, când învățătura Lui este tăgăduită, nu fugi, nu urăști limba hulitoare, nu astupi gurile cele fără de Dumnezeu?! Cum vei putea să te rogi lui Dumnezeu cu îndrăznire, când iei parte la hulele aduse Lui? Nu, vă rog, nu faceți așa! Nu spun asta către cei de față; dar, mai bine spus, și către cei de față. Chiar dacă voi nu aveți pe cuget un astfel de păcat, totuși voi să spuneți aceste cuvinte și altele mai multe celor pe care-i știți bolnavi de boala aceasta, ca să smulgeți din rădăcină răul. Facă Dumnezeu ca prin rugăciunile sfinților și prietenilor lui Dumnezeu - că n-au cuvintele mele atâta putere, cât îndrăznirea rugăciunii lor -, facă Dumnezeu ca noi toți, și toți câți alcătuiesc pleroma Bisericii, să fim scăpați de aceste învățături rele și să stăm cu îndrăznire înaintea scaunului de judecată al lui Hristos, Căruia slava! Amin.

Cuvântul III - Despre soartă și providență

Din

OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR 2005

Cuvântul III - Despre soartă și providență

Știu că nu de mult am vorbit fraților voastre despre soartă, dar asta nu mă împiedică să aduc vorba și azi tot despre ea. Nu pentru că rătăcirea aceasta e mare foarte, ci pentru că mare e trândăvia noastră și sporește boala, oricât de mică ar fi. Chiar și un orb știe că cel credincios n-are nevoie nici de cuvinte, nici de învățătură ca să fugă de răul acesta. După cum cel care locuiește în cetatea noastră, cel care trăiește sub cârmuirea legilor de aici, cel care este supus aceluiași împărați, nu trebuie convins că nu-și are locul la noi legiuirea persană, ci trebuie numai să i-o interzici, tot așa și în ce privește aceasta. Unele păcate au nevoie de cuvânt și învățătură; altele sunt atât de vădite și atât de clare, că au nevoie numai de frică și de pedeapsă ca să fie împiedicate. De pildă omorul, desfrânarea, hoția n-au nevoie de cuvinte ca să arăți că sunt păcate. De aceea și legiuitorul n-a întocmit despre ele învățătură care să spună urechilor noastre că faptele astea sunt fapte rele, - rațiunea ne spune mai dinainte asta - ci numai le-a oprit: Să nu te desfrânezi! Să nu ucizi! Dar când a fost vorba de disprețuirea văduvelor și de răutatea celor cărora li se încredințează bani spre păstrare, ne vorbește și ne dă și pricinile pentru care aceste fapte sunt păcate. Miluiește, spune Scriptura, pe văduvă și pe străin; că și tu ai fost străin în pământul Egiptului! Cinstește cu odihnă sâmbăta! Apoi arată și pricina acestor porunci. Nu-i nevoie deci să se arate pricina pentru care trebuie să fugim de învățătura rătăcită despre soartă, pentru că rătăcirea aceasta face parte din rătăcirile cât se poate de vădite. După cum este vădit că omorul și desfrânarea sunt fapte rele, tot așa de vădit este că învățătura despre soartă este rea și trebuie împiedicată. Să nu socotiți că învățătura despre soartă face parte din învățăturile îngăduite, numai pentru că sunt unii oameni care cred în soartă! Se săvârșesc și crime, cu toate că sunt interzise de legi; se fac și desfrânări, și răpiri, chiar de către mulți oameni, cu toate că sunt oprite. Că a crede în soartă este interzis, ca și omorul, chiar de legile păgâne, se poate vedea din următorul fapt. Dacă unul care a făcut desfrânare cu femeia altuia, și a fost dat în judecată, ar spune: "Eu nu-s de vină, ci soarta! Eu am vrut să fiu cuminte; dar soarta m-a împins, ea m-a dus la fapta asta!", oare n-ar fi tocmai pentru aceasta osândit mai cumplit, că s-a apărât așa de

nepotrivit? Va fi oare iertat? Deloc! Și, după învățătura celor ce se încred în soartă, ar trebui iertat. Dacă toate se întâmplă din pricina soartei, și nu a voinței, atunci nu poate avea acela o altă apărare mai mare decât soarta. Iar dacă voința e stăpână și mai puternică decât soarta, atunci soarta nu există; că dacă există soartă, atunci trebuie neapărat, în ciuda tuturor eforturilor noastre, să se împlinească poruncile ei și, prin urmare, zadarnic este pedeapsa acela, zadarnic nu-i iertat. Dar niciun om nu va vrea să audă de o astfel de apărare, nici de dobândirea iertării, într-atât este de osândită o astfel de apărare de toți oamenii, și socotită basm și vorbărie. Mulți conducători - deși, dacă ar fi fost siliți de un om săucidă, sila asta le-ar fi fost îndestulătoare ca să o ia întru apărarea lor, dar, mai bine spus, fapta lor nici nu li s-ar fi socotit crimă -, deci mulți conducători, acuzați că au ucis oameni pe nedrept, au fost pedepsiți; călăii însă, care au executat sentința și au ucis cu mâna lor pe cei condamnați la moarte de acei conducători, n-au fost dați în judecată și nici cercetați, pentru că în apărarea lor stătea necesitatea slujbei lor, dregătoria acelor conducători și frica față de stăpânire. Așadar oamenii obișnuiesc să ierte pe un om când acela a fost silit de un altul asemenea lui să facă o faptă rea. N-ar trebui oare iertat cu atât mai mult un om silit de soartă? Și ar trebui iertat! Că atât este de neînvingătoare puterea soartei, după părerea lor, că nu poți scăpa de hotărârile ei, de-ai fugi în pustie, în mare, oriunde! Întrebăm acum: Nu-i oare o prostie să fie cu totul iertat cel ce a făcut o faptă rea silit de barbari, și nici să fie învinuit, iar cel care a fost silit de soartă, de o putere mai mare, după cum spun ei, să fie pedepsit, și să nu i se dea nici cuvânt de apărare? Niciun om n-a fost iertat de cele ce-a făcut, spunând că a fost silit de soartă: nici rău-făcătorul în tribunal, nici sluga acasă, nici copilul în școală, nici ucenicul în atelier. Cum se face deci că oamenii care cred în soartă o necinstesc prin aceea că nu iartă pe cei care au făcut fapte rele sub silnicia ei? Atât de mult îi conving și adevărul, și conștiința că această credință în unire este basm. Aceștia când cad în păcate grele mai adaugă încă un păcat, ca să scape astfel de pedeapsa ce le e gătită, dar nu se gândesc că au să fie pedepsiți mai greu. Nu-i o nenorocire atât de mare să păcătuiești, cât să fii un nerușinat după ce ai păcătuit și să învinovățești pe Dumnezeu de propriile tale păcate. Acesta e un rău mai mare decât păcatul. Pentru aceea s-a străduit și diavolul, ca nu numai să ne facă trândavi spre faptă bună și grabnici spre păcat și să învinuim pe Dumnezeu de toate faptele noastre, dar, după ce ne-am umplut sufletul și limba de hulă, sub cuvânt de apărare, să-L învinuim pe Dumnezeu, scăpându-ne de vina faptelor noastre și aruncându-o pe altul nevinovat. Și de-ai face asta unui om, ar fi de ajuns să te ducă la pieire, căci ești pedepsit ca un făcător de rele când defăimezi pe cineva fără să fi făcut nimic. Ai văzut câte rele a adus diavolul pe lume prin credința în soartă? Întâi, dispreț față de virtute. Într-adevăr, oricât de râvnitor ai fi în nevoia ta pentru virtute, ți se slăbește sufletul când ajungi să crezi că niciuna din faptele tale nu e o faptă rea. Când știi că nu-i o crimă să faci desfrânare, sau să ucizi, sau să spargi ziduri ca să furi, împins de năvala firii, ca și cum te-ai prăvăli la vale, nu te vei opri de a huli pronia dumnezeiască și de a învinovăți pe Dumnezeu. Spune-mi, rogu-te, poate fi oare un păcat mai mare? Să fugim dar, fraților, de această slujire idolească! Moarte cu adevărat este în căldare, iar cel care va sorbi de acolo chiar cea mai mică povață din învățăturile stricate trebuie neapărat să moară dacă nu se întoarce din drum și nu se bucură pe deplin de sănătate. Ca să nu plângem mai târziu fără de folos, când ni se va curma sorocul pocăinței după plecarea de aici, atâta vreme cât putem, toți câți suferim de această boală, să ne pocăim, să ne îndreptăm, iar cei ce suntem sănătoși să ne păstrăm deplina sănătate și să dăm mână de ajutor celor cuprinși de boală! Cum să nu facem oare tot ce putem, de e bolnav sufletul cuiva, când arătăm atâta grabă și atâta grijă pentru cei bolnavi cu trupul? Cum să nu suferim orice ca să câștigăm pe fratele nostru, care-i mădularul nostru, care face parte din pliroma trupului bisericesc? Să iscodim dar totul pentru el, să facem totul pentru el! Să alungăm câinii și lupii! Să nu ne mulțumim cu mântuirea

noastră! După cum s-a spus, că: De vedeai furul, alergai cu el, iar cu cel desfrânat partea ta puneai”, tot așa să auzim și aici. Când vedem pe unul din frații noștri furat de vorbe și de șoapte, să auzim aceste cuvinte. Biserica este casa Stăpânului, iar credincioșii sunt vase de preț. Când vezi dar pe unul de-afară că vrea să fure un vas, chiar dacă tu nu ești primejduit să fii furat, dar dacă treci cu vederea furtul și nu te duci să spui celor ce-l pot împiedica, ești vinovat de sufletul aceluia, pentru că ai văzut pe hoț furând și nu l-ai oprit nici tu, și nici prin altul. Nu-ți spun asta pentru că văd că stă atârnată deasupra ta primejdia, ci ca să te întăresc, ca să te fac să te-ngrijești și de mântuirea ta, și de mântuirea celorlalți. Că așa putea-vom dobândi și bunătățile cele făgăduite, cu harul lui Hristos, Căruia slava în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul IV - Despre soartă și providență

Din

OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR 2005

Cuvântul IV - Despre soartă și providență

Ca să vă scriu aceleași lucruri mie nu-mi este greu, dar vouă vă este de folos. Dacă Pavel trebuia să învețe neconținut pe ucenicii săi, Pavel, care învăța cu harul Duhului, care alunga pe dușmani cu putere, care stârpea patimile tuturor, Pavel cel cinstit, pe care îl ascultau toți ca pe un înger pogorât din cer, dar, mai bine spus, chiar ca pe Hristos, deci dacă Pavel avea nevoie să spună ucenicilor săi mereu aceleași lucruri, cu mult mai mult eu, care n-am niciun merit. Da, într-adevăr, vă este de folos să auziți vorbindu-vi-se despre aceleași lucruri, dar nu numai despre aceleași lucruri, ci chiar aceleași lucruri despre cele asemenea. Să nu se supere nimeni, nici să socotească cineva că-l plictisesc dacă am să spun aceleași lucruri despre același subiect. Dacă aș fi încredințat că, auzind o dată, veți izgoni boala din suflet, n-aș mai vorbi; dar, mai bine spus, nici așa n-ar trebui să tac, ci încă ar mai trebui să vă vorbesc despre aceleași lucruri, ca să fac să rămână în voi sănătatea nezdruncinată și sigură, să fiți greu de biruit, ca să nu mai cădeți în aceleași păcate. Dar pentru că am bănuiala că au mai rămas în ascultătorii mei unele rămășițe de rău, trebuie neapărat să vă dau prin cuvânt sfat neconținut pentru ele. Astăzi trebuie să vă spun cum putem scăpa de această învățătură rea.

- Cum putem scăpa de ea?

- Mai întâi prin rugăciuni, prin vorbire cu Dumnezeu, apoi prin gânduri drept-credincioase. Dacă te uiți la cele ce vor fi și la cele de față și ai despre ele dreaptă judecată, niciodată de sufletul tău nu se va atinge răul acesta. Când vezi dar pe cineva bogat fără de merit, nu-l ferici, nu-l socoti de invidiat, nu osândi purtarea de grijă a lui Dumnezeu, nu socoti că cele din lumea aceasta se petrec la întâmplare și fără de rost, pentru că un altul este bogat fără de merit! Adu-ți aminte de Lazăr și de bogat! Unul ajunsese-n culmea bogăției și-a bunului trai; era însă aspru, crud, nemilos și mai sălbatic decât câinii chiar; da, câinii aveau milă de sărac, îl slujeau, nepregetând cu limba lor să lingă rănilor lui întinse pe tot trupul; bogatul însă nu-i dădea nici fărâmituri. Gândește-te că acesta ajunsese în culmea bogăției, pe când săracul acela, cel într-adevăr bogat, cel într-adevăr cu stare, căzuse în neagră sărăcie, era lipsit chiar de hrana cea de toate zilele și se lupta mereu cu boala și cu foamea. Unul avea mai mult decât îi trebuia, altul nu avea nici cât îi

trebuia. Cu toate acestea, nu se necăjea, nu rostea cuvânt necredincios, nu învinuia pe Dumnezeu, nu ținea de rău purtarea Lui de grijă, nu punea în seama sorții cele întâmplătoare, n-a spus nimănui, dar nici către el însuși: “Eu nu mă știu să fi făcut vreun rău, ca să fiu atât de pedepsit, ca să îndur cea mai grea osândă, mistuit de foame, măcinat de boală prea cumplită, încetul cu încetul topit și vlăguit! Acesta e bogat și se desfată, trăind din suferințele altora, bătându-și joc de suferința mea. Pe omul ăsta nemilos, aspru și crud, cu inima de piatră, l-a făcut Dumnezeu stăpân pe atâtea averi, iar pe mine, care nu l-am supărat nici cu un cuvânt măcar, pe mine m-a lăsat să mă chinui în atâtea nevoi? Sunt acestea vrednice de o dreaptă judecată? Sunt acestea fapte ale purtării Lui de grijă, ale grijii Lui de noi?” Nimic din acestea n-a grăit acela. Deci nu-i oare o nebunie ca cei ce suferă rele și nenorociri să binecuvânteze în toate așa pe Stăpânul, iar tu, care stai în afara luptelor, să hulești pe Dumnezeu pentru niște lucruri pentru care alții Îi mulțumesc? Omul care trăiește în necazuri și suferințe, de rostește un cuvânt greu și împovăraător, chiar dacă nu-i iertat deplin, totuși dobândește întrucâtva iertare. Dar cel care n-are niciun necaz și suferință, care-și pierde sufletul său pentru alte lucruri, de ce iertare mai e vrednic, când hulește pe Dumnezeu pentru lucruri pentru care cel din necazuri Îi mulțumește și nu încetează de a-L lăuda pururea? Când vezi că un drept suferă necazuri, adu-ți aminte de pilda aceasta; că nu-mi poți da acum o pildă de om mai drept ca Lazăr. Se vede asta din răbdarea lui, se vede asta din răsplata lui. A primit cel dintâi loc de odihnă, fiind cinstit împreună cu patriarhul Avraam. N-ai putea să-mi spui despre un altul care să fi suferit mai mult, nici să fi fost disprețuit într-atât! Ce ai mai avea să-mi spui, când nu putea să se sature nici cu fărâmiturile ce cădeau de la masă? Când vezi dar atâta răutate, gândește-te la bogatul cel nemilostiv! Poate fi oare un om mai nemilos decât bogatul acela, care nu-l lua în seamă pe cel ce se zbătea într-o suferință atât de mare? Poate fi oare o masă mai îmbelșugată ca masa aceluia, ceva mai luxos ca îmbrăcămintea lui care-l desfăta și-l fericea atâta? Iarăși, când vezi mari fapte de dreptate, gândește-te tot la pilda aceea! Poate fi oare un suflet mai iubitor de Dumnezeu ca sufletul lui Lazăr, care a suferit atât, dar a îndurat cu vitejie cumplită-i suferință? Poate fi oare suferință mai cumplită decât foamea și boala lui de nevindecă? Spune-mi, te rog, ce iertare mai poți avea când te smintesc chiar suferințele pe care le-ndură alții? Oare faptele noastre se mărginesc numai la viața de aici? Așteaptă sfârșitul! Atunci vei vedea răsplata după merit a fiecărei vieți! Nu te tulbura înainte de premii, înainte de cununi. Când îi vei vedea pe amândoi veniți la judecată, primindu-și sentința, de-abia atunci rostește-ți și tu judecata pentru fiecare. Câți nu se ațin la drumul mare, câți nu pradă case, câți nu jefuiesc mormintele celor morți, câți nu strică străine case, câți nu ucid pe mulți cu otravă? Vom învinui oare pentru toate aceste crime pe judecător? Deloc! Dacă, prinzându-i, i-ar lăsa nepedepsiți, dacă ar pedepsi pe cel căruia i s-a făcut răul, iar pe cel care l-a săvârșit l-ar cinsti și l-ar încununa, într-adevăr judecătorul acesta ar merita să fie învinuit și criticat cumplit. Dar când răufăcătorii n-au fost dați pe mâna Judecătorului, când n-a venit ziua judecării și nici Cel Care cere socoteală, pentru ce îl osândești dinainte?

- S-ar cuveni însă pedeapsă celor păcătoși chiar aici, pe pământ!
- Gândește-te, omule, la cele săvârșite de tine! Cercetează-ți conștiința, și ai să-ți schimbi părerea! N-ai să mai lauzi o astfel de părere, ci ai să lauzi îndelunga-răbdare a Bunului Dumnezeu. Dacă fiecare păcătos ar fi fost pedepsit îndată ce ar fi păcătuț, de mult ar fi pierit neamul omenesc! Cine se poate lăuda că are inima curată, sau cine va cuteza să spună că e curat de păcate? Când te supără îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu, gândește-te cu luare-aminte la păcatele tale, și-I vei mulțumi lui Dumnezeu pentru răgazul acesta, minunându-te de îngăduința Lui. Te frământă, te necăjești, ești plin tot de tulburare pentru că un oarecare se îmbogățește pe nedrept și-l lingușește mulțimea? Dar nu auzi pe psalmist că spune: Să nu te temi când se

îmbogățește omul, că la moarte el nu va lua nimic, nici nu se va coborî cu dânsul slava lui”? Nu auzi pe proorocul că strigă cu mare glas: Tot trupul e iarbă, și toată slava omului, ca floarea ierbii”? Nu vezi că însuși adevărul lucrurilor dă dreptate celor spuse de prooroci? Nu vezi că viața și sfârșitul lucrurilor întăresc cele spuse, că omul la moarte el nu va lua nimic? Ascultă-1 pe Iov grăind același lucru: Gol am ieșit din pânțele maicii mele, gol mă voi și întoarce , pentru că omul la moarte nu va lua nimic . Ascultă-1 pe Pavel cugetând la fel: nimic n-am adus pe lume; învederat e că nici nu putem lua . Și tu ferești pe omul care nu poate lua de aici nimic ca să-1 poată apăra dincolo în ziua judecării! Spune-mi: poate fi oare o mai mare ticăloșie și nefericire decât să pleci de aici mai necinstit ca toți, după ce ai trăit pe pământ în multă desfătare? Dacă ai vedea pe unul dintre oamenii bogați și îngâmfați din oraș, care se bucură de multă cinste într-o țară străină, înconjurat de paraziți și lingușitori, deci, dacă ai vedea pe unul dintre aceștia că trebuie să se întoarcă în patria lui, dar că nu i se îngăduie să ia ceva cu el, ci că trebuie să plece gol, lipsit de cinste, la înfățișare mai sărac și mai sărman ca cerșetorii, spune-mi: 1-ai socoti pe acesta de invidiat?; oare nu tocmai pentru asta 1-ai neferici și ți-ar fi milă de el? Gândește astfel și despre cei bogați. Dar sunt unii oameni, legați de pânțele ca animalele, care, când ne aud cugetând astfel, socot, pentru că slujesc lucrurilor de aici, că după moarte nu mai e nimic. Alții spun că este după moarte o altă viață, dar o preferă pe aceasta celei viitoare. Celor care socot că după moarte nu mai e nimic, ci, odată stins sufletul nostru, n-avem să mai dăm nici cuvânt (de îndreptare), nici socoteală, acelora este poate chiar de răs să le răspundem, cum nu răspunzi unor nebuni și ieșiți din minți. Nici nu este cu cale să cauți a convinge prin cuvânt și a-1 aduce la adevăr pe un om care spune că ziua nu e zi, care tăgăduiește lucruri recunoscute de toți. Dar pentru dragostea voastră, voi grăi și aceluia atât cât îmi va da harul lui Dumnezeu. Ce spui, omule, crezi că nu-i nimic după moarte? Trebuie neapărat să spun că pe omul abătut odată de la adevăr diavolul îl mână mereu, ca tras de niște fire rele, spre învățături din ce în ce mai lipsite de credință. Iată cum! Diavolul, convingându-i pe unii oameni să nu se îngrijească de curăția trupei și sufletească, de bunătate și de alte virtuți, prin asta i-a făcut să trăiască în trândăvie și cu o conștiință rea; i-a făcut să arunce vina păcatelor lor pe alții. Și ar fi trebuit să-și schimbe răutatea lor. Dar n-au făcut asta, ci au plăsmuit o învățătură rea, plină de mii și mii de rele: învățătura despre soartă. Apoi, pentru că li s-a dovedit că învățătura lor despre soartă e greșită și pentru că au fost siliți să mărturisească totodată că cele din lume nu sunt nimic, au tăgăduit și viața viitoare și au tăgăduit și învățătura despre înviere. Dacă le dovedim că și părerea aceasta a lor este neîntemeiată, merg cu rătăcirea mai departe și cad în altă rătăcire. Dar deocamdată să le arătăm că sunt pe o cale greșită tăgăduind viața viitoare. Nu este nimic, omule, după viața aceasta și învățăturile tale se mărginesc numai la cele de aici? Așa flecăreau și elinii! Totuși ei nu s-au împotrivit adevărului acestei învățături! Dar chiar dacă ai urma învățăturilor elinilor, ai vedea că ei spun că există o altă viață după viața de aici, că acolo se dă socoteală, că în iad există scaun de judecată, pedepse, răsplăți, judecată și sentințe. De vei întreba pe iudei, pe eretici, pe orice om, toți vor vorbi cu respect de adevărul acestei învățături; chiar dacă în alte privințe se deosebesc unii de alții, însă cu aceasta toți sunt de acord și spun că vom da în viața cealaltă socoteală de cele făcute aici, în lumea aceasta. Dar nu vrei să te lași convins de niciunul din aceștia, ci te porți cu nerușinare o dată ce-ai apucat pe calea rătăcită! Or, trebuie neapărat să vorbim despre aceste lucruri, măcar pentru cei cu mintea trează. Omul care mărturisește că nu-i nimic după viața aceasta, vrând-nevrând trebuie să mărturisească și că nu este Dumnezeu. Ai văzut că, așa precum am spus, cei care trăiesc în trândăvie, fără să le pese de virtute, trec de la o învățătură greșită la alta și mai greșită? Într-adevăr, dacă nu-i nimic după viața de aici, atunci nu este nici Dumnezeu. Dar dacă există Dumnezeu, atunci El e drept; iar dacă-i drept, răsplătește

fiecărui după merit. Dar dacă nu-i nimic după viața de aici, atunci unde va primi fiecare ce i se cuvine? Fiți cu luare-aminte! Mulți oameni, după cum o recunosc mai dinainte chiar cei care spun că nu există Dumnezeu, au dus-o bine pe lumea asta și au fost cinstiți fără s-o merite, iar alții au trăit chinuți, deși au fost oameni drepti. Deci, dacă nu este o altă viață după viața de aici, atunci dreptii vor muri nedreptățiți, iar cei nedrepti au dus-o bine fără s-o merite. Dar atunci unde ar mai fi dreptatea? Așa că trebuie neapărat să existe o viață după viața de aici, ca să primească fiecare ce merită; că dreptatea aceasta aici n-o aflăm. Iar dacă nu este o altă viață, cum va primi fiecare ce merită? Iar dacă nu-i răsplătit nimeni după merit, atunci, după tine, nici Dumnezeu nu-i drept; iar dacă Dumnezeu nu-i drept, atunci nici nu există Dumnezeu. Dar asemenea hulă să se oprească asupra celor care ne silesc să spunem asta. Vedeți la câtă hulă ne duce cuvântul? Dar înseși lucrurile strigă că există Dumnezeu; or, El e și drept; iar dacă dă fiecăruia după merit, trebuie neapărat să existe o altă viață, în care fiecare va primi după merit sau va fi pedepsit și osândit pentru cele ce-a făcut. Să ne trezim, fraților! Unii trăiesc fără să știe de Dumnezeu! Să ne trezim, să priveghem! Ai păcătuit? Nu mai adăuga păcat! Ai păcătuit? Potolește-te! Ai păcătuit? Nu aduce păcat după păcat! Dar noi înlănțuim unul de altul către trei, patru păcate, aducând în sufletele noastre o povară cu astfel de învățături greșite! Ai păcătuit? Cunoaște pe Stăpânul Cel milostiv, Cel iubitor de oameni, Cel bun, Cel Care vindecă, Cel Care iartă, Cel Care Se îmblânzește iute, Cel Care-Și pleacă ușor urechea la rugăciunea noastră. N-ai auzit că unul care datora zece mii de talanți, și care pierduse și risipise toată averea stăpânului, și era gata să-și vândă femeia și copiii, a fost iertat de toată datoria lui, numai că a plâns, numai că a căzut la picioarele stăpânului său? Iar dacă-mi spui că mai pe urmă a fost dat și el chinuitorilor, știu cei care cunosc istoria pentru ce-a fost dat, iar mie îmi vorbești de fapt despre bunătatea Domnului. La început l-a iertat pe cel dator cu zece mii de talanți, miluindu-l; mai pe urmă l-a băgat la închisoare, ca să-l miluiască pe celălalt. După cum la început l-a ajutat pe cel dintâi iertându-i datoria, tot așa pe urmă l-a ajutat pe celălalt, cerându-i aceuia datoria. Asta ca să-l învețe pe unul să nu fie crud și neomenos, iar pe altul să-l scape de silnicie și neomenie. Vedeți, iubitorilor - și bine e că mi-a venit în minte acest gând pe când vorbeam -, vedeți că suntem osândiți în iad nu numai dacă suntem lacomi și zgârciți, dacă răpim, ci și dacă nu miluim? Datornicul acesta n-a fost dat chinuitorilor pentru că-a luat pe nedrept cele străine, ci pentru că cerea fără milă cele ale lui.

- Dar îmi era dator!

- Chiar dacă acela îți era dator, erai dator și tu să-i ierți datoria; trebuia păzită dreptatea și de o parte, și de alta. Pentru aceea stăpânul ți-a iertat datoria, ca să-ți arăți și tu iubirea ta de oameni, ca să te faci să fii blând precum Stăpânul. Dar pentru că n-ai ajuns mai bun făcându-ti bine, te îndreaptă altfel, pedepsindu-te, osândindu-te; încât și acesta-i un chip de facere de bine. Ca un doctor prea bun, te-a dat chinuitorilor, ca să-ți stârpească din suflet păcatul. Nu ți-au priit doctoriile bune la gust! Ai avut nevoie de cuțit și foc! Când ți-a iertat cei zece mii de talanți, Stăpânul știa că ești un om crud și nemilos! Dar aștepta ca faptele însele să te facă să-I dai dreptate. Așa face Dumnezeu de multe ori; știe că lucrează drept. Te-a băgat la închisoare după ce tu însuți ai spus că are dreptate. De pildă, cu sodomienii. N-a pogorât dintr-o dată foc asupra lor, nici n-a șters dintr-odată de pe pământ orașele acelea.

- Dar ce-a făcut?

- Mai întâi a spus: Strigarea împotriva Sodomei și Gomorei. Dar nu s-a mulțumit cu atâta, ci a mai spus: Mă voi pogorî și voi vedea! Și nici atâta nu a fost de ajuns, ci a trimis îngeri ca să-ți arate răutatea locuitorilor cetății, pentru ca niciun necuviincios să nu poată huli pe Dumnezeu cum că pierduse pe acei oameni neospitalieri, pe acei oameni neomenoși, pe acei oameni

nelegiuți, care nu știau de dreptate, care răsturnaseră legile obștești ale firii, pe acei oameni plini de răutate. Poate fi oare cineva așa de bun și blând ca Dumnezeu? Noi, când pedepsim, de multe ori nu spunem pricinile pentru care pedepsim. Dumnezeu însă, până ce nu-ți arată mai întâi, până ce nu te convinge mai întâi, până ce nu are și încredințarea ta că pe drept pedepsește, nu pedepsește pe cei care de mult meritau pedeapsă și osândă. Dumnezeu e gata totdeauna să-ți dea socoteală de ceea ce face, caută să Se îndreptățească în fața ta și nu șovăie să fie judecat de tine. Uită-te la prooroci, că sunt plini de aceste cuvinte! Pretutindeni Dumnezeu Se lasă ca oamenii să-L judece și să-I spună că are dreptate. Uneori cheamă ca judecători pe cei ce l-au făcut rău; alteori cheamă zidirea să pronunțe hotărârea, ca să arate cât de strălucite sunt îndreptările Sale. Dumnezeu nu Se dă în lături să cheme spre judecată nici dușmanul, nici zidirea cea neînsuflețită, așa cum obișnuim să facem și noi când avem încredere în dreptatea noastră: Ascultați voi, temelii ale pământului, că în judecată este Domnul!” Și iarăși: Ascultă, cerule, ia în urechi, pământule, că Domnul a grăit!” Adeseori le zice chiar celor vinovați: Poporul Meu, ce ți-am făcut Eu ție, sau cu ce te-am nedreptățit?” Iar prin Ieremia spune: Ce greșală au aflat părinții voștri la Mine?” Nu face aceasta numai cu cetăți și cu popoare, ci adesea chiar cu un singur om. Prin proorocul Natan caută să Se îndreptățească înaintea lui David, iar când Iona refuză să predice ninivitenilor, Se îndreptățește cu vrejul, spunând: “Dacă ție ți-a părut rău de un vrej, cum să nu cruț Eu cetatea Ninivei?” Și vei găsi pline Scripturile de multe cuvinte ca acestea. Știind dar acestea, să ne închinăm Lui, să ne minunăm de El și să-I slujim atât cât stă în puterea noastră, că, după vrednicie, nu putem! Să fim cu luare-aminte în viața aceasta; să fim încredințați că Dumnezeu există, că pronia Lui cârmuiește lumea, ca să putem după aceasta, la plecarea de aici, să dobândim bunățile făgăduite; pe care facă Dumnezeu ca noi toți să le dobândim cu harul lui Hristos, Căruia slava în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul V - Despre soartă și providență

Din

OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR 2005

Cuvântul V - Despre soartă și providență

Nu este, într-adevăr, preaiubite, învățătură mai rea și mai plină de puroi de nevindecat ca învățătura despre soartă, despre ursită! Nu numai că pune în sufletele celor rătăciți de această credință (în soartă) o învățătură hulitoare, necredincioasă și pierzătoare, ci le și înduplecă să grăiască despre Dumnezeu cele care nici despre demoni nu s-ar putea spune; mai tulbură și viața noastră și umple totul de neliniște și de multă frământare. Învățătura despre soartă surpă, distruge și arată ca de prisos tot ce ne-a fost dat de Dumnezeu și de fire, prin prooroci și prin sfinți, spre învățătura și îndreptarea noastră. Învățătura despre soartă face ceea ce ar face, de pildă, un om bolnav care ar avea nevoie de doctorii, dar care nu s-ar lăsa convins să folosească lecurile făcute de doctorii ce stau în jurul lui și nici n-ar vrea să scape de boală, ci ar sta nepăsător și trândav, așteptând o ticăloasă moarte. Învățătura despre soartă nu ne învață oare tot aceleași? Să nu dea nimeni un sfat folositor, să nu asculte nimeni sfatul altuia! În zadar sunt legile și judecătorii! În zadar amenințările și sfaturile! În zadar frica de pedeapsă, în zadar pentru cei buni cinstirile,

premiile și răsplățile! Nici dacă te străduiești n-ai vreun folos, nici dacă te trândăvești nu ești păgubit. Omul, când e copil, să nu se ducă la școală, când ajunge bărbat, să nu asculte de legi, să nu ia aminte la sfaturi și îndemnuri de folos. Ce poate să aducă munca și osteneala? Ca o corabie fără leșt, fără corăbieri și căpitan, care a dat cârma minții furiei furtunii, așa să umble omul! Spune-mi, vrei să ne lăsăm convinși și să nu facem nimic pentru mântuirea vieții noastre? Deocamdată să lăsăm de o parte sufletul și să vorbim de viața de aici. Să dăm oare ascultare învățaturii despre soartă, când ne spune să nu pedepsim slugile care greșesc, să nu întoarcem pe cei stricați de la desfrânare, să nu ducem la închisoare pe cei ce fac rău, să nu ascultăm de legi? Aș vrea măcar pentru puțină vreme să fie așa, ca să puteți vedea la lucru pe acest pustiitor și păgubitor învățător de rele. Dacă trebuie neapărat să se întâmple fiecăruia după cum îi e scris, și celor ce trudesc, și celor ce dorm, atunci lucrătorul pământului să nu mai înjuge boii, să nu mai scoată plugul, să nu mai taie brazda, să nu mai arunce sămânța, să nu mai aștepte timpul potrivit al anului, să nu mai îndure frigul, ploaia ce nu contenește, greutatea și ostenelele anotimpurilor, să nu mai ascută secera, să nu mai secere holdele, să nu mai bată grâul, să nu mai sădească, să nu mai cultive plante! Într-un cuvânt, să lase deoparte toată grija lucrării pământului, să stea acasă și să doarmă tot timpul. Și, negreșit, dacă îi e scris și-i ursit spre bine, bunătățile îi vor veni de la sine în casă. Iar dacă ursitoarea Cloto l-a ursit altfel, de s-ar istovi muncind, ostenelele și sudorile lui îi vor fi fără de folos. De credeți, într-adevăr, în soartă, pentru ce nu sfătuiți lumea să facă așa? Pentru ce nu-i dați sfatul acesta, ca să învățați din fapte binele soartei? Vrei să-mi arăți ce-am primit de la soartă? Pune capăt lucrării pământului, desființează navigația, distruge toate meseriile; să nu mai lucreze niciun meșteșugar, nici zidarul, nici fierarul, nici țesătorul, nici un altul care cu meseria lui întreține viața noastră, și atunci vei vedea bine care sunt răsplățile sorții, atunci vei simți într-adevăr, atunci vei vedea ce preț are scrisul sorții! Dar ce vorbesc eu de meseriile care sunt sprijin vieții noastre? Să rămână meseriile, să nu se desființeze niciuna, să rămână toate cu rânduiala lor! Dar nimeni să nu se mai îngrijească de cele ale lui, nimeni să nu mai aibă grijă de cele ale casei lui, ci să-i îngăduie sorții să-i chivernisească viața, și atunci va cunoaște tot folosul ei: când chinuit și biciuit i se vor cere impozitele și, ne-având cu ce plăti, va spune că așa îi e scrisul sorții, nimeni nu-l va asculta! Până când vom fi copii la minte? Când vom înceta să mai flecărim? Când vom cunoaște pe Stăpânul obștesc? Dacă soarta face pe oameni răi și buni, pentru ce sfătuiesti pe copilul tău, pentru ce-l îndemni? Toate-s de prisos și-n zadar! Dacă soarta face bogați și săraci, nu-ți mai trimite copilul la învățătură, nu-i mai da bani, nu mai face nimic din cele ce-i pot înmulți averea, ci lasă în seama sorții viitorul lui. Dar n-ai să vrei! Iată, pentru ce în lucrurile mici n-ai încredere în puterea sorții, iar în cele mari te încrezi? Dacă este, într-adevăr, soartă, lasă-ți copilul să se întâlnească și cu oameni răi și să se vatăme cu stricații! Dacă e sortit și ursit să fie bun, îți va fi bun copilul!

- Dar este, este negreșit soartă!, mi se răspunde.

- Atunci, pentru ce te îngrijești de treburile tale și ale altuia? Dar pentru ce vorbesc eu de copii? N-ai să vrei să lași în grija sorții nici pe slugile tale! Pentru ce faci totul ca să fie bună sluga, îl ameninți, îl înfricoșezi, și nu ai încredere în soartă? Pentru ce îl pedepsești când e rău? Nu-i de vină el că a greșit, ci soarta care l-a împins! Pentru ce îl lauzi când e bun? Fapta nu-i a lui, ci a ursitei! Dar, mai bine spus, el nu e nici bun, nici rău. Cu adevărat, omul care nu face prin el însuși nici bine, nici rău, ci face una sau alta silit de altcineva, acela nu-i nici bun, nici rău. Pentru ce îi laudăm pe oameni? Pentru ce-i blamăm? Pentru ce-i blestemăm, pentru ce ne facem urări unii către alții? Vezi la ce nesocotință ne duce învățătura despre soartă? Nu mai este om cuminte! Nu mai este desfrânat! Nu mai este om zgârcit! Nu mai este drept! A pierit și virtutea, a pierit și viciul, în zadar am fost aduși pe lumea asta! Dar, mai bine spus, nu în zadar, ci spre rău.

Nu este oare o nesocotință să fim împinși la rău de necesitatea sorții, și totuși să fim aspru pedeșiți pentru această silnicie, când ar trebui să fim miluiți și nefericiți? Nu-i oare necugetat să fim urâți și osândiți, când ar trebui să fim cinstiți? Nu trebuie osândit, ci cinstit cel care a fost nedreptățit și a suferit o silnicie. Așa, noi suntem și nedreptățiți, și osândiți. Poate fi oare nesocotință mai mare decât să fii pedeșit pentru fapte spre care ai fost împins de altcineva la rău? Soarta m-a făcut ucigaș, iar eu să-mi pierd viața pentru că m-am supus ei? Poate fi oare o învățătură mai vătămătoare ca aceasta? Este la fel ca și cum ai arunca pe cineva într-o prăpastie, iar după ce ai pus mâna pe cel ce-a fost aruncat, l-ai mai și pedeși tocmai pentru că a căzut în prăpastie; sau altă pildă: este ca și cum ai da pe cineva în robia unei stăpâne sălbatică, care l-ar chinui și l-ar supune la mii și mii de rele, apoi l-ai pedeși pentru că stă în robie. Spune-mi: poate fi oare ceva mai nechibzuit sau mai ticălos? Dacă lucrurile stau așa, vrăjmașii ar trebui să ierte pe vrăjmași, pentru că le-au făcut rău împotriva voinței lor; însă soarta nu iartă pe supușii ei, cu toate că i se supun în totul, - dar, mai bine spus, sunt siliți să se supună -, ci îi pedeșește tocmai pentru lucrurile pe care i-a silit să le facă. Spune-mi, te rog: ce gunoaie, ce labirint, ce furtună va fi deopotrivă cu tulburarea aceasta? Nu mi-a fost de ajuns un singur fel de nedreptate, că o duc ca vai de lume fără să fi făcut vreun păcat, iar altul se bucură de cinste fără să fi făcut vreun bine? Nu mi-e de ajuns numai această nedreptate, că, la întâmplare și fără judecată, pe mine m-a făcut rău, și pe acela bun, ci și aceea că soarta a mai adăugat și altă nedreptate, fără a urma de altfel felul de judecată drept al oamenilor? Oamenii sunt într-atât de buni și de blânzi, că despart faptele făcute fără voie de cele făcute cu voie. Dar o zeiță a răzbunării, un demon rău a amestecat totul. Dacă cei care cred în soartă spun că Dumnezeu nu privește la toate acestea, atunci voi vădi rătăcirea lor în alt chip. E cu neputință ca Dumnezeu să nu poarte de grijă aceluia din lume, când e atâta bună rânduială în lume. Dacă nu este Dumnezeu, cum s-ar întocmi toate? Iar dacă este Dumnezeu, cum să le treacă cu vederea? Dacă Dumnezeu le-a făcut și le trece cu vederea, uită-te la necredința și la mărimea hulei unui astfel de gând! Iar dacă nu le-a făcut, dar trece cu vederea pe cele făcute, atunci vina asta nu-i mai mică decât cea dintâi. Ai văzut cum diavolul se străduiește în fel și chip ca să-i facă pe oameni să se înfurie împotriva lui Dumnezeu? Vrei să mă convingi de credința ta în soartă și că socoți adevărată învățătura asta? Atunci, nu-ți mai învinui femeia când a căzut în desfrânare, nu te mai umple de mânie, nu mai da în judecată pe cel ce ți-a necinstit casa! Dacă vezi că ți se pradă casa, nu pune mâna pe prădător, nici nu-l pedeși! Că, după cum spui, n-a făcut asta cu voia lui. Nu mai avea grijă de lucrurile tale! Doar toate ți se vor întâmpla după vrerea sorții! Aruncă aurul pe care-l ai! Nu te mai ocupa de case, de afaceri, de robi! Scrisul sorții nu va fi stricat de trândăvia ta; ceea ce nu vei vrea să faci! Convins de fapte, vei osândi învățăturile despre soartă. Pentru ce când păcătuiești pui înaintea soarta, pe care în tot ce faci o osândești? Iată dar că învățătura despre soartă n-a fost născocită din altă pricină decât din trândăvie, din nepăsare, din dorința de a scăpa de ostenele pentru virtute. Dacă este soartă, nu este judecată; dacă este soartă, nu este credință; dacă este soartă, nu este Dumnezeu; dacă este soartă, nu este virtute, nu este păcat; dacă este soartă, muncim în zadar, suferim în zadar. Nu este laudă, nu este blam, nu este respect, nu este rușine, nu sunt legi, nu sunt tribunale.

- Dar pentru ce unul e bogat, iar altul e sărac?

- Tocmai pentru că nu cunoaștem pricinile, ar trebui mai bine să rămânem în neștiință decât să născocim o învățătură rea pentru deslușirea lor. Mai bine este să nu știi bine decât să știi prost! În primul caz, nu ai nicio vină; în al doilea caz, ești lipsit de iertare. Cu toate acestea, cu harul lui Dumnezeu acum cunoaștem pentru ce unul e bogat, iar altul sărac. Unul e bogat sau pentru că a moștenit de la părinți averea, sau pentru că a câștigat-o prin negoț, sau pentru că a răpit și a luat

cu sila averile altora, sau pentru că s-a însurat cu o fată bogată, sau pentru că a câștigat averea din truda câmpului, din meserii sau din altceva asemănător. Multe sunt chipurile de îmbogățire; unele drepte, altele nedrepte. Tot așa, și cu cel sărac. E sărac sau pentru că a fost înșelat, sau pentru că s-a uneltit împotriva lui, sau pentru că i s-a răpit averea de oameni lacomi, sau pentru că a mâncat-o, sau pentru că a trândăvit, sau pentru că a chivernisit-o rău, sau pentru altă pricină; că multe sunt chipurile de sărăcire.

Dar așa putea fi întrebat:

- Pentru ce unui om care întreține desfrânate, paraziți și lingușitori, care răpește averi străine, care duce o viață stricată și fără rost, pentru ce unui astfel de om îi curg averile ca dintr-un izvor? Pentru ce altul care e blând, cuminte, drept și plin de toate virtuțile nu are nici hrana cea de toate zilele? Pentru că unul este bun și a ales viața plină de osteneală a virtuții, iar celălalt, rău și a luat-o pe calea cea pierzătoare și stricată a răutății. Pentru ce dar cel rău este bogat, iar cel bun, sărac?

- Pentru că acesta să ia mai mare cunună dacă suferă și răbdă, iar celălalt să primească mai mare osândă și pedeapsă, dacă nu se schimbă, dacă nu ajunge mai bun, dacă nu-L cunoaște pe Stăpânul lui! Tihna pe care o dă Dumnezeu celor bogați îi îngreunează mai mult dacă ei stăruie în rău, iar belșugul le ajunge adaos de pedeapsă dacă nu se folosesc de el cum trebuie. Tot așa, necazurile și strâmtorările sunt pentru cei buni adaos de cununi, chiar de cad. Că este o măsură în iertare; nu sunt judecate păcatele prin ele însele, ci într-un fel este judecat bogatul, și altfel săracul. Săracul, cu milă, bogatul, fără milă. Să ne închipuim, de pildă, că hoț și ambițios e și bogatul, ca și săracul; săracul are totuși o îndreptățire, deși fără tărie: nevoița sărăciei, pe când bogatul nu are nicio îndreptățire vrednică de crezare și binecuvântată. Prin urmare, cu cât e mai micșorat săracul în viața de aici, cu atât e mai mare în fapte bune în viața viitoare, iar bogatul, în păcate. Să nu socotești dar că săracul e nedreptățit, iar bogatul, cu câștig! După cum tuturor celor cărora li s-au dat aici pedepse pentru faptele lor rele, dincolo li se șterge toată pedeapsa sau li se dă o pedeapsă mai mică, pentru că au suferit aici pedeapsă pentru marile lor păcate, tot așa și celor care s-au bucurat aici de bunătați și cinste, dar au rămas neschimbați în rău, dincolo cinstea le ajunge merinde de pedeapsă. Uită-te cum pretutindeni Dumnezeu ține de rău pe ce răi pentru cinstea ce-au avut-o pe pământ: Datu-ți-am ție toate cele ale Domnului tău! ; și iarăși, cinstea dată preoților pe timpul lui Eli , iar în altă parte: Și Eu am luat din fiii voștri să fie ei profeți și din tinerii voștri să fie ei sfințiți” . Și pretutindeni în Scriptură adaugă cele ce s-au făcut în pustie. Deci când vezi că bogatul face rău, că e zgârcit și lacom, că răpește, pentru aceea mai cu seamă plânge-l, că fiind bogat, face acestea; pedeapsa îi va fi și mai mare. Când vezi că un sărac trăiește în dreptate, cu multă purtare de grijă, pentru aceea mai cu seamă admiră-l, că e drept, deși e sărac. Dacă vei judeca așa acestea, dacă vei privi la cele viitoare, dacă vei socoti o nimica cele de aici, dacă vei nădăjdui necontent în cele viitoare, dacă te vei depărta de cele de aici, atunci n-ai să fii niciodată tulburat de cele ce se petrec în lume. Facă Dumnezeu ca noi să dobândim toate bunățile, cu harul lui Hristos! Amin.

Cuvântul VI - Împotriva lăcomiei la mâncare

Din

*OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE.
DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005*

Cuvântul VI - Împotriva lăcomiei la mâncare

Să mâncăm și să bem, că mâine vom muri! Așa grăiau mulți iudei pe vremea proorocilor. Dar nu e deloc de mirare ca iudeii să grăiască așa, căci dumnezeul lor este pântecul; iar slava lor, întru rușinea lor. Dar, ca după venirea harului, după darea învățaturii care poruncește disprețuirea celor din lumea aceasta, după atâta desăvârșire și atâta luare-aminte în viață, să mai fie încă și acum unii care să strige aceleași cuvinte, dacă nu chiar în cuvintele lor, dar cu faptele, ei bine, o asemenea purtare câtă osândă nu merită? Da, sunt, sunt într-adevăr unii care socotesc că pentru asta au fost aduși pe lume, ca să se desfăteze, ca să mănânce până plesnesc de prea sătui, ca să se îngrașe, pentru ca astfel la plecarea din lumea aceasta să pregătească masă mai îmbelșugată viermilor cu trupurile lor. Să dea Dumnezeu ca numai acesta să fie răul, că și-au cheltuit viața în zadar și fără de folos! Deși și asta nu-i fără mustrare și fără de vină! Când cheltuim în desfrânări, în viață plină de păcate și în cea mai mare trândăvie averile date nouă de Dumnezeu pentru hrănirea trupului și pentru ajutorarea sărmanilor, o astfel de cheltuială într-atât de rea nu va fi fără vină și vom da, negreșit, socoteală. Cele spuse de Domnul despre cei cincisecizeci talanți, despre cei doi talanți și despre un talant pot fi spuse și despre averi, și despre toate celelalte lucruri. Dar, precum am spus, chiar dacă am trăit în zadar și fără folos, nici așa nu va fi fără vină o astfel de viețuire. Așa însă, și fără aceasta din urmă, ne mai așteaptă și altă pedeapsă. Da, omul care trăiește în desfătări, care se gândește numai să bea și să se îmbete, care hrănește paraziți și lingușitori, care se îmbuibă mâncând carne și bând vin, adeseori este silit, cu voie sau fără voie, să păcătuiască și să fie pedepsit și în timpul viețuirii lui pe pământ, și după plecarea de aici. După cum o corabie încărcată cu mărfuri mai mult decât poate lua se îneacă, împovărată fiind de greutatea încărcăturii, tot așa și sufletul sau trupul nostru, când primește mâncăruri peste puterea lui, se încarcă prea mult și, neputând suporta greutatea celor pe care le are în el, îneacă în oceanul pierzării și căpitanul, și corăbierii, și cârmacii, și călătorii și pierde o dată cu ei și încărcătura. După cum unor corăbii încărcate prea mult nu le este de niciun folos nici liniștea mării, nici știința căpitanului, nici mulțimea corăbierilor, nici măiestria construcției, nici anotimpul prielnic al anului -, nefiindu-i nimic de folos unei corăbii atât de primejduite -, tot așa și cu cei cărora le place să se desfăteze cu mâncăruri și băuturi: nimic nu poate scăpa un suflet atât de primejduit, nici mulțimea gândurilor, nici învățătura, nici sfatul, nici îndemnul, nici mustrările; nimic, nici înlesnirea celor viitoare, nici rușinea, nici învinuirea celor prezente; ci necumpătarea le biruie pe toate și-l îneacă, aducând peste lacom, cu voia sau fără voia lui, noian cumplit de ape; că nu i-a fost ușor să fugă. Unul ca acesta nu-i de niciun folos și-i cu totul neputincios nu numai pentru viața aceea care va să fie și pentru răspunsul ce va da acolo, dar nici pentru viața de aici. În toate e de răs: și în treburile publice, și în cele particulare. De trebuie să facă un lucru din cele necesare, nu este prevăzător și chibzuit, este doborât ușor de toți dușmanii

lui, fiindu-le fără de folos tuturor prietenilor și cunoscuților. Un om ca acesta este ușor de înfrânt nu numai în primejdii și în împrejurări grele; un om ca acesta este de nesuferit nu numai în vremuri de tihnă și de liniște, ci e nefolositor și în vremuri de restriște; din pricina necumpătării, nu poate face față loviturilor venite peste el. În vremuri de restriște e fricos, laș, peste măsură de temător, nehotărât; în vremuri de liniște e obraznic, trândav, desfrânat, necumpătat, mândru, îngâmfat; din pricina aceasta, este acum mai împovărat semenilor săi decât în vremuri de restriște. Nu numai trupul unor astfel de oameni este hidos, lăbărțat, fără vlagă și cu miros nesuferit, dar și sufletul lor e cu mult mai hidos decât trupul, pentru că din pricina lăcomiei se îmbolnăvește de boli mai grele decât trupul. Trupul nu scoate numai în chip firesc resturile de mâncare, ci scoate mai multe și în mai multe chipuri: ochii, nasul, gura, îngreuiate cu îmbuibarea din stomac, sunt pline de o scurgere urâtă și dezgustătoare; trupul ajunge mai mare decât măsura lui firească; miroase așa de urât, ca și cum ar fi plin de mâl și de apă stătută de mlaștină; ajunge nefolositor, nemaifiind în stare de niciun lucru bun. Chiar pământul, când e îngrășat peste măsură, își pierde căldura lui firească și o dată cu ea își pierde și puterea lui, nemaifiind bun nici să fie lucrat, nici să dea roade. Astfel, cei care trăiesc într-o continuă desfătare cad în boli grele, de nevindecat: le tremură mâinile, le slăbește puterea, paralyzează, capătă gută la mâini și la picioare și cad, după cum spun doctorii, și în alte multe boli. Deci, chiar de n-ar fi iad, nici pedeapsă, nici osândă cumplită de la Dumnezeu, de n-ar fi muștrare de la oameni, nici risipă zadarnică, nici altele mii pe care le aduce desfătarea, și-ar fi numai neplăcerile și bolile de care am vorbit, oare nu sunt ele îndestulătoare să-i îndepărteze pe toți de îmbuibare? Cu nimic nu sunt mai bune mesele pline de bunătați decât otrăvurile, dar, mai bine spus, dacă trebuie să spun adevărul, chiar cu mult mai rele. Otrăvurile lovesc îndată pe cel ce le ia și-l omoară pe nesimțite, în așa fel încât nici nu-i lasă celui ce moare răgaz să sufere; mesele bogate însă, fac celor ce le place să se îmbuibeze viața mai grea decât mii și mii de asemenea morți; și le fac viața nu numai vrednică de plâns, ci și de râs și de batjocură. Oamenilor le e milă de cei care suferă de alte boli; dar nu simt nicio milă pentru cei ce pătinesc de pe urma bolilor pricinuite de îmbuibare și beție, și nici nu vor să se uite la ei. Gravitatea bolii ne apleacă spre milă, dar pricina care a dat naștere bolii ne revoltă când o cunoaștem. Pentru că durerea ce o simțim pentru cei bolnavi de pe urma îmbuibării și a beției este îndoielnică, de aceea nici nu ne e milă de ei; nu ne lasă pricina bolii lor; dar nici nu ne supărăm foarte tare; nu ne îngăduie durerile puternice ce le simt cei bolnavi; ne găsim într-o stare de mijloc, între învinuire și milă. Aceștia nu sunt bolnavi din pricina firii lor șubrede, nici din pricina atacurilor și uneltirilor omenești, ci ei singuri sunt pricinuatorii propriilor boli, ei singuri, de buna lor voie, s-au aruncat în prăpastia suferințelor. După cum nu ne e foarte tare milă de cei care se spânzură, de cei ce se aruncă în prăpastie și nici de cei ce se înjunghie, tot așa nu ne e milă foarte tare nici de aceștia. Deși, dacă ar trebui să ne fie milă, ar trebui să ne fie milă mai degrabă de aceia decât de aceștia, chiar dacă ar fi cu totul de neiertat. Aceia, sau din pricina calomniilor, sau din pricina pagubelor de bani, sau din pricina primejdiei ce-i amenința, sau de frica loviturilor, sau din altă teamă ce-i pândeau, au căutat să se smulgă unor nenorociri mai mari și și-au găsit scăparea și ușurarea în moarte; au alergat la moarte ca la un loc de refugiu, s-au pornit cu grabă spre moarte ca la un port liniștit, ca să scape de furtunile ce-i amenințau. Aceștia însă nu pot spune la fel, când duc o viață mai cumplită decât alte atâtea morți. Bun prilej am și eu acum să spun cele grăite de înțelept: Cui îi va fi milă de descântătorul cel mușcat de șarpe și de toți cei ce se apropie de fiare? Da, îmbuibarea este o fiară sălbatică și neîmblânzită; nu ne sfășie scorpia sau șarpele într-atâta sânul, dacă le-am băga în sân, cât ne duce la pieire și la distrugere pofta de îmbuibare și de desfătare. Fiarele acelea fac rău numai trupului; pofta de îmbuibare, când pune stăpânire pe om, ne pierde și sufletul o dată cu trupul. De

aceea să fugim de pofta aceasta! Ca unor înțelepți vă grăiesc. Dacă îmbuibarea aduce vreun folos, sa nu mă ascultați, să nu vă lăsați înduplecați de cuvintele mele! Dar dacă spusele mele sunt adevărate, dacă îmbuibarea vatămă totul, dacă-i cea mai mare rușine, cruțați-vă atunci vigoarea trupului vostru și sănătatea sufletului! Nu spun asta ca să începeți să duceți o viață aspră și anevoioasă, dacă nu vreți, ci ca să suprimăm mâncărurile cele de prisos, să le tăiem pe acelea care sunt în afara trebuinței. Ce iertare mai avem când alții nu pot să aibă nici hrana cea de trebuință, iar noi mâncăm mai mult decât ne trebuie? Hotar al desfătării noastre la mâncare să ne fie mâncarea care nu ne vatămă, mâncarea care ne poate potoli foamea fără să ne facă rău! Mai mult să nu căutăm! Iar dacă trebuie să spun un lucru minunat, împotriva părerii oamenilor, totuși și adevărat, dacă urmărim plăcerea, apoi aceasta o găsim mai degrabă în cumpătare decât în îmbuibare. Ascultă c-am să-ți spun cum că plăcerea pricinuită de cumpătare e mai mare și mai ușor de dobândit decât cealaltă plăcere. Plăcerea pricinuită de îmbuibare nu poate dura mult, și nici nu găsește totdeauna mâncăruri potrivite ei; plăcerea pricinuită de cumpătare poate dura prin starea potrivnică îmbuibării.

- Cine a spus asta?

- Unul care s-a desfătat cel mai mult cu de toate! Sufletul sătul disprețuiește fagurii, iar sufletului flămând chiar și lucrurile amare i se par dulci. Vezi cum plăcerea aceea se poate satisface ușor cu puține și cu de toate, pe când aceasta deloc? Dacă nici fagurii nu ne mulțumesc, atunci ce mâncare poate fi mai dulce? Dacă cea mai dulce dintre mâncăruri nu ne poate face plăcere, atunci care mâncare ne mai poate face plăcere? Deci, dacă urmărim plăcerea, să știți că o găsim mai degrabă în cumpătare. Nu-i oare curată nebunie să fugim de o masă care ne face plăcere, ne dă sănătate, de o masă care are toate bunătățile și e plăcută lui Dumnezeu, și să ne pregătim altă masă, plină de mii și mii de nenorociri, o masă păgubitoare, aducătoare de supărări și boli, și, ceea ce-i mai cumplit decât toate, o masă care pornește pe Dumnezeu cu mânie împotriva noastră? Dacă cea care trăiește în desfătare, de vie a murit, ce vom spune de bărbații care trăiesc în desfătare? Dacă pe vremea Vechiului Testament îmbuibarea și desfătarea erau oprite cu multă asprime și proorocul vorbește cu multă asprime împotriva celor ce se îmbuibă, cu toate că felul de îmbuibare de care vorbește el nu era prea cheluitor, nici luxos - Cei care mănâncă iezi din turme și viței de lapte, cei care beau vinul strecurat și cu uleiuri fragede se ung, cei care dorm în paturi de fildeș și se răsfață în așternuturile lor -, dacă acestea erau vrednice de osândă, când toate erau trupești, când nu era vorbă de cer, când legea dată iudeilor era un pedagog, ce să mai spunem de desfătarea de acum? Dacă proorocul îi acuză că duc o viață deșartă și de prisos pe cei care mănâncă iezi și viței de lapte, ce să mai spunem de cei care răscolesc adâncurile mării și marginile pământului și care adună în jurul lor de pretutindeni fel de fel de vânături, de păsări și de pești? Dacă sunt muștrați cei care beau vinul strecurat, ce să mai spunem de cei care trimit după vin dincolo de mări, care pun totul în mișcare ca să nu le rămână necunoscut niciun soi de viță de vie, ca și cum ar avea să fie pedepsiți și osândiți cumplit dacă n-ar bea pe săturate toate soiurile de vin? Dacă folosirea paturilor de fildeș este vrednică de osândă, de ce iertare mai sunt atunci vrednici cei care-și împodobesc paturile cu argint, dar, mai bine spus, își toarnă numai din argint paturile; dar nu numai paturile, ci și scăunașele de la picioare, căldările, vasele și vasele de noapte? Ce cuvânt atât de mare sau mic vor putea spune aceștia pentru dezvinovățirea lor în ziua judecării? Eu însă voi mai adăuga și ceea ce este mai cumplit: anume că aceștia trăiesc în atâtea desfătări din suferințele altora. Și doar proorocul n-a vorbit și despre asta, ci numai a osândit desfătarea. Dar când adaugi și o vină mai mare ca desfătarea, atunci cine-i va scăpa pe cei ce fac acestea de cea mai grea pedeapsă? Care Noe, care Iov, care David le va veni în ajutor? Nu va fi nimeni! Despre aceștia poți să spui: Acesta-i fumul mâniei Mele! Te întreb, să nu te aprinzi oare

într-adevăr de mânie și de urgie, să nu-ți fie necaz când vezi că altul nu are nici hrana de toate zilele, iar tu faci din argint atâtea și atâtea lucruri care nu-ți folosesc la nimic, nici măcar pentru fală? Da, nici pentru fală nu-ți vor folosi! Dimpotrivă, se vor întoarce împotriva ta! Tu îți faci lucruri din argint ca să fii strălucit și cu vază, dar se-ntâmplă contrariul. Oamenii n-au să spună că ești strălucit și cu vază, ci toți au să te acuze că ești nemilos, zgârcit și plin de cele mai grele păcate. Cât e de mare invidia tuturor, cât e de mare dușmănia și ura tuturor! Cât de mult doresc toți căderea ta! Las de o parte hula pe care astfel de bogați o nascocesc împotriva lui Dumnezeu, deși acesta e cel mai mare rău dintre toate; iar înainte de asta, orice-ai spune, vei găsi la cei bogați un rău mai mare decât altul. Aceasta nu se întâmplă la mesele unde păzesc cumpătarea și măsura. De aceste mese proorocul nu-și bate joc, oamenii nu le blamează, Dumnezeu nu le învinuiește, focul nu le osândește; nu ți se face silă de ele, nu le urăști, nu le invidiezi; Dumnezeu le primește, îngerii iau parte la ele, oamenii le laudă, cerul le socotește bune. Aceste mese au primit pe îngeri, la aceste mese a stat Hristos, ci nu la acelea. Așa au fost mesele proorocilor, așa au fost mesele apostolilor, așa au fost mesele dreptilor. Mesele tiranilor și ale celor ce se îmbogățesc în chip rău pe pământ au dăntuitori și alți oameni care trăiesc spre paguba vieții lor: tâlhari, șarlatani, jefuitori de morminte. Când te așezi la o astfel de masă, îngerul fuge și Dumnezeu Se supără; căpetenia dracilor însă se bucură. Nu numai dușmanii urăsc acele mese, nu numai ei au dispreț față de ele, nu numai ei sunt topiți de supărare din pricina lor, ci și oamenii care par prieteni sunt măcinați mai mult de invidie decât de dorința de a se desfăta de cele ce au în față. Când te așezi la masa ceastălaltă, la cea înțeleaptă, la cea cumpătată, la cea lipsită de îngâmfare, masa aceasta este foarte plăcută și iubită de toți prietenii; e iubită și de Dumnezeu, și de îngeri, și de oameni. La ea stă și Dumnezeu Unul-Născut. După cum masa aceasta alungă de la ea îngâmfarea, mândria, zgomotul, tot așa este prietenă cu smerenia; fiind totdeauna împreună cu ea, o apără și o îngrădește de pretutindeni. Când Hristos stă la această masă, nu trebuie să mai căutăm altceva.

Știindu-le dar pe acestea, iubiților, să fugim de mesele acelea (păgubitoare) și să căutăm mesele acestea (ale cumpătării), ca să dobândim și bunătățile de aici, și pe cele ce vor să fie, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu Care Tatălui slavă, cinste, împreună cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul I - Despre rugăciune

Din

*OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE.
DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005*

Cuvântul I - Despre rugăciune

Pentru mai multe pricini se cuvine să fericim și să admirăm pe slujitorii lui Dumnezeu: mai întâi, că aveau în rugăciuni nădejdea mântuirii lor; apoi, că au lăsat în scris cântările și slujbele pe care le aducem lui Dumnezeu cu bucurie și cu frică; și, în sfârșit, că ne-au transmis comoara aceasta a lor, ca să poată îndemna pe toți cei ce vor veni după ei spre râvnă. Că se cuvine ca purtările dascălilor să treacă la ucenici; se cuvine ca cei ce ascultă pe prooroci să calce pe urmele dreptății lor; se cuvine să trăim tot timpul în rugăciuni, să slujim lui Dumnezeu și să cugetăm la

Dumnezeu; se cuvine deci să socotim că viața noastră, sănătatea noastră, bogăția noastră, cununa bunătăților noastre este rugăciunea către Dumnezeu, rugăciuni făcute cu suflet curat și nestruciat. După cum soarele e lumină pentru trup, tot așa rugăciunea e lumină pentru suflet. Dacă-i o pagubă pentru un orb că nu vede soarele, apoi câtă pagubă nu-i pentru creștin că nu se roagă neîncetat, că nu aduce în suflet, prin rugăciune, lumina lui Hristos? Și totuși, cine nu s-ar mira, cine nu s-ar minuna de iubirea de oameni a lui Dumnezeu, pe care ne-o arată nouă, oamenilor, când ne dăruiește atâta cinste, când ne învrednicește să ne rugăm Lui și să stăm de vorbă cu El? Da, în timpul rugăciunii vorbim, în adevăr, cu Dumnezeu. Prin rugăciune ne apropiem de îngeri și ne depărtăm de tovărășia celor necuvântătoare. Că rugăciunea este lucrul îngerilor, înălțându-i chiar mai presus de vrednicia lor, pentru că a sta de vorbă cu Dumnezeu, adică rugăciunea, este mai presus de vrednicia îngerilor, înșiși îngerii ne arată lucrul acesta prin teama cea mare cu care se roagă, dându-ne a înțelege și a cunoaște că se cuvine ca, atunci când ne apropiem de Dumnezeu, să o facem cu bucurie și cu frică: cu frică, de teamă să nu părem nevrednici de rugăciune; cu bucurie, pentru că ne umplem de mulțumire pentru marea cinste ce ni se face, că neamul nostru cel muritor a fost învrednicit de o atât de mare purtare de grijă, că ne desfătăm de bucuria de a sta de vorbă cu Dumnezeu. Prin rugăciune încetăm de a mai fi muritori și vremelnici - că prin fire suntem muritori -, ne mutăm prin vorbirea aceasta cu Dumnezeu în viața cea nemuritoare. Trebuie deci neapărat ca cel care stă de vorbă cu Dumnezeu să ajungă mai presus de moarte și de orice stricăciune. Și după cum cel ce stă în soare scapă neapărat de întuneric, tot așa și cel ce stă de vorbă cu Dumnezeu ajunge neapărat nemuritor. Da, cinstea aceasta mare ne face nemuritori! Și după cum nu-i cu puțină să fie săraci cei care se bucură de cinstirea împăratului, tot așa, cu mult mai mult, nu-i cu puțină să aibă suflete muritoare cei ce se roagă lui Dumnezeu, cei ce stau de vorbă cu El. Că moartea sufletului sunt necredința și viața nelegiuită; iar viața sufletului este slujirea lui Dumnezeu și viață potrivită cu această slujire. Da, rugăciunea ne face viața sfântă și potrivită slujirii lui Dumnezeu; ea adună comori minunate în sufletele noastre. De ești îndrăgostit de feciorie, de te străduiești să cinstești curăția în căsnicie, de te străduiești să-ți înfrânezi mânia și să fii blând, de dorești să scapi de invidie sau să faci altceva din cele ce se cuvin, ei bine, spre toate acestea te povățuiește rugăciunea; ea îți netezește drumul vieții, și calea credinței îți va fi ușoară și lesnicioasă. Nu se poate, nu se poate să nu li se împlinescă rugăciunea celor care cer de la Dumnezeu cumințenie, dreptate, blândețe, bunătate! Cereți, spune Domnul, și vi se va da; căutați, și veți afla; bateți, și vi se va deschide! Că tot cel ce cere primește, cel ce caută găsește și celui ce bate i se va deschide! Și în altă parte, iarăși: Care tată dintre voi, de-i va cere fiul lui pâine, îi va da piatră? Sau de-i va cere pește, îi va da șarpe? Deci dacă voi, răi fiind, știți să le dați fiilor voștri daruri bune, cu cât mai mult Tatăl Cel din ceruri va da Duh Sfânt celor care-L cer de la El! Cu astfel de cuvinte și cu astfel de nădejdi ne-a îndemnat Domnul să ne rugăm; datoria noastră este să dăm ascultare lui Dumnezeu, ca să trăim totdeauna în rugăciuni și cântări duhovnicești; să avem mai multă grijă de slujirea față de Dumnezeu decât de sufletele noastre. Făcând astfel, vom trăi așa cum se cuvine să trăiască oamenii. Omul care nu se roagă lui Dumnezeu și nu dorește să stea de vorbă cu Dumnezeu este mort, fără suflet și fără minte. Cel mai mare semn de smintire este acela să nu știi ce mare cinste îți face Dumnezeu; cel mai mare semn de nebunie este să nu iubești rugăciunea, să nu socotești că ai murit sufletește când nu te mai rogi lui Dumnezeu. După cum trupul acesta al nostru este mort și plin de miros urât când lipsește din el sufletul, tot așa și sufletul este mort, ticălos și plin de miros urât când nu se îndreaptă spre rugăciune. Daniel, marele proroc, ne învață că se cuvine să socotim mai amară ca moartea lipsa rugăciunii; dar, mai bine spus, el voia mai bine să moară decât să fie lipsit treizeci de zile de rugăciune. Și împăratul perșilor nu i-a dat această poruncă

pentru ca Daniel să se lepede de legea lui, ci ca să-1 facă pe Daniel să se gândească treizeci de zile la el . Fără ajutorul lui Dumnezeu nu ne poate veni în suflet niciun bine; iar ajutorul lui Dumnezeu stă alături de ostenele noastre și le ușurează mult, când Dumnezeu vede că iubim rugăciunea, că ne rugăm mereu Lui și că așteptăm să se pogoare de la El toate bunătățile. Când văd că un om nu iubește rugăciunea, nici nu are dragoste fierbinte și puternică de rugăciune, știu bine că omul acela nu are nimic de seamă în sufletul său. Când văd însă pe un altul că nu se mai satură de slujbele (aduse) lui Dumnezeu, că socotește cea mai mare pagubă să nu se roage mereu, mărturisesc din toată inima că un astfel de om împlinește negreșit toată virtutea, că este biserică a lui Dumnezeu. Dacă, după cum spune cartea înțelepciunii, îmbrăcăminte omului, călcătura lui și dezvelirea dinților arată sufletul lui , apoi cu mult mai mult slujirea lui Dumnezeu este semn de toată dreptatea; fiind o îmbrăcăminte duhovnicească și dumnezeiască, revarsă multă podoabă și frumusețe în sufletele noastre, îndreaptă viața fiecăruia, nu lasă să pună stăpânire pe sufletul nostru vreun gând rău și nelalocul lui, ne convinge să ne temem de Dumnezeu și de cinstea dată nouă; ne învață să fugim de orice momeală a celui viclean, alungă gândurile rușinoase și stricate, face ca sufletul nostru să disprețuiască plăcerea. O singură mândrie trebuie să aibă cei ce îi slujesc la Hristos: să nu slujească niciunei fapte rușinoase, ci să-și păzească sufletul liber, să-1 facă să ducă o viață curată.

Socot ca fiind lămurit pentru toată lumea că e cu totul cu neputință să trăiești virtuos fără rugăciune. Cum ar putea săvârși virtutea un om care nu se apropie și nu cade mereu înaintea Celui Ce dă virtutea? Cum ar putea dori cineva să fie curat și drept, dacă nu stă de vorbă cu Cel Care cere de la noi acestea, și mai multe decât acestea? Aș vrea să vă arăt, pe scurt, cum rugăciunea ne curățește iute, chiar de am fi plini de păcate. Ce poate fi mai mare și mai dumnezeiesc decât rugăciunea, când ea este un leac așa de bun pentru sufletele bolnave? Ninivitenii sunt aceia care și-au șters prin rugăciune multele lor păcate . Îndată ce au început să se roage, rugăciunea i-a făcut drepți; rugăciunea a îndreptat îndată un oraș obișnuit să trăiască în desfrâu, în păcate și în fărâdelegi; rugăciunea a fost mai puternică decât vechea obișnuință; a umplut orașul de legi cerești, a adus o dată cu ea și curăția, și iubirea de oameni, și blândețea, și grija de săraci. Fără aceste virtuți nu poate trăi rugăciunea în suflet; rugăciunea umple sufletul de toată dreptatea, îl îndreaptă spre virtute și alungă din el păcatul. Într-adevăr, de-ar fi intrat atunci în Ninive un om care cunoștea orașul mai dinainte, nu l-ar mai fi cunoscut; atât de iute trecuse de la o viață ticăloasă la una plină de dreaptă credință! După cum n-ai mai cunoaște pe o femeie săracă și îmbrăcată în zdrențe de-ai vedea-o mai târziu împodobită cu haine de aur, tot așa și cel care știa de mai înainte orașul acela sărac în fapte bune și lipsit de comori duhovnicești, nu l-ar mai fi cunoscut! Atâta îl schimbase rugăciunea! Atâta virtute adusesese în obiceiurile și în viața lui! O femeie care a trăit toată viața în stricăciune și desfrâu dobândește mântuire îndată ce cade la picioarele lui Hristos .

Rugăciunea nu curăță numai păcatele, ci îndepărtează pe om de la mari primejdii. Minunatul David, care a fost și împărat, și prooroc, a fost biruitor în multe și grele războaie numai prin rugăciune! Numai această armă o pune înaintea oștirii sale, și dădea prilej ostașilor săi să biruie în liniște și tihnă. Ceilalți împărați aveau nădejdea mântuirii lor în destoinicia căpeteniilor, în meșteșugul războiului, în arcași, în hopliți, în călăreți. Marele David însă își întărea oștirea lui cu sfintele rugăciuni; nu se uita la semeția comandanților săi, la semeția căpeteniilor pedestrilor și călăreților; nu aduna bani, nici nu-și făurea arme, ci din cer pogora armură dumnezeiască. Armură cu adevărat cerească este dumnezeiasca rugăciune; numai ea poate păzi cu tărie pe cei ce se tem de Dumnezeu. Adeseori privirile dușmanilor, curajul potrivnicilor și alte multe pe lângă acestea, fac zadarnice tăria și destoinicia ostașilor, dibăcia și viclenia arcașilor; rugăciunea însă

este armă de nebiruit, pavăză sigură, care pune pe fugă nu numai pe un dușman, ci multe zeci de mii de dușmani. Pentru că și David cel minunat n-a biruit pe Goliat cel vestit, care venea asupra lui ca un demon înfricoșător, cu arme, nici cu săbii, ci cu rugăciunea .

Deci puternică armă este pentru împărați rugăciunea în lupte; dar puternică este și pentru noi rugăciunea în lupta cu demonii. Tot așa și împăratul Iezechia a fost biruitor în războiul cu perșii; nu a înarmat oștire, ci punând numai oștirile în fața vrăjmașului ; la fel a scăpat (regele) și de moarte când a căzut înaintea lui Dumnezeu cu evlavia cuvenită și numai rugăciunea i-a lungit viața .

Vameșul ne învață apoi că rugăciunea curăță ușor sufletul care a păcătuit; s-a rugat lui Dumnezeu să capete iertare, și a căpătat . Ne învață și leprosul, care s-a curățit îndată ce a căzut înaintea lui Dumnezeu . Dacă Dumnezeu a curățit iute un trup stricat de boală, cu mult mai iute va vindeca, prin iubire de oameni, un suflet bolnav. Cu cât e mai de preț sufletul decât trupul, cu atât mai multă grijă va avea și Dumnezeu de el. Ți-aș putea da nenumărate exemple și din Vechiul, și din Noul Testament, dacă aș vrea să înșir pe toți cei mântuiți prin rugăciune.

Dar poate că unul din oamenii trândavi, din cei care nu vor să se roage cu râvnă și cu osârdie, mi-ar pune împotriva cuvintele rostite de Dumnezeu: Nu tot cel ce-Mi zice: “Doamne, Doamne!” va intra în împărăția cerurilor, ci acela care face voia Tatălui Meu Celui din ceruri! S-ar putea îndreptăți prin aceasta, dacă aș socoti că este de-ajuns numai rugăciunea pentru mântuirea noastră. Dar nimeni să nu se folosească de cuvintele mele pentru îndreptățirea trândăviei lui, pentru că am spus că rugăciunea este temelul bunătăților, temelia și rădăcina unei vieți îmbunătățite! Nici curăția nu poate mântui fără celelalte fapte bune, nici grija față de săraci, nici bunătatea, nici altă faptă bună! Ci trebuie să-și dea mâna toate în sufletele noastre. Dedesubtul lor însă stă rugăciunea ca o temelie, ca o rădăcină. După cum temeliiile fac puternice casele și corăbiile menținându-le trăinicia, tot așa și rugăciunile mențin trăinicia vieții noastre. Fără rugăciune nu avem niciun bine, nici nu ne mântuim. Pentru aceea Pavel stăruie mereu, poruncindu-ne și zicându-ne: Stăruieți în rugăciune, priveghind în ea cu mulțumire! ; iar în altă parte spune: Rugați-vă neîncetat, mulțumiți întru toate; că aceasta este voia lui Dumnezeu! ; iar în altă parte, iarăși: În toată vremea rugându-vă întru Duhul...; și întru aceasta privegheați cu toată răbdarea și rugăciunea! Astfel, căpetenia apostolilor, cu multe și dumnezeiești cuvinte, ne cheamă mereu la rugăciune. Se cuvine dar ca, povățuiți de el, să însoțim viața noastră cu rugăciunea și cu ea să ne udăm neconținut sufletul. Nu mai puțină nevoie au semenii de rugăciune decât pomii de apă. Nici pomii nu pot da roade dacă nu sug apa prin rădăcini, nici noi nu vom putea da fructele de mult preț ale dreptei credințe dacă nu adăpăm sufletul nostru cu rugăciunile. Pentru aceea trebuie să ne închinăm lui Dumnezeu când ne sculăm din pat, luându-o totdeauna înaintea răsăritului soarelui, când ne așezăm la masă, când ne ducem la culcare; dar, mai bine spus, trebuie să ne rugăm lui Dumnezeu în fiecare ceas, făcând aceasta în tot timpul zilei. În vreme de iarnă să cheltuim cea mai mare parte din noapte în rugăciune, plecându-ne cu multă frică genunchii noștri, cu luare-aminte la rugăciune, fericindu-ne pe noi prin slujirea lui Dumnezeu. Spune-mi: cum vei privi soarele dacă nu te-ai închinat Celui Ce a trimis ochilor tăi prea dulcea lumină? Cum te vei bucura de masă dacă nu te-ai închinat Dătătorului și Împărțitorului atâtor bunătăți? Cu ce nădejde vei întâmpina vremea nopții? Ce vise te aștepti să ai, dacă nu te îngrădești cu rugăciuni, ci te lași fără pază în voia somnului? Vei ajunge ușor batjocura duhurilor celor rele, vei fi ușor biruit de demonii care ne dau târcoale mereu, pândindu-ne ca să răpească iute pe cel pe care-l găsesc fără rugăciune. Dacă însă ne văd întăriți cu rugăciuni, fug îndată, ca niște tâlhari și răufăcători, că văd atârnată deasupra lor sabia ostașului. Dacă se întâmplă ca cineva să nu-și fi făcut rugăciunea, acela e luat cu forța de duhurile rele și

împins la păcate, necazuri și răutăți. Temându-ne de toate acestea, să ne îngrădăm totdeauna cu rugăciuni și cu cântări duhovnicești; ca milostivindu-Se Dumnezeu spre noi toți, să ne facă vrednici de împărăția cerurilor, prin Unul-Născut Fiul Lui, Căruia slava și puterea în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul II - Despre rugăciune

Din

OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR

2005

Cuvântul II - Despre rugăciune

Toată lumea știe că rugăciunea este începutul oricărui bine și pricina mântuirii și a vieții veșnice. Cu toate acestea, socot că trebuie neapărat să vorbesc, după putere, despre rugăciune, pentru ca pe cei ce obișnuiesc să trăiască în rugăciune și sunt cu luare-aminte la slujba lui Dumnezeu, cuvântul meu să-i facă mai sânguincioși, iar cei care trăiesc în trândăvie, care-și lasă sufletul pustiu de rugăciune, să cunoască paguba ce-au avut-o până acum și să nu se mai lipsească pentru restul vieții de mântuire.

Deci, chiar de la început, putem spune că cel mai mare bun al rugăciunii este acela că tot omul care se roagă stă de vorbă cu Dumnezeu; și știe bine orice om ce lucru mare este ca, om fiind, să vorbești cu Dumnezeu; dar ca să înfățișeze prin cuvânt cinstea aceasta, nimeni nu poate. Cinstea aceasta depășește chiar strălucita dregătorie a îngerilor; îngerii știu asta bine, că, după cum se spune în prooroci, toți îngerii aduc cu multă frică Stăpânului cântări și slujbe; își acoperă fețele și picioarele cu multă evlavie, iar prin bătaia aripilor și prin nestăvilitul lor freamăt își arată frica lor cea mare. Socot că în acest fel ne învață să uităm în vremea rugăciunii că suntem oameni; prinși de râvnă și de frică, să nu mai vedem nimic din cele de pe pământ, să socotim că stăm în mijlocul îngerilor și că săvârșim aceeași slujbă ca și ei. În celelalte privințe ne deosebim mult de îngeri; ne deosebim în ce privește firea, felul de viață, înțelepciunea, priceperea și în multe altele dintre acestea; în rugăciune însă facem o împreună-lucrare și îngerii, și oamenii. Când e vorba de rugăciune, nu este deosebire între firea îngerească și firea omenească. Rugăciunea te deosebește de animale, rugăciunea te alătură îngerilor. Dacă te străduiești să-ți petreci toată viața în rugăciune și în slujirea lui Dumnezeu, ai trecut îndată la o viețuire îngerească, ai trecut la viața, cinstea, noblețea, înțelepciunea și priceperea îngerească. Poate fi oare sfințenie mai mare decât a acelor ce stau de vorbă cu Dumnezeu? Poate fi oare cineva mai drept, mai bun și mai înțelept? Dacă cei care vorbesc cu oamenii înțelepți ajung iute de se aseamănă în înțelepciune cu aceia, în urma deselor convorbiri cu ei, ce se cuvine să spunem despre cei care vorbesc cu Dumnezeu și se roagă Lui? De câtă înțelepciune, de câtă virtute, de câtă pricepere, de câtă frumusețe morală, de câtă cumițenie, de câtă bună-cuviință în deprinderi nu li se umple sufletul în urma rugăciunii și rugămintii lor! Deci nu păcătuiești de spui că rugăciunea este pricina oricărei virtuți și dreptăți. Niciun gând sau faptă care duce la dreapta credință nu poate intra în suflet fără ajutorul rugăciunii și slujirii lui Dumnezeu. După cum un oraș care nu-i înconjurat cu ziduri cade ușor în mâna dușmanilor, pentru că-i lipsește zidul care să-i împiedice, tot așa și sufletul care nu-i îngrădit cu rugăciuni este supus ușor de diavol și umplut lesne cu orice păcat. Mai întâi, diavolul

nu îndrăznește să se apropie când vede că sufletul e întărit cu rugăciuni; se teme de tăria și puterea pe care i-o dau rugăciunile, care-l hrănesc mai bine de cum hrănesc mâncărurile trupul; apoi, cei care se roagă cu râvnă nu pot să facă o faptă nevrednică de rugăciune, ci, rușinându-se de Dumnezeu, cu Care nu de mult vorbiseră, îndepărtează iute toată uneltirea vicleanului; ei singuri se gândesc ce rău mare este ca, după ce ai vorbit nu de mult cu Dumnezeu și L-ai rugat să-ți dea viață curată și sfântă, să te îndrepti îndată spre diavol, să primești în suflet plăcerile rușinoase, să lași pe diavol să intre în sufletul pe care de curând l-ai cercetat Dumnezeu și să îngădui duhurilor rele să pătrundă în sufletele față de care harul Duhului și-a arătat marea sa iubire de oameni și purtarea sa de grijă. Și ascultă cum! Este cu neputință omului să stea de vorbă cu Dumnezeu fără lucrarea Duhului; harul trebuie să fie de față, să ne ajute în sfințele noastre nevoițe; și așa să intre, să ne plece genunchii noștri ca să ne rugăm și să cerem. Pentru că a sta de vorbă cu Dumnezeu e mai mult decât a sta de vorbă cu oamenii, de aceea trebuie să vină harul Duhului ca să ne întărească, să ne dea îndrăznire și să ne arate cât e de mare cinstea de a sta de vorbă cu Dumnezeu. Așadar, știind că și vorbești cu Dumnezeu și că și primești lucrarea Duhului când te rogi, n-ai să mai lași să intre diavolul în sufletul pe care ți l-a sfințit Duhul. După cum cei care au vorbit cu împăratul nu mai vor să stea de vorbă cu cerșetorii și cu oamenii fără căpătâi după ce s-au bucurat de cuvintele dulci ale împăratului și de cinstea ce li s-a făcut, tot așa și cel care a vorbit cu Dumnezeu și s-a rugat Lui nu va mai vrea să stea de vorbă cu cel viclean, cu cel necredincios. Într-adevăr, cu demonii vorbește cel ce slujește plăcerilor și calcă pe urmele nebuniei lor, după cum omul cu viața curată, omul care face dreptatea, stă de vorbă cu îngerii și calcă pe urma strălucitei lor dregătorii. Mi se pare că, dacă cineva ar spune că rugăciunile sunt nervii sufletului, ar grăi adevărul. După cum datorită nervilor trupul se menține, aleargă, stă drept, trăiește și stă strâns unit, iar dacă tai nervii, strici toată armonia trupului, tot așa și sufletele: datorită sfințelor rugăciuni își păstrează armonia lor, se mențin și aleargă cu ușurință pe calea bunei credințe. Dacă te lipsești de rugăciune, faci la fel ca și cum ai scoate un pește din apă. După cum pentru pește apa este viața lui, tot așa pentru tine, rugăciunea. Cu ajutorul rugăciunii poți să te înalți la Dumnezeu, poți să te urci la ceruri și să te apropii de Dumnezeu.

Cele ce am spus sunt îndestulătoare să-ți arate puterea sfintei rugăciuni; dar poate că e mai bine să mergem la dumnezeieștile Scripturi, ca să cunoaștem din cuvintele lui Hristos bogăția pe care rugăciunea o agonisește pentru cei ce voiesc să se îndeletnicească cu ea: Și le spunea, zice Evanghelia, și pildă lor, cum că trebuie să se roage în toată vremea: Într-o cetate era un judecător care de Dumnezeu nu se temea și de om nu se rușina. Și era și o văduvă în cetatea aceea și venea la el zicând: “Fă-mi dreptate asupra potrivnicului meu!”. Și multă vreme n-a vrut. Iar după aceea a zis întru sine: “Deși de Dumnezeu nu mă tem și de om nu mă rușinez, dar pentru că îmi face supărare văduva aceasta, îi voi face dreptate, ca să nu vină să mă necăjească la nesfârșit”. Și a zis Domnul: “Auziți ce grăiește judecătorul cel nedrept? Oare Dumnezeu nu le va face dreptate aleșilor Săi, care strigă către El ziua și noaptea, El, Care îndelung rabdă pentru ei? Zic vouă, că degrabă le va face lor dreptate!

Să cunoaștem, fraților, înțelepciunea cea ascunsă în cuvintele Duhului, cercetându-o după puterea noastră, nu câtă este ea, ci cât putem noi. Cei care-și fac viața pe mare, coboară în adâncurile ei și aduc celor de pe uscat pietre de mare preț. Și eu, cercetând noianul dumnezeieștilor Scripturi, m-am coborât, pe cât am putut, în adâncul înțelepciunii celei duhovnicești, ca să vă aduc comoară bună, care împodobește mai bine sufletele decât coroanele cele bătute cu pietre capetele împăraților. Frumusețea coroanelor împărătești se potrivește numai vieții de aici, dar cel care-și încununează sufletul prin cuvintele Duhului își petrece timpul de

acum în toată siguranța, iar după sfârșitul vieții, se apropie cu îndrăznire, plin de virtute și lipsit de orice păcat, de scaunul de judecată al lui Hristos. Ce comoară v-am adus dar, din adâncul Scripturilor? Asta nu înseamnă că am atins adâncul înțelepciunii, ci că m-am coborât atât cât am putut! Hristos, vrând să ne facă să ne rugăm și vrând să ne înfățișeze folosul ce-l aduce rugăciunea în sufletele noastre, vorbește de un judecător rău și îndărătnic, căruia îi dispăruse din ochi toată rușinea, iar din suflet izgonise teama de Dumnezeu. Și doar ar fi fost de-ajuns să ne fi înfățișat chipul unui judecător drept și milostiv, și să fi fost asemănată dreptatea aceluia cu iubirea de oameni a lui Dumnezeu, ca să arate puterea rugăciunii. Că dacă un om bun și blând primește cu bunăvoință pe cei care i se roagă, cu mult mai mult Dumnezeu, a Căruia mare bunătate depășește nu numai mintea noastră, ci chiar pe cea a îngerilor! Ar fi fost de ajuns, după cum am spus, să ne fi înfățișat chipul unui judecător drept; dar așa, ne dă ca pildă un judecător crud, necredincios și disprețuitor al oamenilor; acesta, nemilos față de ceilalți oameni, dar bun și blând față de cei ce se roagă de el cu stăruință, ca să cunoști că orice rugămintă atrage ușor spre milă și îndurare chiar pe oamenii răi. De ce a făcut asta Hristos? Ca să cunoască toți puterea rugăciunii! De aceea, după ce duce pe văduvă înaintea celui mai rău dintre judecători și după ce-l arată iubitor de oameni împotriva firii sale, mută cuvântul de la judecătorul cel rău la Tatăl Său, la Cel bun, Cel blând, Cel binevoitor, Cel iubitor de oameni, Cel Ce trece cu vederea fărădelegile, Cel Ce iartă multe păcate, Cel Ce-i hulit în fiecare zi și rabdă, Cel Care suferă să vadă pe demoni cinstiți, iar pe El ocărât, pe Fiul Său hulit cu mii și mii de hule, spuse și nespuse. Deci nu ne va milui El degrabă, cu toate că-i hulit, și rabdă cu blândețe dacă ne vede că ne închinăm Lui în cuvenita frică? Auziți, spune El, ce zice judecătorul cel nedrept: “Deși de Dumnezeu nu mă tem și de om nu mă rușinez, dar pentru că îmi face supărare văduva aceasta, îi voi face dreptate! Ce n-a putut frica, aceea a putut rugăciunea. Nici amenințarea, nici gândul pedepsei nu l-au făcut pe acest om să facă dreptate; văduva însă, cu rugăciunea ei, a îmblânzit firea. Ce se cuvine să înțelegem oare despre iubitorul de oameni Dumnezeu, dacă pe un om atât de crud l-a îmblânzit văduva rugându-se lui? Câtă bunătate, câtă iubire de oameni nu ne va arăta Dumnezeu, El, Care vrea să miluiască pururea și să nu pedepsească niciodată! El, Care din pricina mării Lui iubiri de oameni ne amenință cu pedepse și ne învrednicește de mari cinstiri, pentru ca nădejdea cinstirii să ne îndemne la virtute, iar frica să ne împiedice de la răutăți! Nu pot să-mi desprind mintea de judecătorul cel nedrept, pentru că văd în bunătatea lui cea împotriva firii sale iubirea de oameni cea nespusă a lui Dumnezeu. Dacă omul care niciodată n-a vrut să facă vreun bine s-a schimbat dintr-o dată și a miluit pe văduva ce se ruga de el, câtă purtare de grijă nu ne vor aduce din cer rugăciunile noastre? Poți cunoaște tăria și puterea sfintelor rugăciuni dacă te uiți și vezi mulțimea de bunătăți primite în fiecare zi și ceas de cei ce se roagă lui Dumnezeu pururea. Cine nu știe că Dumnezeu dăruiește tuturor oamenilor, fără deosebire, și dreptilor, și păcătoșilor, din pricina mării Lui iubiri de oameni ce-o are pentru noi, și lumina soarelui, și a stelelor, și a lunii, buna întocmire a văzduhului, hrană de tot felul, bogăție, viață și mii și mii de bunătăți? Dacă pe cei care nu-L roagă, nici nu-I cer, așa îi miluiește și-i mângâie în fiecare zi, câte bunătăți nu va dăruia celor ce-și petrec toată viața în rugăciuni și cereri? Haide să vă spun la câți din cei drepti le-a dat să măntuiască prin rugăciunile lor și neamuri, și orașe, și lumea toată. Iar când vorbesc de rugăciune, primul vrednic de pomenire este Pavel. Pavel, care nu se mai satura de a-I sluji lui Dumnezeu, Pavel, slujitorul obștesc, Pavel, strămoșul robilor lui Hristos. Așadar, păzitorul acesta al lumii a măntuit toate neamurile prin rugăciunea lui și prin rugămintile lui către Dumnezeu, spunându-ne mereu: Pentru aceea îmi plec genunchii înaintea Tatălui Domnului nostru Iisus Hristos, din Care își trage numele orice neam în cer și pe pământ, ca să vă dea, după bogăția slavei Sale, să fiți puternic întăriți, prin Duhul Lui, în

omul cel lăuntric, ca să locuiască Hristos prin credință în inimile voastre! Vezi câtă putere are rugăciunea, cererea? Face pe oameni temple ale lui Hristos. Și după cum palatele împărătești sunt făcute cu aur, pietre prețioase și marmură, tot așa și templele lui Hristos sunt făcute cu rugăciuni: Ca să locuiască Hristos, spune Pavel, în inimile voastre. Poate fi oare o laudă mai mare a rugăciunii decât aceea că face temple ale lui Dumnezeu? Cel Care e necuprins de cer, Acela intră în sufletul celui care trăiește în rugăciune. Cerul Îmi este scaun, zice Domnul, iar pământul, reazem picioarelor Mele. Sau care este locul odihnei Mele? Cu toate acestea, Pavel Îi zidește casă prin sfintele rugăciuni: Îmi plec genunchii înaintea Tatălui Domnului nostru Iisus Hristos, ca să locuiască Hristos prin credință în inimile voastre. Poți vedea puterea sfințelor rugăciuni și din aceea că Pavel, care a străbătut întreaga lume ca un întraripat, care a stat la închisoare, care a fost bătut, care a purtat lanțuri, care a trăit vărsând sânge și în primejdii, care a izgonit demoni, care a înviat morți, care a pus capăt bolilor, nu se încredea în niciuna din aceste fapte mari pentru mântuirea oamenilor, ci în rugăciuni; cu ele întărea pământul. După ce făcea minuni, după ce învia morți, alerga la rugăciune, ca un atlet care aleargă, după ce primește cununa, la locul de exercițiu. Că rugăciunea este dătătoarea puterii de a învia morți și de a face toate celelalte minuni. Puterea pe care apa o dă pomilor, pe aceea o dă rugăciunea vieții sfinților. În noaptea în care rugăciunea uda sufletul lui Pavel, el îndura cu ușurință chinurile, lăsând să fie lovit, ca o stâncă. Prin rugăciune a zguduit în Macedonia temnița; prin rugăciune a sfărâmat lanțurile ca un leu; prin rugăciune a smuls din rătăcire pe paznicul temniței; prin rugăciune a zdrobit tirania demonilor. Știm apoi și cuvintele pe care le-a scris tuturor oamenilor: Stăruiiți în rugăciune, priveghind în ea cu mulțumire, rugându-vă totodată și pentru noi, ca Dumnezeu să-i deschidă cuvântului nostru o ușă spre a grăi taina lui Hristos... . Ce spui, Pavele? Atâta îndrăznire ne dau rugăciunile, că putem îndrăzni să-L rugăm pe Dumnezeu pentru tine? Care soldat îndrăznește să roage pe împărat pentru comandantul său? Și doar niciun comandant nu-i așa de prieten cu împăratul, cât de prieten e Pavel cu Dumnezeu! Cu toate acestea, la atâta cinste ne ridică rugăciunile, că putem îndrăzni să-L rugăm pe Dumnezeu pentru Pavel. Tot așa și marele Petru, cel mai strălucit decât cerul, a scăpat din închisoare, pentru mântuirea de obște a oamenilor, mai întâi prin virtutea lui, apoi prin rugăciunea Bisericii care a deschis degrabă porțile încuiate ale temniței. Nu fără rost Luca a scris că se făceau de către toată Biserica rugăciuni stăruitoare pentru Petru; s-a scris ca să cunoaștem câtă putere au în cer rugăciunile, ca să cunoaștem că pot scăpa de primejdii chiar pe Pavel și Petru, stâlpii Bisericii, verhovnicii apostolilor, pe cei străluciți în cer, zidul lumii, pavăza de obște a întregului pământ și a mării. Spune-mi: cum a scăpat Moise pe Israel în războaie? N-a dat ucenicului său arme și oștire, ci el însuși a pus rugăciunile lui înaintea mulțimii dușmanilor! Aceasta ne învață că rugăciunile dreptilor au cu mult mai mare putere decât armele, caii, boii și oștirile. Din pricina asta, toată oștirea și multe zeci de mii de oameni aveau nădejdea mântuirii lor în rugăciunile proorocului. Când se ruga Moise, biruiau iudeii; când înceta rugăciunea, biruiau vrăjmașii. Așa și noi: când ne rugăm, biruim cu ușurință pe diavol; când ne trândăvim însă, ațâțăm pe cel viclean împotriva noastră. Da, numai prin rugăciune a mântuit Moise pe poporul cel necredincios; numai prin rugăciune a avut parte de vederea cea dumnezeiască și a dobândit mii și mii de bunătăți. Rugăciunea l-a ajutat să ducă o viață asemănătoare celor ce locuiesc în cer. Rugăciunea a biruit puterea focului și a îmblânzit leii; cei trei tineri, cu rugăciunea, au biruit puterea focului; Daniel, cu rugăciunea, a îmblânzit leii. Prin faptele acestea, socot eu, Dumnezeu a făcut cunoscut tuturor că pe toți cei care se roagă când sunt în primejdii, rugăciunea îi scapă din primejdiile ce-i amenință. Rugăciunea este pricina de mântuire, pricină pentru nemurirea sufletului; este zid tare al Bisericii, pavăză neclintită,

înfricoșătoare demonilor, iar nouă, celor drept credincioși, mântuitoare.

Rugăciunea a născut pe sfântul prooroc Samuel ; fiindcă firea trupului mamei era neputincioasă pentru naștere, a venit iute rugăciunea acesteia și a îndreptat cusurul firii. De așa fel este rodul rugăciunii! Rugăciunea a zămislit un prooroc precum acela. Tot prin rugăciune a ajuns Samuel vestit în ceruri, râvnitor îngerilor, fiind mai mult decât era în puterea omului. Socot că așa trebuia să fie Samuel: spicul rugăciunii mamei! Să învingă pe ceilalți prin frumusețea sa morală, prin purtările lui pline de virtute; trebuia să-i întrecă pe sfinții de dinainte de el, cum în holde spicele binecrescute le întrec pe celelalte.

Cu ajutorul rugăciunii a biruit David în atâtea și atâtea războaie, nu mânuind arme, nici agitând lancea, nici scoțând sabia, ci încingându-se cu rugăciunile.

Cu ajutorul rugăciunii, Iezechia a pus iute pe fugă mulțimea perșilor. Aceștia aduseseră la ziduri mașini de război; Iezechia a întărit zidul cu rugăciunile. Și s-a terminat războiul fără arme, numai cu ajutorul rugăciunii! Trâmbița n-a sunat, oștirea a stat liniștită, armele nu s-au mișcat și pământul nu s-a înroșit de sânge. A fost de ajuns rugăciunea ca să-i înspăimânte pe dușmani .

Rugăciunea a mântuit și pe niniviteni; a îndepărtat iute mânia venită din cer și a îndreptat repede viața lor stricată. Atâta putere și tărie are rugăciunea, încât ninivitenii, care trăiseră toată viața lor în fapte rele și de rușine, s-au schimbat îndată când a intrat în oraș rugăciunea; și a adus o dată cu ea curăția, dreptatea, prietenia, unirea, grija de săraci și toate bunătățile .

După cum când intră într-un oraș o împărăteasă trebuie neapărat să o însoțească toată bogăția, tot așa și când intră într-un suflet rugăciunea, intră o dată cu ea toată virtutea. Ceea ce-i temelie pentru o casă, aceea-i rugăciunea pentru suflet. Toți trebuie să punem întâi în suflete rugăciunea ca pe o rădăcină, ca pe o temelie, pe care să zidim apoi cu râvnă și curăția, și blândețea, și dreptatea, și grija de săraci, și toate legile lui Hristos, pentru ca, trăind după ele, să dobândim bunătățile cele cerești cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care și cu Care Tatălui, împreună cu Sfântul Duh, slavă și putere în vecii vecilor! Amin.

Cuvânt la pilda celui ce datora zece mii de talanți

Din

*OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005*

Cuvânt la pilda celui ce datora zece mii de talanți

I. Ca și cum m-aș întoarce la voi dintr-o lungă călătorie, așa mă simt eu astăzi. Cei care iubesc, dacă nu pot sta de vorbă cu cei pe care îi iubesc, n-au niciun folos că stau aproape unii de alții. Așa și eu: eram în oraș, dar nu mă simțeam mai bine decât cei plecați în străinătăți, pentru că atâta vreme n-am putut să vă vorbesc. Dar, iertați-mă! Nu trândăviei, ci bolii s-a datorat tăcerea! Voi vă bucurați acum că am scăpat de boală! Eu mă bucur pentru că vă văd pe voi, iubiții mei! Că și pe vremea când eram bolnav, mai cumplită decât boala era neputința de a lua parte la această iubită adunare. Iar acum, după ce-am scăpat de boală, mai plăcută decât sănătatea îmi este putința de-a mă desfăta în voie de dragostea voastră. Nici nu arde atâta fierbințeala trupului pe cei bolnavi de friguri, cât ne arde sufletul despărțirea de cei dragi. După cum bolnavii de friguri caută vase și pahare cu apă rece, tot așa cei îndrăgostiți caută chipurile celor iubiți. Știu

asta bine toți cei care iubesc. Haide dar, pentru că am scăpat de boală, să ne îndestulăm unii de alții, dacă e cu puțință să ne săturăm vreodată! Că dragostea nu știe de sațiu, ci cu cât se desfășoară mai mult de chipul celor dragi, cu atât îi crește mai mare vâpaia. Iar Pavel, călăuză dragostei, știind bine asta, spunea: Nimănui cu nimic să nu fiți datori decât cu iubirea unuia față de altul! Numai datoria aceasta se plătește mereu și nu se stinge niciodată. Să fii mereu dator cu dragostea, e bine și vrednic de laudă. Când e vorba de bani, laudăm pe cei ce n-au nicio datorie; dar când e vorba de dragoste, laudăm și admirăm pe cei care-s mereu datori. Când nu-ți plătești datoriile bănești, e semn de nechibzuință; dar când nu stingi niciodată datoria dragostei, e semn de om cu bună judecată.

Să nu vă necăjiți de va fi lung cuvântul ce am să vi-l spun! Vreau să vă învăț un cântec minunat de harpă! N-am să folosesc o liră fără viață, ci în locul coardelor de harpă voi atinge poruncile lui Dumnezeu și faptele Scripturii. Și după cum cântăreții din harpă iau degetele ucenicilor și le duc încet la coardele harpei și-i învață să le atingă cu măiestrie, ca să scoată din niște coarde mute sunete mai dulci și mai plăcute decât orice sunet, tot așa voi face și eu: în loc să vă iau degetele voastre, vă voi lua sufletul vostru și-l voi duce înspre poruncile lui Dumnezeu; voi ruga apoi dragostea voastră să le atingă cu măiestrie, ca să încântați cu dulceața cântecului vostru nu sobor de oameni, ci popor de îngeri. Nu-i de-ajuns numai rostire de dumnezeiești cuvinte, ci trebuie ca ele să se prefacă în fapte, întocmai ca și la o harpă: atinge coardele ei un maestru, și le atinge și un necunosător; acesta din urmă supără pe cel care-l aude, celălalt desfășoară și încântă. Și doar degetele-s la fel, și coardele aceleași, dar nu și măiestria. Tot așa și cu dumnezeieștile Scripturi: citesc mulți dumnezeieștile cuvinte, dar nu toți câștigă, nu toți folosesc. Pricina e că nici nu adâncesc cele spuse în Scriptură, nici nu ating cu măiestrie harpa. Că ceea ce e măiestria cântatului din harpă, aceea e prefacerea în fapte a legilor lui Dumnezeu. În tot timpul postului celui mare am atins numai o coardă din legile dumnezeiești, vorbindu-vă de legea despre jurăminte; și datorită harului lui Dumnezeu, multe guri ale ascultătorilor mei au învățat de la mine cântul acestei legi; s-au dezbărat de obiceiul cel rău de a se jura pe Dumnezeu și au acum neconținut, în orice vorbire: "da", sau "nu", sau "crede-mă". De i-ar sili nevoia a mii și mii de trebi, mai mult de aceste cuvinte nu vor să rostească.

2. Dar pentru că nu-i de ajuns spre mântuirea noastră numai păzirea unei singure porunci, haide să vă duc astăzi și la alta. Da, n-au împlinit toți porunca de mai înainte, dar trecând vremea, îi vor ajunge pe cei ce-o împlinesc și cei rămași în urmă. Știu că atâta râvnă au, într-adevăr, toți pentru porunca asta, încât și în casă, și la masă se iau la întrecere bărbații cu femeile, robii cu cei liberi, ca să o împlinească. Și am fericit pe cei ce stau la masă cu o râvnă ca aceasta. Poate fi oare o masă mai sfântă ca aceea de la care sunt izgonite beția, lăcomia și toată nebunia și la care acestea au fost înlocuite cu întrecerea în păzirea legii lui Dumnezeu, la care bărbatul își păzește soția, iar soția pe bărbat, ca să nu cadă niciodată în adâncul călcării poruncii, căci de o va călca, pedeapsă cumplită îl așteaptă? Stăpânul nu se rușinează când e mustrat de robi, nici casnicii răi când sunt îndreptați spre calea cea bună! N-ai greși dacă ai numi o casă ca aceasta Biserică a lui Dumnezeu. Este vădit că acolo unde domnește atâta înțelepciune, încât chiar în timp de desfătare oamenii se îngrijesc de păzirea legilor dumnezeiești, unde toți cei de față luptă și se întrec unii de alții pentru atingerea acestui scop, acolo orice demon, orice putere vicleană este alungată, fiind de față Hristos, Care Se bucură de această frumoasă întrecere a robilor Săi și le dă din belșug toată binecuvântarea Lui. Pentru aceea deci, lăsând porunca aceasta - căci știu că ea, cu harul lui Dumnezeu, va cuprinde tot orașul, pentru că voi de la început ați îmbrățișat-o cu însuflețire și i-ați pus început puternic -, deci lăsând porunca aceasta, voi trece la alta, anume la aceea care ne poruncește să disprețuim mânia. După cum la chitară nu-i de ajuns să lovești o singură coardă ca

să cânti o melodie, ci trebuie să treci peste toate cu ritmul cuvenit, tot așa și cu virtutea sufletului: nu ne e de ajuns pentru mântuire, precum am mai spus, numai o singură lege, ci trebuie să le păzim cu chibzuială pe toate chiar, de vrem să glăsuim o cântare mai plăcută și mai de folos decât orice cântare plină de armonie. A învățat gura ta să nu se mai jure? A învățat limba ta să spună: “da” sau “nu” în orice împrejurare? Să se învețe a se scârbi și de orice cuvânt de ocară! Să se învețe a pune mai multă râvnă pentru împlinirea acestei porunci, pentru că îndeplinirea ei cere de la noi osteneală și mai multă. La porunca cealaltă trebuie numai să ne biruim obișnuința; când e vorba însă de stârpirea mâniei din suflet, ne trebuie râvnă și mai puternică; patima aceasta e tiranică și adeseori trage cu ea chiar pe cei cu mintea trează și-i pogoară în adâncul pierzaniei. Îndurați, dar, lungimea cuvântului meu! Ar fi o nerozie să fim răniți în fiecare zi în oraș, în casă, de prieteni, de rude, de dușmani, de vecini, de cei din casă, de soție, de copil, de propriile noastre gânduri, și să nu căutăm măcar o dată pe săptămână să ne îngrijim de vindecarea rănilor acelora, mai ales când știm că vindecarea aceasta nu-i nici cu cheltuială și nici cu durere. Nu am cuțit în mâna mea acum, ci am cuvânt, pe care-l folosesc în loc de cuțit, am cuvânt care-i mai tăios ca orice cuțit, cuvânt care taie desăvârșit tot putregaiul păcatului și nu pricinuiește durere celui ce-i tăiat. Nu am foc în dreapta mea, ci învățătură mai tare ca focul; am învățătură care nu arde, dar oprește întinderea păcatului; învățătură care, în loc de dureri, pricinuiește celui scăpat de păcat multă desfătare. Aici, pentru vindecare, nu-i nevoie de timp îndelungat, de osteneală și de bani! E de ajuns numai să voiești, și am și săvârșit toată virtutea. De ne vom gândi la vrednicia lui Dumnezeu, Care ne dă legea și porunca, atunci vom dobândi destul sfat, destulă învățătură. Că nu voi a vă spune cuvintele mele, ci am să vă duc pe toți la Legiutor. Urmați-mă, dar! Ascultați legile lui Dumnezeu!

- Unde ne-a vorbit Stăpânul de mânie și de dorință de răzbunare?

- În tot cuprinsul Scripturii, dar mai ales în pilda aceea pe care a spus-o ucenicilor Săi și care începe așa: De aceea, asemănatu-s-a împărăția cerurilor cu un împărat care a voit să se socotească cu slugile sale. Și începând el să facă socoteala, i s-a adus un datornic cu zece mii de talanți. Dar neavând el să-i plătească, stăpânul său a poruncit să-l vândă pe el, și pe femeia lui, și pe copiii lui, și toate câte are, ca să plătească. Deci căzând sluga aceea în genunchi, i se închina zicând: “Doamne, mai îngăduiește-mă, și-ți voi plăti tot!” Și milostivindu-se stăpânul slugii aceleia, l-a slobozit și i-a iertat lui datoria. Dar, ieșind, sluga aceea a găsit pe unul din cei ce slujeau împreună cu el și care-i datora o sută de dinari; și punând mâna pe el, îl sugruma zicând: “Dă-mi ce-mi ești dator!” Și căzându-i la picioare cel ce era slugă ca și el, îl ruga zicând: “Mai îngăduiește-mă, și-ți voi plăti!” Dar el n-a vrut, ci mergând, l-a aruncat în închisoare, până ce-i va plăti datoria. Iar celelalte slugi, văzând cele petrecute, s-au întristat foarte și, venind, i-au spus stăpânului lor toate cele întâmplate. Atunci, chemându-l stăpânul său, i-a zis: “Slugă vicleană, toată datoria aceea ți-am iertat-o pentru că m-ai rugat. Nu se cădea oare ca și tu să ai milă de cel împreună cu tine slugă, așa cum am avut eu milă de tine?” Atunci l-a dat pe mâna chinuitorilor, până ce-i va plăti toată datoria. Așa vă va face și vouă Tatăl Meu Cel ceresc, dacă nu veți ierta fiecare fratelui său din toată inima .

3. Aceasta-i pilda. Dar trebuie să spunem pentru ce Domnul a precedat pilda, adăugând un cuvânt spre vădirea cauzei. Că n-a spus numai atât: “Asemănatu-s-a împărăția cerurilor”, ci: De aceea, asemănatu-s-a împărăția cerurilor... Pentru ce a adăugat cauza? Vorbea ucenicilor despre îngăduință, îi învăța să-și stăpânească mânia; ne învăța să nu ținem seamă de nedreptățile ce ni le fac alții, grăind așa: De va greși fratele tău, mergi, muștră-l numai între tine și el; și de te va asculta, ai câștigat pe fratele tău . Pe când Hristos grăia ucenicilor Săi acestea și unele ca acestea și-i învăța dreapta cugetare, Petru, verhovnicul cetei apostolilor, gura ucenicilor, stâlpul Bisericii,

tăria credinței, temelia mărturisirii, pescarul lumii, cel ce a ridicat neamul nostru din adâncul rătăcirii la cer, cel ce totdeauna fremăta de însuflețire și îndrăznire, dar, mai bine spus, mai mult de dragoste decât de îndrăznire, Petru deci s-a apropiat de Dascălul său, în vreme ce toți ceilalți ucenici tăceau, și a zis: De câte ori va greși fratele meu și eu îl voi ierta? Oare până de șapte ori? Întrebă și dă totodată și răspunsul. Înainte de a afla, o face pe darnicul. Petru știa bine părerea Dascălului său, știa că e aplecat spre iubirea de oameni și că are să-I facă plăcere mai mult decât toți dacă iartă păcatele semenilor și nu le cercetează cu asprime; și, de aceea, voind să fie pe placul Legiuitorului, a zis: Oare până de șapte ori? Dar ca să afli ce este omul și ce este Dumnezeu, ca să afli că dărnicia omului, oricât de mare ar fi ea, în comparație cu dărnicia lui Dumnezeu este mai săracă decât orice sărăcie, și că ceea ce este o picătură față de oceanul nesfârșit, aceea este bunătatea noastră față de nespusa iubire de oameni a lui Dumnezeu, după ce Petru a spus: Oare până de șapte ori?, după ce a socotit că a fost tare, dar nu și generos, ascultă ce răspunde Domnul: Nu-ți zic ție până de șapte ori, ci până de șaptezeci de ori câte șapte! Unii socot că Domnul a spus că trebuie să iertăm de șaptezeci de ori, dar nu-i așa, ci aproape de cinci sute de ori, căci de șaptezeci de ori câte șapte fac patru sute nouăzeci. Să nu socotești că e grea porunca, iubite! De vei ierta o dată, de două ori sau de trei ori pe zi pe cel care-ți greșește, de-ar fi cel ce te supără tare ca piatra, de-ar fi mai sălbatic chiar decât dracii, nu va fi atât de nesimțitor ca să cadă din nou în aceleași păcate, ci, înțeleptit de deasa iertare, va ajunge mai bun și mai blând; iar tu, la rândul tău, dacă ești pregătit să nu ții seamă de atâtea ori greșelile ce-ți fac alții, deprins de prima, de a doua și a treia iertare, nici n-ai să mai simți apăsarea unui astfel de lucru greu, iar odată îndeletnicit cu deasa iertare, nici n-ai să mai fii rănit de greșelile semenilor tăi. Petru, când a auzit porunca aceasta, a rămas uimit; nu se îngrijea numai de el, ci și de cei ce aveau să-i fie lui încredințați. Iar Domnul, ca să nu mai facă Petru ce făcuse la celelalte porunci, luându-i-o înainte, l-a împiedicat să mai pună vreo întrebare.

- Dar ce a făcut Petru la celelalte porunci?

- Dacă Hristos dădea o poruncă ce i se părea că are oarecare greutate, Petru sărea înaintea celorlalți apostoli, Îl întreba și-I cerea lămuriri cu privire la poruncă. Astfel, când a venit bogatul la Hristos și l-a întrebat despre viața veșnică, și a plecat întristat din pricina avuțiilor, aflând care faptă duce la desăvârșire, și când Hristos a spus că mai ușor este camilei să treacă prin urechile acului decât bogatului să intre în împărăția lui Dumnezeu, Petru, deși se lipsise de toate și nu mai avea nicio undiță măcar, că întorsese spatele și meseriei, și bărcii, s-a apropiat de Hristos și a zis: Și cine poate să se mântuiască? Uită-te la bunătatea și la căldura ucenicului! N-a spus: “Poruncești lucruri cu neputință! Porunca e grea, legea apăsătoare!”, dar nici n-a tăcut, ci și-a arătat și grija față de ceilalți oameni, dar totodată a dat și Dascălului cinstea ce I se cuvenea de la un ucenic, zicând așa: Și cine poate să se mântuiască? Încă nu ajunsese păstor, și avea suflet de păstor; încă nu i se încredințase conducerea, și avea purtarea de grijă cuvenită unui conducător, îngrijindu-se de toată lumea. Dacă ar fi fost bogat, dacă ar fi avut multe avuții, s-ar fi putut spune poate că-și purta grija de el însuși, nu de ceilalți, că a pus această întrebare pentru că se îngrijea de lucrurile lui. Dar așa, sărăcia îl elibera de această bănuială, arătând că se îngrijea și se preocupa de mântuirea altora și voia să afle de la Dascăl calea mântuirii. De aceea și Hristos îi dă curaj, zicându-i: Cele cu neputință la oameni sunt cu putință la Dumnezeu! “Să nu crezi, îi spune Hristos, că vă las pustii! Eu vin în ajutorul râvnei acesteia a voastre și fac ușoare și lesnicioase cele cu neputință!”

Iarăși, când a vorbit Hristos despre căsătorie și despre femeie și a spus: Oricine-și va lăsa femeia, în afară de cuvânt de desfrânare, o face să săvârșească adulter și îndemna pe bărbat să îndure orice răutate a femeii în afară de desfrânare, Petru, în vreme ce ceilalți apostoli tăceau, s-a

apropiat de Hristos și I-a spus: Dacă așa este pricina omului cu femeia, nu este de folos să se însoare . Iată că și aici a dat și Dascălului cinstea cuvenită, și s-a îngrijit și de mântuirea celorlalți, nici acum nu s-a îngrijit de cele ale lui.

Prin urmare, pentru ca să nu mai spună Petru așa ceva, Hristos i-o ia înainte și-i taie dinainte, prin pilda datornicului, orice obiecție. Pentru aceasta și evanghelistul a spus: De aceea asemănatu-s-a împărăția cerurilor cu un împărat care a voit să se socotească cu slugile sale . A arătat că de aceea a spus pilda aceasta, ca să cunoști că, de-ai ierta pe fiecă zi de șaptezeci de ori câte șapte fratelui tău păcatele lui, nici așa n-ai făcut un lucru mare, ci ești departe cu mult, nespun de mult, de bunătatea lui Dumnezeu; nu ierți atâta cât ți se iartă.

4. Să ascultăm dar pilda. Chiar dacă pare că se înțelege de la sine, totuși are și o comoară ascunsă și nespun de gânduri.

Asemănatu-s-a împărăția cerurilor cu un împărat care a voit să se socotească cu slugile sale . Să nu treci în grabă pe lângă cuvintele acestea, ci deschide-mi mie tribunalul acela propriu, intră în lăuntru conștiinței tale și gândește-te la cele ce-ai făcut în toată viața ta. Iar când auzi că se socotește cu slugile sale, gândește-te că cere socoteală tuturor oamenilor: și împăraților, și căpeteniilor, și dregătorilor, și bogaților, și săracilor, și robilor, și celor liberi, că toți trebuie să ne înfățișăm înaintea scaunului de judecată al lui Hristos . De ești bogat, gândește-te că vei da socoteală câți bani ai cheltuit cu desfrânatele și câți cu săracii, câți ai cheltuit cu paraziții și lingușitorii și câți cu nevoiașii, câți ai cheltuit în stricăciuni și câți în iubirea de oameni, câți ai cheltuit în desfătări, în cele nesăbuite, în beții și câți cu ajutorarea celor năpăstuiți. Vei da socoteală nu numai de felul în care ți-ai cheltuit banii, ci și de felul în care ți i-ai dobândit, dacă ți-ai adunat averea din drepte ostenele sau din răpiri și lăcomii, dacă ai dobândit-o din moștenire părintească sau surpând casele orfanilor și jefuind averile văduvelor. Și după cum noi cerem socoteală slugilor noastre nu numai de banii cheltuiți, ci și de banii câștigați, și-i întrebăm de unde au banii, de la cine i-au primit, în ce chip și câți, tot așa și Dumnezeu: nu ne va cere socoteală numai de felul cum am cheltuit banii, ci și de felul cum i-am dobândit. Nu va da socoteală numai bogatul de bogăția lui, ci și săracul de sărăcia lui: dacă a îndurat sărăcia cu curaj și mulțumind lui Dumnezeu; dacă nu s-a supărat, dacă n-a deznădăjduit, dacă n-a învinuit purtarea de grijă a lui Dumnezeu când vedea că altul cheltuiește și chefuliește, iar el trăiește în neagră sărăcie. După cum va cere socoteală bogatului de milostenie, tot așa va cere socoteală săracului de răbdare. Dar, mai bine spus, nu numai de răbdare, ci chiar și de milostenie, că sărăcia nu-i o piedică în calea milosteniei. Dovadă, văduva care a pus doi bănuți în cutia bisericii; cu acei doi bănuți ea a întrecut pe cei care puseseră mult . Nu se va cere socoteală îndeaproape numai bogaților și săracilor, ci și stăpânilor lumii acesteia, și judecătorilor: dacă n-au stricat dreptatea, dacă n-au judecat căutând la fața omului, dacă n-au dat sentință din ură față de cei judecați, dacă n-au pronunțat hotărârile lor pe nedrept plecându-se lingușelilor, dacă n-au năpăstuit, din dorință de răzbunare, pe oameni fără vină. Nu numai stăpânitorii lumii vor da socoteală, ci și întâi-stătătorii Bisericilor vor da socoteală de dregătoria lor; și mai cu seamă acestora li se va cere mai amănunțită și mai strașnică socoteală. În ziua judecății se va cere îndeaproape socoteală și celui căruia i s-a încredințat predicarea cuvântului lui Dumnezeu, dacă nu cumva din lene sau din invidie a trecut cu vederea ceva din cele ce se cuveneau spuse, dacă prin faptele sale a arătat că a tălmăcit bine toate și n-a ascuns nimic din cele de folos. Episcopul, la fel, va avea să dea cu atât mai mare socoteală, cu cât el stă pe o treaptă și mai înaltă; va da socoteală nu numai pentru predicarea cuvântului lui Dumnezeu și pentru ajutorarea săracilor, dar și pentru hirotoniile ce le-a făcut și pentru altele nenumărate. Arătându-le pe acestea, Pavel scria lui Timotei: Măinile degrabă pe nimeni să nu-ți pui; nici nu te face părtaș la păcatele altora! Iar

pe evrei, sfătuindu-i cu privire la mai-marii lor, îi înfricoșă în alt chip, grăindu-le așa: Ascultați de mai-marii voștri și supuneți-vă lor; că ei priveghează pentru sufletele voastre, ca unii ce au să dea seama de ele . Vom da seama atunci nu numai de fapte, ci și de cuvinte. Așa precum noi cerem socoteală de toți banii pe care i-am încredințat slugilor noastre, așa și Dumnezeu ne va cere socoteală de felul cum am cheltuit cuvintele încredințate nouă. Ni se va cere socoteală și vom fi cercetați cu de-amănuntul dacă le-am cheltuit zadarnic și fără de folos. Nu vatămă atâtă argintul cheltuit, cât vatămă cuvintele rostite în zadar, fără de folos și la nimic cu cale. Argintul cheltuit fără de rost mărginește adesea numai la bani paguba; pe când cuvântul rostit fără de rost dă rămă case întregi, pierde și doboară suflete. Mai mult: paguba de bani mai poate fi îndreptată, dar cuvântul, odată rostit, nu-l mai poți întoarce ca fiind iar al tău. Da, Hristos spune că avem să dăm socoteală de cuvintele noastre. Ascultă! Și grăiesc vouă: Că pentru tot cuvântul deșert pe care-l vor grăi oamenii, vor da socoteală în ziua judecății. Că din cuvintele tale te vei îndreptăți și din cuvintele tale vei fi osândit . Dar nu numai de cuvintele noastre vom da seama, ci și de acelea pe care le auzim. De pildă, dacă ai ascultat învinuire mincinoasă adusă împotriva cuiva. Că spune Scriptura: Să nu-ți pleci urechea la zvon deșert! . Dacă cei ce ascultă cuvinte deșarte nu capătă iertare, ce apărare mai pot avea cei ce hulesc și învinuiesc?

5. Dar pentru ce vorbesc eu de cuvintele rostite și de cele auzite, când avem să dăm socoteală chiar de gândurile noastre? Pavel ne arată asta spunându-ne: Așadar nu judecați ceva înainte de vreme, până ce va veni Domnul, Care va și lumina cele ascunse ale întunericului și va vădi gândurile oamenilor! Iar Psalmistul spune: Gândul lăuntric al omului se va mărturisi Ție . De pildă, dacă ai vorbit fratelui tău cu gând rău și viclenie, dacă l-ai lăudat cu gura și cu limba, dar cu inima l-ai vorbit de rău și l-ai invidiat. Iarăși, Hristos lăsând să se înțeleagă același lucru, că vom da seamă nu numai de faptele noastre, ci și de gândurile noastre, spune: Că oricine se uită la o femeie spre a o pofti s-a și desfrânat cu ea în inima lui . Și doar păcatul n-a trecut la faptă, ci este deocamdată în minte. Dar nici așa nu rămâne fără vină cel care de aceea se uită la frumusețea femeilor, ca să aprindă în el pofta desfrânării. Când auzi dar că Împăratul va cere socoteală slugilor Sale, să nu treci cu nepăsare pe lângă aceste cuvinte, ci gândește-te că va cere socoteală tuturor dregătorilor, tuturor vârstelor: și bărbaților, și femeilor! Gândește-te cum va fi tribunalul acela atunci! Gândește-te la toate păcatele săvârșite de tine! Chiar dacă tu îți vei uita păcatele tale, află că Dumnezeu nu le va uita, ci le va pune pe toate înaintea ochilor noștri, dacă nu ni le vom șterge mai înainte, acum, prin pocăință și mărturisire și prin îndepărtarea urii și dorinței de răzbunare din sufletul nostru.

- Dar pentru ce Dumnezeu ne cere socoteală?

- Nu-ți cere socoteală pentru că n-ar ști faptele tale - cum ar fi cu puțință asta, când El știe toate înainte de nașterea lor? -, ci ca să te convingă pe tine, sluga, că pe drept datorezi ceea ce datorezi. Dar, mai bine spus, nu numai ca să afli că ești dator, ci ca să și ștergi datoria. Pentru aceea a poruncit și proorocului să spună iudeilor păcatele lor: Spune, zice Domnul, casei lui Iacov fărădelegile sale și poporului Meu păcatele lui! Nu numai ca să le audă, ci ca să și le îndrepte.

Și începând el să facă socoteala, i s-a adus un datornic cu zece mii de talanți . Oare a cheltuit tot cât i s-a încredințat? Mare-i era povara datoriei! Și nu era numai asta grozăvia, ci și aceea că el a fost adus primul înaintea stăpânului ca să dea socoteală. Dacă ar fi fost adus împreună cu multe alte slugi recunoscătoare și chibzuite, nu ar fi fost atâtă de mirare că stăpânul nu s-a mâniat, căci purtarea bună a celorlalte slugi de mai înainte avea să-l facă mai blând față de sluga rea de mai târziu. Dar să fie adus întâi unul nechibzuit, și încă atât de nechibzuit și nerecunoscător, iar stăpânul să se poarte blând cu el, asta este mai cu seamă minunat și nemaîntâlnit. Oamenii, când

pun mâna pe vreun datornic, așa se poartă cu el, ca și cum ar fi prins o fiară și o sălbăticuie, și fac tot ce le stă în putință ca să-și scoată toată datoria; iar dacă nu pot din pricina sărăciei datornicilor, își varsă mânia pricinuită de bani pe nefericitul trup al celui nenorocit, îl chinuie, îl bat și-i fac nenumărate rele. Dumnezeu însă, dimpotrivă, face totul și mișcă totul ca să-l scape pe datornic de datorie. Noi, când primim datoriile, atunci ajungem mai bogați; Dumnezeu, când iartă datoriile, atunci mai cu seamă Se îmbogățește. Că bogăție la Dumnezeu e mântuirea oamenilor, după cum spune Pavel: Care-i îmbogățește pe toți cei care-L cheamă .

Dar poate că va spune cineva:

- Pentru ce dar Stăpânul a poruncit să-l vândă, o dată ce avea de gând să-i lase datoria și să-i ierte păcatele?

- Tocmai aceasta arată iubirea de oameni a Stăpânului. Dar să nu ne grăbim, ci să urmărim din aproape în aproape cuvântul acestei pilde.

Neavând el să-i plătească .

- Ce înseamnă cuvintele: Neavând el să-i plătească ?

- E vorba iarăși de mare nechibzuință și lipsă de recunoștință a slugii. Prin cuvintele: Neavând să-i plătească nu spune altceva decât că robul acela era pustiu de fapte bune, că n-avea nicio faptă bună care să-i fie socotită pentru scăparea de păcate. Ni se socotesc, da, ni se socotesc, negreșit, faptele noastre bune pentru scăparea de păcate, după cum ni se socotește credința spre dreptate. Iar celui care nu face fapte, dar crede în Cel Care-l îndreptățește pe cel nelegiuit, i se socotește credința lui spre dreptate . Dar pentru ce vorbesc eu de credință și de fapte bune, când chiar necazurile ni se socotesc pentru ștergerea păcatelor noastre? Și aceasta o arată Hristos prin pilda lui Lazăr, unde îl pune pe Avraam să-i spună bogatului că Lazăr se mângâie acolo pentru că a luat în viața lui cele rele . O spune și Pavel, scriindu-le corintenilor despre cel ce căzuse în desfrânare: Pe unul ca acesta să-l dați Satanei spre pieirea trupului, ca să se mântuiască duhul . Iar pe alții care păcătuiseră îi mângâie, grăindu-le așa: Pentru aceea sunt între voi mulți neputincioși și bolnavi și mulți au murit. Că dacă ne-am judeca pe noi înșine, n-am mai fi judecați. Dar pentru că suntem judecați de Domnul, suntem pedepsiți ca să nu fim osândiți împreună cu lumea . Dacă încercările, boala, neputința sau pieirea trupului, pe care le suferim fără voia noastră, că nu le facem noi, ni se socotesc pentru ștergerea păcatelor, cu mult mai mult faptele bune, pe care le facem cu voia și râvna noastră! Datornicul acesta însă era pustiu de orice bine și avea o povară foarte mare de păcate. De asta a spus: Neavând el să-i plătească, a poruncit să-l vândă . Putem cunoaște iubirea de oameni a Stăpânului mai cu seamă de acolo că i-a făcut și socoteala, și a și poruncit să-l vândă. Că a făcut acestea două tocmai ca să nu-l vândă.

- De unde se poate vedea aceasta?

- Din felul cum s-au petrecut lucrurile. Că dacă ar fi vrut să-l vândă, cine l-ar fi putut opri, cine l-ar fi putut împiedica?

6. Aș putea fi însă întrebat:

- Dar atunci, pentru ce a poruncit să-l vândă dacă nu voia s-o facă?

- Ca să-i mărească frica; iar frica i-a mărit-o prin amenințare, ca să-l facă să se roage. Și l-a făcut să se roage, ca să-i dea prilej să-l ierte. Putea să-l ierte și înainte de rugămintă; dar n-a făcut asta, ca să nu-l facă mai rău. Putea să-l ierte și înainte de a-i face socoteala; dar pentru ca nu cumva din pricina necunoașterii greutății păcatelor lui să ajungă mai neomenos și mai crud cu semenii săi, pentru aceea i-a arătat mai întâi cât de mare e datoria lui, și apoi i-a iertat toată datoria. Dacă, după ce i-a făcut socoteala, după ce i-a arătat cât datora, după ce l-a amenințat și după ce a cunoscut pedeapsa pe care pe drept avea s-o suferi, dacă deci după toate acestea a fost atât de sălbatic și de crud cu cel care era slugă împreună cu el, gândește-te la ce sălbăticie n-ar fi

ajuns dacă nu s-ar fi întâmplat niciuna din acestea? De asta Dumnezeu face și pune la cale totul, ca să-i înăbușe mai dinainte sălbăticia aceea. Dacă nu s-a îndreptat prin niciunul din aceste mijloace, vina nu-i a dascălului, ci a aceluia care n-a voit să se îndrepte.

Dar să vedem cum caută să-i tămăduiască rana.

Căzând în genunchi, i se închina zicând: Îngăduiește-mă, și-ți voi plăti tot!

N-a spus că nu poate plăti. Așa e obiceiul datornicilor: făgăduiesc, chiar dacă nu pot plăti, ca să scape de primejdia ce-i amenință.

Să auzim toți câți ne trândăvim la rugăciune câtă putere au rugăciunile! Datornicul acesta nici nu postise, nici nu îmbrățișase sărăcia cea de bunăvoie, nici nu făcuse vreo altă faptă bună; era pustiu și gol de orice virtute; dar numai pentru că a rugat pe Stăpânul, a putut să-L înduplece spre milă. Să nu ne deznădăjduim deci când ne rugăm! Poate fi oare un păcătos mai mare ca acesta, care era vinovat de atâtea păcate și nu avea nicio faptă bună, mare sau mică? Nu! Cu toate acestea, nu a zis întru sine: “Nu îndrăznesc, sunt plin de rușine! Cum să mă duc înaintea Stăpânului? Cum pot să-L rog?”, așa cum spun mulți păcătoși, cuprinși de o evlavie nefirească. Nu îndrăznești? Tocmai de aceea du-te și-L roagă, ca să dobândești multă îndrăznire! E oare om Acela Ce are să Se împace cu tine, ca să te rușinezi și să roșești? Nu! E Dumnezeu, Cel Ce vrea mai mult decât tine să te scape de păcate! Nu dorești tu atât binele tău, cât dorește Dumnezeu mântuirea ta. Și asta ne-o arată Dumnezeu prin fapte. Nu îndrăznești? Dar tocmai de aceea poți îndrăzni, pentru că ți-e sufletul încărcat de păcate. Cea mai mare îndrăznire este să socoți că nu ai îndrăznire, după cum cea mai mare nerușinare este să te socotești drept înaintea lui Dumnezeu. Cel care se socotește drept înaintea lui Dumnezeu este un spurcat, chiar dacă-i mai sfânt decât toți oamenii. Dovada celor spuse sunt fariseul și vameșul. Să nu ne deznădăjduim deci, să nu ne pierdem nădejdea când suntem plini de păcate, ci să ne apropiem de Dumnezeu, să cădem înaintea Lui, să-L rugăm, așa cum a făcut și datornicul acesta, care până aici a fost îmboldit de gânduri bune. Da, a nu-ți pierde nădejdea, a nu te deznădăjdui, a-ți mărturisi păcatele, a cere amânare și păsuire, a avea inimă zdrobită și suflet umilit, da, toate acestea sunt bune! Dar faptele de mai târziu ale slugii acesteia n-au mai fost la fel cu cele dintâi; că pe acelea pe care le adunase cu rugăciunea, pe toate acelea le-a risipit deodată cu mânia lui față de semenul său.

Dar deocamdată să vorbim despre felul iertării. Să vedem cum l-a iertat și cum a ajuns la asta Stăpânul.

Iar stăpânul, milostivindu-se de el, l-a slobozit și i-a iertat și datoria .

Sluga a cerut păsuire, și Stăpânul i-a dat iertare. A luat deci mai mult decât a cerut. De aceea și Pavel spune: (Lui Dumnezeu,) Celui Ce poate face cu mult mai mult decât tot ceea ce noi cerem sau gândim . Nici nu putem gândi atâtea câte Dumnezeu Se pregătește să ne dea. Să nu te rușinezi dar, nici să roșești să te rogi lui Dumnezeu! Dar, mai bine spus, rușinează-te de păcate, dar nu-ți pierde nădejdea, nici nu te depărta de rugăciune; ci apropie-te, chiar de ești păcătos, ca să te împaci cu Stăpânul tău, ca să-I dai puțința să-Și arate iubirea Lui de oameni prin iertarea păcatelor tale. Că dacă te temi să te apropii, ai pus, atât cât îți stă în puțință, zăgaz bunătății Lui, ai oprit dărnicia bunătății Lui.

Să nu ne pierdem deci curajul, să nu ne trândăvim a ne ruga! De am fi căzut chiar în adâncul păcatului, chiar de acolo rugăciunea poate iute să ne scoată. Nimeni n-a păcătuit atâta cât sluga aceasta! A săvârșit tot felul de păcate. Asta o arată cei zece mii de talanți. Nimeni n-a fost atât de pustiu de fapte bune ca sluga aceasta! Asta o arată faptul că n-avea cu ce plăti datoria! Cu toate acestea, rugăciunea a avut atâta putere, că l-a scăpat pe un om cu totul pierdut.

- Și are atâta putere rugăciunea, încât poate scăpa de chinuri și pedeapsă pe unul care a supărat pe Stăpânul prin atâtea și atâtea fapte?

- Da, are atâta putere, omule! Dar nu ea singură săvârșește totul, ci are aliat și ajutor foarte puternic iubirea de oameni a lui Dumnezeu, Care primește rugăciunea; iubirea Lui de oameni, care a săvârșit aici totul și a făcut puternică rugăciunea. Asta lasă să se înțeleagă când spune: Iar stăpânul, milostivindu-se de el, l-a slobozit și i-a iertat și datoria”, ca să afli că bunătatea Stăpânului a făcut totul, și o dată cu rugăciunea, și înainte de rugăciune.

Dar ieșind, sluga aceea a găsit pe unul din cei ce slujeau împreună cu el și care-i datora o sută de dinari; și punând mâna pe el, îl sugruma zicând: “Dă-mi ce-mi ești dator!”

Poate fi oare o ticăloșie mai mare? Îi suna încă în urechi binefacerea Stăpânului, și uitase de bunătatea Lui.

7. Iată ce mare bine e să-ți aduci aminte de păcate! Și sluga aceasta, dacă și-ar fi adus aminte totdeauna de păcate, n-ar fi ajuns atât de sălbatică și neomenoasă. De aceea mereu vă spun, și nu voi înceta s-o spun, că ne este foarte de folos și de neapărată trebuință să ne aducem aminte des de toate păcatele noastre! Nimic nu poate face sufletul atât de plin de virtute, atât de blând și binevoitor, ca necontenita aducere aminte de păcate. De aceea și Pavel își aducea aminte de păcatele lui, nu numai de cele de după botez, ci și de cele de dinainte de botez, deși îi fuseseră șterse desăvârșit. Dacă Pavel își aducea aminte de păcatele sale de dinainte de botez, cu atât mai mult noi trebuie să ne aducem aminte de păcatele de după botez. Prin această aducere aminte nu numai că le ștergem, dar ajungem mai îngăduitori cu toți oamenii, iar lui Dumnezeu Îi slujim cu mai multă bunăvoință, cunoscând bunătatea Lui nespusă datorită acestei aduceri-aminte de păcate. Sluga aceasta n-a făcut așa; ci uitându-și mărimea păcatelor sale, a uitat și binefacerea primită de la stăpân; și o dată ce a uitat binefacerea, a ajuns rău cu cel ce era împreună slugă cu el, iar prin răutatea față de acela a pierdut tot ce câștigase prin iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Și punând mâna pe el, îl sugruma zicând: “Dă-mi ce-mi ești dator!”

N-a spus: “Dă-mi cei o sută de dinari!” Îi era rușine. Era prea mică datoria! De aceea îi spune: Dă-mi ce-mi ești dator!

Și căzându-i la picioare, îl ruga zicând: “Mai îngăduiește-mă, și-ți voi plăti!”

Prin cuvintele prin care găsisse iertare, prin acelea îl roagă și acesta să-l scape. Dar el, din pricina marii lui cruzimi, nici de aceste cuvinte n-a fost înduplecat, nici nu s-a gândit că tot prin aceste cuvinte a fost scăpat și el. Dar chiar dacă i-ar fi iertat datoria, fapta lui nici așa n-ar fi fost o faptă pornită din iubire de oameni, ci o datorie, o obligație. Dacă l-ar fi iertat înainte de a i se cere socoteala, înainte de a i se ierta datoria, înainte de a se bucura de o binefacere atât de mare, da, atunci fapta lui ar fi arătat mărinimie de suflet; dar așa, după un atât de mare dar, după iertarea atâtor păcate, era dator și el să fie îngăduitor cu datornicul său. Dar n-a făcut asta, nici nu s-a gândit câtă deosebire este între iertarea pe care a primit-o el și aceea pe care avea să o dea celui împreună slugă cu el. Deosebirea este mare nu numai din pricina sumei de bani datorate, nici numai din pricina vredniciei persoanelor, ci și din însuși felul iertării. Unul datora zece mii de talanți, celălalt, o sută de dinari; unul adusesse ocară stăpânului, celălalt era dator unui rob ca și el. Cel care primise binefacerea trebuia să ierte și el, mai cu seamă că stăpânul lui îi iertase totul, fără să fi văzut că a făcut vreun bine, mic sau mare. Totuși nu s-a gândit la acestea, ci, aprins dintr-o dată de mânie, a pus mâna pe el și l-a aruncat în temniță .

Văzând așa, celelalte slugi, spune mai departe pilda, s-au supărat și l-au pârât stăpânului lor .

Află și de aici bunătatea stăpânului. Când a auzit stăpânul, l-a chemat; și iarăși se socotește cu el, și nu rostește îndată osânda, până ce mai întâi nu se îndreptățește înaintea lui.

- Și ce spune?

- Slugă vicleană, toată datoria aceea ți-am iertat-o! Poate fi un stăpân mai bun ca acesta? Când sluga îi datora zece mii de talanți, nu l-a supărat cu niciun cuvânt, nici nu l-a numit viclean, ci a

poruncit numai să-1 vândă; și porunca aceasta a dat-o ca să-1 poată scăpa de datorie. Dar când s-a purtat rău cu cel care era slugă ca și el, atunci s-a mâniat și s-a înfuriat, ca să afli că Dumnezeu iartă mai ușor păcatele ce le facem față de El decât cele pe care le facem față de aproapele nostru. Și nu numai aici face astfel, ci și în altă parte. Dacă aduci darul tău la altar, spune El, și acolo îți aduci aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, du-te și împacă-te mai întâi cu fratele tău, și apoi vino și adu-ți darul! Vezi că pretutindeni pune înainte pe cele ale noastre, că nu pune nimic mai presus de dragostea și pacea cu aproapele? Și iarăși, în altă parte: Și cel care-și lasă femeia, în afara pricinii de desfrânare, o face să săvârșească adulter . De aceea și Pavel legiuiește așa: Dacă un bărbat are femeie necredincioasă și ea vrea să locuiască cu el, să nu se despartă de ea! Dacă femeia ta face desfrânare, las-o! Dar dacă e necredincioasă, n-o lăsa! Cu alte cuvinte: “Dacă păcătuiește față de tine, las-o! Dar dacă păcătuiește față de Mine, n-o lăsa!” Tot așa și aici. Când sluga i-a greșit cu atâtea păcate, a iertat-o; dar când a greșit față de o slugă ca și el, și a păcătuit cu mult mai puțin decât păcătuisese față de stăpânul său, nu l-a iertat, ci l-a pedepsit. Acum l-a numit viclean, atunci nu-l supăraseră nici cu un cuvânt. De asta și acum pilda adaugă și aceea că, mâniindu-se, l-a dat chinuitorilor . Când îi cerea socoteală de cei zece mii de talanți, n-a adăugat un astfel de cuvânt, ca să afli că hotărârea de atunci a Stăpânului nu era semn de mânie, ci de purtare de grijă, care duce la iertare. Când însă a săvârșit un păcat față de semenul său, mânia Stăpânului n-a mai avut margini.

Poate fi deci un păcat mai mare decât dorința de răzbunare, când păcatul acesta anulează chiar hotărârile pline de iubire de oameni ale lui Dumnezeu, pe care El Însuși le pronunțase, când păcatul acesta, adică ura împotriva aproapelui, are putere să facă ceea ce nu putuseră să facă păcatele față de Dumnezeu?

- Dar este scris: Dumnezeu nu-și ia înapoi darurile . Pentru ce dar acum, după ce a dat darul, după ce și-a arătat iubirea de oameni, și-a retras hotărârea?

- Din pricina urii slugii față de semenul său. Deci nu greșești dacă spui că păcatul acesta este mai greu decât orice păcat. Toate celelalte păcate au putut găsi iertare, numai acesta n-a putut dobândi iertare; ba, dimpotrivă, le-a înnoit și pe cele odată șterse.

Prin urmare, ura față de semenii noștri este un îndoit păcat: întâi, că nu are iertare înaintea lui Dumnezeu, și apoi, deoarece cheamă din nou și ridică împotriva noastră și celelalte păcate de moarte, chiar dacă ne fuseseră iertate. Așa cum a făcut și cu sluga aceasta. Da, nimic nu urăște atât de mult Dumnezeu, de nimic nu e așa scârbit ca de omul care dorește să se răzbune, ca de omul care ține mânie. Asta mai ales a vrut să arate Hristos prin pilda aceasta, iar din rugăciune ne-a poruncit să zicem așa: Și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșităților noștri! Știindu-le dar pe acestea toate, să îtipărim pilda aceasta în inimile noastre; iar când ne gândim la cele ce am suferit de la semenii noștri, să ne gândim și la cele pe care le-am făcut Stăpânului, și atunci, de frica propriilor noastre păcate, vom putea alunga iute din suflet mânia ce-o avem împotriva celor ce ne-au greșit. Dacă trebuie să ne aducem aminte de greșeli, apoi trebuie să ne aducem aminte numai de greșelile noastre; iar dacă ne aducem aminte de greșelile noastre, niciodată nu ne vom mai gândi la greșelile pe care ni le-au făcut alții; după cum, iarăși, dacă le uităm pe ale noastre, își fac iute culcuș în gândurile noastre greșelile altora față de noi. Dacă sluga aceasta și-ar fi adus aminte de cei zece mii de talanți, nu și-ar fi adus aminte de cei o sută de dinari. Dar pentru că a uitat de aceia, sugruma pe cel rob ca și el, pentru suta de dinari; vrând să ceară pe aceștia puțini, nu i-a dobândit nici pe aceia, ci mai mult, și-a atras asupra capului lui și greutatea celor zece mii de talanți. De aceea îndrăznesc să spun că păcatul acesta este mai greu ca orice păcat. Dar, mai bine spus, nu spun eu asta, ci Hristos a spus-o în pilda aceasta. Dacă păcatul acesta n-ar fi fost mai greu decât păcatele celor zece mii de talanți, adică decât păcatele

nespuse, n-ar fi fost încărcat și cu acelea din pricina acestuia. Pentru nimic altceva deci să nu ne străduim atâta, cât pentru a ne curăți de mânie și a ne împăca cu cei care ne poartă dușmănie, știind că nici rugăciunea, nici milostenia, nici postul, nici împărtășirea cu Sfintele Taine, nici altceva din acestea nu ne vor putea apăra în ziua aceea dacă purtăm în sufletul nostru ură și dorință de răzbunare împotriva semenului nostru; după cum iarăși, dacă biruim acest păcat, vom putea dobândi oarecare iertare, chiar de-am avea nenumărate păcate. Nu-i al meu cuvântul, ci chiar al lui Dumnezeu, Cel Ce ne va judeca în vremea aceea. După cum în pilda aceasta a spus: Așa vă va face și vouă Tatăl Meu dacă nu veți ierta fiecare fratelui său, din toată inima! Tot așa și în alt loc spune: De veți ierta oamenilor greșalele lor, ierta-va și vouă Tatăl vostru Cel ceresc! Deci, ca să ducem și aici viață tihnită și liniștită, și să dobândim și dincolo iertare și slobozire din păcate, să ne străduim și să lucrăm cu totul ca să ne împăcăm cu dușmanii pe care-i avem! Așa vom împăca și pe Stăpânul nostru, chiar de-am fi făcut păcate nenumărate, și vom dobândi și bunătățile ce vor să fie; de care face Dumnezeu ca noi toți să ne învrednicim, cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea în vecii vecilor! Amin.

Cuvânt la ceea ce s-a spus:” Părinte, dacă este cu putință... “

Din

OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR 2005

Cuvânt la ceea ce s-a spus:” Părinte, dacă este cu putință... “

I. Adâncă rană am făcut mai zilele trecute celor ce răpesc averile altora, celor zgârciți și lacomi. N-am făcut asta ca să-i rănesc, ci ca să-i îndrept. Nu urăsc pe oameni, ci urăsc păcatul. Și doctorul taie rana nu pentru că poartă război trupului bolnav, ci pentru că luptă cu boala și cu rana. Haide dar să-i lăsăm în pace puțin astăzi, ca să se mai întremeze de pe urma durerilor ce-au avut, ca nu cumva rănindu-i mereu să fugă de vindecare! Tot așa fac și doctorii cu bolnavii: după ce taie, pun plasture și leacuri, îi lasă liniștiți zile întregi, cu gândul ca să li se potolească durerile. Pe doctori m-am gândit să-i urmez azi și eu, ca să se folosească și bolnavii aceia de pe urma cuvântului meu; și voi vorbi de învățături, pornind cuvântul de la cele citite din Scriptură. Cred că mulți se întreabă nedumeriți: pentru ce au fost rostite de Hristos acele cuvinte? Poate că și ereticii de față vor sări asupra cuvintelor aceluia, ca să smintească prin ele pe mulți din frații noștri cu mai puțină învățătură. Deci, ca să stăvilim și atacul aceluia, și să scăpăm de tulburare și de frământare pe cei nedumeriți, voi tâlmăci aceste cuvinte ale lui Hristos. Să pătrundem deci în adâncul înțelesului lor. Că nu-i îndestulătoare numai citirea Scripturii; trebuie să-i adaugi și cunoștința. Pentru că și famenul reginei Candachiei citea Scriptura, dar până ce n-a venit cel care să-l învețe cele ce citea, n-a putut înțelege mare lucru . Așadar, ca și voi să nu pățiți la fel, luați aminte la cele spuse, încordați-vă mintea, dați-mi sufletul vostru pregătit pentru ascultare! Să vă fie pătrunzătoare privirea, mintea trează, iar sufletul slobozit de grijile vieții, ca să nu semăn cele spuse între spini, nici pe piatră, nici lângă drum , ci să lucrez pământ roditor și gras, ca să secer spic bogat. Dacă veți lua așa aminte la cele spuse, îmi veți face și mie munca mai ușoară, și veți ajunge și voi să găsiți mai lesne înțelesul Scripturii.

- Dar care au fost cuvintele Scripturii ce s-au citit?

- Părinte, dacă este cu puțință, treacă paharul acesta de la Mine!

Ce înțeles au aceste cuvinte? Că trebuie să aduc lămurire asupra acestor cuvinte și astfel să deslușesc înțelesul lor. Ce-a vrut să spună prin acestea Hristos? A vrut să spună: “Părinte, dacă este cu puțință, îndepărtează crucea de la Mine”? Ce spui? Nu știa Hristos dacă e cu puțință sau nu aceasta? Cine poate spune asta? Deși cuvintele par a ieși din gura unuia care nu știe (cele ce vor fi) - căci cuvântul dacă exprimă îndoiala -, totuși, după cum am spus, nu trebuie să luăm aminte la cuvinte, ci să ne îndreptăm spre înțelesul lor, să vedem scopul Celui Care le-a rostit, pricina pentru care le-a rostit, timpul în care le-a rostit și, după ce am adunat toate acestea, să aflăm înțelesul ce-l au. Cum putea să nu știe, dacă e cu puțință sau nu asta, înțelepciunea cea nespusă, Cel Care cunoaște așa pe Tatăl cum Îl cunoaște și Tatăl pe Fiul? Că nici nu este cunoștința despre pătimirea Sa mai mare decât cunoștința despre ființa Sa, pe care numai El o știe desăvârșit. După cum Mă cunoaște Tatăl, spune El, și Eu cunosc pe Tatăl . Dar de ce vorbesc eu de Unul-Născut Fiul lui Dumnezeu, când nici proorocii nu par a nu cunoaște pătimirile Domnului; ci chiar ei știu bine și le vestesc mai dinainte cu multă încredințare, cum că acestea trebuie să fie, și negreșit vor fi.

Ascultă cum toți proorocii vestesc crucea în chipuri diferite. Mai întâi patriarhul Iacov. Vorbind despre Hristos, spune: Din vlăstar, fiul meu, te-ai înălțat! Prin vlăstar arată pe Fecioara și preacurăția Mariei. Apoi, ca să arate crucea, a spus: culcându-te, ai dormit ca un leu și ca un pui de leu; cine-L va deștepta pe El?” A numit moartea Lui culcare și somn; de moartea Lui a legat învierea, zicând: Cine-L va deștepta pe El?” Nimeni altul, ci El pe Sine Însuși! De aceea și Hristos spunea: Putere am să-Mi pun sufletul Meu și putere am să-l iau! ; și iarăși: Stricați templul acesta, și în trei zile îl voi ridica!

- Ce înseamnă cuvintele: Culcându-te, ai dormit ca un leu ?

- După cum leul este înfricoșător nu numai când este treaz, ci și când doarme, tot așa și Hristos a fost înfricoșător nu numai înainte de (răstignirea pe) cruce, ci chiar și pe cruce, și în timpul morții Sale; atunci a făcut minunile cele mari, a întunecat soarele , a despicat pietrele, a cutremurat pământul, a sfâșiat catapeteasma , a înfricoșat pe femeia lui Pillat , i-a arătat lui Iuda ticăloșia lui, căci atunci acesta a zis: Am păcătuit vânzând sânge nevinovat! Iar femeia lui Pillat a arătat: Nimic să nu-I faci Dreptului Aceluia, că multe am suferit în vis pentru El! Atunci întunericul a cuprins tot pământul și a fost noapte în mijlocul zilei. Atunci a pierit moartea și s-a surpat tirania ei; multe trupuri ale sfinților adormiți s-au sculat . Pe acestea le-a spus mai dinainte patriarhul de la început, și ca să arate că, deși răstignit, va fi înfricoșător, a spus: Culcându-te, ai dormit ca un leu. N-a spus: “Vei dormi”, ci “Ai dormit”, pentru că aceasta avea să se întâmple negreșit. Este obiceiul proorocilor să prezică totdeauna viitorul ca pe un fapt întâmplat mai înainte. Și după cum este cu neputință ca cele întâmplare să nu se fi întâmplat, tot așa e cu neputință ca acestea să nu se întâmple, deși aparțin viitorului. De aceea deci proorocii ne vestesc viitorul sub chip de trecut, tocmai pentru a ne arăta că faptele vestite mai dinainte de ei sunt fără greș și se vor întâmpla negreșit.

Tot astfel și David, arătând crucea, spunea: Străpuns-au mâinile Mele și picioarele Mele! N-a spus: Vor străpunge, ci “Au străpuns”. Apoi: Numărat-au toate oasele Mele . Și nu spune numai atât, ci vorbește și de cele ce-au făcut ostașii: Împărțit-au hainele Mele loruși și pentru cămașa Mea au aruncat sorții . Și nu numai atât, ci și că L-au hrănit cu fiere și L-au adăpat cu oțet : Și Mi-au dat spre mâncarea Mea fiere și în setea Mea M-au adăpat cu oțet . Alt prooroc, iarăși, spune că va fi împuns cu sulița: Vedea-vor pe Cine L-au împuns Isaia vestește mai dinainte iarăși crucea, în alt chip, zicând: Ca o oaie la junghiere S-a adus și ca un miel fără de glas

înaintea celui ce-l tunde, așa nu-Și deschide gura Sa. Întru smerenia Lui, judecata Lui s-a ridicat

2. Uită-te, rogu-te, că fiecare dintre acești prooroci vorbește de cele viitoare ca de fapte trecute; prin faptul că folosesc trecutul arată că cele prezise se vor întâmpla negreșit, neîndoielnic. Astfel David, vorbind de judecata lui Hristos, spunea: Pentru ce s-au întărit neamurile și popoarele au cugetat deșertăciuni? Ridicatu-s-au împărații pământului și căpeteniile s-au sfătuit împreună împotriva Domnului și a Hristosului Său . Și nu vorbește numai de judecată, de cruce, de cele din timpul crucii, ci și de vânzător, de cel care a stat sub un acoperiș cu El și a stat la aceeași masă cu El: Cel ce a mâncat pâinea Mea, spune David, a ridicat împotriva Mea călcâiul . A spus mai dinainte și cuvintele pe care avea să le slobozească Hristos pe cruce: Dumnezeu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit? Vorbește și de mormânt: Pusu-M-au în groapa cea mai de jos, în cele întunecate și în umbra morții . Și de înviere: Că nu vei lăsa sufletul Meu în iad, nici nu vei da pe Cel cuvios al tău să vadă stricăciunea . Și de înălțarea le cer: Suiu-S-a Domnul întru strigare, Domnul în glas de trâmbiță . Și de șederea de-a dreapta: Zis-a Domnul Domnului Meu: “Șezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale! Isaia vorbește și de pricina pentru care a fost răstignit, zicând: Pentru păcatele poporului Meu a fost El dus la moarte! , și: Pentru că toți ca niște oi am rătăcit, de aceea Se junghie . Apoi adaugă și fapta mare a crucii, zicând: Prin rana Lui, noi toți ne-am vindecat! , și: Păcatele multora le-a purtat . Te întreb acum: E cu puțință ca proorcii să știe și de cruce, și de pricina pentru care s-a ajuns la cruce, și de faptele mari aduse de cruce, și de mormânt, și de înviere, și de înălțare, și de vânzare, și de judecată, și să fi descris toate cu de-amănuntul, iar Cel Ce i-a trimis pe prooroci, Care le-a poruncit să spună acestea, tocmai El să nu le știe? Care om cu judecată o poate spune? Vezi dar că nu trebuie să luăm aminte numai la cuvinte?

Dar nu numai cuvintele: Părinte, dacă este cu puțință nasc nedumeriri, ci și cele de după ele pricinuesc o nedumerire și mai mare. Ce spune Hristos? Părinte, dacă este cu puțință, treacă de la Mine paharul acesta! Dacă te uiți doar la cuvinte, vei socoti că Hristos nu numai că nu știe, ci și că fuge de cruce. Cu alte cuvinte, ar spune așa: “Dacă se poate, să nu fiu răstignit, nici omorât”. Și doar îl muștrase atât de aspru pe Petru, verhovnicul apostolilor, când îi spusese: Milostiv fii Ție, Doamne, să nu-Ți fie Ție aceasta! , încât i-a zis: Mergi înapoia Mea, Satano! Sminteală-Mi ești, că nu gândești cele ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor! Și doar îl fericise puțin mai înainte . Atât de absurd I se părea Domnului gândul de a nu fi răstignit, încât pe acela care primise de la Tatăl descoperirea , pe acela pe care-l fericise, pe acela care primise cheile împărăției cerurilor , pe acela îl numește satană și sminteală și-l învinuiește că nu gândește cele ale lui Dumnezeu, tocmai pentru că-I spusese: Milostiv fii Ție, Doamne, să nu-Ți fie Ție aceasta!, adică să nu fii răstignit. Cum dar S-ar fi putut gândi să nu fie răstignit El, Care muștrase atât de aspru pe ucenicul Său și-i vorbise cu atâta violență, încât îl numește chiar Satana, după ce-l laudase atâta, pentru că I-a spus: “Să nu fii răstignit”? Cum S-ar fi putut gândi să nu fie răstignit când, înfățișând mai târziu icoana bunului păstor, a spus că semnul cel mai mare al acestei dregătorii este jertfirea păstorului pentru oi, grăind așa: Eu sunt Păstorul Cel bun; Păstorul cel bun sufletul lui își pune pentru oi ? Și nu S-a oprit la atâta, ci a adăugat: Iar năimutul și cel care nu-i păstor vede lupul venind, și lasă oile, și fuge . Dacă însușirea unui bun păstor este de a se jertfi, iar a unui năimit, de a nu voi să sufere asta, cum Hristos, Care spune că este Păstorul Cel bun, Se roagă să nu fie răstignit? Cum a spus: Eu Însumi Îmi pun sufletul Meu ? Dacă tu singur îți pui sufletul tău, cum rogi pe altul să nu-l pui? Cum se minunează Pavel de El pentru această hotărâre a Lui de a Se jertfi, grăind așa: Care, fiind în chip de rob, n-a socotit răpire a fi întocmai cu Dumnezeu, ci S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, întru asemănare

omenească făcându-Se și aflându-Se la înfățișare ca om, S-a smerit, făcându-Se ascultător până la moarte, și încă moartea de cruce ? Cum apoi Însuși Hristos spune așa: Pentru aceasta Mă iubește Tatăl, că Eu Îmi pun sufletul Meu, ca iarăși să-l iau”? Dacă nu vrea să fie răstignit, dacă refuză și roagă pe Tatăl, cum Tatăl Îl iubește pentru asta? Cum spune iarăși Pavel: Iubiți-vă unii pe alții, după cum și Hristos ne-a iubit pe noi și S-a dat pe Sine pentru noi”? Și iarăși, Însuși Hristos când avea să Se răstignească spunea: Părinte, a venit ceasul! Preaslăvește pe Fiul Tău! , numind “crucea” slavă. Cum într-un loc refuză să fie răstignit, iar în alt loc Se grăbește să fie răstignit? Că este slavă crucea, o spune Evanghelistul. Ascultă: Că încă nu era dat Duhul, pentru că Iisus încă nu Se preaslăvise . Cu alte cuvinte, spune așa: încă nu fusese dat harul, pentru că nu fusese desființată vrajba cu oamenii, pentru că nu venise biruința crucii. Da, crucea a desființat vrajba lui Dumnezeu cu oamenii, a adus împăcarea, a făcut din pământ cer, a amestecat pe oameni cu îngerii, a doborât împărăția morții, a tăiat puterea diavolului, a nimicit puterea păcatului, a scăpat lumea de rătăcire, a adus iarăși adevărul, a alungat pe demoni, a dărâmat templele, a sfărâmat capiștile, a împrăștiat fumul jertfelor, a sădit virtutea, a pus rădăcini Bisericilor. Da, crucea, voința Tatălui, slava Fiului, bucuria Duhului, lauda lui Pavel: Mie să nu-mi fie, spune el, a mă lăuda decât în crucea Domnului nostru Iisus Hristos! . Crucea, mai frumoasă ca soarele, mai strălucitoare ca raza soarelui. Când soarele s-a întunecat , atunci crucea a luminat; soarele nu s-a întunecat atunci pentru că a dispărut, ci pentru că a fost biruit de strălucirea crucii. Crucea a șters zapisul nostru , a făcut fără folos închisoarea morții. Crucea este dovada dragostei lui Dumnezeu: Așa a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, ca tot cel ce crede în El să nu piară . Și, iarăși, Pavel: Că dacă vrăjmași fiind ne-am împăcat cu Dumnezeu prin moartea Fiului Său...” . Crucea este zidul cel nedoborât, arma cea nebiruită, trăinicia celor bogați, bogăția celor săraci, zid împotriva celor ce ne viclenesc, armă împotriva celor ce ne duc război, nimicire a patimilor, dobândire a virtuții, semnul cel minunat și nemaiîntâlnit. Semn caută neamul acesta; și semn nu i se va da decât semnul lui Iona . Crucea a deschis raiul, l-a dus pe tâlhar în rai , a povățuit neamul omenesc, care era pe cale de pieire și nu era vrednic nici de pământ, spre împărăția cerurilor. S-au făcut și se fac prin cruce atâtea bunătăți, și atunci te întreb: N-a voit Hristos să Se răstignească? Cine poate spune asta? Iar dacă nu voia, cine L-a silit, cine L-a forțat? Pentru ce a trimis mai înainte prooroci care să vestească aceasta, că are să fie răstignit, când nu avea să fie răstignit, nici nu voia să sufere asta? Pentru care pricină numește crucea și pahar , dacă nu voia să fie răstignit? Paharul arată dorința ce o are pentru răstignire. După cum paharul este plăcut celor însetați, tot așa și Lui răstignirea. De aceea și spunea: Cu dor am dorit să mănânc cu voi Paștele acesta! N-a spus la împlinire cuvintele acestea, ci pentru că după seara aceea a fost răstignit.

3. Cum dar, El, Care numește crucea slavă, Care muștră pe ucenic pentru că Îl împiedica (de la voia Sa), Care arată pe păstorul cel bun prin junghierea lui pentru oi, când El cu dor dorește răstignirea și Se duce la ea de bună voie, cum dar Se roagă să nu se întâmple asta? Dacă nu voia, ce greutate era să împiedice pe cei ce veneau să-L răstignească? Dar așa, noi Îl vedem că aleargă la cruce. Când iudeii au tăbărât asupra Lui, i-a întreat: Pe cine căutați? Aceia I-au răspuns: Pe Iisus. Iar El le-a zis: Iată, Eu sunt! Și ei s-au tras înapoi și au căzut la pământ . Astfel Hristos mai întâi i-a orbit, ca să arate că ar fi putut fugi; după aceea S-a dat în mâna lor, ca să cunoști că nu de nevoie, nici silit, nici din pricina tiraniei celor ce-au tăbărât asupra Lui a suferit, fără să vrea, crucea, ci de bună voie, alegând-o și voind-o, demult lucrând pentru ea. Pentru jertfa de pe cruce proorocii au fost trimiși mai dinainte, patriarhii au prezis, iar crucea a fost preînchipuită și prin cuvânt, și cu fapta. Junghierea lui Isaac ne-a arătat Crucea ; de aceea și spunea Domnul: Avraam, părintele vostru, a fost bucurat să vadă slava Mea; și a văzut-o și s-a bucurat . Deci patriarhul s-a

bucurat văzând icoana crucii, iar El a voit să fugă de cruce? Moise învingea pe Amalec atunci când arăta semnul crucii . Și poți găsi în Vechiul Testament mii și mii de fapte care preînchipuiesc crucea. Pentru ce s-au întâmplat toate acestea, dacă Cel Care avea să fie răstignit nu voia să se întâmple asta?

După toate acestea, iată un alt fapt și mai plin încă de nedumerire. După ce a spus: Să treacă de la Mine paharul acesta, a adăugat: Dar nu cum voiesc Eu, ci cum voiești Tu! În acest text, atât cât spun cuvintele, găsim două voințe potrivnice una alteia: Tatăl vrea ca Hristos să fie răstignit, iar El nu vrea. Și doar vedem că în toate împrejurările El are aceeași voință și aceeași lucrare cu Tatăl. Când spune: Dă-le lor ca, după cum Eu și Tu una suntem, și ei să fie una întru Noi! , nu spune altceva decât că Tatăl și Fiul au o singură voință. Iarăși, când spune: Cuvintele pe care le grăiesc Eu, nu le grăiesc Eu, ci Tatăl Care rămâne întru Mine, Acela face lucrurile acestea , arată același lucru. Iar când spune: Nu de la Mine am venit și: Nu pot să fac de la Mine nimic , nu spune acestea ca să arate că e lipsit de puterea de a grăi sau a face (cele cuvenite Lui) - Doamne ferește! -, ci vrând să arate deslușit că voința Lui, și în cuvinte, și în fapte, și în toate cele ce privesc mântuirea noastră, este deopotrivă cu voința Tatălui, că e una și aceeași; așa precum și până acum adeseori am dovedit, în adevăr, cuvintele: Nu grăiesc de la Mine nu înseamnă desființarea puterii lui Hristos, ci dovada unimii, a conlucrării dintre puterea Lui și a Tatălui.

- Dar atunci, pentru ce în textul nostru zice: Dar nu cum voiesc Eu, ci cum voiești Tu ?

- Poate că v-am pus la grea luptă, dar reînnoiți-vă puterile. Da, predica mea e lungă, dar știu bine că râvna voastră este puternică. Și, de altfel, cuvântul meu se grăbește să dea dezlegare nedumeririi voastre.

Deci, pentru ce a grăit așa Hristos? Fiți cu mare luare-aminte!

Învățătura despre întruparea Fiului lui Dumnezeu se primea cu anevoie. Era plină de frică toată covârșirea iubirii Lui de oameni, dar și măreția pogorământului Lui; de aceea avea nevoie de multă pregătire ca să fie primită. Gândește-te ce lucru mare era să auzi și să afli că Dumnezeu, Cel nespus, Cel nesticăcios, Cel mai presus de minte, Cel nevăzut, Cel neînțeles, în a Căruia mână sunt marginile pământului , Cel Ce caută spre pământ și-l face de se cutremură, Cel Ce Se atinge de munți și fumegă , a Căruia pogorâre nici heruvimii n-au putut s-o îndure, ci-și acopereau fețele cu aripile lor, că acest Dumnezeu Care covârșește orice minte, Care biruie orice gând, Care lasă în urmă pe îngeri, pe arhangheli și toate puterile cele de sus, că acest Dumnezeu a primit să Se facă om, să primească trup plăsmuit din pământ și tină, să intre în pântece fecioresc, să stea în pântece vreme de nouă luni, să fie hrănit cu lapte și să pătimească cele omenești! Deci, pentru că era nemaiauzit ceea ce avea să se facă și pentru că de mulți n-avea să fie crezut, de aceea a trimis mai întâi prooroci, ca să vestească întruparea lui Dumnezeu. Așa a vestit-o mai dinainte patriarhul prin cuvintele: Din vlăstar, fiul meu, te-ai înălțat; culcându-te, ai adormit ca un leu . Aceasta a vestit mai dinainte Isaia prin cuvintele: Iată, Fecioara va lua în pântece și va naște Fiu și vor chema numele Lui Emanuel ; și iarăși: Vestitu-L-am pe El ca un prunc, ca o rădăcină în pământ însetat . Numește pământ însetat pântecele cel fecioresc, pentru că nu primise sămânță de bărbat, nici nu se bucurase de împreunare, ci L-a născut fără de nuntă. Și iarăși: Prunc S-a născut nouă, Fiul, și S-a dat nouă! ; și iarăși: Și va ieși toiag din rădăcina lui Iesei și floare din rădăcina lui se va înălța . Iar Baruh zice: Acesta este Dumnezeul nostru; și nimeni altul nu este asemenea Lui; aflat-a toată calea științei și a dat-o lui Iacov, slugii Sale, și lui Israel, cel iubit de El. Apoi, pe pământ S-a arătat și cu oamenii împreună a locuit . Și David, arătând venirea Lui în trup, spunea: Pogorî-Se-va ca ploaia pe lână și ca picăturile ce cad pe pământ , că a intrat în pântecele cel fecioresc fără zgomot și fără tulburare.

4. Dar nu S-a mulțumit numai cu atâta! Ci, când a venit, ca să nu se creadă că nălucire este

întruparea Sa, încredințează pe oameni despre întrupare nu numai prin vederea trupului Său, ci și prin aceea că a stat printre oameni multă vreme și a trecut prin toate cele omenești. N-a venit pe pământ sub chip de bărbat desăvârșit și deplin, ci a stat și în pântece fecioresc, ca să îndure și zămisirea, și nașterea, și hrănirea cu lapte, și creșterea, pentru ca să dea adeverire de întruparea Sa și prin lungimea timpului, dar și prin schimbările proprii vârstei. Și n-a mărginit dovada întrupării Sale numai la atât, ci, după ce S-a îmbrăcat cu trup, îngăduie ca trupul Său să sufere toate scăderile firii: să flămânzească, să înseteze, să doarmă, să ostenească, în sfârșit, când ajunge pe cruce, îngăduie ca trupul să pătimească cele ale trupului. De aceea și râuri de sudoare curgeau din trupul Lui și îngerul se găsea lângă El întărindu-L; și Se întrista, și Se mâhnea. Da, înainte de a spune cuvintele acelea, a zis: Tulburat e sufletul Meu și întristat până la moarte! Și deși s-au făcut toate acestea, totuși gura spurcată a diavolului a încercat prin Marcion Ponticul și Valentin și Manes Persanul și prin mai mulți alți eretici să dărâme învățătura despre întrupare, și a răspândit zarvă satanică spunând că Dumnezeu nici nu S-a întrupat, nici nu S-a îmbrăcat cu trup, ci întruparea a fost o aparență, o nălucire, o amăgeală, o părere, cu toate că împotriva unei astfel de rătăcirii strigau și patimile Lui, și moartea Lui, și mormântul, și setea Lui. Oare, dacă nu s-ar fi întâmplat nimic din acestea, n-ar fi semănat diavolul cu mult mai mult aceste învățături rele ale necredinței? De aceea, după cum a flămânzit, după cum a dormit, după cum a ostenit, după cum a mâncat, după cum a însetat, tot așa fuge și de moarte, ca să arate că este om; iar slăbiciunea firii omenești nu îngăduia să Se despartă de viața aceasta fără durere. Dacă Hristos n-ar fi spus niciun cuvânt cu privire la teama de moarte, ne-am fi putut întreba: Dacă era om, nu trebuia oare să sufere cele ale omului?

- Care sunt acelea?

- Cel ce avea să fie răstignit se teme, este cuprins de neliniște, nu se desparte fără durere de viața de aici. În fire e sădită dragostea de cele din lumea aceasta. De aceea, vrând să arate că îmbrăcăminte trupului Lui era adevărată, vrând să dea încredințare despre întruparea Sa, lasă să iasă la iveală patimile Sale cu multă putere de dovedire.

Aceasta-i o pricină pentru care a rostit Hristos acele cuvinte. Mai este încă una, nu mai mică decât aceasta.

- Care?

- Prin venirea Sa, Hristos a voit să învețe pe oameni toată virtutea. Iar cel care învață, nu învață numai prin cuvânt, ci și cu fapta, aceasta fiind cea mai bună învățătură a unui dascăl. Căpitanul unei corăbii, stând lângă ucenic, îi arată nu numai prin cuvânt cum să țină cârma corabiei, ci adaugă cuvântului și fapte; nici nu vorbește numai, nici nu lucrează numai. Tot așa și zidarul, stând lângă cel pe care are să-l învețe cum să țesă zidul, îl învață și cu fapte, dar îl învață și prin cuvânt. La fel și țesătorul, cel ce brodează, argintarul, fierarul. Orice meserie se învață și prin cuvânt, și cu fapta. Deci, pentru că și Hristos venise ca să ne învețe toată virtutea, de aceea și spune ceea ce trebuie să facem, dar și face. Cel ce va face și va învăța, spune El, acela mare se va chema în împărăția cerurilor! De pildă: a poruncit să fim smeriți și blânzi, și ne-a învățat prin cuvânt. Dar iată că ne învață și cu fapta. După ce a spus: Fericiți cei săraci cu duhul, fericiți cei blânzi”, ne arată și cum trebuie să împlinim aceste porunci.

- Cum ne-a arătat?

- A luat un ștergar, S-a încins cu el și a spălat picioarele ucenicilor. Ce smerenie poate fi deopotrivă cu această smerenie? Nu ne-a învățat smerenia numai prin cuvânt, ci și cu fapta. Tot cu fapte ne învață și blândețea, și îngăduința.

- Cum anume?

- A fost palmuit de sluga arhierului, și-i spune: Dacă am vorbit rău, mărturisește despre rău! Dar

dacă am vorbit bine, pentru ce Mă bați?

A poruncit să ne rugăm pentru dușmani . Iarăși, și asta ne-a învățat cu fapta. Pe când era răstignit sus, pe cruce, spune: Tată, iartă-le lor, că nu știu ce fac! După cum ne-a poruncit să ne rugăm pentru vrăjmași, tot așa S-a rugat și El de Tatăl Său, cu toate că Însuși avea puterea să ierte; dar a făcut-o tocmai ca să te învețe pe tine. Iarăși, a poruncit să facem bine celor ce ne urăsc pe noi și celor ce ne vatămă și ne prigonesc . Porunca aceasta a împlinit-o și cu fapta: a scos demonii din iudeii care-L numeau îndrăcit , a făcut bine celor care-L prigoneau, a hrănit pe cei care unelteau împotriva Lui, a făcut să intre în împărăția cerurilor pe cei care voiau să-L răstignească.

Iarăși, le spunea ucenicilor Săi: Să nu aveți aur, nici argint, nici bani de aramă în cingătorile voastre! , ca să-i îndemne spre sărăcia de bună voie. Porunca aceasta a arătat-o și cu fapta: Vulpile au vizuini și păsările cerului cuiburi; iar Fiul Omului nu are unde să-Și plece capul . Nu avea masă, nu avea casă, nimic din toate acestea. Nu pentru că nu avea de unde, ci pentru că învăța pe oameni să meargă pe această cale.

În același chip i-a învățat și cum să se roage. Ucenicii I-au spus: Învață-ne să ne rugăm! Pentru aceea Se și ruga: ca să învețe ucenicii să se roage. Nu numai că S-a rugat, dar a trebuit să-i învețe și cum să se roage. De aceea i-a învățat și o rugăciune, care glăsuiește așa: Tatăl nostru, Carele ești în ceruri, sfințească-se numele Tău, vie împărăția Ta, facă-se voia Ta precum în cer, așa și pe pământ! Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi; și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri; și nu ne duce pe noi în ispită , adică în primejdii, în necazuri. Pentru că-i învățase să spună în rugăciunea lor: Și nu ne duce pe noi în ispită, de aceea îi învață și cu fapta, spunând: Părinte, dacă este cu putință, treacă de la Mine paharul acesta!

Prin asta a învățat pe toți sfinții să nu înfrunte primejdiile, nici să se arunce în ele, ci să aștepte ca primejdiile să vină la ei, și să-și arate atunci tot curajul lor. Să nu sară mai înainte în ele și nici să meargă ei mai întâi să le caute.

- Pentru ce a dat Hristos o astfel de poruncă?

- Pentru ca să ne învețe smerenia și să ne scape de păcatul slavei deșarte. De aceea și atunci, în grădină, când a rostit acele cuvinte, mergând mai înainte, S-a rugat , iar după ce S-a rugat, grăiește ucenicilor așa: N-ați putut priveghea un ceas împreună cu Mine? Privegheați și vă rugați, ca să nu cădeți în ispită! Vezi că nu Se roagă numai, ci și îndeamnă? Că duhul este osârduitor, dar trupul, neputincios .Cuvintele acestea le-a spus ca să scoată mândria din sufletul lor, să-i scape de semeție, să-i facă smeriți, să-i facă să fie măsurăți la faptă și cuvânt. Așadar, precum voia să-i învețe să se roage, așa S-a rugat și El ca om, nu ca Dumnezeu, că Dumnezeirea este nepătimitoare. S-a rugat ca să ne învețe pe noi să ne rugăm, să ne învețe pe noi să căutăm totdeauna să scăpăm de primejdii; iar dacă nu e cu putință, să îndurăm cele voite de Dumnezeu. Pentru aceea a și spus: Dar nu cum voiesc Eu, ci cum voiești Tu! Nu pentru că una e voința Lui și alta voința Tatălui, ci ca să-i învețe pe oameni că, și dacă îi cuprinde spaima, și dacă tremură, și dacă e vorba să vină peste ei primejdii, și dacă e vorba să fie smulși din viața aceasta, să pună înaintea voinței lor voința lui Dumnezeu. Pavel, învățând astfel, a arătat cu fapta și una, și alta. Se ruga să scape de încercări, grăind așa: Pentru aceasta am rugat de trei ori pe Domnul ; dar pentru că Dumnezeu n-a voit, a spus: Mă bucur în slăbiciuni, în ocări, în prigoniri . Poate că spusele mele nu sunt destul de clare; am să le fac mai clare. Pavel era amenințat de multe primejdii și se ruga să scape de ele. Dar când a auzit pe Hristos spunând: Destul îți este harul Meu, că puterea Mea în slăbiciune se desăvârșește!, când a văzut care era voința lui Dumnezeu, și-a supus de atunci încolo voința lui voinței lui Dumnezeu.

Așadar, prin rugăciunea Sa din grădină (Ghetsimani), Hristos ne-a învățat două lucruri: întâi: să nu înfruntăm primejdiile, ci să ne rugăm să nu cădem în ele; al doilea: să le îndurăm cu curaj,

dacă vin peste noi, punând înaintea voinței noastre voința lui Dumnezeu. Știindu-le dar pe acestea, să ne rugăm să nu cădem niciodată în ispită; iar dacă se întâmplă să cădem, să rugăm pe Dumnezeu să ne dea răbdare și curaj și să punem voința lui Dumnezeu înaintea voinței noastre. Așa vom străbate în siguranță și viața de aici, și vom dobândi și bunătățile cele viitoare; pe care face Dumnezeu ca noi toți să le dobândim cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu Care Tatălui, împreună cu Sfântul Duh, slavă, putere, cinste, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Cuvânt despre viețuirea după Dumnezeu

Din

OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR 2005

Cuvânt despre viețuirea după Dumnezeu

1. Citirea oricărei cărți din Scriptura cea de Dumnezeu insuflată este pentru cei cu luare-aminte cunoaștere a dreptei credințe; dar Scriptura Sfântă a Evangheliilor este covârșirea celor mai înalte învățături, căci cuvintele din Evangheliile sunt poruncile Prea- înaltului Împărat. De aceea și înfricoșătoare pedeapsă amenință pe cei ce nu păzesc cu deosebită grijă cele spuse de El. Dacă cel care calcă legile căpeteniilor de pe pământ suferă o pedeapsă de care nu poate scăpa, apoi cu mult mai mult va fi supus la chinuri de nesuportat cel care calcă poruncile Stăpânului ceresc. Și pentru că mare este primejdia pricinuită de neluarea aminte, să privim cu multă luare-aminte la cuvintele ce ni s-au citit de curând din Evanghelie.

- Care sunt acestea?

- Strâmtă este ușa și îngustă calea care duce la viață; și puțini sunt cei ce o află! Și iarăși: Largă este ușa și lată este calea care duce la pierzare, și mulți sunt cei ce intră prin ea!

Adesea ascult aceste cuvinte și mă minunez de adevărul spuselor lor, când văd cât de stăruitori sunt oamenii pentru cele deșarte. Toți merg pe calea cea largă, toți se dau în vânt după lucrurile din lumea aceasta, și nicicând nu se gândesc la cele viitoare; toți se zoresc neconținut să guste din plăcerile trupești, și lasă sufletele să se topească de foame; primesc în fiecare zi nenumărate răni, și nicicând nu simt relele în care trăiesc. Când le e bolnav trupul, se duc la cei care-i pot vindeca, îi cheamă acasă, le plătesc cât pot mai mult, arată multă răbdare, îndură un tratament dureros ca să li se facă trupul sănătos; dar când le e bolnav sufletul, îl lasă în paragină cu totul și nu se străduiesc să-i redea sănătatea care merită să fie iubită întru totul; și doar știu bine că trupul este muritor și trecător și se aseamănă cu florile de primăvară; ca și ele, trupul se vestejește, se stinge și se dă stricăciunii. Știu la fel de bine apoi că sufletul este cinstit cu nemurirea, că e făcut după chipul lui Dumnezeu și i s-a încredințat cârma trupului. Ceea ce este vizitiul pentru căruță, căpitanul pentru o corabie, muzicantul pentru un instrument muzical, aceea a legiuit Plăsmuitorul să fie sufletul pentru acest vas pământesc. Sufletul are frâiele, el întoarce cârma, el lovește coardele; iar când face asta bine, scoate cântarea aceea plină de armonie a virtuții, dar când slăbește coardele sau le strunește mai mult decât trebuie, vatamă și arta, și armonia. Mulți oameni deci privesc cu nepăsare sufletul și nu-l învrednicesc nici de cea mai mică purtare de grijă, ci tot timpul vieții lor și-l cheltuiesc în griji trupești. Unii îmbrățișează viața pe mare și se

luptă cu valurile și cu vânturile; viața și moartea le țin mereu tovărășie, iar nădejdea mântuirii lor stă în câteva scânduri; alții se ostenesc cu lucrarea pământului, înjugă boii la plug, ară pământul, seamănă și seceră, sădesc și culeg, și tot timpul vieții lor se scurge în astfel de osteneți; alții se îndeletnicesc cu negoțul, și pentru el străbat marea și uscatul, pun șederea printre străini înaintea șederii în țară; își părăsesc patria, neamul, prietenii, soțiile și copiii și îndrăgesc pământuri străine, pentru puține câștiguri. Dar pentru ce să înșir toate meseriile pe care le-au născocit oamenii pentru trebuințele trupului și în care-și petrec zilele și nopțile, ca să agonisească trupului desfătări, în timp ce lasă sufletul să flămânzească, să înseteze, să se usuze, să se întineze și să fie hărțuit de mii și mii de păcate? Și după multe sudori și osteneți, nu scapă de moarte trupul muritor, dar ei supun la nemuritoare pedepse și sufletul nemuritor o dată cu trupul muritor.

2. De aceea, plângând cu amar neștiința răspândită în sufletele oamenilor și adâncul întuneric ce le cuprinde sufletul, aș voi să găsec un foișor înalt de tot, din care să pot vedea toate neamurile pământului; aș voi să am și o voce care să răsună până la marginile pământului, să intre în urechile tuturor celor de pe pământ și să strige cuvintele acelea ale lui David: Fiii oamenilor, până când grei la inimă? Pentru ce iubiți deșertăciunea și căutați minciuna? , alegând cele pământești în locul celor cerești? Până când închideți ochii, vă astupați urechile și nu auziți glasul lui Dumnezeu Care strigă în fiecare zi: Cereți și vi se va da, căutați și veți afla, bateți și vi se va deschide! Că tot cel ce cere primește, cel ce caută găsește și celui ce bate i se deschide ? Pentru că mulți suntem nedeșăvârșiți, aplecați mai mult spre cele lumești și încântați de gânduri iubitoare de plăceri lumești, și nu ne facem cererile cum trebuie, de aceea Stăpânul Cel obștesc ne-a învățat cum să ne rugăm, zicând: Când vă rugați, nu grați multe ca păgânii, că lor li se pare că în multa lor vorbărie vor fi auziți . A numit “vorbărie multă” flecăreala care are multe cuvinte, dar e lipsită de orice folos. Domnul, oprind multa vorbărie, ne dă a înțelege că nu trebuie să cerem în rugăciunile noastre cele trecătoare și pieritoare; să nu cerem frumusețe trupului, care se veștejește devreme, se macină de boală și se nimicește de moarte. Că așa e frumusețea trupului: floare cu puțină dăinuire. Se ivește puțin în primăvara tinereții, și după puțină vreme o strică bătrânețea. Iar dacă ai vrea să cercetezi și alcătuirea trupului, atunci cu atât mai mult l-ai disprețui. Trupul nu-i altceva decât flegmă, sânge, scurgeri și sucuri provenite din hrana mistuită. Cu acestea sunt udați ochii, obrații, nasul, sprâncenele, buzele și tot trupul. Dacă pierde seva acesta, pierde o dată cu ea și frumusețea obrazului. Să nu cerem apoi bogăție de bani, care asemenea apelor râurilor se mută și-și schimbă vadul; acum fiind la acesta, mâine trece la celălalt; care fuge de la cei ce o au și nu vrea să rămână la cei ce o iubesc; care are nenumărați dușmani: o atacă și moliile, și tâlharii, și hulitorii, și focul, și naufragiile, și năvala dușmanilor, și răzvrătirea poporului, și viclenia slugilor, și pierderea actelor de proprietate, și adaosurile sau știrbirile ce se pot aduce înscrisurilor; și atâtea alte nenorociri, câte le pricinuieste dragostea de bogăție celor îndrăgostiți de ea. Să nu cerem nici puterea dregătoriilor! Și aici odrăslesc multe dureri și necazuri: griji care macină sufletul, nopți întregi nedormite, uneltiri din partea celor pizmași, mașinații din partea dușmanilor, șiretenii din partea avocaților care, în cuvinte bine întocmite, ascund adevărul și aduc mare primejdie peste cei judecați. Da, sunt oameni care când se roagă grăiesc multe, grăiesc deșertăciuni, cerând de la Dumnezeuul tuturor acestea și cele asemenea acestora, și nu spun un cuvânt despre adevăratele bunătăți. Nu bolnavii învață pe doctor cum să folosească doctoriile, ci ei se supun doctoriilor date de medic, oricât de dureros ar fi felul tratamentului. Tot așa, nu călătorii de pe o corabie poruncesc căpitanului cum să țină cârma și să conducă vasul; ei stau pe puntea corăbiei și se supun științei lui, nu numai când sunt purtați de vânt prielnic, ci și în vreme de mare primejdie. Dar numai lui Dumnezeu, Celui Ce cunoaște bine de tot folosul tuturor, nu vor să I se supună cei ce nu judecă bine, ci-I cer cele

vătămătoare ca și cum ar fi folositoare; fac la fel cu un bolnav care l-ar ruga pe doctor să-i dea nu doctoriile care să-l scape de boală, ci pe acelea care hrănesc materia, mama bolii. Dar doctorul nu se va pleca rugăminții bolnavului; ci, chiar dacă l-ar vedea lăcrimând și plângând, urmează mai bine rânduiala meseriei lui decât să se supună lacrimilor bolnavului. Iar noi nu numim neînduplecarea doctorului neomenie, ci iubire de oameni. Că dacă ar asculta de bolnav și i-ar face pe plac, s-ar purta cu el ca un dușman; împotrivindu-se lui și luptând cu voia lui, se poartă cu el cu milă și iubire de oameni. Tot așa și Doctorul sufletelor noastre, nu vrea să dea celor care cer cele ce sunt spre vătămarea lor. Nici părinții care-și iubesc copiii nu fac gustul copiilor prea cruzi, care cer cuțite sau cărbuni aprinși; că știu bine că i-ar vătăma de le-ar face gustul.

Unii oameni, căzuți de tot în rea nesocotință, cer de la Dumnezeu tuturor nu numai frumusețe trupească, bogăție, putere și toate cele asemenea acestora, ci și blestemă pe dușmanii lor și cer de la Dumnezeu să pogoare pedepse peste ei; și pe Cel pe Care Îl roagă să fie cu ei blând și milostiv, pe Acela Îl vor neîndurător și nemilostiv cu dușmanii lor. Așadar Stăpânul, ca să oprească mai dinainte aceste cereri, ne poruncește să nu grăim multe când ne rugăm; ne învață apoi ce trebuie să spunem în rugăciune, și, în câteva cuvinte, ne învață toată virtutea; cuvintele acelea nu sunt numai învățătură pentru rugăciune, ci și îndrumare pentru viață desăvârșită.

3. Să cercetăm dar cu multă luare-aminte care sunt aceste cuvinte, care-i înțelesul lor, și să le păzim cu strășnicie ca pe niște legi dumnezeiești.

Tatăl nostru Carele ești în ceruri . Cât este de mare covârșirea iubirii de oameni a lui Dumnezeu! Cât este de mare covârșirea dărnicii Lui! Care cuvânt va fi îndestulător pentru a-I mulțumi Celui Ce ne izvorăște nouă atâtea bunătăți? Uită-te, iubite, la trupul meu și-al tău! Vezi-i nimicnicia, cercetează-i înrudirea, pământul, adică huma, tina, clisa și praful! Din pământ am fost făcuți, și în pământ ne vom desface iarăși după moarte! Gândind dar la acestea, înspăimântă-te de bogăția a cărei urmă nu o poți găsi, a bunătății lui Dumnezeu față de noi, că a poruncit să-L numească Tată cel pământesc pe Cel ceresc, cel muritor pe Cel nemuritor, cel stricăcios pe Cel nesticăcios, cel vremelnice pe Cel veșnic, cel care mai deunăzi era pământ pe Cel Ce este înainte de veci Dumnezeu. Dar nu în zadar ai fost învățat să spui acest cuvânt, ci pentru ca, înfricoșat de numele de Tată, rostit de limba ta, să-I imiți bunătatea Lui, așa precum altundeva spune: Fiți asemenea Tatălui vostru Celui din ceruri, Care răsare soarele Lui și peste râi, și peste buni, și plouă și peste drepti, și peste nedrepti! Nu poate să numească Tată pe Bunul Dumnezeu cel cu gând sălbatic, cel neomenos; că nu are în el însușirile bunătății care sunt în Tatăl Cel ceresc, ci s-a prefăcut în chip de fiară, a pierdut noblețea dumnezeiască, așa precum spune David: Omul, în cinste fiind, n-a priceput; alăturatu-s-a dobitoacelor celor fără de minte și s-a asemănat lor . Când sare ca un taur, dă din picioare ca un măgar, poartă ură ca o cămilă, e lacom la mâncare ca un urs, răpește ca un lup, rănește ca o scorpie, e viclean ca o vulpe, nechează după femei ca un cal înnebunit după iepe, cum să mai poată unul ca acesta să înalte glas potrivit unui fiu, cum poate să-L numească pe Dumnezeu Tatăl său? Cum să-l numim pe un astfel de om? Fiară? Dar fiarele au numai câte unul din aceste năravuri; acesta însă are strânse în el toate năravurile tuturor fiarelor și a ajuns mai lipsit de judecată decât cele fără de minte. Dar pentru ce vorbesc eu de fiară? Un astfel de om este mai groaznic decât o fiară. Fiarele, deși sunt prin fire sălbatice, adeseori ajung blânde dacă omul se poartă cu ele cu deosebită dibăcie. Dar acesta, care-i om, care schimbă sălbăticia firească a fiarelor în blândețea potrivnică firii lor, ce cuvânt de apărare mai poate avea, când își schimbă bunătatea lui firească în sălbăticie potrivnică firii lui, care face blând pe cel sălbatic din fire, iar pe el din blând prin fire se face sălbatic? Îmblânzește pe leu și-l face de i se supune, dar își sălbăticește mânia mai mult decât un leu? Și doar, ca să îmblânzești

un leu întâmpini două piedici: una, că fiara este lipsită de rațiune; a doua, că este cea mai sălbatică dintre toate fiarele. Totuși, prin înțelepciunea dată omului de Dumnezeu, ajunge de biruie sălbăticiunea. Și cel care biruie firea sălbăticiunilor pierde la rândul său bunătatea care e firească în el, pierde harul liberei voințe! Și poate face omul din leu om, dar nu ia aminte la el însuși și se face din om leu; sălbăticiunii îi dă însușiri mai presus de firea ei, iar lui nu-și dă nici însușirile firești. Cum mai poate dar un om ca acesta să numească Tată pe Dumnezeu? Omul care e blând și bun cu semenii săi și nu se răzbună pe cei care i-au greșit, ci răsplătește răul cu bine, acela nu-i osândit de numește Tată pe Dumnezeu. Uită-te cu luare-aminte la temeinicia cuvintelor! Prin aceste cuvinte ne dă lege să ne iubim unii pe alții, să cuprindem cu dragostea noastră pe toți oamenii. Că n-a poruncit să spunem “Tatăl meu, Carele ești în ceruri”, ci: Tatăl nostru Carele ești în ceruri, pentru ca, o dată ce suntem învățați că avem cu toții un Tată, să arătăm dragoste frățească unii față de alții. Apoi, pentru ca să ne învețe să lăsăm pământul și cele de pe pământ și să nu rămânem muți de admirație în fața celor de jos, ci să luăm aripile credinței și să zburăm prin văzduh, să trecem dincolo de văzduh și să căutăm pe Cel numit Tată, a poruncit să spunem: Tatăl nostru Carele ești în ceruri; nu pentru că Dumnezeu este numai în ceruri, ci ca să ne facă pe noi, care peregrinăm jos pe pământ, să ne ridicăm capetele spre ceruri și, luminați de frumusețea bunătăților cerești, să ne mutăm acolo toată dorința noastră.

4. Apoi a adăugat al doilea cuvânt, zicând: Sfințească-se numele Tău! Dar nimeni să nu se gândească prostește că noi dăruim lui Dumnezeu adaos de sfințenie când spunem: Sfințească-se numele Tău! El este sfânt, prea sfânt și cel mai sfânt dintre sfinți. Această cântare I-o aduc serafimii, strigând cu netăcute strigări: Sfânt, sfânt, sfânt Domnul Savaot, plin este cerul și pământul de slava Lui! Și după cum cei care aclamă pe împărați și-i numesc împărați și atotstăpânitori, nu le dăruiesc ce nu au, ci aclamă ce au, tot așa și noi, nu-I dăm lui Dumnezeu o sfințenie pe care n-o are atunci când spunem: Sfințească-se numele Tău, ci-I slăvim sfințenia pe care o are, căci sfințească-se s-a spus pentru slăvească-se. Așadar prin cuvintele acestea am fost învățați să ducem viață virtuoasă, pentru ca oamenii văzând viața noastră să slăvească pe Tatăl nostru Cel ceresc. Aceasta o spune și în altă parte: Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri! După acestea am fost învățați să spunem: Vie împărăția Ta! Tiranizați fiind de patimile sufletului și loviți de mii de încercări, avem nevoie de împărăția lui Dumnezeu, ca să nu împărătească păcatul în trupul nostru muritor spre a asculta de el în poftele lui, nici să nu facem mădularele noastre arme de nedreptate pentru păcat, ci să le facem arme de dreptate pentru Dumnezeu și să luptăm în oștirea Împăratului veacurilor. Pe lângă acestea, am mai fost învățați să nu ne zbatem mult pentru viața de aici, ci să disprețuim cele prezente și să dorim cele viitoare, ca unele ce rămân, și să căutăm împărăția cea cerească și veșnică. Să nu ne lăsăm prinși de lucrurile cele încântătoare din lumea asta: nici de frumusețea trupurilor, nici de mulțimea avuțiilor, nici de cea a moșiilor, nici de strălucirea pietrelor prețioase, nici de măreția caselor, nici de dregătoriile politice și militare, nici de purpură și de diademă, nici de mâncărurile pregătite cu artă și cu sosuri alese, nici de luxul de tot felul și nici de altceva din cele ce ne ademenesc simțurile noastre, ci să punem capăt tuturor acestora și să dorim neconținut împărăția lui Dumnezeu! După ce ne-a învățat astfel și această virtute, a poruncit să spunem: Facă-se voia Ta, precum în cer, și pe pământ! Deci după ce a pus în noi dragostea de cele viitoare și dorința după împărăția cerurilor și ne-a rănit cu dorul acela, ne pregătește să spunem: Facă-se voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ! Cu alte cuvinte, să spunem așa: “Dă-ne, Stăpâne, să fim următori viețuirii celei din ceruri, ca să voim și noi ce voiești Tu. Vino dar în ajutorul voinței noastre slabe, care dorește să facă cele ale Tale, dar e împiedicată de slăbiciunea trupului; întinde-ne mână de ajutor nouă, care

ne grăbim să alergăm la Tine, dar suntem siliți să șchiopătăm. Întraripat ne e sufletul, dar îl îngreunează trupul. Sufletul se grăbește spre cele cerești, dar trupul îl trage în jos, spre cele pământești. Dacă am ajutorul Tău, vor fi cu puțință și cele tare cu neputință. Facă-se, dar, voia Ta, precum în cer, și pe pământ!

5. Și pentru că a amintit de pământ și pentru că cei făcuți din pământ și care trăiesc pe pământ și sunt îmbrăcați cu trup ieșit din pământ au nevoie de o hrană potrivită, a adăugat neapărat: Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi! Ne-a poruncit să cerem pâinea cea de toate zilele; nu desfătare, ci hrană, care să împlinească ce lipsește trupului nostru și să împiedice moartea pricinuită de foame. Nu mese pline, nici felurite mâncăruri, nici meșteșugită artă a bucătăriei, nici născocirile brutarilor, nici buchetul vinului, nici celelalte toate câte plac gâtlejului, împovărează stomacul, întunecă mintea și fac să salte trupul împotriva sufletului, iar calul să nu mai poată fi strunit de călăreț. Cuvântul nu ne-a poruncit să cerem acestea, ci pâinea cea de toate zilele, adică aceea care duce la ființarea trupului nostru, care-l poate face să se păstreze. Și nu ne-a poruncit să cerem pâinea aceasta pentru un număr mare de ani, ci pe aceea care ne e de ajuns numai astăzi. Nu vă îngrijiți, spune Domnul, de ziua de mâine! Pentru ce să ne îngrijim de ziua de mâine, când nu suntem siguri de vom vedea negreșit ziua de mâine, ci îndurăm numai osteneala, dar nu secerăm rodul? Încrede-te în Dumnezeu, "Care dă hrană la tot trupul". Cum te va lăsa în părăsire Cel Care ți-a dat trup, a suflat asupra ta suflare de viață, te-a făcut ființă cuvântătoare, Care înainte de a te crea ți-a pregătit toate bunătățile, cum te va lăsa în părăsire pe tine, făptura Lui, El Care răsare soarele Lui peste răi și buni și plouă peste drepti și nedrepti? Încrezându-te dar în El, cere-I numai hrana de azi și lasă în seama Lui grija zilei de mâine, așa cum spune și fericitul David: Aruncă spre Domnul grija ta, și El te va hrăni! Astfel, prin aceste cuvinte ne-a învățat să cugetăm cele înalte. Domnul însă știa că este cu neputință să nu greșim, fiind oameni și îmbrăcați în trup muritor. De aceea ne-a învățat, zicând: Și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri! Prin aceste cuvinte ni se mijlocesc dintr-o dată trei lucruri bune: cel dintâi, învață pe cei virtuoși să fie smeriți și le poruncește să nu se încreadă în faptele lor bune pe care le săvârșesc, ci să se teamă, să tremure și să-și aducă aminte de păcatele lor de mai înainte. Așa a făcut și dumnezeiescul Pavel. După mii și mii de fapte mari, spunea: Că Iisus Hristos a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu. N-a spus: "Am fost", ci: "sunt", arătând că își aducea aminte neîncetat de păcatele săvârșite. Deci celor mult virtuoși Hristos le aduce cu temei, prin aceste cuvinte, trăinicia ce le-o dă smerenia. Al doilea, pe cei ce au păcătuit după ce au primit harul botezului nu-i lasă să se deznădăjduiască de mântuirea lor, ci îi învață să ceară de la Tămăduitorul sufletelor leacurile iertării. Al treilea, pe lângă cele două, cuvintele acestea ne dau învățătură despre iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Dumnezeu vrea să fim blânzi cu cei ce-s vinovați față de noi, să nu purtăm ură celor ce ne greșesc, ca prin iertarea ce le-o dăm acelora, să ni se dăruiască și nouă iertare și să aducem asupra noastră mai dinainte măsurile iubirii Sale de oameni. Că atâta cerem să luăm, cât dăm și noi semenilor noștri, și cerem să dobândim tot atâta iertare câtă dăruim celor ce ne-au greșit.

Pe lângă acestea, ni s-a poruncit să spunem: Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel viclean! Multe necazuri vin peste noi din lucrarea diavolului, multe și de la oameni, care sau ne fac rău pe față, sau uneltesc pe ascuns împotriva noastră. Uneori trupul se răzvrătește împotriva sufletului și-i face mare pagubă; alteori este cuprins de felurite boli și ne aduce dureri și chinuri. Deci, pentru că multe și felurite sunt necazurile care vin peste noi din multe părți, de aceea am fost învățați de Dumnezeu tuturor să cerem să scăpăm de ele. Când ne vine Dumnezeu în ajutor, toată tulburarea se stinge, furtuna se preface în vreme bună, cel viclean se dă îndărăt, așa precum

odinioară a ieșit din oameni și a intrat în porci ; dar nici asta n-a îndrăznit să o facă fără poruncă. Dacă n-a avut putere asupra porcilor, cum va putea birui pe oamenii care priveghează și sunt cu mintea trează, care sunt păziți de Dumnezeu și-L socot pe Dumnezeu Împăratul lor? De aceea și la sfârșitul rugăciunii a arătat împărăția și puterea și slava lui Dumnezeu, spunând: Că a Ta este împărăția și puterea și slava în veci. Amin. Cu alte cuvinte, spunem așa: “Pe acestea le cer de la Tine, pentru că Te știi Împăratul tuturor; știi că ai putere veșnică, știm că poți tot ce voiești și că ai slavă care nu se poate lua”. Pentru toate acestea Îi mulțumim lui Dumnezeu, Care ne-a învrednicit cu atâtea bunătăți, că Lui se cuvine slavă, cinste și putere, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Omilie la (vindecarea) slăbănogul(ui) coborât prin acoperiș

Din

OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR 2005

Omilie la (vindecarea) slăbănogul(ui) coborât prin acoperiș

1. Când am vorbit acum câțeva vreme despre slăbănogul care zăcea pe un pat lângă scăldătoare , am găsit multă și mare comoară. N-am săpat în pământ, ci am săpat în sufletul lui și am găsit comoara! Nu comoară cu aur și argint și pietre prețioase, ci plină de putere de a îndura, de înțelepciune, răbdare și multă nădejde în Dumnezeu, care-i mai scumpă decât tot aurul și toată bogăția. Bogăția cea materială este supusă vicleniei hoților, guri calomniatorilor, mâinii spărgătorilor și răutății slugilor. Iar când scapă de toate acestea, atunci atrage asupra stăpânilor ei prăpădul cel mai mare: deșteaptă ochii invidioșilor, și de aici se nasc mii și mii de furtuni. Dar bogăția cea duhovnicească scapă de toate aceste primejdii: este mai presus de orice pericol; își râde de hoți, de spărgători, de invidioși și calomniatori, își râde chiar de moarte. La moarte nu se desparte de cei ce o au, ci atunci mai cu seamă, după moarte, este mai sigură stăpânirea ei; călătorește o dată cu stăpânii ei, se mută cu ei în viața viitoare, ajunge minunat apărător al celor cu care a pășit pe celălalt tărâm și-L pleacă pe Judecător spre îndurare.

Această bogăție am găsit-o și noi din belșug săpând în sufletul slăbănogului. Martori îmi sunteți voi, care ați luat cu multă râvnă din bogăția lui duhovnicească, dar n-ați secătuit-o. Așa e natura bogăției duhovnicești: se aseamănă cu izvoarele apelor; dar, mai bine spus, întrece chiar belșugul de ape al izvoarelor, căci atunci e mai îmbelșugată bogăția aceasta, când sunt mulți cei care iau din ea. Nu se împarte, nici nu se micșorează când intră în suflete, ci odată intrată, rămâne în fiecare suflet neconținut întreagă și nefurată; căci bogăția aceasta niciodată nu poate pieri. Lucrul acesta s-a întâmplat și atunci. Atât de mulți dintre voi s-au aplecat asupra acestei comori, și toți ați luat din ea după putere. Dar pentru ce vorbesc de voi, când bogăția lui duhovnicească a rămas întreagă, cu toate că de atunci și până astăzi i-a îmbogățit pe mii și mii? Să nu ne simțim niciodată obosiți în fața acestei bogății duhovnicești; ci, atât cât putem, să scoatem și acum din ea și să vedem pe Stăpânul Cel iubitor de oameni, să vedem pe sluga cea răbdătoare! Treizeci și opt de ani a luptat cu o boală de nevindecat; a fost chinuit mereu, dar nu s-a necăjit, n-a scos cuvânt de hulă, n-a învinuit pe Făcător, ci a îndurat cu curaj și cu multă blândețe nenorocirea aceea.

- De unde se vede asta? Scriptura nu ne-a spus nimic lămurit din viața lui de mai înainte, ci ne-a

făcut cunoscut atâta numai: că era bolnav de treizeci și opt de ani . La fel, nu ne-a spus nici că nu s-a necăjit, nu s-a revoltat, nu s-a descurajat!

- Și totuși Scriptura ne-a spus asta, dacă iei seamă cu luare-aminte la cuvintele ei, nu în trecut și la întâmplare. Când auzi că a venit la el Hristos, pe Care nu-L cunoștea cine este, ci-L socotea simplu om, căruia-I vorbea cu atâta blândețe, poți vedea înțelepciunea lui de mai înainte. Când Hristos l-a întrebat: Voiești să te faci sănătos? , n-a spus ceea ce putea să spună: “Mă vezi paralizat și la pat de atâta vreme, și mă mai întrebi dacă vreau să mă fac sănătos? Ai venit să mă insulti când sunt așa de nenorocit? Ai venit să mă ocărăști, să-Ți bați joc de mine și să râzi de nenorocirea mea?” N-a grăit, nici n-a gândit astfel, ci a spus cu blândețe: Da, Doamne! Dacă după treizeci și opt de ani de boală era așa de liniștit, așa de blând, cu toate că-i fusese încercată toată tăria sufletului, toată puterea gândurilor, gândește-te ce om trebuie să fi fost el la începutul bolii lui! Știți doar cu toții că bolnavii nu sunt la fel de morocănoși la începutul bolii, ci mai târziu, după ce zac mai multă vreme. Atunci mai cu seamă, când boala se lungeste vreme îndelungată, devin împovărați, atunci sunt de nesuferit tuturor. Dacă omul acesta cugeta așa după atâția ani de boală, dacă răspundea atât de blând, apoi este limpede că și mai înainte a îndurat suferința lui cu multă tărie.

Gândindu-ne dar și noi la acestea, să imităm răbdarea celui ce-a fost rob ca și noi! Paralizia aceea e îndestulătoare ca să întărească sufletele noastre. Nimeni nu-i atât de trândav și atât de slab, încât, gândindu-se la mărimea suferinței aceleia, să nu îndure cu mult curaj toate nenorocirile ce ar veni peste el, oricât de greu de suferit ar fi! Nu numai însănătoșirea lui, ci și boala lui ne-au ajuns pricină de foarte mult folos. Vindecarea lui a deșteptat sufletele ascultătorilor spre slăvirea lui Dumnezeu, iar boala și neputința lui v-au îndemnat la răbdare și v-au îmboldit spre aceeași râvnă. Da, chiar faptul că a zăcut de o astfel de boală și că boala i s-a prelungit atâta vreme, chiar asta este un semn al purtării de grijă a lui Dumnezeu. După cum giuvaerghiul toarnă aurul în cuptorul de topit și-l lasă să fie încercat la foc până când vede că a ajuns cu totul curat, tot așa și Dumnezeu lasă să fie încercate în necazuri și suferințe sufletele oamenilor, până când ajung curate și limpezi; și culeg mult folos din această încercare. Deci și acesta este un foarte însemnat chip de binefacere.

2. Să nu ne tulburăm dar, să nu ne descurajăm când suntem supuși încercărilor! Dacă giuvaerghiul știe cât timp trebuie să lase aurul în cuptor și când să-l scoată, și nu-l lasă să stea până se strică sau arde de tot în foc, cu mult mai mult Dumnezeu știe aceasta; și când vede că am ajuns curați, ne scoate din încercări, ca nu cumva, din pricina mărimii și mulțimii relelor, să ne împiedicăm și să cădem. Să nu ne necăjim deci, nici să fim mici la suflet de cădem în vreo nenorocire neașteptată, ci să ne lăsăm în voia Celui Ce cunoaște bine necazul nostru, ca să ne curețe prin foc sufletul, cât timp va voi El. Face aceasta spre folosul și câștigul celor încercați. De aceea un înțelept ne îndeamnă zicând: Fiule, de te apropii ca să slujești lui Dumnezeu, pregătește-ți sufletul pentru încercări, încordează-ți inima ta și rabdă, și să nu te tulburi în vremea încercării! Să lăsăm, spune acest înțelept, în seama lui Dumnezeu totul! El știe bine când trebuie să ne scoată din cuptorul răutăților. Trebuie dar să ne lăsăm în toate împrejurările din viață în seama Lui, să-I mulțumim totdeauna, să le îndurăm cu recunoștință pe toate, fie binefacerile, fie pedepsele, pentru că și acesta este un chip de binefacere. Doctorul este doctor nu numai când spală, hrănește și scoate la aer, în grădini, pe bolnav, ci și când arde și taie. La fel, tatăl este tată nu numai când îngrijește de fiul său, ci și când îl alungă din casă, când îl ceartă, când îl bate; nu-i atunci mai puțin tată decât dacă îl laudă. Știind deci că Dumnezeu este mai iubitor decât toți doctorii, nu iscodi, nu-I cere socoteală pentru felul în care te vindecă, ci să ne lăsăm deopotrivă în seama Lui, fie că vrea să ne dea tihnă, fie că vrea să ne pedepsească! Și prin una, și prin alta

ne face sănătoși și prieteni ai Lui. Dumnezeu știe ce nevoie avem fiecare dintre noi și care e folosul fiecăruia; știe cum și în ce chip să ne mântuiască pe fiecare dintre noi, și pe calea aceea ne duce. Să-L urmăm dar oriunde ne-ar porunci, să nu întrebăm deloc, fie că ne poruncește să mergem pe o cale ușoară și lesnicioasă, fie că ne poruncește să mergem pe o cale anevoioasă și aspră. Așa a făcut și slăbănogul acesta. Un chip de binefacere față de el a fost acesta, că i-a curățit sufletul într-un timp atât de îndelungat, făcându-l să între, ca într-un cuptor de topit, în fierbințeala încercărilor. Alt chip de binefacere, nu mai mic decât cel dintâi, a fost acela că (Domnul) i-a stat alături în vremea încercărilor și i-a dat multă mângâiere. El era Cel Ce-l ținea, îl îmbărbăta și-i întindea mâna, nelăsându-l să cadă. Dar când auzi că Dumnezeu îl întărea, nu-l lipsești pe paralytic de laude, nici pe el, nici pe alt om care a îndurat cu răbdare încercările. De-am fi de mii de ori înțelepți, de-am fi mai puternici și mai tari decât toți, n-am putea rezista nici celei mai mici încercări dacă ne-ar lipsi ajutorul lui Dumnezeu. Dar pentru ce vorbesc eu de noi, niște oameni de rând, niște oameni nevrednici de luat în seamă? De-ai fi Pavel sau Petru, de-ai fi Iacov sau Ioan, fără ajutorul de sus ești biruit ușor, te împiedici, cazi! Drept dovadă, vă voi cita chiar cuvintele lui Hristos. Domnul i-a spus lui Petru: Iată, Satana v-a cerut ca să vă cearnă ca pe grâu; iar Eu M-am rugat pentru tine, ca să nu piară credința ta! Ce înseamnă a cerne? Înseamnă "să vă ducă, să vă poarte, să vă zguduie, să vă miște, să vă scuture, să vă chinuie, așa cum se întâmplă cu cele pe care le cerni". „Dar Eu, spune Hristos, l-am oprit, știind că nu puteți îndura încercarea.” Cuvintele ca să nu piară credința ta arată că Petru și-ar fi pierdut credința dacă Hristos îngăduia Satanei să-l cearnă. Dacă Petru, care-L iubea cu înfocare pe Hristos, care și-a pus de nenumărate ori sufletul pentru El, care sărea totdeauna înaintea cetei apostolilor, care a fost fericit de Dascăl și tocmai de aceea a fost numit Petru, pentru că avea neclintită și nestrămutată credința, dacă Petru ar fi fost doborât și și-ar fi pierdut credința de ar fi îngăduit Hristos diavolului să-l încerce cât voia, cine altul ar fi putut rămâne în picioare fără ajutorul Lui? De asta și spune Pavel: Credincios este Dumnezeu, Care nu va îngădui să fiți încercați peste puterile voastre, ci va aduce, o dată cu încercarea, și scăparea, ca să puteți răbda! Cu alte cuvinte, Pavel spune așa: "Dumnezeu nu numai că nu ne lasă să cădem în încercări mai mari decât puterile noastre. Dar chiar în încercările care vin peste noi pe măsura puterilor noastre, chiar în acelea El este lângă noi ca să ne ajute și să ne întărească, dacă noi mai întâi facem tot ce stă în puterea noastră. De pildă, dacă suntem râvnitori, dacă ne punem nădejdea în El, dacă-l mulțumim, dacă primim totul cu îngăduință, dacă răbdăm. Nu numai în primejdiile mai mari decât puterile noastre, dar chiar în cele pe măsura puterilor noastre avem nevoie de ajutorul de sus, dacă vrem să le înfruntăm curajos". Iar în altă parte Pavel spune: Precum prisosesc patimile lui Hristos în noi, tot așa prin Hristos prisosește și mângâierea noastră, ca să putem mângâia și noi pe cei ce sunt în tot necazul, prin mângâierea cu care am fost mângâiați noi înșine de Dumnezeu. Prin urmare, Cel Ce l-a mângâiat pe Pavel, Acela a îngăduit ca Pavel să fie dus în încercări.

Uită-te acum câtă purtare de grijă are Hristos față de slăbănog, după ce l-a vindecat! Nu l-a lăsat să plece, ci găsindu-l în templu, îi spune: Iată, te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai greșești! Dacă Dumnezeu din ură ar fi îngăduit suferința paralyticului, nu l-ar fi scăpat de boală, nici nu l-ar fi întărit pentru viitor. Dar cuvintele: Ca să nu-ți fie ție ceva mai rău arată tocmai acest lucru: că Hristos dorește să oprească mai dinainte suferințele viitoare. A pus capăt bolii, dar n-a pus capăt neliniștii, a izgonit suferința, dar n-a izgonit frica, pentru ca neclintită să rămână binefacerea ce i s-a făcut. Așa face un doctor purtător de grijă! Nu pune numai capăt bolii, ci-l întărește (pe bolnav) și pe viitor. Asta a făcut și Hristos! Amintindu-i trecutul, i-a întărit pentru viitor sufletul. Pentru că adeseori, o dată cu durerile se șterge și amintirea durerilor, de aceea

Hristos i-a spus slăbănogului: De acum să nu mai greșești, ca să nu-ți fie ție ceva mai rău!, voind să-i rămână neconținut în suflet amintirea suferinței sale.

3. Purtarea Lui de grijă și bunătatea Lui se pot vedea nu numai de aici, ci și din păruta Lui muștrare. Că nu a vorbit în gura mare despre păcatele sale! Da, i-a spus că din pricina lor a pătimit tot ce-a pătimit, dar n-a dat în vileag care-i erau păcatele, nici n-a spus: “Ai păcatul cutare și cutare!”, nici: “Ai greșit cutare și cutare!”, ci a arătat asta cu un simplu cuvânt: De acum să nu mai greșești! Spunându-i doar atât cât să-i amintească trecutul, l-a făcut mai sârguitor pentru viitor. Hristos ne-a făcut cunoscută răbdarea aceluia, bărbăția lui și toată înțelepciunea lui, când l-a silit să-și plângă toată suferința, când paralyticul l-a vorbit despre râvna lui: până merg eu, altul se coboară înaintea mea, dar nu i-a vădit păcatele lui. Da, după cum noi vrem să stea umbrite păcatele noastre, tot așa o vrea și Dumnezeu; mai mult chiar decât noi. De aceea Domnul l-a vindecat în fața tuturor, dar sfatul și îndemnul le-a dat îndeosebi. Niciodată Dumnezeu nu strigă în gura mare păcatele noastre, afară doar atunci când vede că nu ne pasă dacă păcătuim mereu. Chiar când spune cuvintele acestea: M-ați văzut flămând, și nu M-ați hrănit; M-ați văzut însetat, și nu Mi-ați dat să beau, apoi le spune pentru veacul de acum, ca să nu mai auzim aceste cuvinte în veacul viitor. Amenință, strigă aici în auzul tuturor, ca să nu ne strige dincolo păcatele în auzul tuturor. Tocmai pentru aceea a amenințat cu dărâmarea cetatea Ninive, ca să n-o dărâme. Că dacă ar vrea să facă cunoscute tuturor păcatele noastre, n-ar spune mai dinainte că le va face cunoscute! Dar așa, spune mai dinainte că le va face cunoscute, pentru ca, înțelepțindu-ne de frica vădirii lor, dacă nu de frica pedepsei, să lepădăm toate păcatele. Aceasta se întâmplă și la botez. La botez omul este adus la scaldătoarea apelor, fără ca Dumnezeu să facă cuiva cunoscute păcatele lui; darul pe care-l dă celui botezat îl face cunoscut și arătat tuturor, dar păcatele nimeni altul nu le știe decât El și cel ce primește iertarea. Așa a făcut Domnul și cu slăbănogul acesta. Vădirea păcatelor o face fără martori; dar, mai bine spus, cuvintele lui Hristos nu-s o vădire, ci chiar o îndreptățire; Hristos caută să-i arate pricinile suferinței lui; îi spune, îi arată că nu în zadar, nici fără rost l-a lăsat să sufere atâta vreme; i-a adus aminte de păcatele sale, i-a spus pricina bolii sale: Găsindu-l în templu, spune Scriptura, i-a zis: “De acum să nu mai greșești, ca să nu-ți fie ție ceva mai rău!” .

Așadar, pentru că am cules atâtea foloase de la cel slăbănog mai înainte, haide să venim și la altul, despre care ne vorbește Matei. Și în minele de aur, în acelea se sapă mai adânc, unde se găsește aur mai mult. Știu că mulți care citesc Evangheliile fără luare-aminte socot că e vorba de unul și același slăbănog la toți cei patru evangheliști. Dar nu-i așa! De aceea trebuie să fim cu mintea trează și cu mare luare-aminte. Cercetarea aceasta nu privește lucruri de puțină însemnătate, ci ea, dacă primește deslușirea cuvenită, este de folos și împotriva păgânilor, și împotriva iudeilor, și împotriva multor eretici. Că toți aceștia îi învinuiesc pe evangheliști că se contrazic, că nu sunt de acord între ei. Dar nu-i așa, Doamne ferește! Chiar dacă persoanele pomenite de evangheliști sunt deosebite, totuși unul este harul Duhului, care a mișcat sufletul fiecăruia. Iar unde-i harul Duhului, e dragoste, și bucurie, și pace; nu-i război, nici ceartă, nici luptă sau ambiții.

Dar cum vom arăta că nu-i vorba de unul și același om, ci de altul deosebit? După multe semne: după timp, după loc, după împrejurări, după zi, după felul vindecării, după venirea Doctorului, după pustietatea în care se găsea cel ce a fost tămăduit.

- Și ce-i cu asta?, așa putea fi întrebat. M-au vorbit în chip diferit mulți evangheliști și despre alte minuni?

- Da, dar altceva e să vorbească diferit, și altceva să vorbească potrivit unul altuia. Când vorbesc diferit despre unul și același fapt, nu-i nici dezacord, nici contradicție. Dar în istorisirile

despre cei doi paralitici, ar fi contradicție mare dacă nu s-ar dovedi că unul este slăbănogul de la scăldătoarea Vitezda, și altul este acela despre care vorbesc ceilalți trei evangheliști. Și am să vă dau câteva pilde, ca să vedeți ce înseamnă să vorbești diferit sau să vorbești în contradictoriu. Un evanghelist spune că Hristos a purtat crucea ; ceilalți, că a dus-o Simon Cirineul . Aici nu e contrazicere și luptă între un evanghelist și altul.

- Dar cum nu-i contrazicere între a duce crucea și a nu o duce?

- Nu-i, pentru că s-au întâmplat și una, și alta. Când au ieșit din pretoriu, Hristos purta crucea; pe drum a luat-o Simon și a dus-o el.

Tot așa și cu tâlharii de pe cruce. Un evanghelist spune că amândoi Îi ocărau ; alt evanghelist, că unul îl ținea de rău pe celălalt . Dar nici aici nu-i contrazicere.

- Pentru ce?

- Pentru că și aici s-au întâmplat și una, și alta. La început, amândoi tâlharii L-au ocărât; dar mai târziu, după ce s-au făcut semnele acelea, după ce s-a cutremurat pământul, după ce s-au despicat pietrele , după ce s-a întunecat soarele , unul din ei s-a schimbat, s-a înțelepțit, a cunoscut pe Cel răstignit, a mărturisit despre împărăția Aceluia. Și ca să nu crezi cumva că schimbarea aceasta s-a făcut prin silnicie și mânată din afară, și nici să rămâi nedumerit, evanghelistul îți arată că tâlharul acesta, chiar pe cruce, își păstrase la început răutatea lui de mai înainte; aceasta pentru ca să știi că, schimbându-se prin propria sa voie și de la sine, a avut parte de harul lui Dumnezeu, și așa a ajuns bun.

4. Și sunt în Evanghelii și alte multe locuri de acest fel, care par că se contrazic; dar nu-i nicio contrazicere între ele, căci s-au întâmplat și cele spuse de un evanghelist, și cele spuse de celălalt evanghelist, deși nu în același timp; ci un evanghelist a spus ce s-a întâmplat mai înainte, altul, ce s-a întâmplat mai târziu. Aici, cu slăbănogii, lucrurile nu se petrec așa, ci mulțimea semnelor spuse arată, chiar celor care sunt cu puțină luare-aminte, că altul este slăbănogul despre care vorbește Ioan, și altul acela despre care vorbesc ceilalți trei evangheliști. Și nu mică-i dovada aceasta, ca să arăți că evangheliștii sunt de acord între ei și nu se contrazic. Dacă la toți evangheliștii ar fi vorba de același om în suferință, contradicția ar fi mare; dar pentru că sunt doi slăbănogi deosebiți, orice contradicție dispare.

Haide dar să spunem pricinile care ne fac să susținem că e vorba de doi oameni deosebiți.

- Care sunt acestea?

- Un slăbănog este vindecat în Ierusalim, celălalt, în Capernaum; unul la scăldătoarea apelor, celălalt, într-o casă. Iată dovezile date de locul unde s-au făcut vindecările. Unul a fost vindecat în zi de sărbătoare. Iată dovada dată de împrejurări. Unul era bolnav de treizeci și opt de ani; despre celălalt, evanghelistul nu ne spune nimic. Iată dovada dată de durata bolii. Unul a fost vindecat sâmbăta. Iată dovada dată de ziua tămăduirii. Dacă și celălalt ar fi fost vindecat sâmbăta, Matei n-ar fi tăcut (asupra ei), nici iudeii care erau de față n-ar fi stat liniștiți. Dacă iudeii s-au mâniat pe Hristos pentru altă pricină, cu toate că nu-l vindecase pe slăbănog sâmbăta, cu atât mai mult nu s-ar fi oprit de a-L învinui dacă le mai dădea și sâmbăta prilej s-o facă! La unul Se duce Hristos; Se duce la cel care nu avea nici un om într-ajutor: Doamne, spuse el, om nu am...! Celălalt avea mulți prieteni, care l-au coborât prin acoperiș chiar . Unuia i-a vindecat trupul înaintea sufletului; mai întâi i-a întărit slăbiciunea lui, și apoi i-a zis: Iată, te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai greșești! Cu celălalt nu se petrec lucrurile așa, ci mai întâi îi vindecă sufletul - că îi zice: Îndrăznește, fiule! Iertate îți sunt păcatele tale! -, și apoi îi vindecă paralizia. Prin cele spuse am dovedit deci bine că despre alt slăbănog e vorba la Ioan, și de altul la ceilalți trei evangheliști. Trebuie acum să ne întoarcem la începutul istorisirii și să vedem cum l-a vindecat Hristos pe unul și cum l-a vindecat pe altul, și pentru ce i-a vindecat în chip deosebit;

să vedem pentru ce pe unul l-a vindecat sâmbăta, iar pe altul nu l-a vindecat sâmbăta; pentru ce la unul S-a dus El Însuși, iar pe altul l-a așteptat să-I fie adus; și pentru ce unuia i-a vindecat întâi trupul, iar altuia întâi sufletul. N-a făcut astfel la întâmplare și fără rost, că era înțelept și purtător de grijă. Să fim dar cu luare-aminte și să ne uităm la Cel Ce vindecă! Dacă atunci când doctorii taie sau ard sau, în alt chip, taie de tot sau numai în parte un mădular schilodit sau bolnav, mulți înconjoară cu înțelegere pe bolnav și pe doctorul care operează, cu atât mai mult trebuie să facem astfel acum, când și Doctorul e mai mare, și boala mai grea, și e tămăduită nu cu meșteșug omenesc, ci cu har dumnezeiesc. Acolo vezi piele tăiată, sânge curgând, carne putredă scoasă afară, simți mult dezgust de cele ce vezi, dar și multă compasiune și întristare nu numai la vederea rănilor, ci și a durerii celor arși și tăiați; că nimeni nu-i atât de împietrit, încât să stea lângă cei ce suferă acestea, să-i audă cum se vaită, și să nu i se rupă inima, să nu se tulbure, să nu i se umple sufletul de tristețe; cu toate acestea, le îndură pe toate din pricină că doresc să vadă. Aici nu vezi nimic (din toate acestea)! Nu se aduce foc, nu se afundă cuțitul în trup, nu curge sânge; bolnavul nu suferă, nu se vaită. Pricina? Înțelepciunea Doctorului, care n-are nevoie de niciunul din aceste mijloace din afară, ci e o singură cale îndestulătoare. E de ajuns numai porunca Doctorului, ca să se pună capăt tuturor suferințelor.

Lucru de mirare nu-i numai acesta, că vindecarea se face cu atâta ușurință, ci și acela că se face fără durere. Domnul nu pricinuieste durere celor pe care-i vindecă. Așadar, pentru că e mai mare minunea, mai mare vindecarea, iar plăcerea celor care privesc este lipsită de orice tristețe, haide să fim cu luare-aminte la chipul în care vindecă Hristos. Și intrând în corabie, a trecut și a venit în cetatea Sa, și iată, l-au adus Lui un slăbănog care zăcea în pat; și văzând Iisus credința lor, a zis slăbănogului: "Îndrăznește, fiule, iertate îți sunt păcatele!" Aceștia care l-au adus pe slăbănog sunt mai slabi în credință decât sutașul, dar mai tari decât slăbănogul de la scaldătoare Vitezda. Sutașul nici n-a chemat pe Doctor, nici n-a dus bolnavul la Doctor, ci s-a apropiat de Hristos ca de Dumnezeu și a spus: Zi numai cu cuvântul, și se va tămădui sluga mea! Aceștia nu l-au chemat pe Doctor în casa lor - și în această privință sunt asemenea în credință cu sutașul -, dar l-au adus pe bolnav la Doctor, și în această privință sunt mai slabi în credință, că n-au spus: Zi numai cu cuvântul! Aceștia sunt apoi mai tari în credință decât slăbănogul de la scaldătoare. Acela a spus: Doamne, om nu am ca să mă arunce în scaldătoare când se tulbură apa! ; dar aceștia știau că Hristos nu are nevoie de nimic: nici de apă, nici de scaldătoare, nici de altceva asemenea. Cu toate acestea, Hristos a scăpat de boală nu numai pe sluga sutașului, ci și pe fiecare dintre cei doi slăbănogi, și n-a spus: "Pentru că ai credință mai mică, vei dobândi și vindecare mai mică!", ci a slobozit cu laude și cununi pe cel ce arătase mai mare credință, zicându-i: Nici în Israel n-am găsit atâta credință! , iar pe cel care avusese credință mai mică decât sutașul nu l-a laudat, dar nu l-a lipsit de sănătate, după cum nu l-a lipsit de sănătate nici pe cel care nu arătase niciun fel de credință. Ci, după cum doctorii vindecă pe bolnavi luând de la unii o sută de galbeni, de la alții jumătate, de la alții mai puțin, iar de la alții nimic, tot așa și Hristos: a primit de la sutaș multă și nespuse credință; de la slăbănogul adus de cei patru inși, mai mică, iar de la cel de la scaldătoare, nici umbră de credință; cu toate acestea, pe toți i-a vindecat.

- Dar pentru ce a învrednicit de binefacerea Sa și pe cel care nu arătase niciun pic de credință?

- Pentru că nu din pricina trândăviei lui, nici din pricina nepăsării lui sufletești nu arătase credință, ci din pricină că nu-L cunoștea pe Hristos, din pricină că nu auzise de nicio minune, mare sau mică, de-a Lui. De asta a și dobândit iertare. La asta face aluzie evanghelistul când spune: Că nici nu știa Cine este . L-a cunoscut după chip numai când L-a văzut a doua oară.

5. Unii spun că slăbănogul adus de cei patru inși a fost vindecat pentru credința acelora, dar nu-i așa. Cuvintele: Văzând credința lor arată nu numai credința celor ce l-au adus, ci și pe a celui

adus.

- Ce vrei să spui? Nu se vindecă cineva prin credința altuia?

- Nu cred! Doar dacă cineva, fie din pricina vârstei crude, fie din pricina unei boli covârșitor de mari, nu poate să creadă.

- Cum dar atunci, (s-a întâmplat) cu femeia cananeancă: a crezut mama, și a fost vindecată fiica ei? Cum a fost ridicată din boală și mântuită sluga prin credința sutașului?

- Pentru că bolnavii aceștia nu puteau crede! Ascultă ce spune femeia cananeancă: Fiica mea este chinuită rău de diavol și uneori cade în apă, alteori în foc. Cum ar fi putut crede fiica cananeencei, când era întunecată la minte și stăpânită de diavol, când nu-și putea veni niciodată în fire, nici nu putea fi sănătoasă? Cum s-au petrecut lucrurile cu cananeanca, astfel s-au petrecut și cu sutașul. Sluga sutașului zăcea în casă. Nici el nu-L cunoștea pe Hristos, nici nu-L știa Cine este. Cum ar fi putut crede într-un necunoscut, de care încă nu luase cunoștință? Asta nu se poate spune despre slăbănogul coborât prin acoperiș. Acesta credea!

- De unde știm asta?

- Chiar din chipul în care a fost adus! Să nu te uiți numai la aceea că l-au coborât prin acoperiș! Ci gândește-te cât trebuie să fi suferit bolnavul ca să primească să fie coborât prin acoperiș. Știți bine, de altfel, cât de fricoși și de capricioși sunt bolnavii, că adeseori refuză chiar îngrijirile ce li se dau la pat, că preferă să sufere durerile bolii decât să îndure amărăciunea doctoriilor.

Slăbănogul acesta a îndurat să iasă din casă, să fie purtat prin mijlocul pieței și să fie văzut de atâția oameni. Or, obiceiul bolnavilor acesta este: vor mai degrabă să moară decât să descopere altora suferințele lor. Bolnavul acesta n-a fost așa. Când a văzut lume adunată în fața casei, ușa prinsă, intrarea în port zăgăzuită, a primit să fie coborât prin acoperiș. Atât de dibaci e dorul, atât de inventivă dragostea! Cel care caută găsește, celui care bate i se va deschide. N-a spus celor ce-l purtau: "Ce înseamnă asta? Pentru ce vă frământați? Pentru ce vă zoriți? Să așteptăm să fie golită casa, să plece lumea! Vor pleca odată cei adunați aici, și atunci ne vom putea apropia de El, îndeosebi, să-I spunem ce ne doare. Pentru ce să dezvălui în fața tuturor suferințele mele, să mă cobor în casă pe sus, să mă schimonosesc?" N-a grăit așa nici în sinea sa, nici celor care-l purtau, ci socotea un lucru de preț să facă pe atâția oameni martori ai vindecării sale. Și se poate vedea credința lui nu numai din acestea, ci chiar din cuvintele lui Hristos. După ce a fost coborât prin acoperiș și adus înaintea Lui, Hristos îi zice: Îndrăznește, fiule, iertate îți sunt păcatele tale! La auzul acestor cuvinte, nu s-a supărat, nu s-a necăjit, nici n-a spus Doctorului: "Ce înseamnă asta? Am venit să-mi vindec boala, și Tu mă vindec de altceva? Asta-i prefăcătorie, scuză! Voal pentru ascunderea neputinței! Ierți păcate care nu se văd?" Dar n-a grăit așa, nici n-a gândit, ci a așteptat și a lăsat pe Doctor să Se folosească de calea de vindecare pe care o voia. De aceea și Hristos nu S-a dus la el, ci a așteptat să vină acesta, ca să arate tuturor credința lui.

- Dar nu putea să-l facă să vină mai ușor la El?

- Da, dar n-a făcut-o, ca să arate tuturor râvna lui și clocotitoarea lui credință. După cum s-a dus la cel bolnav de treizeci și opt de ani, pentru că acela nu avea pe nimeni lângă el, tot așa a așteptat ca acesta să vină la El, pentru că avea mulți prieteni. Aceasta, pentru a face cunoscută credința unuia prin aducerea lui la El, și să ne arate și pustiul din jurul celui alt prin ducerea Lui la el și, deci, să descopere tuturor râvna unuia și răbdarea celui alt, dar mai cu seamă iudeilor ce erau atunci de față. Într-adevăr, iudeii erau în chip obișnuit invidioși și plini de răutate și le părea rău de binefacerile pe care le primeau semenii lor; de aceea, uneori, pornind de la timpul în care făcea Hristos minunile, Îl acuzau spunând că vindecă sâmbăta; alteori, pornind de la viața celor cărora le făcea bine, spuneau: Dacă ar fi Acesta profet, ar ști cine-i femeia care se atinge de El! ; fără să-și dea seama că așa mai cu seamă trebuie să facă un doctor, să intre printre bolnavi, să fie

totdeauna alături de ei, nu să fugă și să se depărteze de ei. Asta a vrut să le spună atunci și iudeilor prin cuvintele: N-au trebuință cei sănătoși de doctor, ci cei bolnavi! Deci, ca să nu-I aducă iudeii iarăși aceleași învinuiri, le arată mai întâi că cei care se apropie de El merită să fie vindecați datorită credinței pe care o arată. De aceea a arătat pustietatea unuia și râvna și credința fierbinte ale celuilalt. Pe unul l-a vindecat în zi de sâmbătă, iar pe celălalt, în altă zi, pentru ca - văzând că Îl învinuiesc și Îl mustră pe Hristos când vindecă și în altă zi - să știi că iudeii Îl învinuiau nu pentru că păzeau legea, ci pentru că nu-și mai puteau stăpâni invidia.

- Dar pentru ce nu l-a vindecat de boală mai întâi? Pentru că i-a spus: Îndrăznește, fiule, iertate îți sunt ție păcatele tale!

- Preaînțelept a făcut și asta! Și doctorii obișnuiesc ca, înainte de a pune capăt bolilor, să stârpească izvorul lor. De pildă, când văd că bolnavii suferă de ochi și li se scurge din ochi o scursoare rea și neplăcută, doctorii lasă deocamdată vindecarea ochilor și se îngrijesc de cap, unde e rădăcina și izvorul bolii. Tot așa a făcut și Hristos: a oprit mai întâi izvorul relelor. Da, izvor al relelor, rădăcină și mamă a tuturor relelor este păcatul. Păcatul ne paralizează, ne slăbănogeste trupul nostru! De aceea și spune acum: Îndrăznește, fiule, iertate îți sunt păcatele tale! Celuilalt slăbănog îi spune: Iată, te-ai făcut sănătos; de acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ție ceva mai rău! A arătat și unuia, și altuia că din pricina păcatelor le-au venit bolile. Și la început, la începuturile lumii, din pricina păcatului s-a abătut boala peste trupul lui Cain. După ce și-a ucis fratele, după ce a săvârșit nelegiuirea aceea, după aceea i-a paralizat trupul, că tremurătura nu-i altceva decât paralizie; iar când puterea care-l conduce pe om slăbănogeste, nu mai se poate susține mădularele, nu mai poartă grijă de ele, iar mădularele, lăsate în părăsire, tremură și fac mișcări fără socoteală.

6. Aceasta a arătat-o și Pavel. Muștrând un păcat săvârșit de corinteni, zicea: De aceea sunt între voi mulți neputincioși și bolnavi . De aceea și Hristos stârpește mai întâi pricina relelor; spunându-i: Îndrăznește, fiule, iertate îți sunt ție păcatele tale! Îi întărește cugetul, îi ridică sufletul lui abătut. Cuvântul lui Hristos s-a făcut faptă; a intrat în conștiința slăbănogului, s-a atins de sufletul lui și i-a alungat toată tulburarea și neliniștea. Nimic nu ne face atâta bucurie, nimic nu ne dă atâta curaj cât conștiința că nu ne putem reproșa nimic. Îndrăznește, fiule, iertate îți sunt ție păcatele tale! Unde e iertare de păcate, acolo e și înfiere. Nu putem spune Tată, până ce mai întâi nu ne spălăm păcatele în colimivitra apelor celor sfinte. Când ieșim din ele, lepădând povara aceea rea, atunci spunem: Tatăl nostru Care ești în ceruri... .

- Dar pentru ce n-a făcut așa și cu slăbănogul cel paralizat de treizeci și opt de ani, ci i-a vindecat mai întâi trupul?

- Pentru că aceluia îndelungatul timp de suferință i-a topit păcatele. Da, o încercare mare poate ușura povara păcatelor. Așa cum a spus despre Lazăr, că a lepădat păcatele lui și că acum este mângâiat , în altă parte spune iarăși: Mângâiați, mângâiați pe poporul Meu! Grăiți către inima Ierusalimului, că a luat din mâna Domnului pedeapsă îndoită pentru păcatele lui! Și iarăși profetul spune: Doamne, pace dă-ne nouă, că pe toate ni le-ai dat nouă! Prin aceste cuvinte ne arată că pedepsele și suferințele aduc iertare de păcate. Și din alte multe locuri din Scriptură se poate face arătat lucrul acesta. După părerea mea, Hristos n-a vorbit slăbănogului de la Vitezda deloc despre iertarea păcatelor, ci l-a întărit numai pentru viitor, pentru că boala îndelungată îi ștersese păcatele. Sau, dacă nu din pricina asta, atunci din pricină că slăbănogul de la Vitezda nu avea o părere cu adevărat mare despre Hristos; de aceea a făcut mai întâi o faptă mai mică, văzută și arătată: i-a vindecat mai întâi trupul. Cu slăbănogul coborât prin acoperiș n-a făcut așa; pentru că acesta credea mai mult, pentru că avea suflet mai înalt, i-a vorbit mai întâi de boala cea mai grea; dar, în afară de toate acestea, și pentru ca să arate egalitatea Lui de cinste cu Tatăl.

După cum pe slăbănogul celălalt l-a vindecat într-o sâmbătă, voind să-i îndepărteze de la păzirea prescripțiilor legii iudaice, iar din învinuirile ce I le aduceau iudeii să ia prilej ca să le arate că e deopotrivă cu Tatăl, tot așa și acum, știind mai dinainte ce au să spună iudeii, a spus cuvintele: Iertate îți sunt păcatele tale!, pentru ca, luând început și prilej de aici, să le arate că are aceeași cinste ca și Tatăl. Că nu-i totuna să vorbești despre aceste lucruri de la tine, fără să te provoace nimeni, fără să ai o pricină din afară, și să vorbești despre ele în chip de îndreptățire, dându-ți alții pricină de vorbit. Cel dintâi fel de vorbire supără pe ascultători; cel de-al doilea fel e mai ușor de primit, nu întâmpină nicio piedică. De aceea vedem că Hristos folosește acest din urmă mod ca să arate nu atât prin cuvinte, cât prin fapte, că e deopotrivă cu Tatăl. Asta lasă evanghelistul să se înțeleagă când spune că iudeii Îl prigoneau nu numai pentru că dezleagă sâmbăta, ci și pentru că spunea că Dumnezeu este Tatăl Său, făcându-Se pe Sine deopotrivă cu Dumnezeu, ceea ce este cu mult mai mult.

Ce au spus iudeii cei pizmăreți și răi, care se topeau de supărare din pricina binelui altora, care se străduiau totdeauna să găsească prilej să-L prindă pe Hristos? Iată ce spun: Pentru ce hulește Acesta? Nimeni nu poate ierta păcatele, decât numai Dumnezeu! După cum dincolo Îl prigoneau că dezleagă sâmbăta, iar din învinuirile lor a luat prilej ca să arate, sub chip de apărare, că este deopotrivă cu Tatăl, spunând: Tatăl Meu lucrează, și Eu lucrez!, tot așa și aici, arată că este deopotrivă cu Tatăl pornind tocmai de la învinuirile ce I le aduceau. Că ce spun? Nimeni nu poate ierta păcatele decât numai Dumnezeu! Așadar, pentru că ei au pus hotarul acesta, pentru că ei au pus îndreptarul acesta, pentru că ei au scris legea aceasta, Hristos îi prinde în propriile lor cuvinte. “Voi, le spune Hristos, mărturisiți că numai Dumnezeu poate ierta păcatele! Deci egalitatea Mea cu Tatăl este neîndoielnică!” Dar nu numai iudeii spun aceasta, ci și proorocul, grăind așa: Cine este Dumnezeu precum ești Tu?” Apoi, vrând să arate însușirea Lui proprie, a adăugat: Cel Ce ștergi fărădelegile și treci peste nedreptăți. Dacă deci se va ivi un altul care să facă același lucru, acela va fi Dumnezeu, precum Dumnezeu este și Celălalt. Dar să vedem cum le dovedește Hristos acest lucru: le vorbește blând, binevoitor și cu toată purtarea de grijă. Și iată, unii din cărturari cugetau în inimile lor: “Acesta hulește!” N-au scos niciun cuvânt, nu l-au rostit cu limba, ci l-au gândit în tainițele inimii lor.

- Ce a făcut Hristos?

- A scos la iveală gândurile lor tainice, înainte de a face dovada dumnezeirii Lui, prin vindecarea trupului slăbănogului, vrând să le arate tăria dumnezeirii Lui. Că numai Dumnezeu poate arăta cele ascunse ale inimii, datorită dumnezeirii Lui! Numai Tu cunoști inimile, spune Scriptura. Vezi că iarăși este folosit cuvântul numai, pentru ca să nu facă nicio deosebire între Tatăl și Fiul? Dacă numai Tatăl cunoaște inimile, cum atunci știe Fiul cele ascunse ale inimii? Că El cunoștea ce era în om. Pavel, ca să arate că însușirea lui Dumnezeu este să știe cele ascunse, spune: Cel Care cercetează inimile, vrând să arate că aceste cuvinte au aceeași valoare ca și cuvântul Dumnezeu. După cum dacă spun: “Cel Ce plouă”, nu arăt altceva prin aceste cuvinte decât pe Dumnezeu, pentru că numai El face aceasta; iar dacă spun: “Cel Ce răsare soarele”, Îl arăt prin aceste cuvinte tot pe Dumnezeu, cu toate că nu adaug cuvântul “Dumnezeu”, tot așa și Pavel prin cuvintele: Cel Care cercetează inimile a arătat că numai Dumnezeu poate cerceta inimile. Că dacă aceste cuvinte n-ar avea aceeași valoare ca și cuvântul Dumnezeu, ca să ne arate pe Cel de Care voia să vorbească, Pavel nu le-ar fi folosit. Dacă aceste cuvinte ar fi comune și lui Dumnezeu, și creaturii, nu am ști despre cine e vorba, căci s-ar face confuzie în mintea ascultătorilor. Dar când vedem că toată cunoașterea tainelor inimilor este o însușire a Tatălui și când vedem că această însușire o are și Fiul, urmează că Fiul este deopotrivă cu Tatăl. Pentru aceasta spune Hristos: Pentru ce gândiți cele rele în inimile voastre? Ce este mai lesne? A zice:

Iertate îți sunt păcatele!, sau a zice: Scoală-te și umblă!?

7. Iată și a doua dovadă a iertării păcatelor! Iertarea păcatelor este o faptă cu mult mai mare decât vindecarea trupului; cu atât mai mare, cu cât mai mare e sufletul decât trupul. După cum paralizia este o boală a trupului, tot așa și păcatul este o boală a sufletului. Dar iertarea păcatelor rămânea necunoscută, deși era o faptă mai mare, pe când vindecarea sufletului se vedea, deși era o faptă mai mică. Așadar, pentru că avea să Se folosească de fapta cea mai mică pentru dovedirea faptei celei mai mari, ca să arate că a lucrat astfel din pricina slăbiciunii lor, pogorându-Se până la slaba lor putere de înțelegere, zice: Ce este mai ușor? A zice: Iertate îți sunt păcatele tale!, sau a zice: Scoală-te și umblă!?

- Dar pentru ce S-a îndreptat din pricina acelor spre fapta cea mai mică?

- Pentru că lucrurile văzute dau dovadă mai puternică decât cele nevăzute. De aceea nu l-a sculat din pat pe slăbănog până ce nu le-a spus: Dar ca să știți că putere are Fiul Omului să ierte pe pământ păcatele, a zis slăbănogului: Scoală-te, ia-ți patul și mergi la casa ta! Cu alte cuvinte, spune așa: "Mai mare minune este iertarea păcatelor; dar din pricina voastră fac și minunea cea mai mică, pentru că vouă vi se pare că aceasta este dovada celeilalte". După cum atunci când a lăudat pe sutașul care-I spusese: Spune numai cu cuvântul, și se va tămădui sluga mea, că și eu spun acestuia: "Du-te!", și se duce, și celuilalt: "Vino", și vine. Prin laudele acestea a întărit sufletul sutașului; și iarăși, după cum atunci când a muștrătat pe iudeii care Îl învinuiseră pentru sâmbătă, că iarăși calcă legea, le-a arătat că El are puterea să schimbe legile, tot așa și acum, când cărturarii au spus că Se face pe Sine deopotrivă cu Dumnezeu, le-a făgăduit, muștrându-i și învinuindu-i, că va face ceea ce poate face numai Dumnezeu; le-a arătat lor cu fapta că nu hulește, iar nouă ne-a dat o dovadă mai presus de orice îndoială, că are aceeași putere ca și Tatăl. Uitați-vă în ce chip vrea să arate că ceea ce este propriu Tatălui Îi este propriu și Lui! Nu doar că l-a sculat pe slăbănog, ci a spus: Dar ca să știți că putere are Fiul Omului să ierte pe pământ păcatele... Prin urmare, grija, străduința Lui era aceasta mai ales: să arate că are aceeași putere ca și Tatăl.

8. Să le ținem dar bine minte pe toate acestea, pe cele spuse mai deunăzi și pe cele grăite înainte de ziua aceea; să-L rugăm pe Dumnezeu să ne ajute să rămână neclintite în mintea noastră, să ne străduim și noi și să ne întâlnim mereu aici. În felul acesta vom păstra și cele spuse până acum, și vom dobândi iarăși și altele. Dacă în scurgerea vremii le uităm, vom putea să le redobândim ușor ascultând predica des. Și vor rămâne întregi și nestricate în mintea noastră nu numai învățăturile, ci și viața ni se va bucura de multă purtare de grijă și vom putea străbate viața de aici bucuroși și fericiți. Venind aici, vom putea stinge iute orice suferință ce ne-ar tulbura sufletul, căci și acum Hristos este de față; iar cel care se apropie de El cu credință, ușor primește vindecare. Cel chinuit mereu de sărăcie, lipsit chiar de hrana cea de toate zilele, iar de multe ori intrat în noapte cu stomacul gol, de intră aici și aude pe Pavel spunând că a trăit în foamete, în sete și în golătate, și n-a îndurat asta o zi, sau două, sau trei, ci toată vremea - că asta ne-a arătat prin cuvintele: Până în ceasul de acum flămânzim și însetăm și suntem goi -, va lua destulă ușurare aflând din cele spuse că nu urându-l Dumnezeu, nici părăsindu-l, l-a lăsat să fie sărac. Cum ar putea fi acesta semn de ură, când l-a lăsat sărac, flămând și gol pe Pavel, cel mai bun prieten al Lui din câți oameni au fost? Nu, ci a îngăduit-o pentru că-i purta de grijă, Se îngrijea de el și-l ducea spre o înțelepciune și mai mare. Vine apoi aici în biserică un altul, cu trupul asaltat de boală și de mulțime de suferințe. Destulă ușurare îi vor fi trupurile acestor slăbănogi, iar, pe lângă ele, ucenicul lui Pavel, viteazul și fericitul Timotei, care neconținut era bolnav, așa precum spunea chiar Pavel: ...folosește-te de puțin vin pentru stomacul tău și pentru deseale tale slăbiciuni; deci nu simple slăbiciuni. Vine un altul care, vorbit de rău de mulți, a dobândit o faimă proastă; iar

asta-i amărăște viața și-i roade sufletul neconținut. Intră aici și aude: Fericiți veți fi când vă vor ocări și vor spune, mințind, tot cuvântul rău împotriva voastră! Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri! ; îndată va lepăda toată tristețea și se va umple de mare bucurie. Că spune Hristos: Fericiți veți fi..., când vă vor scoate nume rău! Așa îi mângâie Hristos pe cei vorbiți de rău, iar pe cei ce vorbesc de rău pe alții îi înfricoșează în alt chip, spunând: Oamenii vor da socoteală de orice cuvânt, bun sau rău, pe care-l vor rosti . Vine aici un altul, care și-a pierdut fiul sau fiica sau pe una din rudeni; când îl aude pe Pavel suspinând din pricina vieții de aici și dorind viața viitoare, când aude că-i împovărat de traiul cel de pe pământ, va pleca luând de aici îndestulător leac suferinței lui cuvintele lui Pavel, care spun: Nu vreau să nu știți voi, fraților, despre cei ce au adormit, ca să nu vă întristați ca și ceilalți, ce n-au nădejde! N-a spus: “Despre cei ce au murit”, ci: Despre cei ce au adormit, pentru a arăta că moartea este somn. După cum nu ne frământăm, nici nu ne tulburăm când vedem pe cineva că doarme, pentru că ne așteptăm să se deștepte negreșit, tot așa nu trebuie să ne tulburăm și să ne pierdem când vedem pe cineva că moare. Și moartea e un somn mai lung, dar tot somn e. Prin numele de somn dat morții, Pavel mângâie pe cei ce-s întristați și surpă acuzația celor necredincioși. “Dacă jelești, ne spune Pavel, cu mari suspine pe cel plecat de-aici, te asemeni cu cel necredincios, care nu are nădejdea învierii. Acela pe drept cuvânt jelește, pentru că nu poate cugeta nimic despre cele viitoare! Dar tu, care-ai primit atâtea mărturii despre cele de după viața de aici, pentru ce ești cuprins de aceeași slăbiciune ca și el?” De aceea a spus Pavel: Nu vreau să nu știți voi, fraților, despre cei ce au adormit, ca să nu vă întristați ca și ceilalți, ce n-au nădejde!

Putem lua destulă mângâiere nu numai din Noul Testament, ci și din cel Vechi. Când auzi că Iov, după pierderea banilor, după pieirea turmelor, a pierdut nu un copil sau doi sau trei, ci toată mulțimea copiilor lui, chiar în floarea vârstei, totuși a avut atâta vârtute sufletească; de-ai fi omul cel mai slab de pe pământ, vei putea să te refaci ușor, să înduri orice necaz. Tu, omule, ai stat la căpătâiul copilului tău când era bolnav, l-ai văzut când zăcea la pat, l-ai auzit rostind ultimul cuvânt, ai fost lângă el când și-a dat suflarea cea din urmă; tu i-ai închis ochii, tu i-ai închis gura! Iov însă nu era alături de copiii lui când trăgeau să moară, nu i-a văzut când și-au dat suflarea cea din urmă, ci casa le-a fost tuturor un singur mormânt; pe aceeași masă li s-a vărsat și creierul o dată cu sângele; lemne, cărămizi, pulbere și trupuri tăiate erau amestecate toate la un loc. Cu toate acestea, după atâtea și atâtea nenorociri, Iov nu s-a văitat, nu și-a pierdut tăria, ci a zis: Domnul a dat, Domnul a luat! Cum a hotărât Domnul, așa s-a întâmplat. Fie numele Domnului în veci binecuvântat! . Aceste cuvinte să le rostim și noi în fiecare necaz ce ni se întâmplă. De-avem pagubă de bani, de ni se îmbolnăvește trupul, de ne necăjește și ne hulește lumea, de vine orice nenorocire dintre cele omenești, să spunem așa: Domnul a dat, Domnul a luat! Cum a hotărât Domnul, așa s-a întâmplat! Fie numele Domnului în veci binecuvântat! De vom cugeta așa, niciodată nu vom suferi necaz, chiar de-ar năvăli nenorociri cu miile. Va fi câștigul mai mare decât paguba, iar binele, mai mare decât răul. Vei atrage prin cuvintele acestea mila lui Dumnezeu și vei alunga tirania celui rău. Îndată ce limba-ți va rosti cuvintele acestea, diavolul a și fugit; iar cu fuga lui, se va risipi și norul de tristețe, vor fugi și gândurile care ne chinuiesc. Dar, în afară de acestea toate, vom dobândi și toate bunătățile de-aici, și pe cele din cer. Martori nedezmintiți sunt Iov și apostolii! Au disprețuit pentru Dumnezeu necazurile cele de aici, și au dobândit veșnicele bunătăți.

Să fim convinși dar de aceste pilde! Să ne bucurăm de tot ce ni se întâmplă și să-I mulțumim Bunului Dumnezeu, ca să ducem cu ușurință și viața de aici, și să avem parte și de bunătățile cele viitoare, cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava, cinstea și puterea totdeauna, acum și pururea și în veci vecilor! Amin

La începutul Faptelor Apostolilor - I

Din

OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR

2005

Omilie împotriva celor care n-au venit la biserică

(La începutul Faptelor Apostolilor - I)

1. Ce să însemne asta? Cu cât mai numeroase sărbătorile, cu atât sunt mai puțini credincioșii care vin la slujbele bisericești! Dar noi, cei de față, să nu ne trândăvim! Sunt mai puțini ca mulțime, dar nu mai puțini cu râvna; sunt mai puțini la număr, dar nu mai puțini cu dorul. Sunt mai puțini, ca să se vădească cei vrednici dintre voi, ca să cunoaștem care credincioși vin la biserică din obicei, care vin din dorința de a asculta dumnezeieștile cuvinte numai la Paști și care vin din dorința de a auzi predica duhovnicească. Duminica trecută tot orașul se găsea aici; plină era biserica; mulțimea se aseamăna cu valurile mării care se duc și se întorc! Dar mie mi-e mai dragă liniștea de acum decât valurile de atunci; mai scumpă mi-e liniștea voastră decât tulburarea și zgomotul acela. Atunci puteai număra doar trupuri, acum, suflete pline de evlavie! Dacă ai vrea să cântărești ca într-o balanță sau într-un cântar cele două adunări, aceasta de acum, alcătuită din oameni puțini, mai mult din săraci, și cealaltă adunare, alcătuită din oameni mulți la număr, mai mult din bogați, ai vedea că e mai cu greutate aceasta. Da, sunteți mai puțini la număr, dar mai de preț prin dorul vostru. Așa e și cu lucrurile ce se pot cântări. Dacă ai pune pe talerul unei balanțe zece monede de aur, iar pe celălalt, o sută de monede de aramă, (s-ar părea că) acesta, cu o sută de monede de aramă, va coborî spre ei cumpăna balanței, dar cei zece galbeni, prin prețiosul lor metal, vor trage mai mult, fiind prin firea lor mai grei și mai scumpi. Deci se poate ca cei puțini la număr să fie mai de preț și mai de folos decât cei mulți. Dar pentru ce vă dau eu pilde din lucrurile din viață, când ar trebui să vă aduc în privința aceasta porunca rostită de Dumnezeu?

- Ce spune această poruncă?

- Mai bun este unul care face voia Domnului decât mii de nelegiuți . Se poate, da, se poate ca un om să fie mai de preț decât mii de oameni! Dar pentru ce spun eu că un om poate fi mai de preț decât mii de oameni numai? Poate fi mai de folos și mai de preț decât lumea întreagă! Ca mărturie voi aduce cuvintele lui Pavel. Pomenind de oameni săraci, prizoniți, strâmtorați, de oameni care au îndurat rele, găiește așa: Au pribegit în piei de oaie și-n piei de capră, lipsiți, strâmtorați, îndurând rele, ei, de care lumea nu era vrednică!

- Ce spui, Pavele? Nu era lumea vrednică de cei lipsiți, de cei ce îndurau rele, de cei ce nu aveau patrie? Nu vezi câți a pus în fața lor?

- Da, văd, răspunde el. Dar tocmai de aceea am spus că nu era lumea vrednică de ei! Cunoscut bine din ce metal sunt aceste monede. De-ai pune într-o parte pământul, marea, împărați și voievozi, într-un cuvânt pe toată lumea, iar în altă parte, doi sau trei săraci din aceștia, aș îndrăzni să spun că ei cântăresc mai mult. Da, toți oamenii aceia au avut o patrie, dar săracii aceștia au avut ca patrie Ierusalimul cel de sus. Au trăit în sărăcie, dar erau bogați în dreapta credință. Erau urâți de oameni, dar iubiți de Dumnezeu!

- Și cine-s ei?

- Ilie, Elisei și toți cei deopotrivă cu aceștia. Nu te uita că n-au avut nici pâinea cea de toate zilele, ci uimește-te că gura lui Ilie a închis și a deschis cerul, iar cojocul lui a despărțit apele Iordanului.

Gândindu-mă la acestea, mă bucur, dar mă și întristez! Mă bucur pentru voi cei de față, dar mă întristez pentru cei ce nu-s aici. Mă întristez amar, sunt supărat, mi-e inima zdrobită. Care om, chiar unul dintre cei ce nu se întristează lesne, nu s-ar întrista văzând că cele drăcești se bucură de mai multă râvnă? Dar chiar dacă s-ar bucura de aceeași râvnă, nicio iertare n-ar avea și nici apărare. Iar când cele drăcești mai și prisosesc, ne mai rămâne oare cuvânt de apărare? Teatrele ne cheamă în fiecare zi, și nimeni nu pregetă, nimeni nu amână, nimeni nu spune că are alte treburi, ci toți așa aleargă, de parcă nu i-ar împiedica nimic, ca și cum ar fi scăpați de orice grijă. Bătrânul nu se uită că are părul alb; tânărul nu caută la vâlvătaia trupului și poftei; bogatul nu socoate că-și face de răs dregătoria lui. Dar când e vorba să vină la biserică, șovăie și pregetă, ca și cum ar fi să se pogoare de la mare înălțime, dintr-o înaltă vrednicie, iar după aceea se fălește de parcă I-ar fi făcut lui Dumnezeu un mare hatâr! Se zorește la teatru, unde-s priveliști și cuvinte desfrânate, și nu socoate că se face de răs pe el, bogăția și noblețea. Tare-aș dori să știu unde sunt acum aceia care ne tulburau în acea zi! Că tulburare a fost venirea lor! Tare-aș dori să știu ce fac, cu ce treburi de folos se ocupă ei, față de voi, cei de aici! Dar nu îndeletnicirile îi opresc să vină aici, ci numai trufia. Poate fi oare o nebunie mai mare? Pentru ce te semețești, omule, pentru ce socoți că-mi faci un hatâr dacă vii la biserică, dacă vii să iei aminte și să ascuți cele pentru mântuirea sufletului tău? Pentru ce, spune-mi, pentru ce te fălești? Din pricina bogăției tale? Din pricina hainelor tale de mătase? Nu te gândești oare că acelea sunt fire de viermi și născociri de-ale barbarilor? Nu te gândești că le poartă desfrânatele, cei cuprinși de moleșală, spărgătorii de morminte și tâlharii? Cunoaște bogăția cea adevărată, și coboară-te odată din îngâmfarea aceea înaltă și deșartă! Gândește-te la nimicnicia firii tale! Pământ și cenușă ești, praf și pulbere, fum și umbră, iarbă și floare de iarbă. Spune-mi, cu o astfel de fire te mândrești? Poate fi oare ceva mai de răs? Vrei să spui că ești căpetenie peste mulți oameni? Dar ce folos că ești căpetenie peste mulți oameni, dar ești rob și prizonier patimilor tale? Ești la fel cu cel umil acasă, bătut și rănit de slugi, dar care în oraș umblă semețindu-se că domnește peste alții! Te bate slava deșartă, te rănește desfrânarea, te robesc toate patimile, iar tu te mai și semețești că domnești peste cei de o fire cu tine? Dar-ar Dumnezeu să domnești peste ei! Să dea Dumnezeu să fii de aceeași cinste cu ei!

2. Nu spun așa ca să învinuiesc pe cei bogați, ci pe cei care folosesc rău bogăția. Bogăția nu e rea dacă o întrebuițăm cum trebuie. Nu bogăția e rea, ci mândria, îngâmfarea. Dacă avuția ar fi rea, nu ne-am ruga cu toții să ajungem în sânurile lui Avraam, care a avut trei sute optsprezece slugi de casă. Deci nu bogăția e rea, ci rea e întrebuițarea nelegiuită a bogăției. După cum mai deunăzi, când vă vorbeam despre beție, nu învinuiam vinul, - că toată făptura lui Dumnezeu e bună, și nimic nu este de lepădat dacă se ia cu mulțumire -, tot așa și acum, nu învinuiesc pe cei bogați, nici nu hulesc banii și averile, ci întrebuițarea rea a banilor, cheltuirea lor în desfrânări. De aceea se numesc bani, ca să ne folosim noi de ei, nu ei să se folosească de noi. De asta se numesc avuții, ca să le avem noi pe ele, nu ele să ne aibă pe noi. Pentru ce vrei să ai ca stăpân o slugă? Pentru ce strici rânduiala?

Dar tare aș dori să știu ce fac acum cei care n-au venit la slujbă și cu ce se ocupă! Dar știu: sau joacă zaruri, sau se îndeletnicesc cu treburi lumești, care produc tulburare. De ești, omule, aici, (în biserică) e vreme cu cer senin și ești în port. Nu vine logofătul să te tulbure! Nu te tulbură vechilul, nu te supără sluga cu treburi lumești! Nimeni nu te necăjește! Ești liniștit, te desfeți de

auzul cuvintelor dumnezeiești. Nicăieri aici nu-s valuri, nicăieri vifor; dimpotrivă, binecuvântare și rugăciuni, cuvântare duhovnicească și mutare la cer. Iar la plecarea de aici, mai iei și arvuna împărăției cerurilor. Pentru ce lași masa bogată de aici și te muți la alta, plină de povară? Pentru ce lași portul, pentru ce schimbi vremea bună cu furtuna? Dureros a fost duminica trecută, că n-au fost aici săracii, dar nu atât de dureros ca acum, când nu-s aici bogații!

- De ce?

- Pentru că săracii se îndeletnicesc cu lucruri de mare trebuință: au grijă să muncească de dimineață până seara; își câștigă traiul cu brațele lor; au grijă să-i crească pe copiii lor, să-și întrețină soțiile; de nu muncesc, viața le e pierdută! Nu spun asta ca să le fac apologie, ci ca să arăt că cei bogați sunt vrednici de mai mare osândă decât cei săraci. Cu cât le e mai mare huzurul, cu atâta și osânda. Că n-au niciuna din grijile săracului! Nu-i vedeți pe iudei, pe luptătorii împotriva lui Dumnezeu, pe împotrivorii Sfântului Duh, pe cei tari în cerbice? Cei care n-au venit la biserică sunt mai răi decât iudeii. Aceștia nu se împotrivesc dacă preoții lor le cer să nu lucreze șapte zile, sau zece, sau douăzeci, sau treizeci de zile. Și poate fi oare ceva mai greu decât să stai atâta timp fără să lucrezi? Nu! Și totuși iudeii încuie ușile, nu aprind focul, nu aduc apă, nu-și îngăduie să facă nimic. Sărbătoarea se tine lanț, și totuși nu crâcnesc să citească în această sărbătoare. Că n-ați auzit citindu-se în cursul anului cartea aceasta. E de folos să știm și acest lucru. Iar după aceea, trebuie să aflăm pentru ce cartea are acest titlu: Faptele Apostolilor. Nu trebuie să trecem nepăsători nici pe lângă titluri, și nici să intrăm dintr-o dată în începutul cărții, ci să vedem întâi ce titlu poartă ea. După cum capul ne face cunoscut tot trupul, iar chipul nostru așezat sus arată cine suntem, tot așa și titlul cărții, inscripția ei, așezată înaintea pânzăturii scrierii, în fruntea cărții, ne face cunoscut tot cuprinsul ei. Nu vedeți că și în tablourile cele împărătești, sus, se află chipul și numele împăratului, iar jos sunt scrise trofee împăratului, biruințele și faptele lui mari? Aceasta o poți vedea și în Scripturi. Icoana împărătească este pictată sus; jos sunt scrise biruințele, trofee, faptele cele mari. Așa facem și când primim o scrisoare: nu-i rupem îndată legătura, nici nu citim îndată cele scrise în ea, ci mai întâi citim inscripția de-afară, și din ea aflăm și cine a trimis-o, și pe cel ce trebuia s-o primească. Nu-i oare o prostie ca în cele omenești să fim cu atâta grijă, să nu ne frământăm, să nu ne tulburăm, ci să luăm lucrurile după rostul lor, iar aici să ne grăbim și să sărim îndată la începutul cărții? Vreți să vedeți ce valoare, ce tărie are un titlu, o inscripție? Vreți să vedeți ce comoară se găsește în titlul Scripturilor? Ascultați, ca să nu mai disprețuiți titlurile dumnezeieștilor cărți! Odinioară a intrat Pavel în Atena. În cartea noastră e scrisă această istorie. În oraș a găsit nu o carte dumnezeiască, ci un altar idolesc; pe el a găsit o inscripție cu aceste cuvinte: necunoscutului Dumnezeu. N-a trecut cu nepăsare pe lângă inscripție, ci cu inscripția de pe altar a dărmat altarul. Pavel cel sfânt, Pavel care avea harul Duhului, n-a trecut cu nepăsare pe lângă inscripția de pe un idolesc altar, și tu treci cu nepăsare pe lângă inscripția de pe Scripturi, pe lângă titlul lor? Acela n-a nesocotit cele ce au scris atenienii, închinători la idoli, și tu nu crezi celor scrise de Duhul Cel Sfânt? Ce iertare poți să mai ai? Dar să vedem cât e de mare câștigul ce-l scoatem dintr-un titlu. Când vei vedea că o inscripție săpată pe un altar dă atâta putere, atunci vei cunoaște că titlurile puse pe dumnezeieștile Scripturi vor putea face asta și mai mult. A intrat Pavel în oraș și a găsit un altar pe care era scris: necunoscutului Dumnezeu. Ce trebuia să facă? Toți din oraș erau elini, toți necredincioși. Ce trebuia să facă? Să le vorbească din Evanghelii? Ar fi râs de el! Să le vorbească din prooroci, din scrierile legii? Nu l-ar fi crezut!

- Atunci ce a făcut?

- A alergat la altarul idolesc și cu armele dușmanilor supus-a pe dușmani. Acest înțeleș îl are cuvântul ce-l spusese: M-am făcut tuturor toate : iudeilor ca un iudeu, celor ce n-au Legea ca

unul fără lege . A văzut altarul, a văzut inscripția, a fost ridicat de Duhul. Așa e harul Duhului! Totdeauna îi face să câștige pe cei ce Îl primesc. Așa sunt armele noastre cele duhovnicești! Robesc tot gândul spre ascultarea lui Hristos . A văzut altarul, și nu s-a speriat! Ci, dimpotrivă, a atras de partea lui altarul. Dar, mai bine spus, a lăsat cuvintele precum erau, dar a schimbat înțelesul lor. Pavel a făcut întocmai ca un general care în vreme de război vede în tabăra dușmană un ostaș viteaz; pe acesta îl apucă de chică, îl trage în tabăra sa și-l face să lupte pentru el. Așa și Pavel. A găsit, ca într-o tabără dușmană, inscripția aceea scrisă pe altar; a adus-o în tabăra lui, ca să lupte împotriva atenienilor alături de Pavel, nu ca să doboare ea pe Pavel stând cu atenienii. Sabie era în mâna atenienilor inscripția aceea; în mâna dușmanilor era cuțit. Dar sabia aceea a tăiat capul vrăjmașilor. N-ar fi fost un lucru de mirare dacă Pavel ar fi biruit cu propriile lui arme. Asta ar fi fost firesc să se întâmple. Dar lucru nou și nemaîntâlnit este când armele dușmanilor sunt folosite ca arme împotriva lor, când cu sabia ce-o poartă împotriva noastră îi rănim de moarte.

4. Așa este puterea Duhului. Așa a făcut altădată și David. A ieșit la luptă fără de arme, ca să se arate numai harul lui Dumnezeu. “Când Dumnezeu luptă pentru noi, spune David, să nu mai fie nimic omenesc!” A ieșit dar la luptă fără arme și a doborât turnul acela. Dar pentru că nu avea arme, a alergat și a smuls sabia lui Goliat, și așa a tăiat capul barbarului . La fel a făcut și Pavel cu inscripția aceasta. Și ca să vă fie și mai lămurit chipul biruinței, vă voi vorbi despre puterea acestei inscripții. A găsit dar Pavel în Atena un altar, pe care era scris: necunoscutului Dumnezeu. Cine era Dumnezeul Cel necunoscut, dacă nu Hristos? Ai văzut cum a robit inscripția, nu spre răul celor care-au scris-o, ci spre binele și mântuirea lor?

- Ce vrei să spui? Atenienii au scris-o pentru Hristos?

- Dacă atenienii ar fi scris-o pentru Hristos, poate n-ar fi de mirare într-atât! Dar aceasta este de mirare, că atenienii au scris ceva, iar Pavel a putut s-o schimbe în altceva.

Mai întâi trebuie neapărat să vă spun pentru ce atenienii au scris pe altar: necunoscutului Dumnezeu.

- Pentru ce au scris?

- Atenienii aveau mulți dușmani, dar, mai bine spus, mulți demoni. Că spune Scriptura: Toți dumnezeii neamurilor sunt demoni . Aveau și dumnezei băștinași, și dumnezei străini. Vedeți cât e de mare batjocura? Dacă e Dumnezeu, atunci nu-i străin, că Dumnezeu este Stăpânul întregului pământ. Pe unii dintre acești idoli atenienii i-au moștenit de la părinți, iar pe alții i-au luat de la neamurile vecine, de la sciți, de la traci, de la egipteni. Dacă ați fi cunoscători ai științei păgâne, v-aș vorbi despre toate aceste istorii. Așadar atenienii n-au avut dintru început toți idoli aceia, ci i-au introdus încetul cu încetul; unii pe vremea strămoșilor lor, iar alții, în vremea lor. De aceea, strânși la un loc, au vorbit între ei și-au zis: “După cum pe acești dumnezei nu-i cunoșteam, dar mai pe urmă i-am primit și i-am cunoscut, tot așa se poate întâmpla să mai fie și un alt dumnezeu, necunoscut, pe care nu-l cunoaștem și, din pricina asta, fără să ne dăm seama, îl neglijăm și nu-i slujim”.

- Și atunci, ce-au făcut?

- Au ridicat un altar și au scris pe el: Necunoscutului Dumnezeu. Prin scrisul lor, ei voiau să spună așa: “Dacă este un alt dumnezeu pe care încă nu-l cunoaștem, să-i slujim și lui!”. Iată cât de mare era temerea lor de zei! De aceea și Pavel spune la începutul cuvântării sale: În toate vă văd că sunteți foarte evlavioși . Slujiți nu numai zeilor pe care-i cunoașteți, ci și celor pe care încă nu-i cunoașteți”. Scopul acesta l-au avut atenienii când au scris pe altar: necunoscutului Dumnezeu; Pavel însă le-a arătat cine-i Acest Dumnezeu necunoscut. Atenienii vorbeau de alt dumnezeu, dar Pavel l-a identificat cu Hristos, robindu-le gândul și punându-i să lupte în

tabăra lui, pentru El, spunând: Pe Acela pe Care voi, necunoscându-L, Îl cinstiți, pe Acela vi-L vestesc! Că Dumnezeu necunoscut nu-i altul decât Hristos. Uită-te la priceperea lui duhovnicească! Atenienii aveau să-l învinuiască mai pe urmă spunându-i: “Aduci la urechile noastre învățături străine, vii cu noutăți, aduci un Dumnezeu de Care nu știm!” Pavel deci, voind să scape de bănuiala că vine cu noutăți, voind să le arate că nu predică Dumnezeu străin, ci pe Acela pe Care ei de mult Îl cinsteau cu slujbe, a adăugat și a spus: Pe Acela pe Care voi, necunoscându-L, Îl cinstiți, pe Acela vi-L vestesc! “Mi-ați luat-o înainte voi, le spune el. Cultul pe care-l dați acestui Dumnezeu necunoscut a luat-o înaintea predicii mele. Nu mă învinuiți dar că aduc Dumnezeu străin; vestesc doar pe Acela Căruia, chiar necunoscându-L, voi Îi slujiți. Nu-I slujiți după cum merită, totuși Îi slujiți. Lui Hristos nu trebuie să I se înalte astfel de altare, ci altar însuflețit și duhovnicesc. Dar pot să vă urc de la acest altar al vostru la acela. Tot așa și iudeii slujeau altarului celui vechi; dar au părăsit slujirea cea trupească, și toți cei ce au crezut au venit la slujirea cea duhovnicească”. Ai văzut înțelepciunea lui Pavel? Ai văzut priceperea lui? Ai văzut cum i-a supus pe atenieni, nu cu Evanghelia, nu cu proorocii, ci cu inscripția de pe altar? Să nu treci dar nici tu, iubite, cu nepăsare pe lângă inscripțiile, pe lângă titlurile dumnezeieștilor cuvinte! De ești atent, de ești cu mintea trează, poți găsi ceva de folos și în cărți străine. Dar dacă te trândăvești și caști, nici din dumnezeieștile Scripturi nu scoți câștig. După cum cel care știe să câștige, câștigă de oriunde, tot așa cel ce nu știe, chiar de-ar găsi comoară, pleacă tot cu mâna goală. Vreți să vă vorbesc despre alte cuvinte, la fel cu acestea, rostite de un altul cu alt gând, dar a căror putere evanghelistul a mutat-o de partea sa? Fiți dar cu mare luare-aminte, ca să vedeți că și evanghelistul a robit gândul aceluia spre ascultarea lui Hristos; ca să vedeți că, dacă putem robi cele străine pentru câștigul nostru, apoi cu mult mai mult vom câștiga și vom folosi din ale noastre. Caiafa era arhieriu al anului aceluia . Și asta făcea parte din păcatele iudeilor. Se rușinau de vrednicia preoțească; arhieria ajunsese să se poată cumpăra și vinde. Mai înainte însă nu era așa, ci numai moartea punea capăt preoției arhierelui; pe vremea lui Caiafa însă, părăseau arhieria și arhieriei în viață. Arhieriu dar al anului aceluia fiind Caiafa, a înarmat pe iudei împotriva lui Hristos și a spus că “trebuie să moară Hristos”. Nu-I găsea nicio vină, dar îl rodea invidia. Așa e pizma. Astfel de răsplătiri dă pentru binefaceri. De aceea, ca să arate pricina uneltirii împotriva lui Hristos, a spus: Mai de folos este să moară un om pentru popor, și să nu piară tot neamul . Uită-te acum cum a trecut de partea noastră puterea cuvintelor acestora! Ca să cunoști că, într-adevăr, cuvintele au fost ale preotului, dar înțelesul lor a putut fi duhovnicesc. Mai de folos este să moară un om pentru popor, și să nu piară tot neamul. Dar pe aceasta n-a zis-o de la sine, spune evanghelistul, ci pentru că era arhieriu al anului aceluia, a profetizat că avea să moară Iisus nu numai pentru iudei, ci pentru tot neamul . De aceea a și spus: Mai de folos este să moară un om pentru popor, și să nu piară tot neamul. Ai văzut cum puterea lui Dumnezeu silește limba dușmanilor să grăiască adevărul?

5. Dacă țineți minte ce v-am spus, sunt îndestulătoare acestea ca să nu treceți cu nepăsare pe lângă titlurile dumnezeieștilor Scripturi. Aș fi dorit să vă spun și cine a scris cartea Faptele Apostolilor, când a scris-o și pentru ce a scris-o. Dar deocamdată să le ținem minte pe cele ce le-am spus. Despre cealaltă voi vorbi mâine, de va voi Domnul. Acum vreau să-mi îndrept cuvântul către cei nou-luminați. Numesc nou-luminați nu numai pe cei botezați acum două sau trei zile, nici numai pe cei botezați acum zece zile, ci chiar pe cei botezați acum un an și mai mult de un an. Și aceștia trebuie numiți așa! Dacă avem mare grijă de sufletul nostru, putem fi nou-luminați și după zece ani. Dacă păstrăm tinerețea pe care ne-a dat-o botezul. Nu timpul arată pe cel nou-luminat, ci viața cea curată. Cel care-i fără luare-aminte poate pierde vrednicia numelui și după două zile. Și vă voi da o pildă despre unul ca acesta, cum un nou-luminat a

pierdut îndată, după două zile, și harul, și cinstea de nou-luminat. Vă spun pilda aceasta pentru ca, văzând căderea, să vă-ntăriți mântuirea. Trebuie să vă îndreptați și să vă vindecați nu numai privind la cei ce stau, ci și la cei ce cad. Simon Magul, spune Scriptura, a crezut și, după ce s-a botezat, stătea pe lângă Filip și privea minunile . Dar, după puține zile, s-a reîntors la răutatea lui și a vrut sa cumpere cu bani harul facerii de minuni . Și ce-i zice Petru celui nou-luminat?: Întru amărăciunea fierii și legătura nedreptății te văd că ești . De aceea roagă-te Domnului, doar ți se va ierta cugetul inimii tale! Nici nu intrase în arena de luptă, și a și căzut îndată, cu o cădere fără de iertare. După cum este cu putință să cazi după două zile și să pierzi și numele de nou-luminat, și harul, tot așa este cu putință să păstrezi acest strălucit și sfânt nume și har și după zece ani, și după douăzeci de ani, și chiar până în cea din urmă zi. Martor al acesteia e Pavel apostolul, care la bătrânețe strălucea și mai mult. Că tinerețea aceasta nu ține de fire, ci suntem stăpâni și pe o voință, și pe alta, adică în puterea noastră stă și să îmbătrânim, și să rămânem tineri. În ce privește trupul, oricât te-ai strădui, oricât te-ai nevoi ca să nu-ți prăpădești trupul, de ai face să stea mereu în casă, de nu l-ai pune la munci și la neconținute osteneți, negreșit, potrivit legilor firii, chiar și așa îl va cuprinde bătrânețea. Dar cu sufletul nu se întâmplă așa; ci, dacă nu ți-l ponosești, dacă nu-l amesteci cu grijile lumești și pământești, rămâne mereu curat, păstrându-și tinerețea lui. Nu vedeți stelele care sunt pe cer? Ne strălucesc de șase mii de ani, și niciuna din ele n-a ajuns mai întunecoasă. Deci dacă acolo unde e materie rămâne lumina așa de strălucită, cum să nu rămână cu mult mai multă lumină acolo unde e voință, cum să nu strălucească așa cum a strălucit dintru început? Dar, mai bine spus, dacă voim, nu va rămâne numai așa, ci va ajunge chiar mai strălucitoare, să se ia chiar la întrecere cu raza de soare. Vrei să afli cum poți fi nou-luminat după ani și ani? Ascultă ce le spune Pavel celor luminați cu multă vreme înainte: ... între care străluciți ca niște luminători în lume, ținând cuvântul vieții spre lauda mea . Ați lepădat haina cea veche, cea zdrențuită, v-ați uns cu mirul cel duhovnicesc, toți ați ajuns slobozi, nimeni dar să nu mai intre în robia celui rău! Viața e luptă și război. Iar robului nu-i este îngăduit să lupte în arenă, nici slugii, pe câmpul de bătaie. De e prins că-i rob, e pedepsit și scos dintre ostași. Legea aceasta are putere nu numai în oștire, ci și în întrecerile olimpice. După ce concurenții olimpici sunt ținuți în oraș treizeci de zile, sunt plimbați în arena de la marginea orașului și, în fața întregii lumi, crainicul strigă pentru fiecare: “Are cineva de adus vreo vină împotriva lui?”, ca să îndepărteze de la el bănuiala că ar putea fi rob, și să-l poată face astfel să intre la lupte. Dacă diavolul nu primește robi la luptele lui, cum îndrăznești tu, rob păcatului fiind, să intri la lupta lui Hristos? Acolo crainicul strigă: “Are cineva de adus vreo vină împotriva lui?” Aici Hristos nu spune așa, ci, chiar dacă toți te-ar acuza înainte de botez, Hristos îți spune: “Eu te primesc, te scap de robie! Te fac liber și te duc la lupte!” Ai văzut iubirea de oameni a Celui Ce stă în fruntea luptelor? Nu-ți cere socoteală pentru ce-ai fost înainte, ci pentru ceea ce ești după aceea! Când erai rob, aveai mulțime de acuzatori: conștiința, păcatele, demonii toți. “Nimeni dintre aceia, îți spune Hristos, nu M-a pornit împotriva ta, nici nu te-am socotit nevrednic de luptele Mele! Te-am primit la lupte nu pentru vrednicia ta, ci pentru bunătatea Mea! Rămâi dar în arenă, luptă, de-ar fi să alergi, să te lupți cu pumnii sau să te iei la trântă. Luptă în văzul tuturor; nu lupta de mântuială, nici la întâmplare!” Ascultă ce a făcut Pavel: îndată ce-a ieșit din ape, îndată după botez, Pavel a luptat, a predicat că Hristos este Fiul lui Dumnezeu. Din cea dintâi zi a închis gura iudeilor . Spui că nu poți să predici, că n-ai cuvânt de învățătură? Învață prin faptele și viețuirea ta, cu lumina faptelor! Așa să lumineze, spune Hristos, lumina voastră înaintea oamenilor, încât ei să vadă faptele voastre cele bune și să-L slăvească pe Tatăl vostru Cel ceresc!

Spui că nu poți astupa gura iudeilor prin cuvânt? Fă-i cu viața ta să-și închidă gura! Fă-i și pe

păgâni să se tulbure prin schimbarea ta! Când vor vedea că tu, cel de mai înainte, desfrânatul, răul, trândavul, stricatul, te-ai schimbat deodată și, o dată cu schimbarea cea din har, arăți că ți-ai schimbat și viața, nu vor rămâne oare uimiți iudeii și păgânii, nu se vor întreba și ei cum se întrebau iudeii despre orb: Nu este acesta cel ce ședea și cerșea?... Unii ziceau: El este. Alții ziceau: Nu... ? Cuvintele acestea sunt cuvinte de oameni uimiți, care se îndoiesc de ceea ce știu, care nu-s statornici în ei înșiși, care nu dau crezare cugetului lor și nici ochilor lor.

Acela a lepădat orbirea trupească, tu ai lepădat orbirea sufletească. Acela a văzut soarele acesta, tu uită-te la Soarele dreptății. Ai cunoscut pe Stăpânul. Fă dar fapte vrednice de cunoașterea aceasta, ca să dobândești și împărăția cerurilor, cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care și cu Care Tatălui slavă, cinste, putere, împreună cu Sfântul și de viață făcătorul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

La începutul Faptelor Apostolilor — II

Din

*OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005*

Omilie la titlul Faptelor Apostolilor (La începutul Faptelor Apostolilor — II)

1. După multă vreme, ne-am întors din nou la mama noastră, la această biserică dorită între toate și vrednică de iubit, mamă a noastră și a tuturor bisericilor. E mamă nu numai pentru că e mai veche în ani, ci și pentru că a fost întemeiată de mâinile apostolilor. De aceea, cu toate că a fost dărâmată de multe ori pentru numele lui Hristos, totuși a fost iarăși ridicată prin puterea lui Hristos. Că n-au întemeiat-o numai mâinile apostolilor, ci a întărit-o și hotărârea Stăpânului apostolilor, cu un fel de zid nou și nemaiauzit. N-a zidit Biserica făcând-o din pietre și lemne, n-a întărit-o înconjurând-o cu șanț pe dinafară, ridicându-i ziduri și înălțându-i turnuri, ci a rostit numai două cuvinte, și acestea i-au slujit de ziduri, de turn, de șanț de întărire.

- Și care sunt cuvintele acestea care au avut atâta tărie?

- Pe această piatră voi zidi Biserica Mea, și porțile iadului nu o vor birui! Acestea sunt zidul, acestea clădirea, acestea întărirea, acestea limanul și scăparea. Vezi și din aceste cuvinte cât de puternic e zidul! Hristos n-a spus că numai uneltirile oamenilor nu o vor birui, ci că nici chiar meșteșugirile iadului. Porțile iadului, spune El, nu o vor birui. N-a spus nu o vor ataca, ci: nu o vor birui. Da, o vor ataca, dar nu o vor birui.

Dar ce înseamnă porțile iadului ? Poate că nu-s clare cuvintele acestea. Să vedem ce înseamnă poarta orașului, și atunci vom ști ce este și poarta iadului. Poarta orașului este un loc de intrare în oraș, deci și poarta iadului este o primejdie care duce în iad. Cu alte cuvinte, Hristos spune așa: “Biserica rămâne neclătinată, chiar dacă se vor ridica împotriva ei și o vor ataca primejdii de așa fel, încât să ne ducă chiar în iad”.

- Dar Hristos ar fi putut să nu lase să vină peste ea rele. Pentru ce-a lăsat?

- Pentru că este o faptă cu mult mai mare să îngăduie să vină încercări peste Biserică, dar să nu lase să sufere răul în urma atacului lor, decât să împiedice încercările. De aceea a lăsat să vină peste ea toate încercările! Ca s-o facă mai încercată! Că necazul aduce răbdare, iar răbdarea,

încercare . Și ca să arate cu mai multă tărie puterea Lui, o smulge chiar din porțile morții. De aceea a lăsat să vină peste ea furtuna, dar n-a lăsat să se scufunde vasul. Tot așa, pe un căpitan de corabie îl admirăm nu când stă la cârmă pe vreme bună, nici când scapă corabia bătută de vânt în pupă, ci când marea e furioasă, când valurile sunt sălbătice, când se dezlănțuie furtuna, când el smulge corabia din mijlocul vijeliei, punând împotriva furiei vânturilor meșteșugul său. Așa și Hristos. Ca pe o corabie în mare a lăsat Hristos Biserica în lume; n-a potolit furtuna, dar a smulso-o din furtună; n-a liniștit marea, dar a întărit corabia. De pretutindeni se năpusteau asupra ei popoare, ca valurile sălbătice; o atacau duhurile cele rele, ca vânturi furioase; de pretutindeni se ridica furtuna, dar Hristos dădea Bisericii vreme tare frumoasă. Și lucru minunat nu-i că furtuna n-a scufundat vasul, ci că vasul a pus capăt furtunii. Prigoanele cele dese nu numai că n-au înecat Biserica, ci au fost risipite de Biserică.

- Cum, în ce chip, prin ce?

- Prin hotărârea aceasta care spune: Porțile iadului nu o vor birui! Câte n-au făcut păgânii ca să surpe acest cuvânt, ca să facă neputincioasă hotărârea aceasta, dar n-au putut. Hotărârea era a lui Dumnezeu! După cum năpustindu-se dușmanii asupra unui turn făcut din diamante și legat bine cu fier, nu șubrecesc clădirea, nici nu-i slăbesc legătura, ci pleacă fără să vatăme turnul, fără să-i facă vreun rău, dar își sfârâmă puterea lor, tot așa și cuvântul acesta, întărit cu strășnicie, ca un turn, în mijlocul lumii: păgânii l-au izbit din toate părțile; au văzut că turnul e puternic și, sfârâmându-și tăria, au murit. Ce n-au meșteșugit împotriva acestei hotărâri! S-au pregătit oștiri, s-au mânăuit arme, s-au înarmat împărați, s-au sculat popoare, s-au ridicat orașe, s-au înfuriat judecători, s-au născocit tot felul de pedepse; niciun chip de chin n-a fost uitat: focul, sabia, dinții fiarelor, prăpastia, înecul, adâncul, butucul, crucea, cuptorul, și toate uneltele de chin câte s-au cunoscut au fost aduse-n mijloc. Mulțime nespuse de amenințări, făgăduieli nespuse de onoruri, pentru ca prin unele să înfricoșeze, iar cu celelalte să atragă, să momească. Nu s-a lăsat de-o parte niciun fel de înșelăciune, nici de silnicie. Părinții și-au vândut copiii, copiii nu au mai știut de tați; mamele și-au uitat durerile nașterii; legile firii au fost răsturnate. Totuși nici așa temeliile Bisericii nu s-au clătinate. Războiul se ducea de către rude chiar, dar de zidurile ei nu s-a atins, din pricina cuvântului care spune: Porțile iadului nu o vor birui! Nu te uita că a fost cuvânt! Da, a fost cuvânt, dar cuvântul lui Dumnezeu! Prin cuvânt a întărit Dumnezeu cerul , prin cuvânt a întemeiat pământul pe ape , făcând ca pământul acesta dens și greu să se poarte pe apele cele nesigure și curgătoare. Prin cuvânt a întărit de jur împrejur, cu zid slab de nisip, marea cea atât de groaznică prin furiile ei, marea cea cu atâtea valuri. De ce te minunezi dar, dacă Cel Ce prin cuvânt a întărit cerul, a întemeiat pământul, a îngrădit marea, dacă El, tot prin acest cuvânt, a întărit Biserica, mai de preț ca cerul, pământul și marea?

2. Dar pentru că e atât de neclătinată clădirea, pentru că e atât de nesfârâmat zidul, să vedem cum i-au pus apostolii temeliile, cât de adânc au săpat ca să fie clădirea de neclintit. N-au săpat adânc! N-au avut nevoie de atâta osteneală!

- De ce?

- Pentru că au găsit temelie veche, temelia proorocilor. După cum un om care vrea să-și zidească o casă foarte mare, dacă găsește în pământ o temelie veche, tare, de nesfârâmat, nu strică temelia aceea, nici nu mișcă pietrele, ci lasă temelia să stea nemișcată și așează pe ea clădirea cea nouă, tot așa și apostolii, vrând să zidească această mare clădire, Biserica aceasta care-i ridicată în întreaga lume, n-au săpat adânc, ci găsind temelie veche, cea pusă de prooroci, n-au stricat-o, n-au mișcat zidirea și învățătura, ci au lăsat-o neclintită și pe ea au turnat învățătura lor, credința aceasta nouă a Bisericii. Și ca să vezi că n-au mișcat vechea temelie, ci au zidit pe ea, ascultă-1 pe Pavel, zidarul cel înțelept, că ne arată cu de-amănuntul chipul zidirii. Că el este zidarul cel

înțelept! Ca un înțelept zidar, spune el, am pus temelia . Dar să vedem cum a pus temelia! “Am pus-o, spune el, peste altă temelie veche, pe temelia proorocilor”.

- De unde știm asta?

- Nu mai sunteți străini, spune el, ci împreună cetățeni cu sfinții, deasupra fiind zidiți pe temelia apostolilor și a proorocilor . Ai văzut temelie și temelie; una a proorocilor, cealaltă a apostolilor, așezată deasupra celeilalte. Și, într-adevăr, e de mirare că n-au venit apostolii după prooroci îndată, ci după multă curgere de vreme.

- Pentru ce?

- Zidarii cei meșteri fac tot așa. După ce-au pus temelia, nu încep îndată clădirea, pentru ca nu cumva, fiind zidăria temeliei proaspătă și slabă, să nu poată ține greutatea zidurilor. De aceea lasă vreme îndelungată să se întărească pietrele temeliei; când văd că s-au întărit bine, atunci pun și greutatea zidurilor. Tot așa a făcut și Hristos: a lăsat să se întărească bine temelia proorocilor în sufletele ascultătorilor, să se întărească învățătura lor; când a văzut că zidăria temeliei este neclintită, când a văzut că dogmele cele sfinte sunt întărite ca să poată ține cugetarea cea nouă, atunci a trimis pe apostoli, care pe temelia proorocilor au ridicat zidurile Bisericii. De aceea și apostolul n-a spus: “fiind zidiți pe temelia apostolilor”, ci deasupra fiind zidiți, adică zidiți peste ceva. Dar să vedem cum au zidit apostolii.

- De unde vom ști?

- De unde din altă parte decât din cartea Faptelor, despre care v-am vorbit și zilele trecute? Vă rămăsesem dator cu ceva în ziua aceea. Trebuie neapărat să vă plătesc datoria astăzi.

- Care-i datoria?

- Să vă tălmăcesc titlul cărții! Titlul nu-i simplu și clar, după cum socotesc mulți; ci are nevoie de cercetare.

- Care este titlul cărții?

- “Faptele Apostolilor”! Nu-i așa că pare clar? Nu-i așa că pare cunoscut și pe-nțelesul tuturor? Dar dacă veți urmări cele ce spun, veți vedea cât e de mare adâncul titlului acestuia. Pentru ce nu se intitulează cartea: “Minunile Apostolilor”? Pentru ce nu poartă titlul “Semnele Apostolilor” sau “Puterile și minunile Apostolilor”, ci “Faptele Apostolilor”? Că nu-s totuna faptele cu semnele, nu-s totuna faptele cu minunile, nu-s totuna faptele cu puterile, ci mare este deosebirea dintre acestea două. Fapta este rezultatul propriei strădanii; minunea, harismă a dumnezeiescului dar. Ai văzut cât de mare este deosebirea dintre faptă și minune? Fapta este o urmare a sudorilor omenești; minunea este o dovadă a dărniciiei dumnezeiești. Fapta își are început în viața noastră, minunea își ia începutul de la harul lui Dumnezeu; una se datorează ajutorului de sus, alta, voinței de jos. Fapta este țesută din amândouă: și din râvna noastră, și din har dumnezeiesc; minunea nu este decât o manifestare a harului de sus, fără să aibă nevoie de sudorile noastre. Faptă înseamnă să fii blând, să fii curat la suflet și la trup, să fii cumpătat, să-ți stăpânești mânia, să biruiești pofta, să faci milostenii, să fii iubitor de oameni, să săvârșești orice virtute. Asta este o faptă. Osteneala și sudoarea noastră. Minune înseamnă să alungi demonii, să deschizi ochii orbilor, să curățești trupurile leproșilor, să întărești mădulare slăbănogite, să învii morți sau să faci altele la fel cu acestea. Ai văzut cât e de mare deosebirea între fapte și minuni, între viețuire și semne, între râvna noastră și harul lui Dumnezeu?

3. Vrei să-ți arăt și altă deosebire? Că pentru voi țin astăzi tot cuvântul acesta, ca să cunoașteți ce este minunea, ce este semnul. Minunea este mai mare, mai înfricoșătoare, depășește firea noastră. Fapta și viețuirea sunt mai mici decât minunile, dar mai folositoare, cu mai mult câștig; sunt o răsplată a ostenelilor, plată a strădaniei. Și ca să vezi că fapta este mai folositoare și cu mai mult câștig decât minunea, află că fapta bună, chiar neînsoțită ,de minuni, duce în cer pe cei ce-o

săvârșesc, dar minunea și semnele, neînsoțite de fapte, n-au puterea să-i ducă pe săvârșitori nici în pridvorul cerului. Eu vă voi arăta cum, iar voi să observați că faptele au întâietatea potrivit răsplății date lor. Să vedeți că minunile singure nu mântuie pe cei ce le fac, dar fapta singură nu are nevoie de nimic altceva pentru mântuirea celui ce o face. Mulți Îmi vor spune în ziua aceea, zice Hristos: „Doamne, Doamne, au nu în numele Tău am prorocit?” Adică au făcut semne și minuni! „Au nu în numele Tău am scos mulți demoni și am făcut multe minuni?” Vedeți? Peste tot semne și minuni! Să vedem acum ce spune Dumnezeu. Pentru că aceștia au făcut numai minuni, și nicio faptă, le spune: Depărtați-vă de la Mine, nu vă știu pe voi, lucrători ai fărădelegii!

- Dar dacă nu-i știe, cum de știe că au lucrat fărădelegea?

- Ca să afli că aceste cuvinte: Nu vă știu pe voi!, nu arată neștiința, ci dezgustul.

Nu vă știu pe voi!

- Spune-mi, pentru ce? Oare, nu în numele Tău am scos demoni?

- „Mi-e silă de voi, le spune Hristos, că n-ați ajuns mai buni, cu toate darurile Mele, că ați rămas tot așa de răi, cu toată cinstea ce v-am dat.” Depărtați-vă de la Mine, nu vă știu pe voi!

- Cum se poate asta? Cum s-a făcut că în vremea veche oameni nevrednici au primit harisma, oameni cu viață păcătoasă au făcut minuni și s-au bucurat de daruri dumnezeiești, fără să se îngrijească să ducă o viață îmbunătățită?

- Da, s-au bucurat datorită iubirii de oameni a lui Dumnezeu, nu a vredniciei lor. Trebuia să se răspândească pretutindeni cuvântul bunei credințe, că era la început și în fașă credința. După cum un vrednic lucrător de pământ dă multă îngrijire unui puiet de curând sădit în sâmurile pământului, pentru că-i plăpând, și îl împrejmuiește cu pietre și cu spini, ca să nu fie smuls de vânturi, să nu fie stricat de vite sau să sufere vreo altă vătămare, iar când vede că s-a întărit și a crescut mare, scoate gardul din jurul lui, pentru că pomul e destul de puternic să nu mai sufere vreo vătămare, tot așa s-a întâmplat și cu credința. Când era sădită de curând, când era plăpândă, când era proaspăt semănată în sufletele oamenilor, cerea de pretutindeni multă purtare de grijă; dar când s-a întărit, când a prins rădăcini și a crescut în înălțime, când a umplut toată lumea, Hristos i-a luat apărătorile, a dat la o parte întăririle. De aceea la început se dădeau harisme și celor nevrednici; era nevoie în vremea aceea veche de acest ajutor, din pricina credinței; acum însă, nici celor vrednici nu li se dau; tăria credinței nu mai are nevoie de acest ajutor. Și ca să vezi că aceia nu mințeau când spuneau că au făcut minuni, ci cu adevărat au făcut minuni, și ca să vezi că se dădeau harisme unor oameni nevrednici pentru ca să se săvârșească pe lângă cele spuse și altceva, adică pentru ca aceia, rușinați de darul lui Dumnezeu, să se depărteze de răutatea lor, iată-l de pildă pe Iuda, unul din cei doisprezece. Toți dau mărturie că făcea minuni, scotea demoni, învia morți, curăța leproși. Cu toate acestea, a căzut din împărăția cerurilor. N-au putut minunile să-l mântuie, pentru că era tâlhar și hoț și a vândut pe Stăpânul. Că minunile nu pot mântui fără o viețuire bună, fără o viață curată și desăvârșită, am dovedit-o cu cele ce am spus; dar că o viețuire care nu are mângâierea facerii de minuni, care nu-și ia minunile întru ajutor, ci rămâne singură ea, are puterea să ducă cu îndrăznire în împărăția cerurilor, ascultă că o spune Hristos: Veniți, binecuvântații Părintelui Meu, de moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii! Pentru ce? Pentru că au înviat morți, pentru că au curățit leproși, pentru că au alungat demoni? Nu! Dar pentru ce? Pentru că M-ați văzut flămând, zice Hristos, și M-ați hrănit; însetat, și Mi-ați dat să beau; gol, și M-ați îmbrăcat; străin, și M-ați primit! Nu-i vorba deloc de minuni, ci peste tot de fapte. După cum dincolo, peste tot minuni, și îndată osânda, pentru că erau minuni fără de fapte, tot așa și aici, peste tot fapte și deloc minuni, și îndată mântuirea. Pentru că o viețuire desăvârșită poate mântui ea singură pe cei ce-o au. De aceea și

fericitul acesta, vrednicul și minunatul Luca, de aceea și-a intitulat cartea sa așa: Faptele Apostolilor, ci nu: Minunile Apostolilor. Minunile lor s-au făcut în timp și au trecut; faptele lor însă trebuie să fie pildă totdeauna tuturor celor ce au să se mântuiască. Pentru că de aceea a fost intitulată așa cartea aceasta, ca să imităm faptele apostolilor, nu minunile lor. Pentru ca să nu zici, dar, mai bine spus, ca să nu spună trândavii, când îi îndemnăm să imite pe apostoli și când le spunem: “Imită pe Petru, calcă pe urmele lui Pavel, fii ca Ioan, urmează lui Iacov!”, deci ca să nu spună: “Nu putem, nu suntem în stare! Aceia au înviat morți, au curățit leproși!”, și să ne închidă gura cu această apărare nerușinată a lor, să le spunem: “Taci, închide gura! Nu i-au dus pe aceia în împărăția cerurilor minunile, ci faptele!” Imită deci viețuirea apostolilor, și nu vei avea mai puțin decât apostolii! Nu minunile i-au făcut pe ei apostoli, ci viața lor curată! Și că viața curată e semnul după care cunoaștem icoana de apostol, că ea e trăsătura ucenicilor, ascultă pe Hristos, că ne arată semnul după care putem să-i cunoaștem! Zugrăvind icoana ucenicilor Săi și arătând care-i semnul de recunoaștere a unui apostol, a grăit așa: Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei!

- Întru aceasta, întru ce? Întru facerea de minuni? Întru învierea morților?

- Nu! răspunde Hristos.

- Dar întru ce?

- Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă vă iubiți unii pe alții . Iar prin dragoste nu se înțeleg minunile, ci faptele. Că dragostea este plinirea legii Ai văzut semnul de recunoaștere a ucenicilor? Ai văzut icoana de apostol? Ai văzut chipul? Ai văzut pilda? Nu căuta mai mult! Stăpânul a hotărât că dragostea îi caracterizează pe ucenici. Deci dacă ai dragoste, ai ajuns apostol, primul dintre apostoli.

4. Vrei să afli asta și din altă parte? Adresându-Se Hristos lui Petru, îi spune: Petre, Mă iubești tu mai mult decât aceștia? Nimica nu are atâta putere să ne ducă în împărăția cerurilor, ca dragostea de Hristos, dacă-L iubim așa cum trebuie. Și a spus și cum putem cunoaște pe cel care iubește pe Hristos cu adevărat.

- Cum? Și prin ce fapte putem să-L iubim pe Hristos mai mult decât apostolii? Oare înviind morții sau făcând alte minuni?

- Deloc!

- Atunci, prin ce fapte?

- Să ascultăm, că ne-o spune Însuși Hristos Cel iubit! Dacă Mă iubești mai mult decât aceștia, spune El, păstorește oile Mele!

Iată că și aici este lăudată fapta. Grija de cei din jur, mila, ajutorul, căutarea folosului altuia și toate celelalte însușiri pe care trebuie să le aibă un păstor, toate acestea sunt fapte, nu minuni, nici semne.

- Dar apostolii, mi se poate răspunde, au ajuns apostoli din pricina minunilor.

- Nu din pricina minunilor, ci din pricina viețuirii lor. Prin ea mai cu seamă au strălucit: Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă nu minunile, ci faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl Vostru Cel din ceruri! Vezi că peste tot sunt puse în lumină faptele? Vezi că peste tot este admirată viața virtuoasă? Vrei să ți-l arăt chiar și pe Petru, pe acest verhovnic al apostolilor, care a avut o viață foarte îmbunătățită, care a făcut minuni ce depășesc firea omenească? Ei bine, dacă le-am pune alături pe cele două, minunile și viața, vei vedea că este cinstit mai mult pentru viața sa decât pentru minunile făcute! Ascultă istoria aceasta: Petru și Ioan s-au suit la templu pentru rugăciunea de la ceasul al nouălea . Să nu treci cu nepăsare pe lângă istoria aceasta, ci oprește-te îndată, chiar la începutul ei, și află cât era de mare dragostea, și înțelegerea, și unirea între apostoli! Află că în toate erau împreună, fiind legați cu legătura

prieteniei celei după Dumnezeu; toate le făceau împreună și se arătau împreună și la masă, și la rugăciune, și în călătorie, în toate. Dacă stâlpii și turnurile acelea, care aveau multă îndrăznire înaintea lui Dumnezeu, simțeau nevoia să se ajute unii pe alții și se îndreptau unii pe alții prin acest ajutor, cu mult mai mult noi, cei slabi și nemernici, noi, care nu suntem vrednici de niciun cuvânt (de laudă), vom avea nevoie să ne ajutăm unii pe alții. Frate ajutat de frate este ca o cetate întărită ; și iarăși: Iată acum: ce este atât de bun și atât de frumos decât a locui frații împreună? Erau Petru și Ioan și aveau pe Iisus în mijlocul lor. Că unde sunt adunați doi sau trei în numele Meu, spune Hristos, acolo sunt și Eu în mijlocul lor! Ai văzut ce mare lucru este să fim împreună? Dar ei nu erau de formă împreună - că și voi acum sunteți toți împreună -, ci trebuie să fii împreună prin legătura dragostei și dispoziția voinței. Așa precum trupurile noastre stau acum unele lângă altele și se strâng împreună, tot așa trebuie să se strângă și inimile împreună. Petru și Ioan s-au suit la templu.

- S-a sfâșiat catapeteasma , s-au pustiiit Sfintele Sfintelor, s-a desființat închinarea doar într-un singur loc . Pavel striga spunând: În tot locul ridicăți mâini sfinte! Pentru ce atunci se duc să se închine la templu? S-au întors iarăși la slăbiciunea iudaică?

- Doamne, ferește! Ci s-au coborât la cei mai slabi, împlinind acel cuvânt al lui Pavel: M-am făcut pentru iudei ca un iudeu . S-au pogorât la cei slabi, ca să nu rămână aceia slabi. De altfel, acolo era adunat tot orașul. După cum pescarii cei meșteri caută acele ochiuri de apă unde se adună toți peștii, ca să-i pescuiască mai ușor, tot așa și apostolii aceștia, pescarii cei duhovnicești, s-au grăbit spre ochiul acela unde era adunat tot orașul, ca să arunce acolo plasa Evangheliei și să pescuiască mai ușor. Făceau aceasta imitând pe Dascălul lor. Că și Hristos a spus: În fiecare zi eram cu voi în templu .

- Pentru ce în templu?

- Pentru ca să-i prindă pe cei din templu.

Tot așa și acești doi apostoli, se suiau la templu ca să se roage, dar ei aveau să semene acolo învățătura.

S-au suit la templu ca să se roage, la ceasul de rugăciune cel al nouălea .

Nu fără socoteală păzeau ei ceasul acesta. De multe ori v-am vorbit despre ceasul acesta, al nouălea. V-am spus că în ceasul al nouălea a fost deschis raiul și a intrat tâlharul ; în ceasul al nouălea s-a surpat blestemul, în ceasul al nouălea s-a adus jertfa lumii, în ceasul al nouălea s-a pus capăt întinericului, în ceasul al nouălea a strălucit lumina, și cea materială, și cea spirituală. Pe la ceasul al nouălea . Când alții sunt cufundați în somn adânc din pricina îmbuibării sau beției, aceia erau atunci treji, deștepți și zoreau, clocotind de dor, la rugăciune. Dacă apostolii aveau nevoie de rugăciune, de rugăciune stăruitoare, de rugăciune atât de desăvârșită, ei, care aveau atâta îndrăznire înaintea lui Dumnezeu, ei, care nu se știau cu niciun păcat pe cuget, ce vom face noi, care suntem plini cu totul de răni și nu luăm doctoria rugăciunii? Vrei să vezi ce mare armă e rugăciunea? Apostolii au lăsat în seama altora grija pentru săraci, numai ca să aibă mai mult răgaz pentru rugăciune: Rânduți dintr-o voi, spune Scriptura, șapte bărbați cu nume bun; iar noi vom stăruii în rugăciune și în slujirea cuvântului .

5. Dar după cum spuneam, să nu ne depărtăm de la subiect, anume că Petru a făcut și fapte și a făcut și minuni, dar a fost lăudat mai mult pentru fapte decât pentru minuni - s-au suit dar la templu ca să se roage. Și iată un bărbat, olog din pântecul mamei sale, fusese adus la ușa templului . Din naștere-i era betesugul trupului, iar boala era mai mare decât știința doctorului, pentru ca să se arate cu mai multă măreție harul lui Dumnezeu. Așadar, ologul acesta ședea la poarta templului. Și văzându-i pe apostoli intrând, s-a uitat la ei, căutând să ia de la ei milostenie . Ce a făcut Petru? Privește la noi! , i-a spus el. Privindu-i pe ei, te convingi deplin de sărăcia lor.

Nu mai e nevoie de cuvinte, de dovadă, de întrebare, de răspuns! Îmbrăcămintea ți-1 arată pe sărac. Aceasta este cu totul faptă de apostol, ca să grăiești așa unui sărac, ca să nu alini numai sărăcia, ci să spui: “Vei vedea mai mare bogăție! Argint și aur n-am; dar ce am, îți dau: în numele lui Iisus Hristos, scoală-te și umblă! Ai văzut sărăcie și bogăție? Sărăcie de bani, bogăție de haruri! Nu a pus capăt sărăciei de bani, dar a îndreptat sărăcia firii. Uită-te la blândețea lui Petru! A spus ologului: Privește la noi! Nu l-a insultat, nu l-a ocărât, așa cum facem noi adeseori cu cei care ne cer de pomană, învinuindu-i că-s leneși și trândăvesc. Nu ți s-a poruncit, omule, asta! Nu ți s-a poruncit să osândești tu lenea, ci să alini sărăcia! Nu ai fost pus să învinuiești păcatul, ci să vindeci suferința! Nu să ocărăști trândăvia, ci să întinzi mână de ajutor celor căzuți! Nu să ții de rău viața cerșetorului, ci să-l scapi de foame! Dar noi facem dimpotrivă. Nu ușurăm cu datul din averi sărăcia celor ce întind mâna, dar zgândărim cu noianul învinuirilor rănile săracilor. Petru n-a făcut așa, ci-și cere iertare de la sărac, și-i grăiește cu blândețe, - că spune Scriptura: Pleacă-ți fără scârbă urechea spre cel sărac și răspunde-i cu blândețe, pașnic! -: Argint și aur n-am, dar ce am îți dau: în numele lui Iisus Hristos, scoală-te și umblă! Două lucruri sunt aici: fapta și minunea. Fapta: Argint și aur n-am. Că faptă este să disprețuiești lucrurile cele pământești, să lepezi averile, să te ridici deasupra deșertăciunii de-aici! Iar minune: să ridici pe olog, să îndrepti mădularele cele schilodite. Să vedem cu ce se laudă Petru! Ce-a spus el? A spus că a făcut minuni? Că doar atunci, pe când se lauda, făcuse minuni! Nu s-a lăudat însă cu minunile! Dar cu ce? Iată, noi am lăsat toate și Ți-am urmat Ție! , spunea el. Ai văzut dar și fapta lui Petru, și minunea făcută de el! Încununată însă a fost numai fapta! Fapta a fost lăudată și primită de Hristos! Vă spun vouă, zice Hristos, că voi, care ați lăsat case... și celelalte . N-a spus: “Voi, care ați înviat morții”, ci: Voi, care ați lăsat averile voastre, veți ședea pe cele douăsprezece tronuri! Și oricine și-a lăsat toate averile lui, se va bucura de această cinste. Nu poți să vindeci un olog, cum a făcut Petru? Dar poți să spui ca el: Argint și aur n-am! De ai spus asta, aproape ești de Petru. Dar, mai bine spus, nu dacă spui, ci dacă faci! Nu poți îndrepta o mână uscată? Dar poți face ca mâna ta, ajunsă uscată din pricina neomeniei, să ți-o îndrepti prin dragostea de oameni. Să nu fie mâna ta, spune Scriptura, întinsă la luat și strânsă la dat! Vezi că nu uscăciunea, ci neomenia zgârcește mâna? Întinde-o dar cu milostenie și iubire de oameni! Nu poți izgoni duhurile rele? Izgonește păcatul, și vei primi mai mare răsplată! Ai văzut că pretutindeni viața și fapta au mai multă laudă decât minunea și mai multă răsplătire? Dar dacă vrei, îți voi arăta asta și din altă parte. Și s-au apropiat de El, spune Scriptura, cei șaptezeci de ucenici și se bucurau și ziceau: „Doamne, în numele Tău și demonii ni se supun!” ... Și le-a spus lor: “Fiu vă bucurați că duhurile vi se supun, ci bucurați-vă că numele voastre au fost scrise-n ceruri” . Vezi că pretutindeni viața e lăudată?

6. Haide acum să strângem la un loc cele spuse până acum! Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă vă iubiți unii pe alții . Iată dovada că faptele, și nu minunile, sunt semnul de recunoaștere a ucenicilor lui Hristos! Petre, Mă iubești tu mai mult decât aceștia? Păstorește oile Mele! Iată alt semn de recunoaștere, și acesta tot din fapte! Acum, al treilea semn de recunoaștere: Nu vă bucurați că duhurile vi se supun, ci bucurați-vă că numele voastre au fost scrise-n ceruri! Că și aceasta e tot o faptă a vieții. Vrei să știi și a patra dovadă? Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă faptele voastre cele bune și să-L slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri . Iată că și aici tot despre fapte e vorba! La fel când spune: Oricine a lăsat casă, sau frați, sau surori pentru Mine, însutit va lua și viața veșnică va moșteni! , laudă faptele, viața desăvârșită. Ai văzut că ucenicii lui Hristos se cunosc după dragostea dintre ei; cel care iubește pe Hristos mai mult decât apostolii se cunoaște după păstoria fraților. Cei care trebuie să se bucure au primit poruncă să se bucure pentru că li s-au înscris numele lor în ceruri; cei care

slăvesc pe Dumnezeu sunt arătați de lumina faptelor lor, iar cei care moștenesc viața și primesc însoțit au parte de acest dar, pentru că le-au disprețuit pe toate cele din lumea aceasta. Imită-i pe toți aceștia, și vei putea fi ucenic și tu, vei fi numărat între prietenii lui Dumnezeu, vei slăvi pe Dumnezeu și te vei bucura de viața cea de veci! Nu-ți va fi piedică, pentru dobândirea bunătăților toate, că n-ai făcut minuni, dacă ai viață desăvârșită.

Dar chiar numele de Petru nu l-a primit apostolul de la minuni și semne, ci de la viața lui zeloasă, de la dragostea lui curată. N-a fost numit așa pentru că a înviat morți, nici pentru că a îndreptat ologi, ci a moștenit numele acesta pentru că, o dată cu mărturisirea, a arătat credință curată. Tu ești Petru, îi spune Hristos, și pe această piatră voi zidi Biserica Mea! . Pentru ce? Nu pentru că a făcut minuni, ci pentru că a spus: Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Cel viu! Iată dar că și numele de Petru își are începutul nu de la minuni, ci de la zelul lui înflăcărat.

Dar, pomenind de Petru, mi-a venit în minte un alt Petru, părintele și dascălul nostru cel de obște , care, moștenind virtutea aceluia, a primit și scaunul lui. Și este un privilegiu al orașului nostru că a avut la început dascăl pe verhovnicul apostolilor. Că trebuia să aibă păstor pe întâiul dintre apostoli orașul care, mai înainte întregii lumi, a fost încununat cu numele de creștin . Dar noi, primindu-l pe acest învățător, nu l-am ținut până la sfârșit, ci l-am dat împărătesei Romei. Dar, mai bine spus, l-am ținut până la sfârșit. E drept, nu ținem trupul lui Petru, dar ținem credința lui Petru, ca și cum l-am ține pe Petru. Și pentru că ținem credința lui Petru, îl avem chiar pe Petru. Tot astfel, văzând pe cel râvnitor ca Petru, ni se pare că-l vedem pe Petru. Și Hristos a numit pe Ioan Ilie , nu pentru că Ioan era Ilie, ci pentru că a venit cu duhul și puterea acestuia. După cum Ioan a fost numit Ilie pentru că a venit în duhul și cu puterea lui Ilie, tot așa și acesta poate fi numit pe drept cuvânt Petru, pentru că a venit cu mărturisirea și credința lui Petru. Înrudirea vieții duce la înrudirea numelor. Să ne rugăm dar cu toții ca să ajungă și el bătrân ca și Petru. Că și apostolul la bătrânețe și-a sfârșit viața. Când vei îmbătrâni, spune Hristos, atunci te vor încinge și te vor duce unde tu nu vrei . Să cerem lui Dumnezeu și pentru el viață îndelungată.

Prelungindu-i-se bătrânețea, va face să înflorească mai mult tinerețea noastră cea duhovnicească, pe care facă Dumnezeu să o păstrăm în floare mereu, cu rugăciunile aceluia și ale acestui Petru, dar și cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea, împreună cu Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin

La începutul Faptelor Apostolilor - III

Din

*OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE.
DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU*

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR

2005

Cuvânt despre folosul citirii Scripturii (La începutul Faptelor Apostolilor - III)

1. Când mă uit la sărăcia mintii mele, preget și șovăi să vorbesc înaintea unui popor atât de numeros; dar când văd râvna și nesațul vostru în a mă asculta, îndrăznesc și prind curaj și cu râvnă mă pregătesc să intru în stadionul predicii. Sunteți în stare, prin darul și dragostea voastră de predică, să întraripați chiar un suflet de piatră. După cum fiarele care locuiesc în vizuini se afundă între stânci în mijlocul iernii, dar când văd că se apropie vara părăsesc ascunzișurile, se alătură de celelalte animale și saltă la un loc cu noi, tot așa și sufletul meu, ascuns ca într-o vizuină în slăbiciunea cugetului, părăsește vizuina când vede dorul dragostei voastre; se alătură de voi și saltă la un loc cu voi, cu săltările cele bune ale sfințelor Scripturi, în livada cea duhovnicească și dumnezeiască, în raiul Scripturii. Da, livadă duhovnicească și rai de desfătare este citirea dumnezeieștilor Scripturi, și rai de desfătare mai bun decât raiul cel de altădată! Raiul acesta nu l-a sădit Dumnezeu pe pământ, ci în sufletele credincioșilor; raiul acesta nu l-a pus în Eden, într-un anumit ținut din răsărit, ci l-a întins pe tot pământul, l-a întins până la marginile lumii. Că a întins Dumnezeu Scripturile în toată lumea, o spune profetul. Ascultă! În tot pământul a ieșit vestirea lor și la marginile lumii cuvintele lor. De te-ai duce la indieni, cei pe care îi vede întâi soarele la răsăritul lui, de te-ai duce în părțile scăldate de ocean, de te-ai duce în insulele britanice, de ai călători spre Marea Neagră, de te-ai duce spre părțile de miazăzi, pretutindeni vei auzi că oamenii cugetă la cele spuse de Scriptură; cu alt glas, dar nu cu altă credință, în limbi deosebite, dar cu același gând. Sunetul limbii e altul, dar nu-i altul chipul credinței. Cu limba vorbesc în graiuri barbare, dar cu mintea cugetă în credință; cu glasul fac greșeli de grai, dar cu viața trăiesc dreapta credință.

Ai văzut că raiul s-a întins până la marginile lumii? În raiul acesta nu mai este șarpe; grădina e lipsită de fiare și întărită cu harul Sfântului Duh. Are și izvor raiul acesta, ca și celălalt, izvor care e mamă a mii și mii de râuri, nu a patru numai. Din izvorul acesta nu izvorăște numai Tigru, nici numai Eufratul, nici numai Nilul egiptean sau Gangele din Indii, ci izvorăsc mulțime de râuri.

- Cine o spune?

- Însuși Dumnezeu, Care ne-a dăruit râurile: Din pântecelul celui care crede-n Mine vor curge râuri de apă vie, precum a zis Scriptura! Ai văzut că nu curg numai patru râuri din izvorul acesta, ci nenumărate? Izvorul acesta e minunat nu numai prin mulțimea râurilor, ci și prin natura lui. În el nu-s scurgeri de apă, ci harismele Duhului. Izvorul acesta se împarte în sufletul fiecărui credincios, și nu se împuținează; se împarte, și nu se termină; se îmbucătă-țește, dar nu se micșorează; în toți întreg, în fiecare întreg. Așa sunt harismele Duhului. Vrei să afli cât de îmbelșugate sunt apele acestea? Vrei să afli despre natura apelor? Vrei să vezi că nu se aseamănă

cu apele cele materiale, ci sunt mai bune și mai minunate decât ele? Ascultă iarăși pe Hristos, că o spune samarinencei, ca să vezi cât de îmbelșugat este izvorul: Apa pe care voi da-o Eu (celui credincios) se va face într-însul izvor de apă, care saltă spre viața veșnică! N-a spus: "care iese", nici n-a spus: "care izvorăște", ci: "care saltă"; prin săltările lui ne arată belșugul de ape. Acele ape obișnuiesc totdeauna să salte și să sară, acele ape pe care izvoarele nu le pot ține în râurile lor, căci, biruite de belșugul curgerii, izvorăsc de pretutindeni. Hristos dar, ca să arate belșugul de ape, a spus: saltă, și nu "ies". Vrei să afli și despre natura apelor? Cunoaște-o din întrebuițarea lor. Nu le întrebuițăm numai în viața aceasta, ci și în viața veșnică.

Să locuim deci în raiul acesta, să stăm lângă acest izvor, să nu pățim ce-a pățit Adam, care a căzut din rai. Să nu primim sfat pierzător, să nu primim înșelăciunea diavolului. Să rămânem în rai. Multă tărie ne dă. Să citim mereu Sfintele Scripturi. După cum cei care stau lângă izvor se desfătează cu răcoreala apei, și, udându-și mereu fața pe timp de zăduf, alungă nădușeala și sting repede setea care-i chinuia, pentru că au, din izvor, aproape leacul, tot așa și cel ce stă lângă izvorul dumnezeieștilor Scripturi: de vede că-l supără flacăra păcătoasă a poftii, alungă repede văpaia, udându-și sufletul cu apele acelea; de-l supără mânie arzătoare, clocotindu-i inima ca o căldare sub care arde focul, potolește îndată nerușinata patimă, picurând o picătură din izvor. Din toate gândurile rele, ca din mijlocul văpăii, ne smulge sufletul citirea dumnezeieștilor Scripturi.

2. De aceasta și profetul, marele David, cunoscând folosul ce-l dă citirea dumnezeieștilor Scripturi, aseamănă pe cei ce au înaintea ochilor neconținut Scriptura și se desfătează cu citirea ei, cu un pom înfrunzit care stă lângă izvoare de apă, grăindu-ne așa: Fericit bărbatul care n-a umblat în sfatul necredincioșilor și pe calea păcătoșilor n-a stat și pe scaunul ucigașilor n-a șezut; ci în legea Domnului îi este voia și la legea Lui va cugeta ziua și noaptea. Și va fi ca un pom răsădit lângă izvoarele apelor. Că după cum pomul cel răsădit lângă izvoarele apelor, cel care stă chiar lângă ape și se poate adăpa neconținut, nu-i doborât de schimbarea vremii, nu se teme când raza de soare e mai arzătoare, nici nu se sperie când văzduhul ajunge secetos, că are strânsă în el destulă umezeală care alungă și izgonește-ndată atacul lacom din afară al arșiței soarelui, tot așa și sufletul care stă lângă izvoarele dumnezeieștilor Scripturi, care-i adăpat neconținut și strânge în el roua Duhului și apele acelea, nu-i doborât de greutățile vieții; de s-ar dezlănțui împotriva unui astfel de suflet boala sau asuprirea sau hula, ocară sau batjocura sau nepăsarea, sau toate relele din lume, sufletul acela ușor va potoli înfierbântarea sângelui, pentru că citirea Sfintelor Scripturi îi dă destulă mângâiere. Nimic, nici mărăștia slavei, nici fumul puterii, nici venirea prietenilor, nimic din cele omenești nu poate mângâia atâta pe cel îndurerat, cât citirea dumnezeieștilor Scripturi.

- Pentru ce?

- Pentru că acelea sunt vremelnice și stricăcioase; de aceea și mângâierea lor este tot stricăcioasă; citirea Scripturii însă e vorbire cu Dumnezeu; iar când Dumnezeu mângâie pe cel întristat, mai poate oare să-l întristeze ceva din cele de aici?

Să luăm dar aminte, să citim Scriptura nu numai aceste două ceasuri - că nu ne e îndestulătoare spre întărire numai ascultarea aceasta a predicii -, ci neconținut, fiecare, când ajunge acasă, să ia Biblia în mâini, să citească toate cele rostite aici dacă vrea să-i fie folosul Scripturii deplin și statornic. Că și pomul acela ce stă lângă izvoare nu sugă apa numai două sau trei ceasuri, ci toată ziua și toată noaptea. De asta frunzișul îi e bogat, de asta e încărcat de fructe pomul acela, deși nu-l udă nimeni; din pricină că stă lângă izvoare, din pricină că trage prin rădăcini apa și trimite, ca prin niște canale, în tot trupul apă de folos. Tot așa și cel ce citește des dumnezeieștile Scripturi: stă chiar lângă izvor; și deși nu are pe nimeni care să le talmăcească, totuși prin deasa citire, ca prin niște rădăcini, scoate mult folos. De aceea și eu, știind grijile voastre, nevoințele

voastre și multele voastre îndeletniciri, vă aduc pe îndelete și puțin câte puțin la izvoarele Scripturii, pentru ca prin puținătatea tălmăcirii să fac să vă rămână statornice în minte spusele mele. Ploaia dezlănțuită repede udă fața pământului, dar nu-i de folos adâncului, pe când ploaia ce cade liniștit și puțin câte puțin, ca untdelemnul, se statornicește pe fața pământului și se strecoară prin găurile pământului ca prin niște vene în adâncul lui; și umplând cu apă pântecul lui, îl face de dă rod îmbelșugat. De aceea și eu picur picătură cu picătură această duhovnicească ploaie în sufletele voastre. Scripturile se aseamănă cu niște nori duhovnicești, iar cuvintele și gândurile din ele, cu o ploaie cu mult mai bogată. De aceea vă și picur puțin câte puțin această duhovnicească ploaie, ca să intre cuvintele în adâncul sufletelor voastre. De aceea azi, iată, e a patra zi de când vă vorbesc, și n-am putut să termin nici tălmăcirea titlului unei cărți din Scriptură, ci trebuie încă să vorbesc despre el. Mai bine este să sapi o mică bucată de pământ, să te cobori în adâncul lui ca să găsești acolo o comoară mare cu lucruri de folos, decât să scurmi pământ mult pe deasupra și să te ostenești degeaba, în zadar și fără de folos. Știu că mulți se supără pentru zăbava asta; dar nu-mi pasă de învinuirea lor, ci-mi pasă de mântuirea voastră. Cei care pot merge mai iute, să aștepte pe frații care-ntârzie. Aceia pot să-i aștepte pe aceștia, pe când cei slabi nu-i pot ajunge pe aceia. De aceea și Pavel spune că nu se cade să-i silim înainte de vreme pe cei slabi, care nu pot să atingă desăvârșirea celor puternici, ci că suntem datori să purtăm noi, cei puternici, neputințele celor slabi. Caut folosul vostru, nu lauda mea. De aceea stăruie atât asupra unui lucru.

3. În ziua întâi v-am spus că nu trebuie să trecem cu nepăsare pe lângă titlurile cărților Sfințelor Scripturi; atunci v-am vorbit despre inscripția de pe altarul din Atena, când v-am arătat înțelepciunea lui Pavel, cel care a adus în tabăra lui pe ostașul viteaz din tabăra dușmanilor. La atât s-a mărginit predica mea în ziua cea dintâi. În ziua a doua, am căutat să vedem cine e autorul cărții Faptelor Apostolilor; și am găsit, cu harul lui Dumnezeu, că e Luca evanghelistul; și v-am înfățișat aceasta cu mai multe dovezi, unele mai clare, altele mai adânci. Știu că mulți dintre ascultători n-au putut urmări cele spuse în partea din urmă a predicii. Totuși asta nu mă va face să nu mai vorbesc despre lucruri mai greu de înțeles. Lucrurile mai clare sunt pentru cei mai simpli; cele mai adânci vor fi pentru cei cu minte mai pătrunzătoare. Masa trebuie să fie încărcată cu mâncăruri felurite și deosebite, pentru că deosebite sunt și gusturile comensalilor. Așadar, în ziua întâi am vorbit despre titlul cărții Faptelor Apostolilor; în ziua a doua, despre autorul cărții; în ziua a treia, ieri, am vorbit celor ce au fost de față despre începutul scrierii și am arătat, după cum știu cei ce m-au ascultat, ce este fapta și ce este minunea; am arătat ce este viețuirea și ce sunt semnele, minunile și puterile, și cât de mare este deosebirea dintre faptă și minune; am arătat că minunea e mai mare, dar fapta, mai folositoare; am arătat apoi că fapta ne prilejuește prin ea însăși împărăția cerurilor, pe când minunea, dacă nu ia în ajutor fapta, ne scoate din pridvoarele împărăției. Astăzi trebuie să vă spun ce a mai rămas neexplicat din titlul cărții Faptelor Apostolilor; să vă arăt adică ce înseamnă numele de apostol. Numele de apostol nu este un simplu nume, ci nume de dregătorie, numele celei mai mari dregătorii, al celei mai înalte dregătorii duhovnicești, al dregătoriei celei de sus. Dar fiți cu luare-aminte! După cum în lume sunt multe dregătorii, dar nu toate de aceeași valoare, ci unele-s mai mari, altele mai mici; de pildă, ca să încep numărătoarea lor de la cea mai neînsemnată, cea mai mică dregătorie este a comisarului, cel care apără interesele unui oraș; o dregătorie mai mare decât a acestuia e aceea a căpeteniei unui popor; după acesta vine un dregător și mai important, generalul; apoi prefectul; iar mai presus de toate aceste dregătorii, este dregătoria de consul; deci, după cum toate acestea sunt dregătorii, dar nu de aceeași valoare, tot așa și dregătoriile cele duhovnicești sunt multe, dar nu toate de aceeași valoare; mai mare decât toate este dregătoria apostolică. Trebuie să vă duc de

la cele materiale la cele spirituale! Așa a făcut și Hristos. Când a vorbit despre Duhul, a amintit de apă: Oricine bea din apa aceasta va înseta iarăși , spune El; dar cel care va bea din apa pe care i-o voi da Eu, nu va înseta în veac! Ai văzut că a dus pe femeia samarineancă de la cele materiale la cele spirituale? Tot așa fac și eu: mă urc de la cele de jos la cele de sus, pentru a-mi fi mai lămurit cuvântul. De aceea, vorbind de dregătorii, n-am amintit întâi de dregătoriile duhovnicești, ci de cele lumești, ca să vă duc de la acestea la acelea. Ați auzit câte dregătorii lumești am numărat, ați auzit că unele-s mai mari, iar altele mai mici și că dregătoria de consul stă în fruntea tuturor, ca un cap sau un pisc. Să vedem și dregătoriile cele duhovnicești. Dregătoria de prooroc este o dregătorie duhovnicească; tot dregătorie duhovnicească este și aceea de evanghelist, de păstor, de învățător, dregătoria celui care are harisme, a celui cu darul tămăduirilor, al tălmăcirii limbilor. Acestea din urmă sunt nume de harisme; de fapt însă sunt dregătorii, puteri. Proorocul este dregător. La noi, cel care alungă demonii este dregător; la noi, păstorul și învățătorul sunt dregători. Dar mai mare decât toate acestea este dregătoria de apostol.

- De unde știm asta?

- Mai întâi de toate pentru că apostolul este capul acestora! După cum consulul ține fruntea dregătoriilor lumești, tot așa și apostolul, în cele duhovnicești. Să-l auzim pe Pavel! El numără dregătoriile, și în fruntea lor pune dregătoria de apostol.

- Ce spune Pavel?

- Pe unii i-a pus Dumnezeu în Biserică: întâi apostoli, al doilea prooroci, al treilea învățători și păstori, ... apoi darurile tămăduirilor . Ai văzut piscul dregătoriilor duhovnicești? Ai văzut cât de sus stă apostolul? Ai văzut că nu are pe nimeni înaintea lui și nici mai presus de el?

Dumnezeu a pus mai întâi pe apostoli, spune Pavel, al doilea pe prooroci; al treilea pe învățători și păstori; apoi, darurile tămăduirilor, ajutorările, cârmuirile, felurile limbilor . Dregătoria de apostol nu este numai capul celorlalte dregătorii duhovnicești, dar este și temelia, și rădăcina lor. Și după cum capul este așezat în partea cea mai de sus a trupului și este nu numai începutul și puterea trupului, ci și rădăcina - că din cap pornesc nervii care conduc trupul, din creier odrăslesc și primesc darul duhului ca să chivernisească întreaga ființă -, tot așa și dregătoria de apostol nu este numai începutul și puterea celorlalte harisme, ci și dregătoria care are strânse în ea rădăcinile tuturor celorlalte dregătorii. Proorocul nu poate fi și apostol, și profet, pe când apostolul este neapărat și prooroc; are și darul tămăduirilor, și felurile limbilor, și tălmăcirea limbilor; de aceea apostolia este capul și rădăcina harismelor.

4. Că lucrurile stau așa, vă voi aduce ca martor pe Pavel. Dar mai întâi trebuie neapărat să vă spun ce înseamnă felurile limbilor.

- Ce înseamnă dar felurile limbilor?

- În vremea de demult, cel ce se boteza și credea grăia îndată în diferite limbi pentru vădirea Duhului primit la botez. Pentru că cei din vremea aceea mai erau încă slabi și nu puteau vedea cu ochii trupului harismele cele duhovnicești, li se dădea o harismă materială, care să facă vădită harisma cea duhovnicească; astfel, cel botezat grăia îndată și în limba noastră, și în limba perșilor, și în limba indienilor, și în limba sciților, ca să afle și necredincioșii că au fost învredniciți de harul Duhului Sfânt. Semnul, adică glasul, era material și îl auzeau cu urechile trupului; iar acest semn material făcea cunoscut tuturor harul duhovnicesc și nevăzut al Duhului. Acest semn se chema glosolalie. Omul care cunoștea prin naștere o singură limbă, acela grăia prin har felurite și deosebite limbi. Puteai vedea un singur om la număr, dar mai mulți prin harismele lui; puteai vedea de parcă are diferite guri și felurite limbi. Să luăm aminte acum că apostolul Pavel are și această harismă, dar și pe toate celelalte. Despre harisma vorbitului în limbi spune așa: Mai mult decât voi toți grăiesc în limbi . Ai văzut că are felurile limbilor? Și nu

numai că le are, ci că le are mai covârșitor decât toți ceilalți credincioși! N-a spus numai: “Pot grăi în limbi”, ci și: Mai mult decât voi toți grăiesc în limbi. Pavel avea și darul profeției; o arăta prin aceste cuvinte, zicând: Duhul îmi spune lămurit că în zilele din urmă vor veni vremuri grele . Și este vădit oricui că profețești când spui cele ce vor fi în zilele din urmă. Și iarăși: Și aceasta să știi, că în zilele din urmă vor veni vremuri grele ; și iarăși: Vă grăiesc vouă, prin cuvântul Domnului, că la venirea Lui, noi, cei vii, care vom fi rămas, nu vom lua-o înaintea celor adormiți . Și aceste cuvinte sunt o profeție. Ai văzut că Pavel are felurile limbilor și darul profeției? Vrei să afli că are și darul tămăduirilor? Dar poate că nu e nevoie să dovedim aceasta prin cuvintele lui Pavel, o dată ce vedem că darul tămăduirilor îl aveau nu doar apostolii, ci și hainele lor . Că este învățătorul neamurilor, o spune peste tot; la fel, că are grijă de toată lumea și cărmuiește Bisericile. Când auzi dar că Dumnezeu a pus întâi pe apostoli, al doilea pe prooroci, al treilea pe păstori și învățători, apoi darurile tămăduirilor, ajutorările, cărmuirile, felurile limbilor , află că a fost pusă în dregătoria de apostol, ca într-un cap, dăruirea tuturor acestor harisme. Nu-i așa că înainte socoteați că numele de apostol este un simplu nume? Iată, acum ați cunoscut cât adânc de gând are numele acesta. N-am spus așa ca să mă laud cu puterea minții mele; că cele ce am spus nu-s ale mele, ci ale harului Duhului, care trezește pe cei trândavi din lenevia lor, ca să nu treacă nepăsători pe lângă nimic.

Pe bună dreptate deci am numit dregătoria de apostol consulat duhovnicesc. Da, apostolii au fost rânduiți de Dumnezeu căpetenii. Căpetenii care au luat în seama lor nu popoare și orașe diferite, ci căpetenii cărora li s-a încredințat, tuturora la un loc, lumea. Voi încerca acum să dovedesc că sunt căpetenii duhovnicești; pentru ca să vedeți, după ce vă voi dovedi aceasta, că apostolii sunt cu atât mai buni decât căpeteniile lumești pe cât acești conducători lumești sunt mai buni decât copiii care, în joaca lor, o fac pe căpeteniile. Da, mult mai mare e dregătoria de apostol decât cea de consul și ne păzește viața noastră mai mult decât aceea; dacă iei din lume dregătoria de apostol, totul se duce, totul se pierde. Să vedem acum care este simbolul dregătoriei de consul și ce putere are el! Are putere peste temniță; are putere pe unii să-i lege, pe alții să-i dezlege, pe unii să-i bage-n închisoare, pe alții să-i scoată; are iarăși putere să hotărască asupra datoriilor bănești: unora să le ierte datoria, iar altora să le poruncească s-o plătească; are iarăși puterea să osândească la moarte sau să scape de la moarte; dar, mai bine spus, puterea aceasta nu-i a consulului, ci numai a împăratului; dar privilegiul acesta nu-i în întregime nici al împăratului. Că nu poate împăratul chema din moarte pe cel ce a plecat din lumea aceasta! Da, din închisoare poate scoate, poate anula o sentință de osândă, dar să cheme de la moarte, aceasta nu o poate. Împăratul poate ce-i mai puțin, dar îi scapă ce-i mai mult. Pe consul îl mai cunoaștem apoi după cingătoare, după glasul crainicului, după lictori, după trăsură, după sabie; toate acestea sunt simboluri ale dregătoriei lui. Să vedem dar dacă și dregătoria de apostol are aceste simboluri. Le are, dar nu așa, ci cu mult mai bune. Și ca să vezi că simbolurile dregătoriei de consul sunt doar nume de lucruri, iar cele ale dregătoriei de apostol sunt adevărul lucrurilor, ca să vezi deosebirea dintre dregătoria unor copii ce se joacă de-a căpeteniile și dregătoria adevăraților dregători, să le numărăm, dacă vreți, începând mai întâi cu puterea ce o are consulul asupra temniței. Am spus că are puterea să lege și să dezlege. Dar iată că această putere o au și apostolii: Oricâte veți lega pe pământ, spune Hristos, vor fi legate și în cer și oricâte veți dezlega pe pământ, vor fi dezlegate și în cer! Ai văzut putere asupra temniței și temniței? Același nume pentru amândouă, dar nu e vorba de același lucru. Legături și legături, - dar unele pe pământ, iar altele în cer. Apostolii au temnița în cer. Cunoaște dar de aici cât e de mare dregătoria lor! Ei pronunță hotărârea stând pe pământ, dar puterea hotărârii lor străbate cerurile. Și după cum împărații dau hotărâri și legi stând într-un oraș, iar puterea hotărârilor și a legilor lor străbate întreaga lume, tot așa și atunci

apostolii dădeau legile lor stând într-un loc, dar puterea legilor lor și a acestor hotărâri ale lor nu străbăteau numai lumea, ci se urcau chiar în înaltul cerului. Ai văzut temniță și temniță? Una pe pământ, cealaltă în cer; una pentru trupuri, cealaltă pentru suflete; dar, mai bine spus, aceasta din urmă și pentru suflete, și pentru trupuri. Că apostolii nu legau numai trupurile, ci și sufletele.

5. Vrei să vezi că apostolii aveau putere să ierte și datoriile? Și aici vei vedea cât e de mare deosebirea dintre dregătoria de consul și cea de apostol. Apostolii nu iertau datorii de bani, ci datorii de păcate. Căroră le veți ierta păcatele, li se vor ierta, le-a spus Hristos, și căroră le veți ține, vor fi ținute! Pentru ce mai e nevoie să dovedesc, după asta, că trimiteau și la moarte și chemau iarăși de la moarte; nu numai că anulau o hotărâre și scăpau pe cei duși la chinuri, ci înviau chiar pe cei morți și putreziți?

- Dar pe cine au osândit la moarte? Pe cine au scăpat de moarte?

- Anania și Safira au fost prinși furând cele sfinte . Chiar dacă și-au furat banii lor, totuși fapta lor rămâne tot furt de cele sfinte, pentru că după ce-i fâgăduiseră, nu mai erau ai lor banii.

- Ce a făcut apostolul?

- Ascultă ce-a făcut! Apostolul ședea ca într-un tribunal; poruncește să fie introdus jefuitorul de cele sfinte și îi pune întrebări ca un judecător; după aceea pronunță sentința. Nu pronunță sentința înainte de întrebare. Păcatul era cunoscut; totuși, ca să ne convingă și pe noi, care suntem în afară de cele petrecute, că pe dreptate dă hotărârea, îi pune întrebarea, grăind așa: Pentru ce a umplut Satana inima ta, ca să minți Duhului Sfânt și să dosești din prețul țarinei? Oare nu-ți rămânea ție dacă o păstrai și, odată vândută, nu era în stăpânirea ta? N-ai mințit oamenilor, ci lui Dumnezeu!

- Ce s-a întâmplat cu acela la auzul acestor cuvinte?

- A căzut jos și și-a dat sufletul . Ai văzut că apostolii au și sabie? Când îl auzi pe Pavel spunând: Peste toate, sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu , adu-ți aminte de hotărârea aceasta; nicăieri sabie; cu toate acestea, jefuitorul de cele sfinte a murit lovit de cuvânt. Ai văzut sabie ascuțită, cu tăișul descoperit? Nicăieri sabie, nicăieri pumnal, nicăieri mâini; dar limba, în locul mâinilor, a scos cuvintele acelea ca pe o sabie și l-a ucis îndată pe Anania. După el, a intrat femeia lui; Petru a vrut să-i dea prilej de apărare, pricină de iertare. De aceea o întreabă și pe ea: Spune-mi, ați vândut țarina cu atât? Știa doar că n-o vânduse cu atât, dar o întreabă, pentru ca prin întrebare s-o aducă la pocăință, s-o facă să-și osândească păcatele sale și să-i dea iertare. Ea însă, și după ce a fost întrebată, a stăruit în nerușinarea ei. De aceea a avut același sfârșit ca și bărbatul ei . Ai văzut puterea temniței? Ai văzut că apostolii au putere să trimită la moarte? Să vedem acum o altă putere a lor, mai mare, anume aceea că ei cheamă de la moarte. Tavita, ucenița cea plină de multe milostenii, a murit . Și drumul le-a fost îndată la apostoli. Știau că apostolii aveau putere peste moarte și peste viață; știau că dregătoria cea de sus fusese pogorâtă jos, pe pământ.

- Ce a făcut Petru când a venit?

-A zis: Tavita, scoală-te! N-a avut nevoie de muncă, de slugi, de slujitori. I-au fost de ajuns cuvintele ca s-o învie. Moartea i-a auzit glasul, și n-a mai putut ține pe moartă. Ai văzut cum sunt glasurile acestor judecători? Glasurile judecătorilor lumești sunt neputincioase. Dacă dau vreo poruncă, porunca nu se împlinește dacă nu-i un slujitor care să se pună în slujba ei. Apostolii însă nu au nevoie de slujitori. Ei spun, și spusa lor îndată se-implinește. Ai văzut închisoarea lor, simbol al dregătoriei lor? Ai văzut că iartă păcatele, că dezleagă moartea și cheamă la viață? Vrei să vezi și cingătoarea lor? Hristos i-a trimis încinși nu cu cingători de piele, ci cu adevărul. Cingătoarea aceasta este sfântă și duhovnicească. De aceea și spune Pavel: Încingându-vă mijlocul vostru cu adevărul... Dregătoria e duhovnicească! Nu căuta deci nimic material în ea! Toată slava fiicei împăratului este înăuntru . Vrei să vezi că apostolii au la dispoziția lor și călăi?

Călăii sunt cei însărcinați să bată, să atârne pe lemn, să scrijeleze coastele, să pedepsească, să chinuie. Vrei să-i vezi și pe aceștia? Apostolii nu au la dispoziția lor drept călăi pe oameni, ci chiar pe diavol și pe demoni. Cei îmbrăcați cu trup și carne, aceștia au în slujba lor puteri netrupești. Ascultă cu câtă autoritate le porunceă Pavel! Scriindu-le corintenilor despre desfrânat, le spunea: Dați pe unul ca acesta Satanei spre pieirea trupului! Iarăși a făcut același lucru cu unii care huleau: I-am dat pe ei Satanei, spune el, ca să se învețe să nu hulească . Ce a mai rămas să dovedesc? Că au trăsură? Dar nici această dovadă nu ne va lipsi. Când Filip trebuia să se întoarcă după ce botezase pe famen și-l povățuia în tainele credinței, a fost răpit de Duhul și s-a aflat din pustie în Azot . Ai văzut trăsură întraripată? Iarăși, trebuia ca apostolul Pavel să meargă în rai; cale atât de lungă și depărtare mare! A fost răpit și el deodată și dus acolo, fără de osteneală, într-o clipită de vreme. Acestea sunt trăsurile apostolilor! Iar glasul crainicului e vrednic și el de dregătoria lor. Nu merge înaintea lor om strigând cu voce tare, ci merge harul Duhului, și dovada făcută de minuni sloboade mai puternic glas ca cel al trâmbiței. Astfel, pretutindeni glasul acesta merge înaintea lor. Și după cum dregătorii lumești sunt înconjurați cu multă strălucire și oamenii de rând nici nu îndrăznesc să se apropie de ei, tot așa și cu apostolii: nimeni din ceilalți nu cuteza să se alipească de ei; dar poporul îi laudă . Ai văzut că au putere peste temniță, că au putere să ierte păcatele, că au sabie, că sunt încinși cu cingătoare, că glas mai strălucit ca cel al trâmbiței merge înaintea lor, că sunt înconjurați de multă strălucire?

6. Trebuie neapărat să vă arăt acum și faptele lor mari, și folosul adus de ei lumii. Că dregătorii nu se bucură numai de cinste, ci poartă și de grijă pentru supușii lor și-i apără. Dar cuvântul meu s-a lungit prea mult. De aceea, voi vorbi despre asta într-o altă predică; așa că acum voi încerca să-mi îndrept cuvântul spre sfătuirea celor nou-luminați. Nimeni să nu socotească nepotrivită sfătuirea mea! Am mai spus și mai înainte că putem numi nou-luminați pe cei botezați de curând, nu numai după zece sau douăzeci de zile, ci și după zece sau douăzeci de ani. Ce sfat le-ar fi mai bun celor nou-luminați? Am să le vorbesc despre felul nașterilor; de nașterea cea dintâi și de cea de-a doua, de moartea cea firească și de cea duhovnicească; am să le arăt deosebirea dintre cele două nașteri. Dar, mai bine spus, nu trebuie să afle ei asta de la mine. Le va vorbi despre aceste nașteri însuși fiul tunetului, Ioan, iubitul ucenic al lui Hristos.

- Ce a spus Ioan?

- Iar celor câți L-au primit, le-a dat puterea să se facă fii ai lui Dumnezeu . Apoi, după ce le-a vorbit de nașterea cea dintâi, arată, prin comparație, sfințenia harului nașterii celei de-a doua, grăind așa: Cei ce nu din sânge, nici din voie trupească, nici din vrere bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut . Cu un cuvânt, le-a arătat noblețea. Ce zămisliri curate! Ce nașteri duhovnicești, nașteri fără pânțec, nașteri fără trup, nașteri duhovnicești, nașteri din harul și iubirea de oameni ale lui Dumnezeu, nașteri pline de bucurie și de veselie! Nașterea cea dintâi nu-i așa, ci începe cu lacrimi. Când iese copilul din pânțecul mamei, cel dintâi strigă cu lacrimi îl scoate, așa cum spune cineva: Glasul cel dintâi, la fel cu al tuturor celorlalți, mi-a fost plânsul . Cu plânsul e intrarea în lume, cu lacrimi începutul. Dinainte strigă firea că plin de durere va fi viitorul.

- Pentru ce plânge copilul când vine la lumină?

- Pentru aceste pricini: înainte de păcat, Dumnezeu spusese omului: Creșteți și vă înmulțiți! Aceasta era binecuvântare. După păcat: În dureri vei naște fii! . Aceasta era osânda.

Dar la naștere nu-s numai lacrimi, ci și scutece și feșe. Lacrimi la naștere, lacrimi la moarte; feșe la naștere, feșe la moarte, ca să afli că viața aceasta se sfârșește cu moartea și că duce la acest sfârșit. Nașterea cea duhovnicească însă nu-i așa. Deloc lacrimi, deloc scutece. Dimpotrivă, cel născut este dezlegat și pregătit de luptă. De acea sunt slobode picioarele și mâinile, ca să alerge și

să lupte. Aici nu-i plânset, nu-s lacrimi; dimpotrivă, salutări, sărutări, îmbrățișări de frați, care recunosc în cel nou-născut un frate de-al lor, pe care-l primesc ca întors dintr-o călătorie tare îndepărtată. De aceea ne bucurăm cu toții, pentru că înainte de botez era vrăjmaș al Stăpânului nostru obștesc al tuturor, iar după botez l-a ajuns prieten. De aceea se numește și sărutarea păcii, ca să cunoaștem că Dumnezeu a pus capăt războiului și l-a făcut prieten. Să păstrăm dar neconținut pacea aceasta; pacea aceasta s-o păzim, să răspândim prietenia aceasta, ca să avem parte și de corturile cele veșnice; cu harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care și cu Care Tatălui slavă, cinste, putere, împreună cu Sfântul și de viață făcătorul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

La începutul Faptelor Apostolilor - IV

Din

OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR 2005

Cuvânt despre pricina pentru care se citesc Faptele Apostolilor în timpul Rusaliilor

(La începutul Faptelor Apostolilor - IV)

1. Cea mai mare parte din datoria ce-o făcusem, prilejuită de titlul Faptelor Apostolilor, v-am plătit-o în zilele trecute. Pentru că mi-a mai rămas o mică datorie, m-am sculat să v-o plătesc azi. Păstrați ca pe un lucru de preț cele spuse, țineți-le cu multă râvnă! Știți doar că voi, care ați primit argintul, veți da socoteală de argintul acesta Stăpânului în ziua judecării, când vor fi chemați să dea socoteală cei ce-au primit talanții, când va veni Hristos să ceară zarafilor argintul cu dobândă. Trebuia să dai argintul Meu la zarafi, spune Hristos, și Eu venind l-aș fi cerut cu dobândă! Cât e de mare și de nespusă bunătatea Stăpânului! Pe oameni îi oprește să ia dobândă, iar El cere dobândă!

- Pentru ce?

- Pentru că dobânda pe care o iau oamenii e plină de osândă și vrednică de vină, pe când dobânda cerută de Hristos este de laudă și vrednică de cinste. Dobânda aceea care se ia de la banii dați cu împrumut păgubește și pe cel ce-o dă, și pe cel ce-o primește; pierde și sufletul celui ce-o primește, și strivește cu sărăcia și pe cel ce o dă. Ce poate fi mai groaznic decât să neguțătorești sărăcia altuia, decât să faci comerț cu nenorocirile fraților tăi? Ce poate fi mai groaznic decât să iei masca bunătății, și sub ea să-ți arăți toată neomenia, să întinzi mână de ajutor, și cu ea să împingi în prăpastie pe cel ce are nevoie să fie ajutat? Ce faci, omule? N-a venit la ușa ta săracul ca să-i mărești sărăcia, ci ca să-l scapi de sărăcie! Faci la fel cu cei ce preferă otrăvurile; aceia fac de nesimțit răutatea lor, amestecând otrava cu mâncarea; tu, acoperind prăpădul dobânzii cu masca bunătății, nu-i lași să simtă vătămarea pe cei ce au să bea otrava cea ucigătoare. De aceea, prilej bun este să spunem despre cei ce dau bani cu dobândă și despre cei ce se împrumută, cuvintele spuse despre păcat.

- Dar ce s-a spus despre păcat?

- Până la o vreme, spune Scriptura, îndulcește gâtlejul; dar mai târziu o vei afla mai amară ca

fierea și mai ascuțită decât sabia cea cu două tășuri. Așa se întâmplă și cu cei ce se împrumută. Când nevoiașul primește banii, simte o ușurare mică și trecătoare; dar mai târziu, cu creșterea dobânzilor, când povara ajunge mai mare decât puterile lui, vede că dulceața aceea, care-i ungea gâtulejul, e mai amară ca fierea, mai tăioasă decât sabia cu două tășuri; și se vede silit să părăsească dintr-o dată toată moștenirea părintească.

2. Dar să mutăm cuvântul de la cele materiale la cele spirituale. Trebuia să dai argintul Meu la zarafi! , spune Hristos ; vă numește pe voi, care auziți cuvintele acestea, zarafii care au primit argintul acela.

- Dar pentru ce Dumnezeu ne-a numit zarafi?

- Pentru ca să vă învețe pe toți să arătați aceeași râvnă pentru cercetarea spuselor mele, câtă râvnă arată bancherii pentru cercetarea monezilor pe care le primesc. După cum zarafii aruncă monezile false, calpe, și le primesc numai pe cele bune, după cum ei fac deosebire între moneda falsă și moneda bună, tot așa fă și tu! Nu primi orice cuvânt! Aruncă de la tine cuvântul fals și stricător, dar ține-1 minte pe cel sănătos și mântuitor! Ai și tu, ai și tu cântar și balanță, făcute nu din aramă și fier, ci din curățenie și credință! Cu ele încearcă orice cuvânt! De aceea a spus: “Fiți zarafi încercați!”, nu ca să stați în piață și să numărați arginții, ci ca să puneți la probă cuvintele cu toată luarea-aminte. De aceea și apostolul Pavel zice: Încercați-le pe toate, dar păstrați numai ce e bun! V-a numit zarafi nu numai pentru că trebuie să încercați totul, ci și pentru că trebuie să dați altora ceea ce ați primit. Căci zarafii n-ar avea niciun câștig de pe urma negoțului lor dacă și-ar închide prăvălia după ce primesc banii și n-ar mai da și altora bani. Tot așa ar fi și cu cei care ascultă predica. Dacă primești învățătura predicii, o ții în tine și n-o dai altora, toată osteneala ta se pierde. De aceea vedem în prăvăliile zarafilor toată ziua un du-te vino. Asta să se întâmple și cu spusele predicii. Că și la zarafi vedem că unii depun bani, alții iau îndată și pleacă. Și acest lucru se petrece toată ziua. Și astfel zarafii, cu toate că nu lucrează cu banii lor, totuși își agonisesc averi mari cu bani străini, pentru că-i întrebunțează cum trebuie. Așa fă și tu! Cuvintele acestea ale predicii nu-s ale tale, ci ale Duhului; dar dacă te folosești bine de ele, îți vei strânge multă avere duhovnicească; de aceea Dumnezeu v-a numit zarafi.

- Dar pentru ce Dumnezeu a numit argint cuvântul?

- Pentru că după cum monedele de argint au întipărit pe ele desăvârșit chipul împăratului - că dacă acest chip nu-i desăvârșit, atunci moneda nu-i de argint curat, ci se numește falsă -, tot așa și învățătura credinței trebuie să aibă desăvârșit chipul cuvântului. În afară de asta, argintul întreține toată viața noastră; argintul este temelul nevoițelor toate; de cumpărăm sau vindem, o facem cu argintul. Asta se întâmplă și prin cuvântul de învățătură; argintul acesta duhovnicesc este temelul și rădăcina tuturor nevoițelor duhovnicești. Astfel, dacă voim să cumpărăm ceva de la Dumnezeu, Îi dăm lui Dumnezeu mai întâi cuvântul rugăciunii, și așa primim ceea ce noi cerem. Dacă vedem pe un frate că nu se îngrijește de sufletul lui, că e pe cale să se piardă, îi câștigăm mântuirea și-i cumpărăm viața dându-i cuvânt de învățătură. De aceea trebuie să păstrăm cu multă grijă toate cuvintele de învățătură și să le ținem minte bine, ca să le dăm și altora. Că ni se va cere și dobânda arginților acestora. Să fim dar cu luare-aminte atunci când îi primim, ca să putem împărți și altora arginții! Are fiecare, dacă vrea, putere să învețe. Nu poți îndrepta o biserică întreagă? Dar poți să-ți sfătuiești soția! Nu poți vorbi înaintea unei mulțimi atât de mari? Dar îl poți înțelepți pe fiul tău! Nu poți îndrepta prin cuvânt de învățătură un popor ca acesta? Dar o poți face mai bună pe sluga ta! Nu-i peste puterile tale acest cerc de ucenici! Nu-i peste priceperea ta măsura învățăturii! Mai ușor chiar decât mine îi poți îndrepta pe toți aceștia! Eu mă întălesc cu voi o dată-n săptămână sau de două ori adesea. Tu însă îi ai pe ucenici neconținut în casă, lângă tine, soția, copiii, slugile, și-i poți îndrepta și seara, și la masă, ziua întreagă. Și

pentru altă pricină voi fi puteți mai lesne vindeca. Eu, vorbind unei mulțimi așa de mari, nu cunosc patimile ce necăjesc sufletele, de aceea sunt silit să dau toate leacurile în fiecare predică; voi însă nu sunteți siliți să faceți asta; ci puteți culege mai mult rod cu mai puțină osteneală. Cunoașteți bine cusururile celor din casă; de asta îi și puteți mai repede vindeca.

3. Să purtăm dar grijă, iubiților, de casnicii noștri! Osândă mare foarte, pedeapsă nespusă așteaptă pe cei ce nu se îngrijesc de casnicii lor. Dacă cineva nu poartă grijă de ai săi, spune Pavel, acela s-a lepădat de credință și este mai rău decât un necredincios! Vezi cum lovește Pavel pe cei ce nu poartă grijă de ai lor? Și pe bună dreptate! Cum va purta grijă de străini, se întreabă el, dacă nu poartă grijă de ai săi? Știu că adesea v-am dat sfatul acesta, dar nu voi conțeni să-l dau, deși nu răspund eu de trândăvia altora. Că spune Hristos: Tu trebuia să dai argintul Meu la zarafi! Mai mult n-a cerut. Dar cu toate că n-am nicio răspundere, cu toate că în privința asta sunt scăpat de pedeapsă, totuși, ca și cum m-ar aștepta osânda și pedeapsa, așa mă tem și tremur pentru mântuirea voastră! Nimeni să nu asculte cuvintele cele duhovnicești cu nepăsare și fără luare-aminte! Nu fac fără rost și fără scop introducerea aceasta lungă, ci ca să păstrați mai bine ce am să vă semăn, nu ca să mă aplaudați și să lăudați în zadar și fără de folos, și apoi să plecați acasă. Nu urmăresc laudele voastre, ci mă îngrijesc de mântuirea voastră. Cei care joacă pe scenă, primesc de la mulțime ca răsplată laudă pentru jocul lor. Eu nu vă vorbesc pentru a mă lăuda, ci ca să primesc pentru asta răsplată de la Stăpânul. De aceea, des de tot vă rog să coborâți în adâncul minții voastre spusele mele. După cum pomii care au rădăcinile înfipite adânc în pământ rămân neclintiți în fața atacurilor vânturilor, tot așa și gândurile care stau în adâncul sufletului, nu sunt smulse cu ușurință de atacul nevoițelor și grijilor. Spune-mi, iubite, ai suferi să-ți lași copilul să moară când l-ai vedea topit de foame? N-ai îndura oare orice ca să-l scapi de foame? Dacă nu treci cu nepăsare pe lângă fiul tău care piere de foamea de pâine, cum suferi să-l treci cu vederea când piere de foamea dumnezeieștii învățături? Mai meriți să te numești tată? Și doar foamea aceasta e mai cumplită ca cealaltă, că aduce o moarte mai groaznică. De aceea și mai mare trebuie să vă fie purtarea de grijă. Creșteți copiii voștri, spune Pavel, întru învățatura și certarea Domnului! Asta-i cea mai bună grijă a părinților, asta-i adevărata purtare de grijă a celor care i-au născut. Așa îi cunosc pe părinți! După grija mare ce-o au pentru copii în cele duhovnicești.

Dar am vorbit destul în introducere. Trebuie neapărat acum să vă plătesc și datoria. Am făcut această lungă și întinsă introducere tocmai pentru ca să primiți cu toată paza ce am să vă dau. Care este dar obligația cu care vă rămăsesem dator la plecare? Sau poate ați uitat și asta? Trebuie deci să v-o amintesc: mai întâi despre cartea din care v-am și plătit mai înainte datoria; am să vă spun și cât am plătit, ca să vedem ce-a mai rămas de plată. Cât vă plătisem dar mai înainte? Vă spuseseam atunci cine a scris cartea Faptelor, cine e tatăl acestei scrieri. Dar, mai bine spus, nu tatăl, ci slujitorul. Că nu el a născut cele spuse, ci a slujit acelora. Am vorbit și despre titlul cărții și am arătat ce vrea să-nsemne cuvântul “Fapte”; am vorbit apoi și despre numele de “apostol”. Acuma trebuie să vă spun pentru ce părinții noștri au legiuit să se citească această carte a Faptelor în vremea Rusaliilor. Poate vă amintiți că vă făgăduisem atunci să vă spun și acest lucru. Nu fără rost, nici în zadar au ținut părinții vremea aceasta, ci au făcut-o cu o înțeleaptă pricină; nu ca să supună libertatea noastră silniciei vremurilor, ci pentru ca, pogorându-se la sărăcia celor mai slabi în credință, să-i urce la bogăția cunoștinței. Că părinții au ținut vremile pentru că se străduiau să se pogoare la cei mai slabi în credință, nu pentru că se supuneau silniciei tinerii legii, o spune Pavel. Ascultă ce spune: Țineți zile și luni și vremi și ani? Mă tem să nu mă fi ostenit în zadar la voi!

- Dar tu nu ții zilele și vremile și anii?, așa putea fi întrebat. Ce înseamnă asta?

- Dar te întreb, ce-ai să mai spui dacă-1 vom vedea pe cel care ne oprește să ținem zilele, lunile, vremile și anii, că le ține? Nu-i așa că-mi vei spune că se contrazice, că se luptă cu el însuși? Dar să nu fie asta! El, prin ținerea vremilor, se coboară la cei care țineau vremile, voind să piardă această slăbiciune a lor. Așa fac și doctorii. Gustă ei mai întâi din mâncărurile date bolnavilor, nu pentru că au nevoie să mănânce, ci pentru că se străduiesc să le vindece boala. Așa a făcut și Pavel. Fără să aibă nevoie de ținerea vremilor, a ținut vremile, ca să-i scape de slăbiciunea tinerii pe cei ce le țineau.

- Dar când a ținut vremile Pavel?

- Fiți, vă rog, cu luare-aminte! A doua zi am ajuns la Milet. Căci Pavel hotărâse să treacă de Efes, ca să nu i se întâmple să întârzie în Asia. Pentru că el se grăbea, dacă ar putea, să fie în Ierusalim de ziua Cincizecimii. Ai văzut că ținea ziua Cincizecimii cel ce spunea: Să nu țineți zilele, lunile și vremile?

4. Pavel nu respecta numai ziua, ci și locul. Nu se grăbea numai să fie de Rusalii, ci să și serbeze Rusaliile în Ierusalim.

“Pentru ce faci asta, fericite Pavel? S-a terminat cu cele din Ierusalim! Prin hotărârea lui Dumnezeu au rămas pustii Sfintele Sfintelor! Viețuirea după lege a încetat. Tu strigai gala-tenilor zicând: Cei ce așteptați să vă îndreptați prin lege, ați căzut din har. Pentru ce ne întorci iarăși în robia legii?”

Da, nu-i neînsemnată întrebarea ce o punem. Nu-i puțin lucru să știm dacă nu cumva se contrazice Pavel! Că Pavel nu ține numai zilele, ci păzește și alte porunci din lege, el, care striga galatenilor: Iată, eu, Pavel, vă spun că, dacă vă veți tăia împrejur, Hristos la nimic nu vă va folosi! Vedem însă că Pavel acesta, care spusese că dacă vă veți tăia împrejur, Hristos la nimic nu vă va folosi, el a tăiat împrejur pe Timotei. Găsind Pavel în Listra pe un tânăr, spun Faptele Apostolilor, fiul unei femei iudee credincioase, dar al unui tată elin, l-a tăiat împrejur. Nu voia să-l trimită dascăl, netăiat împrejur.

- Ce faci, fericite Pavele? Desființezi prin cuvânt tăierea împrejur și o întărești iarăși cu fapta?

- Nu o întăresc, răspunde Pavel, ci o desființez cu fapta!

Timotei era fiul unei femei iudee credincioase și al unui tată elin, dintr-un neam netăiat împrejur. Pentru că Pavel avea să-l trimită învățător la iudei, n-a voit să-l trimită netăiat împrejur, ca să nu-i închidă iudeii ușile cuvântului chiar de la început. Deci, ca să croiască drum desființării tăierii împrejur și ca să deschidă cale învățaturii lui Timotei, Pavel l-a tăiat împrejur, tocmai ca să desființeze tăierea împrejur. De aceea spune Pavel: M-am făcut iudeilor ca un iudeu; n-a grăit așa ca să se facă iudeu, ci ca să-i convingă să nu mai fie iudei pe cei ce rămăseseră iudei. De aceea l-a tăiat împrejur și pe Timotei, ca să desființeze tăierea împrejur. S-a slujit deci de tăierea împrejur împotriva tăierii împrejur. A primit și Timotei tăierea împrejur, ca să poată fi primit de iudei; iar odată primit, să-i poată desprinde de ținerea tăierii împrejur.

Ai văzut pentru ce Pavel a ținut și Cincizecimea, și tăierea împrejur? Vreți să vă mai arăt că a ținut și alte porunci din lege? Fiți cu luare-aminte!

S-a suit o dată la Ierusalim; apostolii, când l-au văzut, i-au spus: Vezi, frate Pavele, câte mii de iudei au crezut? Toți aceștia au auzit despre tine că înveți lepădarea de lege. Ce dar? ...Fă ce-ți spunem noi! Sunt la noi patru bărbați care au asupra lor o fâgăduință. Ia-i pe aceștia și curățește-te împreună cu ei, rade-ți capul împreună cu ei, ca să se încredințeze din fapte că nu este nimic din cele ce-au auzit despre tine, că tu însuși umbli după legea lui Moise! Ați văzut ce pogorământ minunat? Ține vremile, ca să desființeze ținerea vremilor! Taie pe Timotei împrejur, ca să pună capăt tăierii împrejur. Aduce jertfă, ca să surpe ținerea aducerii de jertfe. Că acesta-i era scopul pentru care făcea așa, ascultă-l că o spune: Făcutu-m-am pentru cei de sub lege ca

unul supus legii, ca să câștig pe cei de sub lege, și deși sunt liber față de toți, tuturor m-am făcut rob. Făcea aceasta Pavel, imitând pe Stăpânul său. După cum Stăpânul, fiind în chipul lui Dumnezeu, n-a socotit o știrbire a fi El întocmai cu Dumnezeu, ci S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, și fiind liber a ajuns rob, tot așa și Pavel, deși era liber față de toți, tuturor s-a făcut rob, ca să-i câștige pe toți. Stăpânul S-a făcut rob luând firea noastră, ca să-i facă liberi pe robi; a plecat cerurile și S-a pogorât, ca să-i ridice la cer pe cei ce stăteau jos. A plecat cerurile. N-a spus: "A părăsit cerurile și S-a pogorât", ci: a plecat, pentru ca să-ți facă mai ușoară urcarea la ceruri. Pe Stăpânul L-a imitat și Pavel după puterea lui. De aceea și zicea: Fiți următori ai mei, precum sunt și eu al lui Hristos!

- Dar cum ai ajuns tu, o, fericite Pavel, următor al lui Hristos?

- Cum? Am ajuns pentru că nu caut folosul meu, ci folosul celor mulți, ca să se mântuiască!

Pentru că liber fiind față de toți, tuturor m-am făcut rob!

Nu-i ceva mai bun ca această robie! Ea e pricina libertății altora! Pescar duhovnicesc era Pavel.

Vă voi face pe voi pescari de oameni!, spusese Hristos - de aceea le și făcea pe acestea. Că și

pescarii, nu trag undița îndată ce văd că peștele atinge cârligul, ci îngăduie și urmăresc undița o

bucată de vreme, așteptând să se înfigă bine cârligul, și așa, să scoată peștele nestingherit afară.

Așa făceau și apostolii atunci. Aruncau undița învățaturii cuvântului în sufletul iudeilor; ei o

apucau și o țineau; păzeau tăierea împrejur, sărbătorile, vremile, jertfele, se tundeau și făceau și

altele asemenea; apostolii îi urmăreau pretutindeni, dar nu-i trăgeau. "De vrei să te tai împrejur,

spunea Pavel, nu te opresc, ci te urmez; de vrei să jertfești, jertfesc și eu; de vrei să mă tund eu,

care m-am lepădat de viețuirea după lege, mă plec și fac ce-mi ceri; de-mi ceri să țin și

Cincizecimea, nici la asta nu mă împotrivesc! Oriunde te-ai duce, te urmăresc; îngădui, așteptând

să ți se înfigă bine undița cuvântului, ca să pot desprinde bine de tot neamul vostru de legea și

viețuirea veche. De aceea am și venit de la Efes la Ierusalim!" Ai văzut cât a urmărit Pavel peștii

în pescuirea aceasta, plecându-se cuvântului? Ai văzut că ținerea vremilor, pogorământul tăierii

împrejur și participarea la jertfe nu s-au făcut ca să se întoarcă apostolii la vechea viețuire

iudaică, ci pentru ca să-i întoarcă ei la adevăr pe cei ce erau alipiți de umbre? Cel care șade sus

nu va putea nicicând ridica pe cel ce zace jos, dacă rămâne mereu sus! Trebuie să se pogoare la

acela, și așa îl ridică. De aceea s-au pogorât apostolii din înălțimea viețuirii evanghelice! S-au

pogorât ca să ridice pe iudei de la josticia viețuirii legii, la înălțimea lor.

5. Din cele spuse, s-a văzut că și ținerea vremilor și toate celelalte s-au făcut cu rost și cu folos.

Să vedem acum pentru ce se citește în vremea Cincizecimii cartea Faptelor Apostolilor. Că de

aceea am vorbit despre toate acestea, pentru ca atunci când vedeți că se țin vremile, să nu socotiți

că apostolii s-au întors la legea iudaică. Dar fiți, rogu-vă, cu luare-aminte. Nu sunt de mică

însemnătate cele ce-am să spun. În ziua crucii, citim cele scrise despre cruce; iarăși, în sâmbăta

cea mare, citim că Domnul nostru a fost vândut, că a fost răstignit, că a murit cu trupul, că S-a

îngropat. Atunci, pentru ce Faptele Apostolilor nu le citim după Cincizecime, când s-au întâmplat

și s-au început? Știi că mulți nu cunosc asta. De aceea trebuia să adevăresc acest lucru din cartea

Faptelor, ca să aflați că nu cele cincizeci de zile sunt începutul Faptelor Apostolilor, ci timpul de

după cele cincizeci de zile. De aceea e dreaptă întrebarea: „Pentru ce s-a legiuit ca în ziua crucii

și a patimilor să citim cele despre cruce, și pentru ce nu citim Faptele Apostolilor în zilele în care

s-au săvârșit, ci mai înainte de timpul săvârșirii lor?" Da, apostolii n-au făcut minuni îndată după

învierea lui Hristos; ci Hristos a petrecut cu ei pe pământ patruzeci de zile. Vă voi spune altă dată

pentru care pricină

a petrecut Hristos cu ei pe pământ patruzeci de zile. Deocamdată să îndreptăm cuvântul spre

întrebarea noastră; să arăt că Hristos nu S-a înălțat la cer îndată după înviere, ci a petrecut

patruzeci de zile pe pământ cu ucenicii Lui; și nu numai că a stat pe pământ, ci a fost împreună cu ei, a stat la masă cu ei, a vorbit cu ei, iar după patruzeci de zile S-a înălțat la Tatăl în ceruri; și apostolii, nici atunci, după înălțare, n-au făcut minuni, ci au mai trecut alte zece zile; și când s-a împlinit Cincizecimea, li s-a trimis Duhul Cel Sfânt, și atunci, primind limbi de foc, au început să facă minuni. De toate acestea ne încredințăm, iubitorilor, Scripturile. Ele ne spun, de pildă, că Hristos a petrecut împreună cu apostolii patruzeci de zile, că după cincizeci de zile S-a pogorât Duhul Cel Sfânt, că atunci au primit limbile de foc și că atunci au început minunile lor.

- Cine ne spune toate acestea?

- Ucenicul lui Pavel, cinstitul și marele Luca! În cuvântul începător grăiește așa: Cuvântul cel dintâi l-am făcut, o, Teofile, despre toate cele ce a început Iisus a face și a învăța, până în ziua în care S-a înălțat, poruncind prin Duhul Sfânt apostolilor pe care i-a ales, căroră S-a și înfățișat pe Sine viu după patima Sa, cu multe semne doveditoare, arătându-li-Se timp de patruzeci de zile și grăind despre împărăția lui Dumnezeu. Și petrecând cu ei, le-a poruncit să nu se depărteze de Ierusalim . Vezi că Domnul a fost pe pământ după înviere patruzeci de zile, că a vorbit despre împărăția lui Dumnezeu și că a petrecut împreună cu apostolii? Vezi că a stat la masă cu ei? Și le-a poruncit să nu se depărteze de Ierusalim, ci să aștepte făgăduința Tatălui, pe care ați auzit-o de la Mine, le-a spus El. Că Ioan a botezat cu apă, iar voi veți fi botezați cu Duhul Sfânt, nu mult după aceste zile . Acestea le-a spus Mântuitorul în cele patruzeci de zile. Iar ei, adunându-se, L-au întrebat pe El zicând: “Doamne, în acest timp ai să așezi împărăția lui Israel?” Iar El a zis către ei: „Nu este al vostru a ști anii sau vremile pe care Tatăl le-a pus în a Sa stăpânire. Ci veți lua putere, venind Sfântul Duh peste voi, și-Mi veți fi martori în Ierusalim și în toată Iudeea și Samaria, până la marginea pământului”. Si acestea zicând, pe când ei priveau, S-a înălțat și nor L-a luat pe El de la ochii lor . Ați văzut dovada deplină că Hristos a fost patruzeci de zile pe pământ și că apostolii nu făceau minuni? Cum aveau să facă minuni, când încă nu aveau Sfântul și de viață făcătorul Duh? Ați văzut că după patruzeci de zile Iisus S-a înălțat la cer? Ați văzut iarăși că după zece zile apostolii au început să facă minuni? Că Duhul Cel Sfânt S-a pogorât peste ei când s-au împlinit cele cincizeci de zile. Întrebarea este deci aceasta: Pentru ce se citesc Faptele Apostolilor în timpul Cincizecimii? Că ar fi trebuit să se citească această carte în vremea Cincizecimii numai dacă apostolii ar fi început să facă minuni în vremea asta, adică după învierea lui Hristos. Așa precum citim cele despre cruce în ziua crucii, la fel, cele despre înviere, în ziua învierii, și iarăși, în ziua fiecărei sărbători citim cele întâmplare în fiecare sărbătoare, tot așa ar fi trebuit să se citească și minunile apostolilor în zilele în care s-au săvârșit minunile.

6. Ascultați acum cu luare-aminte întreaga pricină pentru care nu le citim atunci, ci îndată după cruce și după înviere. După cruce vestim îndată învierea lui Hristos, iar dovada învierii sunt minunile apostolilor; și cartea aceasta a Faptelor Apostolilor este o școală în care învățăm despre minunile apostolilor. Părinții dar au legiuit să se citească îndată după cruce și după învierea cea de viață purtătoare cartea aceea care ne dă cea mai mare încredințare de învierea Stăpânului. De aceea, iubitorilor, citim îndată după cruce și după înviere despre minunile apostolilor, ca să avem dovada învierii vădită și neîndoielnică. Nu L-ai văzut cu ochii pe Hristos înviat, dar Îl vezi cu ochii credinței înviat! Nu L-ai văzut cu privirile acestea pe El înviat, dar Îl vezi înviat prin minunile apostolilor. Arătarea minunilor te duce la privirea prin credință a lui Hristos înviat. De aceea, cu mult mai mare și mai puternică dovadă despre învierea Lui au fost minunile făcute în numele Lui decât arătarea Lui înviat. Vrei să vezi că minunile ne încredințăm mai mult de învierea Lui decât dacă S-ar fi arătat tuturor? Ascultați cu luare-aminte! Mulți se întrebă și spun: “Pentru ce după înviere nu S-a arătat îndată iudeilor?” Întrebarea aceasta însă e de prisos și zadarnică! Dacă avea să-i atragă prin asta la credință, apoi Hristos S-ar fi arătat după înviere

tuturora. Dar Lazăr e dovada că nu i-ar fi atras dacă li S-ar fi arătat după înviere. L-a înviat pe Lazăr cel mort de patru zile; Lazăr mirosea, putrezise, era legat cu feșe, și l-a făcut să iasă din mormânt în văzul tuturora; cu toate acestea, nu numai că nu i-a atras la credință, ci chiar i-a și supărat. Da, au venit și au voit chiar să-L omoare pentru asta . Dacă a înviat pe altul, și nu au crezut, oare nu s-ar fi pornit iarăși cu furie împotriva Lui dacă li S-ar fi arătat după înviere? Negreșit, iudeii nu I-ar fi putut face nimic. Totuși prin încercarea aceea a lor și-i arătat toată necredința. Pentru aceea Hristos S-a ascuns, voind să-i scutească de o furie zadarnică; i-ar fi făcut încă și mai vinovați de pedeapsă dacă li S-ar fi arătat după înviere. De aceea, pentru ca să-i cruțe, S-a ascuns de ochii lor, dar S-a arătat prin minunile apostolilor. Să auzi pe Petru spunând: În numele lui Iisus Hristos Nazarineanul, scoală-te și umblă! , nu era mai puțin decât să-L vezi pe El înviat. Minunea aceasta e cea mai mare dovadă a învierii; atrage mai ușor la credință decât învierea însăși. Că minunile săvârșite în numele Lui au putut convinge pe oameni mai mult decât vederea lui Hristos înviat, se vede de aici: Hristos a înviat și S-a arătat ucenicilor Săi; cu toate acestea, s-a găsit un necredincios și între aceia: Toma cel numit Geamănul; a avut nevoie să-și pună mâinile în semnul cuielor; a avut nevoie să vadă coasta Lui . Dacă ucenicul acela, care a stat cu El trei ani, care a stat la masă cu Stăpânul, care a văzut semne și minuni mari, care a auzit cuvintele Stăpânului și L-a văzut înviat, dacă el nu a crezut mai înainte, până ce n-a văzut semnele cuielor și rănile suliței, te întreb: cum avea să creadă lumea dacă-L vedea pe El înviat? Cine ar putea spune asta? Dar vă voi da și o altă dovadă în afară de aceasta, că minunile au mai multă putere de convingere decât arătarea Lui înviat. Când a auzit tot poporul spunând ologului: În numele lui Iisus Hristos, scoală-te și umblă!, au crezut în Hristos trei mii, chiar cinci mii de bărbați, pe când ucenicul n-a crezut, cu toate că L-a văzut înviat. Vezi că minunea asta te face să crezi mai ușor în înviere? De vederea lui Hristos înviat s-a îndoit chiar ucenicul Lui, pe când la vederea minunii vindecării ologului au crezut chiar dușmanii Lui. Așa că dovada minunii e mai puternică decât dovada arătării. I-a atras mai mult pe iudei și i-a convins de învierea lui Hristos. Dar pentru ce vorbesc eu de Toma? Nici chiar ceilalți ucenici n-au crezut de la întâia vedere! Ascultă cu luare-aminte! Totuși, iubite, să nu-i osândești pe ucenici! Dacă Hristos nu i-a osândit, nu-i osândi nici tu! Ucenicii au văzut un lucru nou și nemaiauzit: L-au văzut înviat din morți pe Cel întâi-născut. Minuni așa de mari obișnuiesc la început să înspăimânte; numai cu timpul se statornicesc în sufletele credincioșilor. Așa s-a întâmplat și cu ucenicii atunci. După ce Hristos a înviat din morți, le-a spus: „Pace vouă!” Iar ei, înspăimântându-se și înfricoșându-se, li se părea că văd duh. Și le-a zis Iisus: “Pentru ce sunteți tulburați? După aceea le-a arătat mâinile și picioarele . Și încă necrezând ei de bucurie și minunându-se, El le-a zis: “Aveți ceva de mâncare aici? Voia să-i încredințeze prin asta de învierea Lui, ca și cum le-ar fi spus: “Nu te convinge coasta, nici rănile? Să te convingă atunci masa!”

7. Și ca să vezi bine că de aceea a spus: Aveți ceva de mâncare aici?, ca să nu socotească ucenicii că este o nălucă, un duh, o vedenie, ci înviere adevărată și reală, ascultă că și Petru se slujește tot de această dovadă ca să adeverească învierea. După ce a spus: Pe Acesta Dumnezeu L-a înviat a treia zi și I-a dat să Se facă arătat . . . nouă, martorilor celor mai dinainte rânduiți , a dat și dovada învierii, zicând: care am mâncat și am băut împreună cu El, după ce a înviat din morți . De asta și în altă parte Hristos, după ce a înviat pe cea moartă, ca să adeverească învierea, a spus: Dați-i să mănânce! Când dar auzi că a stat cu ei patruzeci de zile, arătându-li-Se lor și petrecând cu ei, cunoaște pricina mesei! N-a mâncat pentru că avea nevoie de mâncare, ci pentru că voia să îndrepte slăbiciunea ucenicilor. De aici se vede că cea mai mare dovadă a învierii erau minunile și semnele apostolilor. De aceea și spune El: Amin, amin zic vouă: cel ce crede în Mine, va face și el lucrurile pe care le fac Eu; și mai mari decât acestea va face! Era nevoie de semne și mai

mari, pentru că între timp fusese crucea, care smintise pe mulți. Dacă Hristos, după ce S-a săvârșit, ar fi rămas mort și în mormânt și n-ar fi înviat, după cum spun iudeii, nici nu S-ar fi înălțat la ceruri, nu numai că n-ar fi trebuit să se facă minuni mai mari după răstignirea Lui, dar ar fi trebuit să se stingă și cele săvârșite mai înainte. Uitați-vă cu luare-aminte la ceea ce am să spun. Spusele mele sunt o dovadă neîndoielnică a învierii, de asta le și spun iarăși. Înainte de răstignire, Hristos a făcut minuni: a înviat morți, a curățit leproși, a alungat demoni. Apoi a fost răstignit și, după cum spun nelegiuiții iudei, n-a înviat din morți. Ce le vom spune? Îi vom întreba așa: Dacă n-a înviat, cum atunci s-au făcut după răstignirea Lui minuni mai mari în numele Lui? Niciun om mort n-a făcut după moartea lui minuni mai mari; aici însă vedem că după moartea Lui s-au făcut minuni mai mari și prin natura lor, și prin felul lor. Minunile săvârșite de apostoli au fost mai mari prin natura lor: niciodată umbra lui Hristos n-a înviat morți, pe când umbrele apostolilor au făcut multe minuni. Și prin felul lor minunile au fost mai mari: înainte de răstignire făcea minuni poruncind El Însuși; după înviere însă, robii Lui, slujindu-se de cinstitul și sfântul Lui nume, făceau minuni mai mari și mai strălucite, așa că puterea Lui strălucea mai tare și mai slăvit. Într-adevăr, era cu mult mai mare lucru să facă minuni un altul folosindu-se de numele lui Hristos decât să facă El prin porunca Sa. Ai văzut, preaiubite, că și prin natura lor, și prin felul lor au fost mai mari minunile apostolilor după învierea lui Hristos? Deci este neîndoielnică dovada învierii. Spun din nou ce spusesem mai înainte: dacă Hristos ar fi murit și n-ar fi înviat, ar fi trebuit să se fi terminat și minunile, și să se fi stins; dar așa, nu numai că nu s-au stins după moartea Lui, ci au fost și mai mari, și mai slăvite. Dacă Hristos n-ar fi înviat, n-ar fi făcut alții minuni ca acelea în numele Lui. Dar aceeași putere făcea minuni și înainte de răstignire, și după răstignire. Înainte, Hristos Însuși; mai pe urmă, prin ucenicii Săi. Și s-au făcut după răstignire minuni mai mari și mai strălucite, ca să fie mai vădită, și mai plină de slavă dovada învierii.

- Dar de unde știm că după răstignirea lui Hristos s-au făcut minuni?, m-ar putea întreba un necredincios.

- De unde știm, îl voi întreba și eu, că Hristos a fost răstignit?

- Din dumnezeieștile Scripturi, îmi va răspunde.

- Că s-au făcut atunci minuni și că a fost răstignit Hristos, aceasta o știm din Sfintele Scripturi. Deci Scripturile ne vorbesc și despre minunile de dinainte de răstignire și despre cele de după răstignire. Iar dacă protivnicul îmi va spune că apostolii n-au făcut minuni, atunci îi voi grăi așa: Aceasta arată și mai mult puterea și harul lui Dumnezeu, că apostolii au atras la credința în Dumnezeu fără minuni atâta lume. Aceasta-i cea mai mare minune, cel mai mare semn: că niște oameni săraci, niște sărmani, niște oameni de disprețuit, niște neînvățați, niște oameni de rând și de nimica, doisprezece la număr, au atras la ei, fără minuni, atâtea orașe, și neamuri, și popoare, și împărați, și tirani, și filosofi și retori, într-un cuvânt, întreg pământul! Vrei să vezi și acum făcându-se minuni? Îți voi arăta minuni și mai mari decât cele dinainte! Îți voi arăta nu un mort înviat, nu un orb căruia i s-a redat vederea, ci tot pământul slobozit de întunericul rătăcirii! Îți voi arăta nu un lepros curățit, ci atâtea neamuri care au scăpat de lepra păcatului și s-au curățit prin baia nașterii din nou. Pentru ce dar, omule, când vezi că lumea toată se schimbă dintr-o dată, pentru ce mai cauți minuni mai mari decât acestea?

8. Vrei să vezi cum a făcut Hristos ca lumea să-și recapete vederea? Mai înainte oamenii nu socoteau că lemnul și piatra sunt piatră și lemn, ci numeau dumnezei aceste lucruri neînsuflețite! Într-atât erau de orbiți! Dar acum au văzut ce este lemnul, ce este piatra. Acuma știu că este Dumnezeu, că numai prin credință se poate vedea firea aceea nemuritoare și fericită.

Vrei să-ți mai dau și altă dovadă a învierii lui Hristos? Sufletul ucenicilor! După înviere, sufletul

lor a fost mai mare, mai curajos.

Este recunoscut în toată lumea că de abia dacă-ți mai amintești după moartea lui de un om cu care ai avut, pe când trăia, legături de prietenie; dar pe un om cu care n-ai avut legături în timpul vieții lui și pe care l-ai părăsit când trăia, pe acela îl uiți de tot. De aceea, niciun om care și-a lăsat și și-a părăsit prietenul sau dascălul, pe când trăia acesta, n-are să-l prețuiască nici după moartea lui, mai ales când vede că dragostea și râvna ce-i arată îi aduc primejdii nenumărate. Dar iată că lucrul acesta, care nu se întâmplă cu niciun om, s-a întâmplat cu Hristos și cu apostolii. Pe când Hristos trăia, apostolii s-au lepădat de El și L-au părăsit; iar când a fost prins, L-au lăsat și au fugit. Dar după ocările acelea nenumărate și după răstignire, atât de mult L-au prețuit, că și-au dat și viața pentru mărturisirea Lui și a credinței în El. Dacă Hristos a murit și nu a înviat, cum se face că apostolii, care au fugit pe când trăia din pricina primejdiei care-i amenința, înfruntau după moartea Lui, pentru El, primejdii nenumărate? Ceilalți apostoli au fugit toți; Petru însă s-a lepădat chiar de trei ori cu jurământ. Și iată că Petru, cel care s-a lepădat de El de trei ori cu jurământ, care s-a temut de o slujnică netrebnică, el, după ce Hristos a murit, voind să ne convingă prin fapte chiar că L-a văzut pe Hristos înviat, atât de mult s-a schimbat, că n-a mai ținut seama nici de un popor întreg, a sărit în mijlocul mulțimii de iudei și a spus că Cel răstignit și îngropat a înviat din morți a treia zi și S-a înălțat la ceruri. Nu i-a mai fost teamă de nimic. De unde i-a venit curajul? De unde din altă parte decât din încredințarea învierii lui Hristos? Pentru că L-a văzut și a vorbit cu El, pentru că L-a auzit vorbind despre cele viitoare, pentru aceea, ca și cum ar înfrunta primejdii pentru un om viu, așa s-a aruncat în toate primejdiile. Asta pentru că dobândise mai multă putere și mai mult curaj să moară pentru El și să fie răstignit pe cruce cu capul în jos. Când vezi deci că se fac minuni mai mari, că ucenicii care-L părăsiseră mai înainte au mai multă dragoste pentru El, au mai multă îndrăznire, când vezi că lucrurile se schimbă și ajung pretutindeni mai strălucite, că toate sporesc spre o stare strălucită și plină de îndrăznire, află din aceste lucruri că viața lui Hristos nu s-a terminat cu moartea, ci a urmat învierea, află că Cel răstignit trăiește și rămâne veșnic Dumnezeu neschimbat. Dacă n-ar fi înviat și n-ar trăi, ucenicii n-ar fi făcut mai târziu minuni mai mari decât cele dinainte de răstignire. Înainte de răstignire, L-au părăsit și ucenicii. Acum însă, aleargă la El lumea întreagă; nu numai Petru, ci și alții, mii și mii și cu mult mai mulți, după Petru, oameni care nu L-au văzut și-au dat viața pentru El, li s-au tăiat capetele, au suferit nenumărate chinuri, ca să plece din lumea aceasta având întregă și desăvârșită mărturisirea Lui. Cum s-a făcut, o, iudeule, că Cel mort, Care a rămas în mormânt, după cum spui tu, a arătat atâta tărie și putere în cei de după apostoli, încât i-a convins să I se închine numai Lui și să voiască mai bine să sufere și să îndure orice decât să piardă credința în El?!

Iată, toate dau dovadă puternică de învierea lui Hristos: minunile din vremea apostolilor, minunile cele de acum; dragostea celor de atunci, dragostea celor de acum; primejdiile prin care au trecut cei credincioși. Vrei să vezi că și dușmanii se tem de tăria și puterea lui Hristos, că sunt cuprinși de teamă cu mult mai mult după răstignire? Ascultă cu luare-aminte și asta: Văzând iudeii îndrăznirea lui Petru și a lui Ioan, spune Scriptura, și știind că sunt oameni fără carte și simpli, se mirau. Și erau cuprinși de neliniște nu pentru că (aceștia) erau neînvățați, ci pentru că îi biruiau pe toți înțelepții, cu toate că erau neînvățați, și văzând cu ei pe omul care fusese tălmăduit, n-aveau de zis nimic împotriva, cu toate că mai înainte de răstignire se împotriveau când vedeau minunile.

- Dar acum, pentru ce nu s-au împotrivit?

- Puterea nevăzută a Celui răstignit le-a legat limba. El le-a închis gura lor; El le-a potolit îndrăznirea; de asta stăteau fără să aibă ceva de spus împotriva. Iar când vorbesc, uită-te cum își

mărturisesc spaima. Vreți, le spun ei, să aduceți asupra noastră sângele Omului Acestuia? Dar pentru ce te temi de sângele Lui, dacă-i simplu om? Câți profeți n-ai ucis, câți dreți n-ai înjunghiat, o, iudeule, și de sângele niciunui nu te-ai temut! Pentru ce te temi acum? Da, cu adevărat. Cel răstignit a zguduit conștiința lor; nemaiputându-și ascunde teama pe care o aveau, și-au mărturisit, fără voia lor, înaintea dușmanilor lor slăbiciunea. Când L-au răstignit, strigau zicând: Sângele Lui asupra noastră și asupra copiilor noștri! Atâta disprețuiau sângele Lui! După răstignire, văzând că strălucește puterea Lui, se tem, sunt neliniștiți și spun: Vreți să aduceți asupra noastră sângele Omului Acestuia? Dacă Hristos a fost un înșelător, un potrivnic al lui Dumnezeu, după cum spuneți, iudei nelegiuți, pentru ce vă temeți de sângele Lui? Dacă ar fi fost așa cum spuneți voi, ar trebui, dimpotrivă, să vă împăunați că L-ați ucis! Dar pentru că n-a fost așa, iată că tremurați!

9. Ai văzut că peste tot dușmanii lui Hristos sunt neliniștiți și se tem? Le-ai văzut neliniștea? Află acum și bunătața Celui răstignit! Iudeii spuneau: Sângele Lui asupra noastră și asupra copiilor noștri! ; Hristos însă n-a făcut așa, ci Îl roagă pe Tatăl zicând: Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac! Dacă ar fi fost sângele Lui asupra lor și asupra copiilor lor, n-ar fi ajuns dintre copiii lor apostoli. N-ar fi crezut trei mii , nici cinci mii . Uită-te că iudeii au fost cruzi și nemiloși cu copiii lor, n-au vrut să știe de glasul sângelui! Dumnezeu însă a fost mai bun decât toți tații, mai iubitor decât toate mamele! Da, a fost sângele Lui peste ei și peste copiii lor; dar nu peste toți copiii, ci numai peste aceia care au urmat necredinței și fărădelegii părintești; au fost vinovați de păcatul săvârșit nu cei care au fost fiii lor după succesiunea naturală, ci după nebunia voinței. Vezi însă și din altă parte bunătața și iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Dumnezeu n-a adus îndată asupra lor osânda și pedeapsa, ci a lăsat să treacă patruzeci de ani și mai bine de la răstignire.

Mântuitorul a fost răstignit în timpul lui Tiberiu; Ierusalimul a fost cucerit în timpul lui Vespasian și Tit.

- Dar pentru ce a lăsat să treacă atâta vreme?

- A vrut să le dea timp de pocăință, ca să se dezbrace de păcate, să îndepărteze de la ei nelegiuirile. Dar pentru că au rămas tot nevindecați, cu tot răgazul ce li s-a dat, a adus în sfârșit asupra lor osânda și pedeapsa: le-a dărâmat orașul, i-a scos din el și i-a împrăștiat pe toată fața pământului. Și asta a făcut-o tot din pricina iubirii Lui de oameni. I-a împrăștiat, ca să vadă că în toată lumea oamenii se închină lui Hristos Cel răstignit de ei; pentru ca, văzându-L slăvit de toți și cunoscându-I puterea, să-și cunoască grozava lor necredință; și cunoscându-L, să se reîntoarcă la adevăr. Ducerea în robie le-a fost învățătură, iar pedeapsa, sfătuire. Dacă ar fi rămas în pământul Iudeii, n-ar fi cunoscut adevărul spus de prooroci: Cere de la Mine, și-Ți voi da neamurile moștenirea Ta, și stăpânirea Ta, marginile pământului! Trebuia dar să-i ducă până la marginile pământului, ca să vadă cu ochii lor că Hristos stăpânește și marginile pământului. Iarăși, un alt prooroc spune: Și I se vor închina Lui fiecare din locul său . Trebuia dar ca ei să fie împrăștiați în toate locurile de pe pământ, ca să vadă cu ochii lor că fiecare I se închină Lui din locul său. Și iarăși, altul a spus: Se va umple pământul de cunoștința slavei Domnului, ca apa multă a mării îl va acoperi . Trebuia dar să se împrăștie iudeii în tot pământul, ca să vadă pământul plin de cunoștința slavei Domnului și să vadă mărire, adică aceste Biserici duhovnicești, mustind de cinstirea lui Dumnezeu. De aceea i-a împrăștiat Dumnezeu pretutindeni pe pământ. Dacă ei ar fi rămas în Iudeea, n-ar fi știut acestea. Dumnezeu voiește ca iudeii să vadă cu ochii lor și adevărul profețiilor, și puterea Lui; pentru ca să fie povățuiți de acestea la adevăr, dacă vin la simțăminte mai bune, iar dacă stăruie în necredința lor, să nu aibă niciun cuvânt de apărare în înfricoșata zi a judecății. De aceea i-a împrăștiat în toată lumea, ca să câștigăm ceva și noi din aceasta; văzând adică proorociile acelea despre împrăștierea lor, despre cucerirea Ierusalimului, despre care

amintește și Daniel când vorbește despre urâciunea pustiirii , iar Maleahi spune: Că și vouă vi se vor închide ușile , despre care au grăit mai dinainte David, Isaia și alți mulți prooroci; deci, pentru ca văzându-i așa de pedepsiți pe cei care s-au purtat cu nerecunoștința față de Stăpân, văzându-i că și-au pierdut libertatea patriei, toate legiurile lor și tradițiile părintești, să cunoaștem puterea lui Dumnezeu, Care a spus acestea mai dinainte și le-a și săvârșit; pentru că dușmanii, prin bunătățile date nouă, să vadă puterea Lui, iar noi, prin pedepsele date lor, să cunoaștem bunătatea și puterea Lui nespusă și să nu încetăm a-L slăvi, ca să dobândim bunătățile cele veșnice și nespuse, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu Care Tatălui, împreună cu Sfântul și de viață Făcătorul Duh, cinste și putere, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Despre anatemă

Din

*OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE.
DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005*

Despre anatemă

***Cuvine-se să ne învățăm a nu aduce sub blestem
nici pe cei vii, nici pe cei morți***

1. V-am vorbit nu de mult despre faptul de a nu-L putea cunoaște pe Dumnezeu, și v-am vorbit pe cât se poate arătându-vă cu texte din Scriptură și cu argumente raționale că înțelegerea firii dumnezeiești este cu totul de nepătruns chiar și puterilor celor nevăzute, acelor puteri care duc o viață netrupească și fericită. Cu toate acestea, noi, care ducem o viață ușuratică și stricată, noi, care ne lăsăm robiți de tot felul de păcate, căutăm să cunoaștem ceea ce este cu totul necunoscut chiar fapturilor nevăzute. Având ca temei al unei astfel de purtări buna părere ce o avem despre puterea noastră de judecată și dorința de a afla slavă deșartă de la cei ce se-ncred în noi, nu ne mai gândim că firea noastră e mărginită, nici nu mai urmăim dumnezeieștii Scripturi și Părinților, ci, târâți ca de un șuvoi de apă de buna părere ce o avem despre noi, am căzut într-un păcat atât de mare.

Dar iată, să vă vorbesc acum și cele ce se cuvin despre anatemă; să vă arăt puterea acestui păcat, pe care nimeni nu-l socotește păcat, ca să pun frâu prin aceasta gurilor celor neînfrânate și să dau pe față boala celor care se folosesc, la întâmplare, de acest cuvânt.

Viața noastră a ajuns într-atât de păcătoasă, încât, deși suntem căzuți atât de jos, nu ne mai dăm seama că suntem în cele mai mari păcate. S-au împlinit cu noi cuvintele proorocești: De la picioare până la cap, nimic... nu e neatins: răni, vânătăi, bube deschise; nici oblojeli, nici feșe, nici untdelemn, nimic care să le vindece .

De unde să-mi încep vorba despre acest păcat? De la poruncile rânduite de Stăpânul nostru sau de la neștiința și nepăsarea voastră? N-am să fiu oare luat în râs de unii, grăind astfel? N-am să par că mi-am ieșit din minți? N-am să fiu oare acoperit de ocară, fiindcă am de gând să vorbesc de aceste lucruri pline de mahnire și vrednice de lacrimi? Dar ce-aș putea face? Sufăr, mi se sfâșie sufletul, mi se rupe inima de durere când văd atâta nepăsare, cum întrecem în nelegiuire pe

iudei, și în necredință, pe păgâni. Când ies în lume, văd oameni care n-au mintea luminată de dumnezeiasca Scriptură și care nu cunosc câtuși de puțin Scriptura - pe cele mai multe le trec sub tăcere, fiindu-mi rușine să le spun -, oameni nesăbuiți și flecari, neînțelegând nici cele ce grăiesc, nici cele pentru care dau adeverire, ca unii care îndrăznesc să ne dea o învățătură despre credință și să aducă sub blestem ceea ce nu știu, încât cei străini de credința noastră ne iau în râs că nu suntem în stare să îngrijim de o bună viețuire și nici n-am fost învățați să facem fapte bune.

2. Vai, ce nenorocire! Că mulți dreپți și prooroci au dorit să vadă cele ce vedem noi, și n-au văzut, și să audă cele ce auzim, și n-au auzit. Și noi ne batem joc de ele! Luați aminte, rogu-vă, la cele auzite, ca nu cumva să cădem! Dacă porunca grăită prin îngeri s-a adeverit și orice călcare de poruncă și orice neascultare și-a primit dreapta răsplătire, cum vom scăpa de pedeapsă noi, dacă vom fi nepăsători la o astfel de mântuire?

Spune-mi: care-i lucrarea harului evanghelic? Pentru ce a venit Fiul lui Dumnezeu în trup? A venit oare ca să ne fim potrivnici unii altora? Învățătura lui Hristos, într-un tot mai desăvârșită decât Legea (veche), cere de la noi mai multă dragoste de oameni. În Legea veche se spune: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși! ; în Legea nouă însă, se spune să-ți pui sufletul pentru aproapele tău. Ia aminte la Hristos grăind: Un om oarecare cobora din Ierusalim în Ierihon, și a căzut între tâlhari, care, dezbrăcându-l pe el și rănindu-l, s-au dus, lăsându-l aproape mort. Din întâmplare, un preot cobora pe calea aceea și, văzându-l, a trecut pe alături. Asemenea și un levit, ajungând la acel loc și văzându-l, a trecut pe alături. Iar un samarinean, mergând pe cale, a venit la el și, văzându-l, i s-a făcut milă de el și, apropiindu-se, i-a legat rănilor, turnând pe ele untdelemn și vin; și, punându-l pe dobitocul său, l-a dus la o casă de oaspeți și a purtat grijă de el. Iar a doua zi, ieșind și scoțând doi dinari, i-a dat gazdei și i-a zis: „Poartă grijă de el și, orice vei mai cheltui, când mă voi întoarce, îți voi da ție!” Deci care dintre aceștia trei ți se pare că a fost aproapele celui căzut între tâlhari? Iar el a zis: „Cel ce a făcut milă cu el.” Iar Iisus i-a zis lui: „Mergi de fă și tu asemenea!” Iată, cât e de mirare! N-a numit “aproapele” nici pe preot, nici pe levit, ci pe cel disprețuit de iudei potrivit învățaturii lor, adică pe samarinean, pe cel străin, pe cel mult hulit. Numai pe el l-a numit “aproapele”, pentru că la el s-a găsit milă.

Cuvintele acestea sunt ale Fiului lui Dumnezeu; iar pe acestea le-a împlinit cu fapte când a venit pe pământ, căci n-a murit numai pentru prieteni și pentru ai Lui, ci și pentru dușmani, pentru tirani, pentru înșelători, pentru cei ce L-au urât, pentru cei ce L-au răstignit, pe care-i știa mai înainte de întemeierea lumii că așa vor fi; i-a știut mai dinainte, și totuși i-a zidit într-Însul, fiind biruită preștiința de bunătate. Pentru aceștia și-a vărsat sângele Lui, pentru aceștia a primit junghiere. Că spune Domnul: Pâinea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este Trupul Meu! Și Pavel spune aceasta în epistola sa: Căci vrăjmași fiind, ne-am împăcat cu Dumnezeu prin moartea Fiului Său. Și iarăși, în Epistola către Evrei, spune că a gustat moartea pentru toți oamenii.

Așadar, dacă Hristos a săvârșit aceste fapte, iar Biserica împlinește pildele acestor fapte făcând în fiecare zi rugăciuni pentru toți oamenii, cum îndrăznești tu să dai anatemei?

Te întreb: Ce vrea să însemne cuvântul acesta pe care-l spui: Să fie anatema! ? Știi oare ce spui? Îți dai seama ce grăiești? Cunoști puterea acestui cuvânt?

Vei găsi, într-adevăr, în Scriptura cea de Dumnezeu insuflată rostindu-se “anatema” peste Ierihon: Și toată cetatea aceasta îi va fi anatema (va fi pusă deoparte) Domnului Dumnezeului tău. Și până în ziua de azi este printre noi acest obicei, să se spună: “Cutare a făcut aceasta, a făcut anatema (ofrandă) în acest loc”. Oare aceasta să fie anatema pe care tu o rostești? Nu! Căci prin această anatema se înțelege o faptă bună, un dar făcut lui Dumnezeu. Tu însă ce vrei să spui când rostești: “anatema!”? Iată ce vrei să spui!: “Să fie dat diavolului, să nu mai aibă parte de

mântuire, să ajungă străin de Hristos!”

3. Cine ești tu, de ți-ai luat această stăpânire și această mare putere? La ziua judecării, Fiul lui Dumnezeu va sta pe scaunul de judecată și va pune oile de-a dreapta Sa, și caprele de-a stânga . Pentru ce ți-ai luat o râvnă atât de mare, cu care a fost învrednicită numai ceata Apostolilor și cei care au fost, cu adevărat, după toată rânduiala, urmașii lor, plini de har și de putere? Aceștia, păzind cu toată luarea-aminte porunca lui Hristos, ca și cum și-ar fi scos ochiul cel drept , așa alungau pe eretici din Biserică. Aceasta arată marea lor milă și durere, căci se taie un mădular de seamă. Pentru aceea l-a și numit Hristos “ochiul cel drept”, pentru a arăta mila celor care-l alungau pe cel potrivit dreptei-credințe. De aceea Apostolii și urmașii lor au fost și în această privință, ca și în toate faptele lor, cu multă luare-aminte: condamnau și alungau ereziile, dar nu aduceau pe niciunul dintre eretici sub blestem. Se pare că Apostolul Pavel a fost silit numai în două împrejurări să rostească anatema; dar n-a dat anatemei pe cineva anume: o dată în Epistola către Corinteni, spunând: Dacă cineva nu-L iubește pe Domnul nostru Iisus Hristos, să fie anatema! , și altă dată în Epistola către Galateni: Dacă cineva vă propovăduiește altceva decât ceea ce ați primit, să fie anatema!

Cu ce te-mpotrivesți? Ceea ce nimeni din cei ce au primit această putere n-a făcut și nici n-a îndrăznit să facă, aceea îndrăznești să faci tu, lucrând împotriva tainei iconomiei întrupării și a pătimirii mântuitoare a Domnului și luând-o înaintea judecării Împăratului?

Vreți să aflați ce a grăit un sfânt, unul de mai înainte de noi, un urmaș al Apostolilor, care a fost învrednicit și de mucenicie? Acest sfânt, ca să arate cât de greu este cuvântul: “Să fie anatema!”, s-a folosit pentru aceasta de o pildă. “După cum un om de rând care se îmbracă în purpură împărătească - spune el - este ucis ca uzurpator, și el, și cei ce l-au ajutat, tot astfel și cei ce, slujindu-se de poruncile Domnului aduc sub blestemul Bisericii pe un om, aduc asupra lor cea mai mare pierzanie, pentru că răpesc dreptul de judecător al Fiului”. Socotiți oare că este o faptă fără însemnătate a osândi pe cineva cu o astfel de sentință, înainte de vremea judecării și înainte de Judecător? Cuvântul acesta, anatema, prin înțelesul pe care-l are, ne separă cu totul de Hristos.

Dar oamenii, care sunt într-atât de păcătoși, ce-și spun? “Acela este un eretic, spun ei, în el își are sălaş diavolul, grăiește nedreptate împotriva lui Dumnezeu, iar prin cuvintele lui ademenitoare și prin înșelăciunea lui deșartă a dus pe mulți în prăpastia pierzaniei. Pentru aceasta a fost izgonit de Sfinții Părinți dascălul lui, care a tăiat din trupul Bisericii”, înțelegând prin aceasta fie pe Paulin , fie pe Apolinarie .

Apostolul spune: Să dea învățătură, certând cu blândețe pe cei ce stau împotriva, ca doar le va da lor Dumnezeu pocăință spre cunoașterea adevărului, și ei să scape din cursa diavolului, de care sunt prinși pentru a-i face voia . Întinde mreaja dragostei nu ca să cadă cel neputincios, ci, dimpotrivă, ca să se vindece! Arată că din toată inima ta vrei să faci ca binele (pe care l-ai primit tu) să fie binele tuturor! Aruncă undița cea plăcută a dragostei, și astfel, cercetând cu ea cele ascunse, scoate din prăpastia pierzării pe cel pe care îl înecă gândurile sale. Păruta lui învățătură bună vine sau din prejudecată, sau din neștiință. Arată-i că învățătura lui e străină de învățătura încredințată de Hristos Sfinților Apostoli. Iar dacă omul care s-a abătut din calea cea dreaptă va voi să primească sfatul tău, el, după cuvântul proorocului, cu viață va viețui , iar tu îți vei izbăvi sufletul tău. Dar dacă nu vrea, ci stăruie în îndărătnicia lui, tu, ca să nu te acoperi de vină, mărturisește-ți numai credința ta, cu îndelungă răbdare și bunătate, ca să nu-ți ceară Judecătorul din mâna ta sufletul lui. Nu fi cu ură, nu-i întoarce spatele, nu-l prigoni! Dimpotrivă, arată-i dragoste curată și adevărată. Câștigă-i dragostea! De n-ai avea alt folos, acesta este marele folos, acesta-i marele câștig, că vă iubiți unul pe altul, că ați învățat să fiți ucenici ai lui Hristos. Căci

spune Hristos: Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, de veți avea dragoste unii față de alții! Apostolul a arătat că, dacă nu e dragoste, nimic nu folosește: nici cunoașterea tainelor dumnezeiești, nici credința, ori darul proorociei, ori sărăcia de bună voie, nici mucenicia pentru Hristos. Că spune Apostolul: De-aș avea toate tainele și toată știința și credință încât să mut și munții, dar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește. Și de-aș grai în limbi îngerești și de-aș împărți toată avuția mea și de-aș da trupul meu ca să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu sunt. Dragostea îndelung rabdă, nu se semețește, nu caută ale sale, toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă .

4. Nimeni dintre voi, mult iubiților, n-a avut atâta dragoste pentru Hristos câtă a avut sfântul suflet al lui Pavel! Nimeni dintre oameni, afară numai de el, n-a fost cu îndrăznire a rosti asemenea cuvinte; îi ardea sufletul spunând: Împlinesc lipsurile necazurilor lui Hristos în trupul meu ; și: Că aș fi dorit eu însumi a fi anatema de la Hristos pentru frații mei! ; și iarăși: Cine este slab și eu să nu fiu slab? A avut atâta dragoste pentru Hristos! Cu toate acestea, n-a ocărât pe nimeni, n-a silit pe nimeni, n-a dat anatemei pe nimeni. De-ar fi făcut aceasta, n-ar fi adus lui Dumnezeu atât de multe neamuri și atâtea cetăți întregi! Dimpotrivă, făcea acestea vorbind frumos, rugând, îndemnând, deși era umilit, lovit, palmuit și luat în răs de toți.

Astfel, când s-a dus la atenieni și i-a aflat pe toți închinători la idoli, nu i-a ocărât spunându-le: “Sunteți niște atei și cu totul necredincioși!”, nu le-a spus: “Pe toate lucrurile voastre le socotiți dumnezei, și numai de singurul Dumnezeu vă lepădați, de Stăpânul și Ziditorul întregii lumi!”

- Dar ce le-a spus?

- Iată! Trecând și privind locurile voastre de închinare, am aflat și un altar pe care era scris: “Dumnezeului necunoscut”. Ei bine. Cel pe Care voi necunoscându-L Îl cinștiți, pe Acela vi-L vestesc eu vouă! Ce lucru minunat! Ce inimă de părinte! A spus că elinii erau evlavioși , cu toate că se închinau la idoli, cu toate că erau necredincioși!

- Pentru ce?

- Pentru că îndeplineau toate îndatoririle religiei lor ca niște oameni evlavioși, socotind că cinstesc pe Dumnezeu, fiind încredințați de aceasta.

Rogu-vă dar pe voi toți să fiți următori lui Pavel, și eu împreună cu voi! Dacă Domnul, Care cunoaște mai dinainte gândul și voința fiecăruia, Care știe mai dinainte rostul fiecăruia dintre noi, a făcut aceasta, spre a revărsa asupra noastră darurile și dărnicia Sa - căci Dumnezeu nu ne-a zidit spre rele - învrednicindu-ne astfel de bunătățile cele de obște, pentru că vrea ca toți să fim următori ai Lui, pentru ce tu lucrezi împotriva, tu, care te duci la Biserică spre a săvârși jertfa Fiului lui Dumnezeu? Nu știți oare că Hristos n-a zdrobit trestia frântă și n-a stins feștila ce fumegă ?

- Dar ce înțeles au aceste cuvinte?

- Ia aminte! Hristos n-a alungat pe Iuda și pe cei ce au căzut la fel cu el, până ce fiecare dintre ei nu s-a răzlețit singur și nu s-a dat cu totul rătăcirii.

Nu facem noi oare rugăciuni pentru neștiința poporului? Nu ni s-a poruncit oare să ne rugăm pentru dușmani, pentru cei ce ne urăsc și pentru cei ce ne prigonesc?

Iată, eu îmi împlinesc slujba mea! Iată, rogu-vă, hirotonia nu dă putere de stăpân, nu înaltă, nu duce la tiranie. Toți am luat același Duh, toți am fost chemați la înfiere întru El; iar pe cei pe care Tatăl i-a încercat, pe aceia i-a învrednicit să slujească, după stăpânirea rânduită lor, fraților lor. Împlinindu-mi dar slujba, cu stăruință vă rog să vă depărtați de un păcat așa de mare. Cel pe care vreți să-l aduci sub blestem este sau viu și în viața aceasta muritoare, sau mort. Dacă este încă în viața de aici, păcătuiești de vreți să îi departe de Hristos pe un om care se poate întoarce, care se poate schimba din rău în bine; iar dacă e mort, păcătuiești cu mult mai mult.

- Pentru ce?

- Pentru că Pentru Domnul său stă sau cade , pentru că nu mai este sub stăpânire omenească. Și e primejdios să judeci asupra a ceea ce este ascuns și păstrat Judecătorului veacurilor, singurul Care știe și măsura cunoștinței, și mărima credinței.

Spune-mi, rogu-te: de unde vom ști cu ce cuvinte se va învinovăți sau se va apăra acela în ziua când Dumnezeu va judeca cele ascunse ale oamenilor? Cu adevărat, cât sunt de necercetate căile Lui și cât de nepătrunse judecățile Lui! Că cine a cunoscut gândul Domnului sau cine a fost sfetnicul Lui? Poate că nimeni dintre noi, prea iubiților, nu se mai gândește că am fost învredniciți primind înnoire a vieții prin harul Sfântului Botez! Poate că nimeni nu vrea să mai știe că are să fie o judecată viitoare! Dar pentru ce aduc vorba eu de judecata viitoare? Nu vrem să mai știm nici că vom muri și că vom ieși din trup, și aceasta numai din pricina nebuniei ce ne face robi ai lumii acesteia!

Stați departe, rogu-vă, de un păcat atât de mare! Iată, spun și mărturisesc înaintea lui Dumnezeu și înaintea aleșilor Lui îngeri, că păcatul acesta are să ne fie în ziua judecății pricină de mare chin și de foc nestins. Dacă în pilda celor zece fecioare, au fost izgonite din cămara cea de nuntă, din pricina împietririi inimii lor, fecioarele care duseseră o viață strălucită și plină de credință, fiindcă Stăpânul a toate văzuse faptele lor, cum vom putea fi învredniciți de mântuire noi, care trăim fără nicio grijă și ne purtăm fără milă cu aproapele nostru? De aceea, rogu-vă, să nu ascultați cu nepăsare astfel de cuvinte! Negreșit, trebuie să anatemizăm învățăturile eretice, cele potrivnice învățăturilor primite de noi, să condamnăm învățăturile lipsite de credință, dar să cruțăm cu toată grija pe oameni și să ne rugăm pentru mântuirea lor!

Facă Dumnezeu ca noi toți să fim stăpâniți de dragostea de Dumnezeu și de aproapele, să împlinim lucrarea poruncilor Domnului nostru, ca în ziua învierii să întâmpinăm pe Mirele Ceresc cu fapte de milă și cu candelile aprinse, aducându-I Lui întru slavă cât mai mulți oameni, care au primit folos de pe urma inimii noastre bune, cu harul și cu iubirea de oameni a Unuia Născut Fiul lui Dumnezeu, cu Care Tatălui slavă, împreună cu Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.